EUANGELISTARUM QUATERNIO, SEU EUANGELICAE HISTORIAE DISPOSITIO, QUA...

Jean : de La Haye

Digitized by Google

6
43 D

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu
15. C

73.31.

1-D-7

Digitized by Google

Digitized by Google

6
43

Digitized by Google

EVANGELISTARVM QVATERNIO, SEV EVANGELICÆ HISTORIÆ DISPOSITIO,

Qua ipſis Euangeliſtarum verbis, ſua quibusq; tribuendo, res à Saluatore geſtæ ordinata ſerie diſtribuuntur.

AVTHORE R. P. IOANNE DE LA HAYE SERVIO, è Societate IESV Theologo.

DVACI.
EX TYPOGRAPHIA BALTAZARIS BELLERI.
ANNO. M.D.C.VII.
Cum Priuilegio Archid.

Digitized by Google

Digitized by Google

DEO. OPT. MAX.

EIVSQVE VNIGENITO,

INCREATÆ, ET INCARNATÆ SAPIENTIÆ.

SAPIENTISSIMÆ INTER PVRAS CREATVRAS VIRGINI DEIPARÆ.

FONTEM illum ſapientiæ increatæ immenſum, inexhauſtum, abſconditum in pectore diuinitatis; miris, & occultis prouidentiæ tuæ, attingentis omnia, vijs, in Eccleſiæ, hoc eſt, ſponſæ tuæ agros, Doctor eius, ac ductor ſuauiſsime, ac potens Deus, deriuas; per Prophetas olim, nouiſsime per filium, doctosq; diuinitus Apoſtolos; tempora omnia, & ſpatia magiſterio iſto decurrens vniuerſa. Experimur & nos ductricem manum iſtam, cum Doctorum torrentes omnis nationis, linguæ, ætatis in muſcas illas copioſas, virorem Eccleſiæ de-

Digitized by Google

baſcentes, contuemur valenter opponi, quò Spiritus tui rore prata Eccleſiæ irrigentur, paruuliq́ue ex matris uberibus dependentes, Spiritus tui mellita lactentur ſuauitate. Conatus & hic ego, viribus quondam valentior in pulpitis templorum, ſcholarum, opellæ aliquid conferre: ſed vere conatus tantū: quantum, quantum enim illud, ex te eſt omnis veri, ac boni fonte. Et ecce ab iſtis ætate defectis lacertis, poſcūt aliquid, qui iure id poſſunt. Parco in eis tibi Deus cordis mei, & pars mea; vnum hoc ex intimis animæ medullis depoſcens, vt cordis intimi cōtactu, per hos quales quales in verbo, & pro verbo tuo labores, erudias eſurientes animas. Tuq́ue ſapientiſsimi Salomonis noſtri Mater ſapientiſsima, quæ increatam illam ſapientiam nouem mēſibus caſtiſsimis viſceribus portaſti, fouiſti: foue patrocinio Eccleſiæ paruulos: matrem te eſſe monſtra, ſtillātibus mella labris: quò filiorum corda Spiritu ſapientiæ, procedente à filio, ad ipſius, tuamq́ue gloriā, paruulorumq́ue tuorum æternam educentur ſoſpitatem.

AD LECTOREM ADMONITIO.

TRIA de hiſtoriæ Euangelicæ diſpoſitione, ſeu harmonia, compendio præmittenda exiſtimaui: vnum, quinam Auctores, & ſcriptores Euangelicæ diſpoſitionis, ſeu concordiæ fuerint; ſecundum, huius Euangelicæ diſpoſitionis ratio, & vtilitas quæ ſit: poſtremo de eiuſdem partitione. §. 1.

Euangelicæ diſpoſitionis Auctores.

2. ET quidem ad primum quod attinet, antiquorum fuit ſcriptorum quorundam ſtudium, vt quatuor Euangeliſtarum dicta in vnum opus compingerent, & ex eiſdem quatuor, vnum compilarent.

3. Primus omnium id conatus eſt Theophylus, Antiochenæ Eccleſiæ ſeptimus à Diuo Petro Apoſtolo Epiſcopus, vt Hieronymus (epiſt. 151. ad Algaſiam quæſt. 6.) teſtatur. Idipſum præſtitit Tatianus Syrus, & tertio loco Ammonius Alexandrinus, quem ſecutus eſt Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus, vt habet Hieronymus (epiſt. 123. ſeu præfatione in quatuor Euangelia ad Damaſum Papam: Nouum opus, & de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Ammonio.) Hi etiam de conuenientia ipſorum Euangeliſtarum canones quoſdam Græcè ſcripſerunt, quos Hieronymus latinitate donauit. *Hieron. not. 2. c. 135.* *Hier.*

4. Prædictorum Auctorum meminit Victor Epiſcopus Capuanus (in præfatione, quam harmoniæ quatuor Euangeliorum Tatiani præfixit.) Iſidorus quoque Hiſpalenſis Epiſcopus (l. 6. Originum cap. 14.) dicit canones Euangeliorum ab Ammonio Epiſcopo Alexandrino primum excogitatos, quem poſtea Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus ſecutus eſt. Porro eos ait inuentos, vt per eos inuenire, & ſcire poſſemus, qui reliquorum Euangeliſtarum ſimilia, aut propria *Vict.* *Iſidor.*

Digitized by Google

Caſsiodor. dixerint. Caſſiodorus (lib. primo inſtitutionum diuinarum lectionum capite ſeptimo) ſcribit Euſebium Cæſarienſem canones Euangelicos compendioſa breuitate collegiſſe, vt in quibus locis communia dicunt Euangeliſtæ, & in quibus propria tangunt, veriſſima diſtinctione monſtraret: vbi quanta eſt plenitudo fidei, tanta foret & diuerſorum tractantium doctrina mirabilis.

5. Tatianus profecto hac in parte laudabilis fuiſſet, niſi vnum volumen ex quatuor Euangeliſtis compingendo, fraudulenter multa reliquiſſet. Auctor etiam eſt Hieronymus (de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Tatiano) eundem fuiſſe hæreticum, de hoc verò Tatiani opere, quæ ex Euſebio, Theodoreto, & Nicephoro, alibi notauimus, hic repetenda non exiſtimaui. Illud tantum nunc addam, Theodoreti, ac Euſebij ſententiam Victorem Capuanum latuiſſe, dum quodnam eſſet Tatiani opus, & quod Ammonij, eodem argumento conſcriptum, ſe dubitaſſe dicit; at poſt longam de ea re habitam diſcuſſionem quod Ammonij erat opus, Tatiano tribuit: & diateſſaron Tatiani Ammonio adſcripſit. Nam opus hæreſiarchæ, abſque Auctoris titulo, ob ſectæ infamiam, deſcriptum fuit. Harmoniæ nomen, non operis Tatiani, ſed Ammonij titulus erat: teſte Euſebio (libro quarto hiſtoriæ capite 27.) & Nicephor. (libro quarto hiſtoriæ capite quarto) Nam inter opus Tatiani, & Ammonij (præter id quod titulis, & inſcriptionibus differant, cum illud diateſſaron, hoc verò harmonia nominetur) duplex eſt diſcrimen, primo enim Ammonius nihil prætermiſit, quod ſit ab Euangeliſtis traditum: à Tatiano autem prætermiſſæ ſunt genealogiæ, & alia quæ ad inſinuandam Chriſti generationem ſecundum carnem ſpectant, vt aſſerit Theodoretus (hæreticarum fabularum libro primo.) Secundo, in opere Ammonij nihil ponitur authoris, ſed ipſa tantum vt ſe habent in quatuor Euangeliſtarum codicibus, verba; at non ſic à Tatiano factum eſt, dictionis enim & loquendi compoſitionem in vocibus molitus eſt corrigere, vt habet Euſebius (libro 4 hiſtoriæ capite 27.) Ammonium quoque Chriſtianum vſque in finem permanſiſſe, teſtis eſt Hieronymus (in Ammonio de ſcriptoribus Eccleſiaſticis) & Euſebius (libro 6 hiſtor. cap. 13.)

Hier.

Euſeb.

Theodor.

Digitized by Google

Hæc de Græcis antiquioribus.

Ex Latinis verò patribus,in hoc ſtudij genere, Auguſtinus plurimum, ac vtiliſſimè libris de conſenſu Euangeliſtarum deſudauit. quamuis enim ibi à falſitatis, & fallaciæ calumnijs Euangelia præcipuè defendat, vt ipſemet ait (libro 2. de conſenſu Euangeliſtarum cap. 7.) magnam tamen etiam habet rationem ordinis, & diſpoſitionis Euangelicæ hiſtoriæ, atque diligenter admodum quid prius, quidue poſterius dictum, & factum ſit; quidue multis commune ſit, vel ſingulorum proprium, examinat. Quapropter eum nobis in hoc opere communiter ſequendum præ omnibus alijs exiſtimauimus. 6. *Aug.*

Cæterum complurium etiam recentiorum in eadem re 7. ſtudium enituit; neque tamen ita confectum opus mihi viſum eſt, vt nihil amplius deſideretur. Quamobrem earum concionum, & lectionum ſacrarum occaſione, quas me tam inter eruditos in ſcholis, quam apud omnis generis homines in templis habere oportuit, nonnihil etiam laboris in eo (ſoli Deo laus, & gloria) poſui.

Huius Euangelicæ diſpoſitionis ratio, & vtilitas.

AD alterum quod attinet; quoniam ſacrarum litterarum 8. enarratoribus, ſiue ij ſint paſtores, ſiue profeſſores, ſiue concionatores, prætermittenda non ſunt Euangelia: vt in ijs explicandis neceſſe non eſſet, quæ eadem à diuerſis Euangeliſtis conſcribuntur, iterum iterumque repetere, & non ſine tædio, moleſtia, & difficultate ea quærere, conferre, ac ſæpius inculcare; vniuerſam Euangelicam hiſtoriam, à quatuor ſanctis Euangeliſtis contextam, in vnum non textum, ſed volumen (quod Euangelica diſpoſitio à nobis appellatum eſt; ab alijs diateſſaron, vel harmonia, ſeu concordia, ſiue conſonantia Euangelica nominatur) ita collegimus, digeſſimus, conſtituimus, ac in certas partes diſtribuimus, vt qui quotue de hac, aut illa materia Euangeliſtæ ſcripſerint, quid ſingulorũ proprium, quidue plurium cõmune ſit, cuiuis illicò ſub aſpectũ cadat, fiatq; ex templo manifeſtum. *Quid in hac Euangelica diſpoſitione ſit præſtitum, & obſeruandum.*

Digitized by Google

9. Hiſtoriæ ſiquidem Euangelicæ diſpoſitionem omnium facillimam, & maximè dilucidam, atque conſpicuam, actorum Chriſti capitibus vbique adnotatis, tanquam in aperto ſpeculo proponere mihi ſtudium fuit; In qua pro ſanctorum Euangeliſtarum numero, diſtributis areis, quæ eadem ſunt apud diuerſos, & ſimul facta, vel dicta, hæc è regione ſibi mutuo, æquali à ſumma, imaque linea diſtantia, reſponderent. Vbi verò tempore differentia narrantur, priora ſcribentes, priorem quoque locum occuparent, reliquis vacantibus, & dilatis, quouſque vices eorum in narrationis tempore ſuccederent; vt & ſingulorum maneat propria, & continua hiſtoria, & ex omnibus, per proxima ſemper in deſcẽſum diuertendo, communis vna colligi poſſit.

10. Cum enim variæ ſint rationes, ac modi totam Euangelicam hiſtoriam diſponendi, conferendi, ac vniendi, hæc optima nobis ratio, ad noſtram intentionem, viſa eſt, & ad ſacrum ſtudium maximè perſpicua, facilis, & commoda, & ſine omni confuſione ordinatiſſima, vt nullius Euangeliſtæ textus, cum alio, permiſceatur; ſed per ſe omnes ſeorſim integri, perfectique, nulla prorſus re vel addita, vel adempta, in natiua ſua origine maneant.

11. Deinde, vt ita partes è regione collocentur, vt temporum, & locorum differentia, miraculorum, documentorum, diſputationum, & ſententiarum diuerſitas, vel repetitio, apertè velut res præſens ſub oculos adducta, perſpici poſſit; & vt cuique liberum ſit vnum ſolum Euangeliſtam legere, vel duos, aut tres, vel etiam quatuor, ſine vllo metu, vel ſuſpicione textus diſtorti, tranſpoſiti, aucti, imminuti, variati, aut permixti; ſed in genuina puritate, integritateque manentis.

12. Qui Euangelium ſic diſpoſitum legent, omni confuſionis errore ſublato, & ſimilia omnium Euangeliſtarum ſcient, & ſingulis ſua quæque attribuent, hac diſtinctione, quæ in Euangeliſtis ſint eadem, aut vicina, vel etiam ſola, cognoſcent.

13. Videbatur quoque hæc diſpoſitionis ratio profutura multum, ad veræ Chronologiæ annorum, non ſolum factæ ſementis, ſed etiam totius vitæ Domini noſtri Ieſu Chriſti cognitionem. Plurimum denique momenti ad Euangelici textus intelligentiam habitura; ſiquidem hæc ipſa diſpoſitio

Digitized by Google

textus Euangelici, ad oculum oſtendit, non ſolum quam pulchrè ipſi Euangeliſtæ inter ſe cōſentiant, verum etiam quam bellè ſe mutuo expleant, & explanent.

Talem ergo Euangelicæ hiſtoriæ cōcordiam, qualem priuatis meis olim ſtudijs elaboraui: nunc eorum, quibus mihi obtemperandum fuit auctoritate, in publicum exire patior; & ob oculos ad maiorē Dei gloriam, multorumq; vtilitatem, propono: Primo quidē nudam, & abſq; vllis ſcholijs: poſtea vero cum notationibus ex antiquis Auctoribus deſumptis. 14.

Sanè multis videtur non eſſe probandum, quatuor Euangeliſtarum dicta ſic in opus vnum conflare, vt ex illis vnus textus fiat: ita enim, vt Hieronymi verbis vtar (epiſt. 123.) miſceri videntur omnia, & confundi; nec ſub nomine Euangelij, quod ita mixtum eſt, commodè citari poteſt. 15. *Hier.*

Cumque Spiritus ſanctus quatuor diuerſos, & ſeparatos Euangelij Chriſti ſcriptores, ſeu quatuor diuerſa ſcripta Euangelia eſſe, & haberi voluerit; quare nos omnes in vnum volumen, ac textum confundere, ac reducere volumus? Quapropter longè melius, & tutius eſt textum cuiuſque Euangeliſtæ vti verè, & naturaliter ſcriptus eſt, ſeorſim, quam vt in quibuſdam harmonijs confuſus, mixtus, diſtortus, & diſtractus eſt, legere. 16.

Hanc quoq; formam in ſingulis Euangeliſtis ſeruauimus, vt ipſorum capitum fines, & principia ſignis quibuſdam ſeu notis certis dignoſcantur; & quando à textus Euangeliſtæ ſequela, ob temporis ordinem, quo res, quæ narrantur, contigerunt, nobis deflectendum eſt, id etiam oſtendatur: ne erret, vel hæreat multum, qui textus Euangelici cohærentiam legendo ſeruare deſiderat. 17.

Explicationem quoq, ſi poſitorum in hac Euangelica diſpoſitione quorundam ſignorum deſideres, [ſignificat id, cui præponitur, eſſe initium capitis Euangeliſtæ: id verò, cui poſtponitur, eſſe finem. 18.

Hi caracteres ✠ T deſignāt id quod interiacet, legi, ſecundum Eccleſiæ Romanæ vſum, in ſacro miſſæ officio. Idē verò qui in principio lectionis, ſemper etiā in eiuſdē fine ponitur. 19.

Notæ numerorum, quibus ſinguli per omnia capita verſiculi ſignantur; denotant primò ordinem, quo res putantur accidiſſe; ſecundò quid cui in Euangeliſtis reſpondeat. 20.

Diſpoſitionis Euangelicæ partitio.

21. DE tertio nunc dicendum aliquid ſupereſt: In quatuor partes vniuersè totius Euangelij narratio diuidi poteſt: Primo namque in ea deſcribitur Seruatoris in mundum per ſuam incarnationem, & natiuitatem ingreſſus. Secundo eius progreſſus per ſuam diuini verbi enunciationem, & miracula. Tertio eius de hoc mundo per ſuam paſſionem egreſſus. Quarto eius ad Patrem regreſſus per ſuam reſurrectionem, & aſcenſionem. Veruntamen præfatio ante omnia præmittitur.

22. Alij verò aliter eam partiuntur. Cæterum commodius facturus exiſtimaui, ſi totam hanc Euangelicæ hiſtoriæ diſpoſitionem in ſeptem partes diuiderem, vt prima pars ea contineat, quæ ad Chriſti pueritiam, & infantiam pertinent; ſecunda verò, ea Chriſti geſta proponat, quæ ab eius baptiſmate, vſque ad ſecundum Paſcha contigerunt. Tertia autem, geſta ſecundi anni concionum Chriſti, nimirum à ſecundo Paſchate, vſque ad tertium explicet: Et quarta verſetur in narrandis Chriſti geſtis, quæ tertio anno prædicationis eius acciderunt, nempe à tertio Paſchate, vſque ad Lazari reſuſcitationem. Quinta deinde ea comprehendat, quæ à ſuſcitatione Lazari, vſque ad Redemptoris paſſionem de Chriſto nobis Euangeliſtæ propoſuerunt: Tandem ſexta, Dominicæ paſſionis, ac ſepulturæ hiſtoriam aperiat. Septima denique, Reſurrectionis, & Aſcenſionis Chriſti myſteria enarret.

23. Singulæ autem partes, capita plura comprehendunt. Porro huius Euangelicæ diſpoſitionis capita bis centum, ad commodiorem Euangelicæ hiſtoriæ partitionem, ac intelligentiam, eſſe placuit. Singula verò capita, in verſus aliquot partiti ſumus: Ipſi autem verſus, aliquando ſunt maiores, quandoque verò minores; pro exigentia videlicet interdum ipſius rei, nonnunquam propter meliorem diſtinctionem Euangeliſtarum, quoque concinniùs deprehendatur, quid in illis ſit commune, & quid proprium, ac diuerſum. Iiſdem ex cauſis capita etiam ipſa, quandoque proli-

xiora ſunt, interdum verò breuiora.

Porro, vt finem huius faciamus; in hac parte, quod penes nos fuit, præſtitimus, ſi quid rectius inuenerit alter, & noſtra, qua decet Chriſtianum, humanitate, & modeſtia caſtigauerit, non modo æquanimiter, Deo adiuuante, patiemur; ſed etiam laudabimus, amplectemur, & gratiam habebimus. Potior enim eſt nobis aliunde allata rerum veritas, quam propriarum inuentionum defenſatio. 24.

APPROBATIO SVPERIORVM

Ego FRANCISCVS FLERONTINVS, *Societatis* IESV *per Belgium Præpoſitus Prouincialis, poteſtate ad hoc mihi facta à Reuerendo admodum* P. N. CLAVDIO AQVAVIVA, *eiuſdem Societatis Generali Præpoſito, facultatem concedo, vt Euangelicæ hiſtoriæ diſpoſitio, cum notationibus ex Patribus deſumptis, ac etiam ſine iis, à* P. IOANNE DE LA HAYE SERVIO *compoſita, ac grauium Theologorum eiuſdem Societatis iudicio examinata, & approbata typis euulgetur, in cuius rei fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus.*

Tornaci, anno Domini 1606. 26. Iunii.

FRANCISCVS FLERONTINVS.

Infraſcriptus Euangelicæ hiſtoriæ diſpoſitionem à R. & perquam erudito P. IOANNE DE LA HAYE SERVIO, *noua induſtria concinnatam, atque elaboratam, magna cum lectorum vtilitate euulgandam cenſui. Duaci, 28. Maii 1606.*

BARTHOL. PETRVS S.T.D. & in Acad. Duac. Prof.

Digitized by Google

SVMMA PRIVILEGII.

Priuis SERENISS. ARCHIDVCVM, PRINCIPVM BELGICÆ, litteris ac lege cautum eſt, ne quis citra voluntatem BALTAZARIS BELLERI, TYPOGRAPHI DVACENSIS ſexennio proximo imprimat, vel alibi impreſſum in has ditiones importet, venalémue habeat librum, qui inſcribitur: *Euangeliſtarum quaternio, ſeu Euangelicæ hiſtoriæ diſpoſitio*,&c. *Authore* R.P. IOANNE DE LA HAYE SERVIO *è Societate* IESV *Theologo*. Qui ſecus faxit, confiſcatione librorum,& graui pæna mulctabitur, vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ XI. Ianuarij 1607.

Subſignat.

S. DE GRIMALDI.

Digitized by Google

DISPOSITIONIS EVANGELICÆ HISTORIÆ CAPITVM SERIES; SEV

CAPITVM HVIVS LIBRI ARGVMENTA.

Prima pars, ea continet, quæ ad CHRISTI pueritiam, & infantiam pertinent.

Procemiũ.

CAP. I. EVANGELII *præfatio, qua breuiter exponitur, quo Euangeliſta conſilio ad ſcribendum acceſſerit. Luc. 1.*

Duplex Chriſti natiuitas.

2 *Ieſu diuinitas, humanitas, & incarnatio. Ioan. 1.*

Ioãnis ortus.

3 *Nunciatur Ioannes naſciturus, & concipitur Luc 1.*

Chriſti progenitores.

4 *Chriſti genealogia. Matt. 1.*

Annunciatio.

5 *Gabriele nuncio, Dei filius in vtero virginis concipitur. Luc. 1.*

Viſitatio.

6 *Maria prægnans Elizabetham viſitat, Dominumq; magnificat. Luc 1.*

Ioſephi hæſitatio.

7 *Ioſeph per quietem ab Angelo de virgineo conceptu inſtruitur Matt. 1.*

Ioannis natiuitas.

8 *Naſcitur, & circunciditur Ioannes: ſolutoq; linguæ vinculo, Zacharias Deum laudat. Luc. 1.*

Chriſti natiuitas.

9 *Chriſtus naſcitur, paſtoribus reuelatur, & circunciditur. Luc. 2. Matt. 1.*

Paſtores, circuncisio

Magi.

10 *Magorum aduentus, adoratio, oblatio, & regreſſus. Matt 2.*

Purificatio.

11 *Oblatus in templo Ieſus, à Simeone, & Anna cognitus prædicatur. Luc. 2.*

Fuga in Ægyptum. Infãticidiũ.

12 *Ieſu ducto in Ægyptũ occidũtur innocẽtes. Mat. 2.*

Reditus ex Ægypto.
13 *Ex Ægypto Ieſus reducitur. Matt. 2. Luc. 2.*

Inuẽtio Ieſu in tẽplo.
14 *A parentibus in templo Ieſus inuenitur. Luc. 2.*

Ioannis prædicatio.
15 *Ioannis prædicatio, baptiſmus, veſtitus, & eſca in deſerto, ac primum de Ieſu teſtimonium. Matt. 3. Mar. 1. Luc. 3.*

Ioannis teſtimonia.
16 *Alia publica, & ſpecifica Ioannis de Ieſu teſtimonia: Iudæorumq; ad Ioãnem legatio. Ioan. 1.*

Secunda pars, ea Chriſti geſta proponit, quæ ab eius baptiſmate, vſque ad ſecundum Paſcha contigerunt.

Ieſus baptizatur.
Cap. 17. *Ieſus à Ioanne baptizatur: & eiuſdem aliqua, de Chriſti facta iam incarnatione teſtimonia. Matt 3. Mar. 1. Luc. 3. Ioan. 1.*

Chriſti progenitores omnes.
18 *Chriſti genealogia. Luc. 3.*

Chriſti ieiunium, & tentatio.
19 *Chriſti ieiunium, tẽtatio, & victoria. Matt. 4 Mar. 1. Luc. 4.*

Diſcipulos colligit.
20 *Ad Ieſum diſcipuli quidam accedunt. Ioan. 1.*

Vini miraculum.
21 *In nuptiis aquam Ieſus in vinum cõuertit. Ioa. 2*

Eiectio prima negociatorum. Primum
22 *Ieſus cum ſuis deſcẽdit Capharnaum, primoq; paſchate mercãtibus e templo eiectis, mortem ſuam, ac reſurrectionem prædicit. Ioan. 2*

Paſcha regnum Dei Chriſto annunciante. Nicodemus.
23 *Nicodemum Ieſus fidei myſteria docet. Ioan. 3.*

Ieſus baptizat. Ioannis teſtimoniũ.
24 *Deſcendit Chriſtus iuxta Iordanem, vbi plures baptizat, quam Ioannes: qui ſupra hoc aditus, omnẽ authoritatẽ vni Chriſto, vt ſoli vero ſponſo, detulit. Ioa. 3.*

Ioãnes incarceratur.
25 *Ioannes in vincula conicitur. Matt. 14. Mar. 6 Luc. 3.*

Samaritana.
26 *Ieſus in Galilæam rediens, Samaritanam, & Sichimitas in itinere conuertit. Matt. 4. Mar. 1. Luc. 4. Ioan. 4.*

Regulus.
27 *Reguli filius ſanatur. Ioan. 4.*

Chriſti prędicatio in Galilæa.
28 *Chriſtus habitationi ſuæ Capharnaum eligit: ac primũ in Galilæa prædicat. Matt. 4. Mar. 1. Luc. 4*

Diſcipulorum vocatio.
29 *Ieſus e naui Simonis populum docet: ac poſt acceptam piſcium multitudinẽ copioſam, diſcipulos vocat. Matt. 4. Mar 1. Luc. 5.*

Dęmoniacus.
30 *Ieſus Capharnaum ingreſſus, docet: & obſeſſum a dæmone liberat. Mar. 1. Luc 5.*

Petri ſocrus.
31 *Socrus Petri a febre: & alii à variis morborum generibus, atque dæmonibus liberantur. Matt. 8. Mar. 1. Luc. 4.*

Series Capitum.

Seceſſus in deſertum. 32 *Cum Ieſus in deſertũ ſeceſſiſſet, multi eum ſecuti quæſitum, & inuentum retinebant. Mar. 1. Luc. 4*

Prima circuitio Galilææ. 33 *Ieſus docens, & ſanans omnes, Galilæam circuit: eiusq; fama vbique ſpargitur. Matt. 4. Mar. 1. Luc. 4.*

Trium reprehenſio. 34 *Tres à Domino reprehenduntur, quod non vt oportuit eum ſequi vellent. Matt. 8. Luc. 9.*

Sedata maris tẽpeſtas. 35 *Ieſus maris tempeſtatem ſedat. Matt. 8 Mar. 4. Luc. 8.*

Legio dæmonum. 36 *Dæmoniacis curatis, porci, quos dæmonum legio ingreſſa erat, ſubmerguntur. Mat. 8. Mar. 5. Luc. 8*

Per tectũ paralyticus. 37 *Paralyticus per tectum demiſſus curatur. Matt. 9. Mar. 2. Luc. 5.*

Matthæi vocatio. 38 *Matthæi vocatio. Matt. 9. Mar. 2 Luc. 5.*

Filij ſpõſi. 39 *Cur Ieſu diſcipuli non ieiunent. Matt. 9. Mar. 2. Luc. 5.*

Iairi filia. Æmorrhoiſſa. 40 *Suſcitatur filia Iairi: & mulier a ſanguinis fluxu liberatur. Matt. 9. Mar. 5. Luc. 8.*

Cæci. Dæmoniũ mutum. 41 *Illuminantur cæci, mutumq; dæmonium eiicitur. Matt. 9.*

Et hæ quidem res geſtæ, finem primæ dominicæ prædicationis anno impoſuêre.

Tertia pars ſecundi anni concionum Chriſti geſta, nimirum à ſecundo Paſchate, vſque ad tertium, explicat.

Secundum Paſcha. Bethſaida. CAP. 42. *Languidum ſanat Ieſus ad piſcinam. Ioan. 5.*

Diſputatio. 43 *Calumniantibus Iudæis Chriſtus reſpondet. Ioan. 5.*

Spicarum confricatio. 44 *Ieſus diſcipulos ſuos, vellentes ſabbato ſpicas, & confricantes, excuſat. Matt. 12. Mar. 2. Luc 6.*

Manus arida. 45 *Ieſus manũ aridam ſanat: Phariſæos redarguit: ſecedit, & dæmonia eiicit. Matt. 12. Mar. 3. Luc 6.*

Apoſtolorum electio 46 *Duodecim Apoſtolos eligit Chriſtus in monte. Matt. 5. Mar. 3. Luc 6.*

Beatitudines. 47 *Docet Chriſtus, in quo beatitudo conſiſtat. Matt. 5. Luc. 6.*

Lex Euangelica. 48 *Præcepta viuendi ad normam iuſtitiæ Euangelicæ, de ſale, luce, iuſtitia, homicidio ira, adulterio, & periurio. Matt. 5.*

49 *Præcepta Euangelica de vindicta, mutuo, & proximi dilectione. Matt. 5. Luc. 6.*

50 *Præcepta Euangelica de eleemoſyna, oratione, &*

ieiunio Matt 6.

51 De theſauro, oculo recto, auaritia, terrenaq; ſollicitudine. Matt. 6.

52 Euangelica documenta varia, non temere iudicandum, nec omnia omnibus proponenda: exemplũ vitæ, a multitudine non petendum: falſos doctores cauendos: & actiones ad euangelica præcepta, cum auribus, accommodandas Matt. 7. Luc 6.

Leproſus.
53 Leproſus mundatur. Matt. 8 Mar. 1 Luc. 5.

Seruus Cẽturionis.
54 Centurionis puer ſanatur Matt 8 Luc. 7.

Viduæ filius.
55 Filius viduæ ſuſcitatur. Luc. 7.

Ioannis legatio.
56 Ioannis ad Chriſtum legatio: ipſiusq; Ieſu de Ioanne teſtimonium. Matt. 11 Luc. 7

Ad Chriſtum venit Magdalena.
57 Peccatricis conuerſio. Luc. 7.

Dæmoniacus, cæcus, & mutus.
58 Ieſus curat dæmoniacum mutum & cæcum: refellit calumniatores: generatio praua ſignum quærit: de immundo ſpiritu, & mulieris exclamatione. Matt 12. Mar. 3. Luc. 11.

Mater, & fratres.
59 Cognatio ſpiritualis carnali præfertur: hoc eſt, matri, & fratribus diuini verbi cultores præponuntur. Matt. 12. Mar. 3. Luc. 8.

60 Parabola ſeminantis. Matt. 13 Mar 4 Luc 8 — Octo parabolæ. Seminãs.

61 Parabola Zizaniorũ. Matt 13. — Zizaniæ.

62 Parabola ſeminis. Mar 4 — Semen.

63 Parabola ſynapis, & fermenti Matt 13 Mar. 4. Luc. 13. — Granum ſynapis. Fermentũ.

64 Parabolæ zizaniorum expoſitio. Matt 13. — Zizania.

65 Parabolæ theſauri, margaritæ, & ſagenæ. Matt 13. — Theſaurus Margarita Sagena.

66 Ieſus docens in Nazareth, ſuos arguit populares, & ab iis male accipitur. Matt. 13. Mar. 6. Luc. 4. — Nazareth.

67 Dominus iterũ circuit prædicans euangelium, & miracula faciens: mulieresq; circumducit. Mat. 9 Mar. 6 Luc. 8. — Secunda Galilææ circuitio.

68 Apoſtoli, accepta in dæmones & morbos poteſtate, mittuntur ad prædicandum Matt. 10. Mar. 6. Luc 9. — Miſſio Apoſtolorũ.

69 Fama Ieſu apud Herodem, & opinio Herodis de Chriſto Matt. 14. Mar 6 Luc 9. — Fama Ieſu.

70 Mors & ſepultura Ioannis Baptiſtæ. Matt. 14. Mar 6. — Ioannis occiſio.

71 Miraculum quinque panum. Matt 14. Mar. 6. Luc. 9. Ioan 6. — Quinque panes

Digitized by Google

Super mare ambulat. 72 *Ieſus fugit regnum: ſuper mare cum Petro ambulat: multos ſanat. Matt. 14. Mar 6 Ioan 6.*

Cœleſtis panis. 73 *De pane cœleſti, eiuſq; manducatione. Ioan. 6.*

Quarta pars verſatur in narrandis Chriſti geſtis, quæ tertio anno prædicationis eius acciderunt: nempe à tertio Paſchate, vſque ad Lazari ſuſcitationem.

Tertium Paſcha. Illotę manus. CAP. 74. *De lotione manuum, & impijs traditionibus. Matt. 15. Mar. 7. Ioan. 7.*

Cananæa. 75 *Filia Cananeæ liberatur à dæmonio Matt. 15. Mar. 7.*

Multi ſanantur. 76 *Surdus, & mutus, cum alijs multis languidis, curatur. Matt. 15. Mar 7.*

Septem panes. 77 *Septem panibus turba multa reficitur. Matt. 15 Mar. 8.*

Cœleſte ſignum. 78 *Reprehenduntur ſignum e cœlo quærentes. Matt. 16. Mar. 8.*

Fermentũ cauendum. 79 *Fermentum prauæ doctrinæ cauendum. Matt. 16 Mar 8.*

Cæcus in Bethſaida. 80 *Cæcus in Bethſaida curatur. Mar 8.*

81 *Claues Petro confitẽti promittuntur. Mat. 16. Mar. 8. Luc 9.* Petri fides.

82 *Chriſti mors, & reſurrectio prædicitur; Petruſq; reprehenditur. Matt. 16 Mar. 8. Luc. 9* Petrus increpatur.

83 *Quidnam ſit Chriſtum vere ſequi explicatur. Matt. 16 Mar. 8. Luc 9.* Chriſtum ſequi.

84 *Domini transfiguratio. Matt 17. Mar. 9 Luc. 9* Transfiguratio

85 *Aduentus Eliæ. Matt. 17. Mar. 9.* Aduentus Eliæ.

86 *Dæmonium, quod expellere non potuerunt Apoſtoli, eijcitur. Matt. 17. Mar. 9 Luc 9.* Lunaticus

87 *Iterum Chriſti mors, & reſurrectio prædicitur. Matt. 17 Mar 9 Luc 9.* Chriſti paſſio.

88 *Didrachma ſoluitur. Matt. 17* Didrachma.

89 *De primatu, & humilitate: ſeu, de diſputantibus, quis maior: & de puero. Matt. 18. Mar. 9. Luc. 9.* Quis maior.

90 *In Chriſti nomine ſigna facientem, etſi eum non ſequatur, minime prohibendum. Mar. 9 Luc. 9.* Bonum faciens non prohibendus.

91 *A paruulorum offenſione cauendum. Matt. 18. Mar. 9.* Scandalũ vitandum.

92 *Frater peccans arguendus: eiq; ignoſcendum. Matt. 18.* Condonandum.

93 *Parabola regis po-*

…militudo …gis ponẽ …rationem …m ſeruis.

nentis rationem cum ſeruis ſuis. Mat. 18.

Receſſus è …alilæa.

94 *Jeſus, Galilea relicta, Ieroſolymam ad diem feſtum tabernaculorũ clam proficiſcitur. Matt. 19. Mar. 10. Luc 9. Ioan. 7.*

Samarita- … Ieſum …cludunt.

95 *Chriſtus a Samaritanis prohibetur hoſpitio. Luc. 9.*

Decem le- …oſi.

96 *Decem leproſi curãtur. Luc. 17.*

Scœnope- …a.

97 *Jeſus in temp'o die feſto ſcœnopegia docet. Ioan. 7.*

Miniſtri … Ieſum …piendum …iſſi.

98 *Chriſtum laudant, qui ad eum comprehendendum miſſi fuerant: & Nicodemus eum defendit Io 7*

Adultera.

99 *Mulier in adulterio deprehenſa liberatur. Io 8.*

Lapidan- …s.

100 *Jeſum in templo rurſus docentem, Iudæi conuitiis, & lapidibus obruere conantur: ſe vero ille ſubducit. Ioan. 8.*

Cæcus na- …us.

101 *Cæco nato viſus reſtituitur. Ioan. 9.*

Paſtor ve- …us.

102 *De vero paſtore, & ouibus. Ioan. 10.*

Diſcipuli 72.

103 *Selectio, & miſſio diſcipulorum ſeptuaginta duorum Luc 10.*

Exprobra- …io.

104 *Jeſus quibuſdam ciuitatibus exprobrat. Matt. 11. Luc 10.*

Confeſſio.

105 *Diſcipulis ſeptuaginta duobus reuerſis, actiſq; Deo patri gratiis, illos prius monitos, Chriſtus felices prædicat. Matt. 11. Luc. 10.*

Samaritani & vulnerati parabola.

106 *Quæ ſit ratio conſequendi vitam: & parabola de Samaritano vulneratum curante. Luc. 10.*

Martha.

107 *Hoſpitio Jeſus à Martha excipitur. Luc. 10*

Orandi modus.

108 *Modum, & vim orandi Ieſus diſcipulis tradit Luc. 11.*

Lucerna.

109 *Parabola de lucerna. Luc. 11.*

Væ. Reprehenſiones.

110 *Ieſus ad prandium vocatus, reprehendit præpoſteram religionem Phariſæorum: eiſq;, ac Legiſperitis grauiter comminatur. Luc. 11.*

Hypocriſis cauenda mors non timenda.

111 *Fermentum Phariſæorum cauendum: mortem corporis non timendam: quanta ſit merces confeſſionis, & negationis pœna. Luc. 12.*

Terrenorũ ſollicitudo vitanda.

112 *Auaritiam, & ſollicitudinem eorum, quæ ad corpus pertinẽt, fugiendam. Luc 12.*

Fidelis ſeruus.

113 *Vt ſit Dominus fideli ſeruo expectandus. Luc. 12.*

Pœnitentia.

114 *Agendam eſſe pœnitentiam Luc. 13.*

Mulier curuata.

115 *Mulier contracta ſanatur Luc. 13.*

Via cœli anguſta.

116 *Viam regni cœlorũ anguſtam eſſe. Luc. 13.*

Hydropic'.

117 *Sabbato curatur hydropicus.*

dropicus: Luc. 14.

Quis locus in nuptiis eligẽd': quique inuitandi.
118 *In nuptiis quo loco accumbendum: pauperes ad menſam inuitandos. Lu. 14*

Magna cœna.
119 *De magna cœna: ad quam venire, qui erant inuitati, renuunt: ſed alii accedunt. Luc. 14.*

Omnibus renunciandum.
120 *Chriſtum, aliis omnibus relictis, ſequendum: parentes odio habendos pro Chriſto: crucem eſſe ferendam: de turrim ædificaturo, & rege cum hoſte congreſſuro: omnibus, quæ poſſidentur, renunciandum: de ſale. Luc. 14.*

Encœnia.
121 *Die feſto Encœniorum diſceptat in templo Ieſus cum Iudæis: ac ſe ex eorum manibus eripit. Io. 10.*

Ieſus trans Iordanem.
122 *In fines Iudææ trans Iordanem Chriſtus ſecedit Mat. 19. Mar. 10. Io. 10*

De oue, & drachma.
123 *Parabolæ ouis, & drachmæ perditarum. Lu. 15*

De filio prodigo.
124 *Parabola filii perditi. Luc. 15.*

De villico infideli.
125 *Iniqui diſpenſatoris parabola. Luc. 16.*

Matrimonium. Cœlibatus
126 *Eſſe matrimonii vinculum indiſſolubile: atque diuortium, extra cauſam fornicationis, illicitum Matt. 19. Mar. 10. Luc. 16.*

Diues epulo, & pauper Lazarus
127 *De diuite epulone, & Lazaro paupere. Lu. 16.*

Varia documenta
128 *Dominus ſuos admonet, vitandum ſcandalum: peccantem arguẽdum: ignoſcendum reſipiſcenti: fides quanta ſit efficacia: & obſequium Domino debitũ. Luc. 17.*

Quando ad iudiciũ Dominus.
129 *Dominus, quando ad iudicium venturus ſit, docet. Luc. 17.*

Iudex iniquus.
130 *Parabola de iniquo iudice. Luc. 18.*

Phariſæus, & Publicanus.
131 *Parabola de Phariſæo, & Publicano. Luc. 18.*

Chriſto paruuli offeruntur.
132 *Ieſus paruulis manus imponit. Matt. 19. Mar. 10. Luc. 18.*

Diues adoleſcens.
133 *Adoleſcentem diuitem, & ſalutis cupidum, ad perfectiora ſectãda Chriſtus inſtituit. Matt. 19. Mar. 10. Luc. 18.*

Sequentiũ Chriſtum felicitas.
134 *Quod præmium eos maneat, qui, omnibus relictis, Chriſtum ſequuntur. Matt. 19. Mar. 10. Luc. 18*

Operarii.
135 *Parabola de operariis in vineam excolendam conductis. Matt. 20.*

Quinta pars, ea comprehendit, quæ à ſuſcitatione Lazari, vſque ad Redemptoris paſſionem, de Chriſto nobis Euangeliſtę propoſuerunt.

Lazari ſuſcitatio.
CAP. 136. *Reſuſcitatur Lazarus. Ioan. 11.*

[ic]lum occidendum.
137 *Iudaeorum de Ieſu perdendo concilium. Ioa.11.*

Prædictio paſſionis.
138 *Mortem, ac reſurrectionẽ ſuam Ieſus prædicit Matt. 20. Mar.10. Luc. 18.*

Filiorum Zebedęi ambitio.
139 *Filiis Zebedæi primatum Chriſtus negat: officioq; miniſterii, non oſtenſione dominii nos debere eſſe maiores, oſtendit. Matt. 20. Mar 10.*

Cæcus vnus.
140 *Cæcus ante ingreſſum Ierico illuminatur. Luc 18.*

Zachæus.
141 *Zachæus Ieſum ſuſcipit. Luc 19.*

Decem minę.
142 *Decem minarum parabola. Luc. 19.*

Duo cæci
143 *Cæci duo poſt egreſſum Ierico ſanantur. Matt. 20. Mar.10.*

Cœna Bethaniæ.
144 *Ieſus Bethaniæ cœnat: eumq; Maria perfundit vnguento. Matt.26. Mar. 14. Ioan. 12.*

Rami palmarum. Ciuitatis ruina.
145 *Ieſus aſino inſidens Ieroſolymis honorifice recipitur. Matt.21. Mar.11. Luc 19. Ioan.12.*

Negotiantiũ eiectio.
146 *In templo negotiantes, eiciuntur: curantur cæci, & claudi: Ieſus a pueris clamantibus laudatur: & ficulnea maledicit. Matt.21 Mar 11 Luc.19*

Gentiles.
147 *Ieſum videre cupiunt gentiles. Ioan.12.*

Baptiſma Ioannis
148 *De Ioannis baptiſmate quæſtio. Matt. 21. Mar.11. Luc 20.*

Duo filii.
149 *Parabola duorum filiorum diſſimiliter patri obtemperantium. Matt.21.*

Vinitores.
150 *Parabola de vinitoribus homicidis. Matt.21. Mar 12. Luc. 20.*

Nuptię filii regis.
151 *Parabola de nuptiis filii regis, ad quas turba inuitata ſunt Matt. 22.*

Tributum ſoluendum.
152 *Quæſtio de tributo Cæſari pendendo. Matt.22. Mar 12. Luc.20.*

Sadducæi.
153 *De carnis reſurrectione quæſtio. Matt 22. Mar 12. Luc.20.*

Primum mandatum. Chriſtus cuius filius.
154 *Quæſtio de primo mandato, & Chriſti patre. Matt 22. Mar.12. Lu.20.*

In Scribas, & Phariſęos.
155 *Scribas eſſe audiendos, & cauendos. Matt.23 Mar 12 Luc 20*

Væ.
156 *Pergit Chriſtus Phariſæorum, & Scribarum vitia depingere, & inſectari. Matt 23.*

Viduę oblatio extollitur.
157 *Pauperis viduæ munus exiguũ præ cæteris laudatur. Mar. 12 Luc 21.*

Templi deſtructio.
158 *Templi euerſionem Chriſtus prædicit. Matt. 24. Mar 13 Luc 21.*

Multa futura prędicit.
159 *Chriſtus a diſcipulis ſuis rogatus, de tempore deſtructionis templi, ſuiq; aduentus, ſignis, mala poſt ſe ventura, falſos prophetas, & Chriſtos, bella, famem,*

peſtes,

Series Capitum.

peſtes, & perſecutiones prædixit. Mat 24. Mar. 13. Luc. 21.

Deſtructio Ieruſalem.
160 *De vrbis Ieruſalem euerſione. Matt. 24. Mar. 13. Luc. 21.*

In fine mundi quæ prodigia.
161 *De tactatione Eccleſiæ: vltimo Chriſti aduentu: & ſignis eum præcedentibus. Matt. 24. Mar. 13. Luc. 21.*

Ad iudiciũ præparatio.
162 *Vt ad inopinatum iudicis aduentum præparare nos debeamus: diem Chriſtus in templo, noctem vero in monte tranſigebat. Matt 24. Mar. 13. Luc. 21.*

Decem virgines.
163 *Parabola de decem virginibus. Matt. 25.*

Talenta.
164 *Parabola de talentis. Matt. 25.*

Futuri iudicij forma
165 *Extremi iudicii deſcriptio. Matt. 25.*

Aliud cõſiliũ Iudęorũ de perdẽdo Ieſu.
166 *De perdendo Ieſu conſilium ineunt Iudæi. Matt 26. Mar. 14 Luc. 22.*

Iudæ pactio.
167 *De prodendo Chriſto Iudas paciſcitur. Matt 26. Mar. 14. Luc. 22.*

Quartum Paſcha
168 *Paſchalis agnus præparatur. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.*

Agnus Paſchalis.

Lotio pedum
169 *Pedes Apoſtolorum a Chriſto lauantur. Ioan. 13.*

Euchariſtia.
170 *Sacroſancta Euchariſtia inſtituitur. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.*

Se prodẽdum à diſcipulo.
171 *Chriſtus ab vno ſuorum Apoſtolorum ſe traditum iri dicit. Matt. 26. Mar. 14. Luc 22. Ioan. 13.*

Notatio proditoris.
172 *Proditor notatus egreditur. Ioan 13.*

Contẽtio.
173 *Hymno dicto, Apoſtolorum de primatu concertatio reprehenditur. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22*

Nouum mandatum.
174 *Diſceſſurus Chriſtus, nouum dilectionis mãdatum ſuis cõmendat: ſcandalum, negationem, aliaq́; imminentia mala prædicit.*

Imminẽtia mala.
Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 13.

Sermo poſt cœnã.
175 *Sermonis Domini poſt cœnam, quo triſtes ac timentes Apoſtolos conſolatur, inſtruit, & confirmat, pars prima: in qua docetur Chriſti diuinitas: quod vita æterna per Chriſtum: quod Chriſtus via, veritas, & vita ſit: quod Pater, & Filius vnum, ac idem ſint: fides, & opera: petendum in Chriſti nomine: dilectio, & opera: quod Spiritus ſanctus conſolator ſit, & doctor: Chriſti pax, & gaudium: princeps huius mundi eiiciendus. Ioan. 14.*

176 *Sermonis eiuſdem pars ſecunda, de vite, agricola: palmite: opera: fides: oratio: fructus: dilectio mutua: Chriſti amici, ſerui, electio: afflictiones propter*

Chriſtum: Spiritus ſanctus promittitur: eius officium. Ioan. 15.

177 *Eiuſdem ſermonis pars tertia, cur manifeſtauerit perſecutiones Apoſtolorum, & prædixerit aduentum Spiritus ſancti ad teſtificandum: triſtitia: Spiritus ſanctus: peccatum: iuſtitia: iudicium: Spiritus ſanctus doctor: Chriſti mors, reſurrectio, & aſcenſio: afflictiones in prædicando euangelio: mulier pariens: quomodo petendum: dilectio: fides: pax: perſecutiones. Ioan. 16.*

Chriſti oratio. 178 *Ieſu ad Patrem oratio, pro ſua clarificatione, diſcipulorum cuſtodia, & futurorum omnium fidelium conuerſione. Ioa. 17.*

Sexta pars, Dominicæ Paſſionis, ac ſepulturæ hiſtoriam aperit.

Hortus. 179 *In ſanguineum ſudorem Ieſus præ triſtitia ſolutus, ter Patrem orat: Iudæ oſculo proditus, comprehēditur. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 18.*

Caiphas. Negatio. 180 *Ieſus ante Annam ſiſtitur: deinde apud Caipham examinatur, indicatur, illuditur, negatur. Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22 Ioan. 18.*

181 *Chriſtus apud Caipham ſecundo examinatus, & damnatus, Pilato traditur. Matt. 27. Mar. 15. Luc. 22. & 23. Ioan. 18.* Pilatus.

182 *Iudæ mortuo, ager figuli emitur. Matt. 27.* Iudæ mors.

183 *Coram Pilato Ieſus accuſatur, & examinatur. Matt. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 18.* Pilati examen.

184 *Ieſum ad ſe miſſum Herodes contemnit, Pilatus innocentem declarat. Lu. 23.* Miſſio ad Herodem.

185 *Secundum petitionem Iudæorum, Barabba dimiſſo, flagellatus, & coronatus Chriſtus traditur crucifigendus. Matt. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 18. & 19.* Barabbas. Flagellatio. Coronatio. Condemnatio.

186 *Ieſus portās crucem ad locum ſupplicii ducitur. Matt 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan 19.* Crucem portat.

187 *Ieſus mulieres admonet. Luc. 23.* Mulieres flentes.

188 *De Chriſti Ieſu inter latrones crucifixione, crucis inſcriptione, veſtibus, tunica ſeptem vltimis verbis, morte, & mirabilibus, quæ ſtatim ab eius morte contigerunt Matt. 27 Mar. 15. Luc. 23 Ioan 19.* Crucifixio

189 *Chriſti mortui latus aperitur. Ioan. 19.* Chriſti latus.

Sepultura.

190 *Chriſti corpus à cruce depoſitum ſepelitur* *Matt.27. Mar.15. Luc.23 Ioan. 19.*

Cuſtodia ſepulchri.

191 *Chriſti ſepulchrum cuſtoditur. Mat.27.*

Septima pars, ea proponit, quæ de Chriſto narrant Euãgeliſtæ ab eius Reſurrectione, vſque ad Aſcenſionem: ſeu Reſurrectionis, & Aſcenſionis Chriſti myſteria enarrat.

Chriſti reſurrectionẽ Angeli nũciant.

CAP. 192 *Reſurrectio Chriſti manifeſtatur per Angelos mulieribus ſepulchrum viſitantibus.* *Matt.28. Mar.16. Luc. 24. Ioan.20.*

Ieſus à reſurrectione mulieribus apparet.

Milites.

193 *Angelorum viſione, & colloquio iterum Magdalena fruitur: Ieſus oſtendit ſe mulieribus: & cuſtodes cum nunciaſſent, quæ geſta erant, pecunia corrupti, Ieſu corpus à diſcipulis nocte ſublatum mentiuntur. Matt.28. Mar.16. Ioan.20.*

Emaus.

194 *Ieſus diſcipulis Emaus euntibus apparet. Mar.16. Luc.24.*

Apoſtolis ſe Chriſtus oſtendit.

195 *Abſente Thoma ſe Ieſus Apoſtolis videndum, & contrectandum exhibet: incredulitatem exprobrat: manducat: ſenſum aperit: remittendi, retinendiq́; peccata poteſtatem confert. Mar. 16. Luc. 24. Ioan. 20.*

Thomæ Ieſus apparet.

196 *Apoſtoli ſe, viſo Ieſu Thoma præſente, in Galilæam recipiunt. Matt. 28. Ioan. 20.*

Apparitio ad mare.

197 *Ieſus ad mare diſcipulis ſeptem apparet: poſt grãdem piſcium capturam, & prandium, Simoni ter interrogato oues commendat: genus ei mortis prædicit: eum de cruce præmonitum, & ſequi iuſſum, de futuro Ioannis ſtatu perquirere vetat. Ioan.21.*

In monte Galilææ viſus adoratur.

198 *Oſtendit ſe Chriſtus in monte Galilææ diſcipulis: quibus, dato eundi, prædicandi, baptizandiq́; mãdato, ſignorum gloriam, ac ſe perpetuo eis adfuturum, promittit. Matt.28 Mar.16.*

Vltima Chriſti apparitio, & aſcenſio.

199 *Spiritum ſanctum Chriſtus promittit; & in cœlum aſcendit. Mar.16 Luc.24.*

Concluſio.

200 *Euangelicæ hiſtoriæ concluſio, alia innumerabilia Ieſum feciſſe inſinuans. Ioan. 21.*

Digitized by Google

BREVIS EVANGELICÆ HISTORIÆ COMPREHENSIO,

SEV

EVANGELICA HISTORIA SVMMATIM ORDINE COLLECTA.

Prima pars, ea continet, quæ ad Chriſti pueritiam, & infantiam pertinent.

Proœmiū.

CAP. I. EVANGELII præfatio, qua breuiter exponitur, quo Euangeliſta conſilio ad ſcribendum acceſſerit. *Luc. 1.*

Æternum Dei verbum caro factum. Diuina Chriſti natura: eiuſdēq; natiuitas æterna, & tēporalis.

2 Verbum ab æterno Deus, per quod omnia facta ſunt: vita, & lux hominum: miſſo Ioanne, ac tandem aſſumpta carne, venit, & habitauit cum hominibus. *Ioan. 1.*

Ioannis annunciatio, & conceptio.

3 Sacerdoti Zachariæ per Angelum apud aram prædicitur, ex Elizabetha vxore ſterili, & anu filium, qui Ioannes ſit vocandus, ei naſciturum: ac ipſum vſque ad huius euentum, ob incredulitatem, mutum permanſurum. Poſt quæ mox Elizabetha concipit. *Luc. 1.*

Chriſti genealogia.

4 Nobile Chriſtus ex Abraham per Dauid habens exordium, nouo naſcendi modo, nimirum ex virgine Maria, Ioſepho cuidam nuptui tradita, generatur. *Matt. 1.*

Chriſti annunciatio, & incarnatio.

5 Sexto menſe ab Elizabethæ conceptu, Mariæ, paranymphus Gabriel, Ieſum ex ipſa, eius illæſa virginitate, naſciturum; ac Elizabetham concepiſſe perfert: ipſaque hoc cœleſti nuntio grauidatur. *Luc. 1.*

Viſitatio.

6 Ad Mariæ præſentiam, Elizabetha, quam illa ſalutandi cauſa prægnans inuiſit, & fœtus ſpiritu afflantur: lætitiæque ſigna edunt. Vnde virgo ad magnificandum Deum carmine celebri commouetur: ac tres fere menſes apud cognatam hæſit. *Luc. 1.*

Mariæ canticum.

Ioſephi hæſitatio.

7 Ioſephus, virginis maritus, ſacramenti neſcius, coniugem

grraui-

grauidam, à ſe tamen non cognitam, animaduertens, in admirationem, & animi fluctuationem trahitur: eamque deſerere animo ſtatuit: & ſine dubio conſilium hoc impleſſet, niſi diuino fuiſſet edoctus oraculo, eam ſibi, quæ à Spiritu ſancto conceperat, non eſſe relinquendam. Hoc igitur propoſitum, Angeli monitu in ſomnis confirmatus, deſerit. *Matt. 1.*

Generationis Chriſti modus.

8 Elizabetha filium peperit: cui octauo die circunciſo, nomen Ioannes, aliis fruſtra renitentibus, impoſitum eſt: & Zacharias, loquela recepta, Dei recens beneficium humano generi præſtitum cecinit. *Luc 1.*

Ioannis natiuitas, & circunciſio. Zachariæ canticum.

9 Cenſi omnes tum capite ſunt Octauij Auguſti edicto, qui Romano parebant imperio: cum ergo huius edicti Cæſarei occaſione, Ioſephus in Bethleem, quæ ciuitas erat Dauid, ad quem genus referebat, ſimul cum virgine, aſcendiſſet; ibi hæc, ſoluta partu, Chriſtum enixa eſt: quem pannis inuolutum in præſepio collocauit. Aderat mox Angelus è cœlo delapſus præco, agmine cœleſtium ſpirituum longo ſtipatus: qui paſtoribus eo loci excubias noctu circa ſuum gregem agentibus, natum hominibus Seruatorem nuntiaret. Hi ergo illum primi, eius monitu, inuiſerunt. Infans octauo die, ipſis calendis Ianuarij, eodem, in quo natus eſt, loco, circunciditur: nomenque Ieſus, quod ab Angelo fuerat præmonſtratum, eidem eſt inditum. *Matt. 1. Luc. 2.*

Chriſti natiuitas, paſtores, circunciſio.

10 Neque latuit Magos, ad ſolis ortum, longis terrarum ſpatijs, diſſitos, ea Chriſti natiuitas: quippe ſexto Ianuarij, & tertio decimo poſt natiuitatem ipſi die Hieroſolymam, nouæ ſtellæ ortu exciti, eâdemque duce, venientes, natum Regem Iudæorum prædicant. Et communicato cum Herode Rege, & Scribis conſilio, ac de loco natiuitatis inſtructi, eiuſdem ſtellæ ductu, in Bethleem delati ſunt. Ibique puerum inuentum adorant, & muneribus venerantur. Poſtea ne ad Herodem redirent, in ſomnis oraculo moniti, alia via in patriam reuerterunt. *Matt. 2.*

Magi Chriſtum adorant.

11 Sed & iuſtus ille Simeon, & Anna prophetico afflati ſpiritu oblatum, die quadrageſimo à natiuitate, ipſo nimirũ die purificationis puerperæ, Februarij die ſecunda, in templo Chriſtum, ceu primogenitum, lætis prædicationibus terris fauſta ominantes, agnouerunt, immo etiam exceperunt. *Luc. 2.*

Simeon, & Anna. Purificatio. In templo Chriſtus offertur.

12 Iniquo hæc animo tulit Herodes, natumque recens

Ieſus portatur in Ægyptum. *Infanticidium.*

puellum conatur extinguere. Ea propter Ioſeph monetur ab Angelo, vt fuga in Ægyptum infantis vitæ conſulat; idque in tempore. Quoniam non multo poſt, ira ſuccenſus Rex, bimulos omnes, ac natu minores Bethleemiticos è medio ſuſtulit. *Matt. 2.*

Chriſtus ex Ægypto reducitur.

13 Vſque ad Herodis interitum, in Ægypto Chriſtus cum ſuis parentibus egit: quem vbi cœlitus per quietem Ioſephus didicit, ſeſe tum reducem terræ Iſraël protinus exhibuit: relictaque, metu Archelai filij Herodis extincti, Iudæa, oraculo ſeceſſit in Nazareth Galilææ: vnde puer Nazaræi nomen accepit. Hic interea creſcebat, & confortabatur plenus ſapientia, & gratia. *Matt. 2. Luc. 2.*

In templo Ieſus inuenitur.

14 Quum Dominus ætatis ſuę annum duodecimum ageret, & à parentibus ſacrorum gratia duceretur ex more Ieroſolymam, ad diem feſtum Paſchatis, neſcientibus illis remanſit Ieroſolymis, patris cœleſtis negotium agens: ac triduo quæſitus ab eis, diuinæ legis doctorum cœtui permixtus in templo, repertus eſt. Diuinam quoque voluntatem cauſatus, quia ſe paululum ſubduxerat, & à parentibus declinauerat, cum ipſis domum rediјt: eiſdemque morigerus in omnibus, ætate, ſapientia, & gratia profecit apud Deum, & homines. *Luc. 2.*

Ioannis baptiſmus, prædicatio, veſtitus, & eſca.

15 Quum virilem iam ætatem Ioannes, & Ieſus attigiſſent: tempuſque eſſet prædicandi per ipſos Euangelij; prior Ioannes Zachariæ filius, Chriſtique præambulo, auſteritate loci, habitus, ac victus, populo venerabilis afflatus diuino ſpiritu, verbo, ac baptiſmo ad pœnitentiam inuitare cœpit: & fuit prædicationis munere clarus. Prædicationi verò pœnitentiæ, iuncto baptiſmo, tanta vitæ ſanctimonia, cultuſque auſteritas acceſſit; vt à Iudęis, num eſſet Meſſias, dubitatum ſit. Verum ſe non, vt putabatur, Chriſtum eſſe, ſed alium, conteſtatus eſt. *Matt. 3. Mar. 1. Luc 3.*

Ioannis de Ieſu teſtimonia. *Iudæorum ad Ioannem legatio.*

16 His quædam Ioannis de Chriſto ſucceſſere teſtimonia. Eius enim tanta erat etiam apud Iudæorum primores opinio, vt Chriſtum eſſe putarent, in id legatione, ad ſciſcitandum veritatem, decreta. Ille porro Iudæorum legatis reſpondit, ſe non eum eſſe, quem putabant: ſed alium iam veniſſe, qui is eſſet: & faſſus plane quod erat, Eſaiæ de ſe vaticinium, quo clarius delegata ſibi à Deo prouincia intelligeretur, in medium attulit. *Ioan. 1.*

Digitized by Google

Secunda pars, ea Chriſti geſta proponit, quæ ab eius baptiſmate, vſque ad ſecundum Paſcha contigerunt.

Cap. 17 Et ecce, die quodam promiſſus Chriſtus inter alios Ioannem adijt baptiſmi gratia: quem Ioannes digito præſentem oſtendens, ipſum eſſe quem promiſerat, & qui ab omnibus expectabatur, denunciauit. Et à Ioanne, multum primo reluctante, quaſi præpoſterum illud eſſet officium, lauachro tinctus, Patris cœleſtis voce, ac ſancti Spiritus in ſpecie columbæ deſcenſu, ipſiuſque Ioannis teſtimonio, declaratus eſt verus eſſe filius Dei. *Matt. 3. Mar. 1. Luc. 3. Ioan. 1.* *Ieſus baptizatur.*

18 Tunc autem Ieſus triginta ætatis annos plus minus habebat, filiuſque Ioſephi putabatur eſſe, per quem genus humanum ad Deum reduci oportebat: vt qui filius Dei cum eſſet, homo factus eſt, quo homines Dei filios redderet. *Luc. 3.* *Chriſti genealogia.*

19 Suſcepto Ioannis baptiſmate, Chriſtus mox in deſertum ſubductus eſt. Vbi poſt dierum quadraginta ieiunium ſine omni cibo peractum, tandem famis occaſione, ſuſtinuit varias tentatoris graſſantis inſidias. Quo in omnibus ſuperato, ſancti Angeli miniſterium ei debitum obtulerunt. *Matt. 4. Mar. 1. Luc. 4.* *Chriſti ieiunium, & tentatio.*

20 Rurſum alia die Ioannes, viſo Ieſu, hunc diſcipulis ſuis monſtrat, eum Dei agnum eſſe teſtatus, qui totius mũdi noxas auferat. Atque huius teſtimonij occaſione, illum quinque diſcipuli non tantum agnoſcere, ſed etiam ſequi cœperunt. *Ioan. 1.* *Ad Ieſum diſcipuli venire incipiunt.*

21 Tertio ab hinc die, vocatus ad nuptias, per matris ſolicitationem, videntibus diſcipulis, virtutem ſuam diuinam, aqua in vinum commutata, prodidit: hoc ſuorum miraculorum primo, Cana vicum Galilææ cohoneſtans; ac ſe tandem quis eſſet, poſt aliorum teſtimonia declarans. *Ioan. 2.* *In nuptijs vinum ex aqua fit.*

22 Poſt hæc ſeipſum magis palam facturus, è Capharnaum, vbi aliquot diebus cum ſuis manſerat, ob inſtans Paſcha Iu- *It Ieſus in Ieruſalem.*

E templo mercatores eijcit.

Primum Paſcha.

dæorum, aſcendit Hieroſolymam: ibique mercatores è templo abegit. Quærentes verò ſignum vendicatæ auctoritatis, & acerbæ illius caſtigationis, audiunt fore, myſtico ſermone, vt templum ab ijs diruendum, ſua virtute triduo reſtauretur. Multiſque tunc eo loci patratis miraculis, non paucos ad credendum in ſe pertraxit. *Ioan.* 2.

A Chriſto Nicodemus docetur.

23 Quorum è numero Nicodemus, congreſſu nocturno, arcana cœleſtis regenerationis, per aquam, & Spiritum, ab ipſo didicit: crucis item; ac fidei vim: cauſamque Dominici Aduentus, & imminentis iam exitij, vt videlicet omnis, qui credit in Ieſum, non pereat: ſed habeat vitam æternam. *Ioan.* 3.

Ieſus tardãs in Iudea, baptizat.

24 Denunciata neceſſitate regenerationis, ex Hieruſalem in Iudæam terram Ieſus cum diſcipulis ſuis migrat: & ibi cum eis, qui ad illud vſque tempus Galilæam incoluerat, morari, & baptizare cœpit, cum Ioannes idem adhuc faceret. Quæ res materiam orti poſt liuoris ſuppeditauit. Diſcipuli namque Ioannis expoſtulant, & queruntur apud ipſum, quod plures ad baptiſmum Chriſti properarent. Qua occaſione idem Ioannes iterum, egregiam de Ieſu, quod ipſe Chriſtus vere eſſet, confeſſionem inſtituit: eum ſe longe ſuperiorem clare teſtatus eſt: de illius exaltatione, ſui vero humiliatione prædicit: multaque alia in ipſius commendationem, deque rebus eiuſdem felicius promouendis, eſt locutus. *Ioan.* 3.

Poſtremum Ioannis de Ieſu teſtimonium.

Mittitur Ioannes in carcerem.

25 Atque ſic futurum, euentus breui indicauit; dum Ioannes ſub idem tempus, quaſi officio ſuo defunctus, Chriſto ſuam auſpicante legationem, ab Herode, quod ſe admonuiſſet errati, coniectus eſt in vincula. *Matt.* 14. *Mar.* 6 *Luc* 3.

Per Samariam Ieſus è Iudea in Galilaam reuertitur.

26 Huius captiuitatem, ac ſimul Phariſæorum contra ſe, ob populi ad ſuum baptiſma coufluxum, inuidiam intelligens Dominus, relicta Iudæa, vbi moras longiores traxerat, Galilæam ſuam repetit. In quo itinere, cum interiacentem Samariam neceſſario pertranſiret, vbi ad fontem Iacob peruenit, aquæ illius occaſione, quam fatigatus petijt, mulieri cuidam Samaritanæ, poſt longum cum illa ſermonem habitum, tandem quod eſſet Meſſias innoteſcit: ac per eam cum id palam fateretur, multis Samaritanorum: apud quos cum benigne habentes, duos dies rogatus peregit. Poſt quos inde recedens, abiit in Galilæam: diuertitque à Nazareth, in qua nutritus, ad hoc vſque tempus habitauerat: à cæteris verò Galilæis huma-

niſſimè

niſſimè exceptus eſt. Quippe qui viderant, quæ feciſſet Hieroſolymis. *Matt 4. Mar. 1. Luc. 4. Ioan. 4.*

27 Rurſum Chriſtus vel in tranſitu, Canam Galilææ, prius à ſe miraculo primo nobilitatam, inuiſens; regij cuiuſdam viri filium in Capharnaum ex febri periclitantem, atque moribundum, à patre ſerio requiſitus, abſens, verbo, inter eundum ſanitati reſtituens, ea hora, qua ille ſalutem petebat, viuere prædicauit. Fuitque id ſecundum iam miraculum ab ipſo in Galilæa editum. *Ioan* 4. *Reguli ſanatur filius.*

28 Capharnaum nobile emporium Galilææ, veluti commodam ſuæ prædicationis ſedem, ſibi Dominus pro manſione delegit: in qua, & ex qua deinceps poſt Ioannem, palam, & clare aduentum regni Dei, ad pœnitentiam, & fidem prouocando, annunciauit. *Matt. 4 Mar. 1. Luc. 4.* *Habitationi Capharnaū eligit. Initiū prædicationis Chriſti in Galilæa.*

29 Cum autem opus illi eſſet, perpetuis quibuſdam ſuorum operum, ac doctrinæ teſtibus, & coadiutoribus; mox à prædicationis exordio, cum iuxta mare Galilææ eſſet, è mari duo paria fratrum piſcatorum ad ſequendum ſe, prius miraculo capturæ piſcium copioſæ, cum vano labore totam noctem conſumpſiſſent, in ſui admirationem raptos, euocat: qui mox omnibus relictis conſtantes illi iam adhæſerunt. *Matt. 4. Mar. 1. Luc 5.* *Ad mare Galilææ Ieſus diſcipulos vocat.*

30 Sub idem tempus, cum his Capharnaum ingreſſus, in ſynagoga, die ſabbati, poſtquam docuiſſet populum, à cacodæmone vexatum reſtituit; multis ob id ipſius poteſtatem, atq; doctrinam admirantibus. *Mar 1. Luc. 4.* *Capharnai docet, curatq; dæmoniacū.*

31 De ſynagoga cum eiſdem diſcipulis, in domum Petri veniens, febricitantem eius ſocrum imperio ſuo curat. Quarum rerum fama increbreſcente, ad veſperam eius diei, domus à multis languidis, & dæmoniacis eo adductis, obſeſſa eſt, quos omnes impoſitis manibus curauit: nec teſtimonia dæmonum admittebat. *Matt 8. Mar. 1. Luc. 4.* *Socrū Petri curat, alioſq; omnes ægrotos, ac dæmoniacos.*

32 Egreſſus poſtero die ſummo mane, ſolus orandi cauſa deſertum petijt: vbi primum à Simone, cum ſuis ſociis, ipſum requirente; deinde & à turbis repertus eſt. Eum vero turbæ requirentes cum inueniſſent, à ſe magis recedere non ſinebant. Quibus ille teſtatus eſt, ſe aliis etiam oportere Dei regnum prædicare. *Mar. 1. Luc 4.* *Chriſtus in deſertum ſecedit.*

33 Quum ſuam Dominus prædicationem, vniuerſam Ga-

Prima Galilææ circuitio. lilæam peragrans, longè lateque ſpargeret; atque morborum curationibus illuſtraret; per totam Syriam factum eſt celebre nomen eius, ita vt ad eum vndique cum ægris plerique confluerent: ac omnes corpore affecti, quos fama de Ieſu diſperſa coëgerat, bonæ valetudini reducerentur. *Matt. 4. Mar. 1. Luc. 4.*

Tres reprehenduntur. 34 Videns ſe Chriſtus à turbarum multitudine circunſeptum, iuſſit diſcipulos transfretare. Multos ibi tunc illum ſequendi cupido inceſſerat: verum affectus terrenarum rerum obſtitit, nonnulli proinde, volentes eum ſequi, reijciuntur. Strepitum ſibi fortunæ vnus ex Scribis, cum ſe ſub eius diſciplina profeſſurum iactaret, pollicetur: ſed audit filium hominis ne tantillum quidem habere ditionis, vt caput eo reponat; quum alitibus nidi ſint, & ſuæ ſpecus vulpibus. Alteri, funeris paterni curationem Ieſu contubernio præferenti, vt ſequeretur ſe imperauit: nec retardari ſepultura patris voluit. Alius domeſticorum, ac neceſſariorum curam, vt non protinus ſequeretur, prætexuit: quem aranti ſimilem facit, vultu in tergum verſo: nec domum reuerti permittit. *Matt. 8. Luc. 9.*

Sedata maris tēpeſtas. 35 Cum dimiſſis turbis, nauim aſcendiſſet cum diſcipulis (nam lacus petituro Geraſenorum regionem traijciendus erat) & ea vectus ſomno ſe, quia ſero erat, dediſſet; magna tempeſtas interim coorta, diſcipulis metum iniecit: à quibus excitatus, poſt increpatam illorum diffidentiam, imperio ſuo ventos compeſcuit; & mare, cum omnium, qui aderant, ſtupore, tranquillum reddidit. *Matt. 8. Mar. 4. Luc. 8.*

In porcos dæmonum [illegible]gio. 36 Nauigio delatus in regionem Geraſenorum Galilææ oppoſitam, duos immundis ſpiritibus obnoxios, præter modum ſæuientes, liberat: dæmones vero ipſius permiſſu in porcos ſe immittentes, eos in mare præcipites dederunt. Quam ob cauſam ab incolis, timore perculſis, rogatus vt diſcederet, eo rurſus, vnde venerat, transfretauit: & nauim egreſſus, benigne à turba confluente excipitur. *Matt. 8. Mar. 5. Luc. 8.*

Depoſitus paralyticus per tectum curatur. 37 Inde reuerſus in Galilæam, quarto ingreditur Capharnaum: vbi vna dierum in domo docens, paralyticum, per tegulas ob turbam ad ſe demiſſum, alienæ fidei reſpectu, poſt remiſſionem peccatorum, ſanat, reprehenſis ante Phariſæis de his, quæ in ipſum corde meditabantur. *Matt. 9. Mar 2. Luc. 5.*

38 Poſt hæc rurſum egreſſus ad mare, in via Matthæum ad telonium ſedentem vocans, ſequi ſe iuſſit. A quo inſigni conuiuio cum Publicanis exceptus, ſecutam ob id Phariſæorum murmurationem repreſſit. *Matt 9. Mar. 2. Luc. 5.*

Matthæi vocatio.

39 Chriſtus aliam eorundem Phariſæorum, & diſcipulorum Ioannis murmurationem, ob neglectum à diſcipulis ipſius ieiunium, confutat. Vitio enim his vertebant, quod ſe non ad Phariſæorum morem ieiunijs macerarent. Et audiunt iniquum videri, vt filij, præſente ſponſo, lugeant; viuendique nouum inſtitutum permixtione veterum confundatur. Perinde ac in communi rerum vſu deſipere dicitur, qui veteri veſtimento particulam noui panni aſſuat, nouúmque vinum vtribus annoſis audeat committere. *Matth. 9. Marc. 2. Luc. 5.*

Diſceptatio de ieiunio.

40 Cum Dominus illi diſputationi Phariſæorum, & diſcipulorum Ioannis adhuc intentus eſſet, rogatus eſt à Iairo ſynagogæ præfecto, vt duodenni filiæ ſuæ, in extremis laboranti, ſuccurreret. Ad quam dum pergit curandam, Æmorroiſſam duodennem in via tactu fimbriarum veſtimenti ſanat: quæ quod fecerat, & quod à Chriſto acceperat, palam confeſſa eſt. Mox de morte archiſynagogi filiæ nuncij venerunt: at nihilominus poſtea Iairi domum ingreſſus, ac de puellæ morte luctum ingentem excitatum, tibicineſque, vt lugubre canerent, vocatos, reperiens, cum paucis ingreſſus, mortuam iam eius filiam vitæ reddidit. *Matt. 9. Mar 5. Luc. 8.*

Æmorroiſſa.

Iairi filia.

41 Ieſum à Iairi domo Capharnai egreſſum, cæci duo ſequentes, viſum precibus impetrant: mutuſque dæmoniacus, immundo ſpiritu eiecto, loquitur: ita vt turbam non mediocris inſolitæ rei admiratio caperet. Verum dona Dei non agnoſcentes Phariſæi, Beelzebub dæmoniorum principi, opera Chriſti accepta referunt. *Matt. 9.*

Cæci duo illuminantur.

Dæmoniacus mutus curatur.

Et hæ quidem res geſtæ, finem primo Dominicæ prædicationis anno impoſuére.

Tertia pars, ſecundi anni concionum Chriſti geſta, nimirum à ſecundo Paſchate, vſq; ad tertium, explicat.

Secundum Paſcha. *Triginta octo annorum languidus curatur.*

Cap. 42 Qvvm rurſum Dominus, ob ſecundum Paſcha Iudæorum, è Galilæa Hieroſolymam ſe contuliſſet; ad probaticam piſcinam, quæ Bethſaïda vocabatur, expoſitum, & excubantem duo de quadraginta annorum languidum, ſanum facit, grabbatumque ſuum tollere iubet, idque ſabbatho. *Ioan. 5.*

Chriſti apologia.

43 Hinc Iudæorum inſectationi obnoxius, turbis in eum per Phariſæos, mirum in modum ſæuientes, excitatis, cauſam reddit; ſe videlicet in omni ſua functione, patrem cœleſtem, qui Deus eſt, cooperatorem habere. Qui ſermo illorum animos magis, atque magis in Ieſum prouocauit: adeò vt de ipſo interficiendo cogitarent: non ſolum quia ſabbatum non ſeruabat: ſed etiam quia Deo ſe patri æqualem faciebat. Verum ipſe, de rebus à ſe bene geſtis apud eos inſignem apologiam inſtituens, de ſua cum patre cœleſti operatione, ac de poteſtate mortuos etiam ſuſcitandi, & iudicandi omnes, prolixe diſſerit. Quin etiam in confirmationem à ſe dictorum, & factorum, Ioannis, patris, operum ſuorum, Moſis, & omnium ſcripturarum teſtimonia profert. *Ioan. 5.*

Diſcipulos, quod ſpicas manibus confricarent, accuſatos, Chriſtus propugnat.

44 Iter flectebat Ieſus forte ſabbato per ſegetes: & famem ſpicis manu conuulſis eius diſcipuli ſolabantur: quod opus à ſuperſtitioſulis Phariſæis velut impium carpebatur. At Chriſtus exemplo Dauidis, & ſcripturæ diuinæ permiſſum, & innoxios eſſe diſcipulos, oſtendit: ſeque, tanquam ſabbato ſuperiorem, eius legibus haud quaquam adſtringi. *Matt. 12. Mar. 2. Luc. 6.*

Hominis aridam manum ſanitati reddit.

45 Quum proximo dein ſabbato, è Hieruſalem in Galilæam reuerſus, aretem hominis dexteram ad vigorem in ſynagoga reducens, tacite ſe Phariſæos criminari ſentiret; illis probe ſatisfecit, vetitum vtique non eſſe ſabbato conteſtans, vt beneficus exiſtas: quando in puteum collapſam pecudem

impune

Digitized by Google

impune extraxeris: vt nefas quoque videri poſſit, tunc hominis ſalutem negligere. At quum inde nihilo meliores efficerentur: immo de Ieſu perdendo conſilium eius æmuli caperent; ille, ad tempus cedens improborum maliriꝫ, ad mare ſeceſſit, multa eum ſequente turba, ex variis collecta regionibus: cuius ægros, & dæmoniacos omnes curauit. *Infirmos cũ dæmoniacis curat.*

Matt. 12. Mar 3. Luc. 6.

46 Quum turbis relictis orandi cauſa Dominus montem conſcendiſſet: in eoque ſolidam illam noctem precibus vacaſſet; ex omnibus diſcipulis ad ſe vocatis, duodecim elegit, quos & Apoſtolos nominauit; poteſtate ipſis facta prædicandi, curandi morbos, dæmoneſque pellendi. *Matt. 5. Mar. 3. Luc. 6.* *Duodecim Apoſtoli eliguntur.*

47 Cum diſcipulis Chriſtus è monte deſcendens in planitiem, coram immenſa hominum multitudine inſignem ſermonem, quo ſummam Euangelicæ vitæ, & perfectionis complexus eſt, habuit. Primum quidem, agens de beatitudine, quibus in rebus vere, contra hominum ſententiam, ſita ſit felicitas: & in quibus infelicitas hominum verſetur, edocuit: & quaſdam beatitudinis formulas, longe diuerſas ab his, quas vulgus hominum ſectatur propoſuit: armaque definiuit, quibus doctrinæ cœleſtis precones inſtructos eſſe voluit. *In monte ſermo Domini.* *Octo beatitudines.*

Matt. 5. Luc. 6.

48 Suos etiam diſcipulos terrꝫ ſalem, & mundi lucem eſſe dixit: iis verbis quales eſſe deberent, inſinuans. Deinde preceptorum comparationes ſequuntur: veterem enim legem perfectioribus mandatis, per quorum obſeruationem Phariſꝫorum iuſtitia ſuperanda ſit, adimplet: iracundiam cum homicidio prohibet, adeo vt ad altare munus relinqui velit; adulterium, repudium, & iuramentum. *Matt. 5.* *Sal. Lux.* *Abũdantior iuſtitia.* *Homicidiũ. Ira. Adulterium, repudiũ, periuriũ.*

49 Mandata perfectiora dare pergit, de vindicta, mutuo, & proximi dilectione. *Matt. 5. Luc. 6.* *Vindicta, mutuũ, dilectio proximi.*

50 De abſolutiſſima Chriſtianꝫ legis perfectione, multa cum ſeruator inculcaſſet; aliter etiam à nobis faciendam eleemoſynam, orandum, & ieiunandum, quam à Phariſæis, docet. Quia enim ab illorum faſtu ſuos quam maxime alienos eſſe cupit; ne quid faciant, quo videantur ab hominibus, admonet. Ac ne aſſimilentur Ethnicis, qui ſe in multiloquio exaudiri putant, compendioſam eis precandi formulam tradit. *Matt. 6.* *Eleemoſyna. Oratio. Ieiunium.*

Vbi theſaurizandum. *Oculus rectus.* *Auaritia.* *Terrena ſeu vana ſolicitudo.*

51 Longiorem deinceps orationem protrahens, eoſdem, vbi theſaurizandum ſit, rectumque ſemper oculum, ac ſimplicem habeant, admonet: ab auaritia quoque, & nimia rerum terrenarum, vt de eſca, & indumento, ſolicitudine, auocat. *Matt.6.*

Non temere iudicandum. *Inſtandum orationi.* *Falſi prophetæ cauendi.*

52 Multas ſalutares monitiones ſuis impartiens, iis quæ dicta ſunt, non temere iudicandum, vel docendum: inſtandum orationi: à falſis prophetis cauendum, atque huic doctrinæ firmiter inhærendum, adiicit. *Matt.7. Luc.6.*

Leproſi mundatio.

53 Doctrinam ſecuta ſunt miracula, aut ſi quis malit appellare, varia in miſeros collata beneficia. Poſtquam enim relicto monte, in late patentes campos Chriſtus deſcenderat, lepra vitiatum corpus ſuæ puritati reſtituit, mundato iubens, ad ſacerdotem iret, quodque debebat munus, offerret. *Matt 8. Mar. 1. Luc.5.*

Serui centurionis paralyſis conſolidatur.

54 Rurſus Capharnaum reuerſus, centurionis, ob raram fidem inſigniter commendati, famulum paralyſi laborantem ſanitati abſens reſtituit. *Matt.8. Luc.7.*

Viduæ filius reſuſcitatur.

55 Poſtmodum viduæ natus vnicus, qui defunctus ad ſepulchrum efferebatur, à morte ad vitam, iuxta portam ciuitatis Naim, reuocat. *Luc.7.*

Chriſti acta Ioanni nunciantur. *Ad Chriſtũ Ioannes mittit.*

56 Interim Ioannes detentus in vinculis, cum opera tam inſignia, & præclara Chriſti audiſſet, duos ex diſcipulis ſuis è carcere legauit ad Ieſum, vt ab eo percunctarentur, an ipſe Meſſias ille expectatus eſſet. Qui nullam aliam dedit reſponſionem, niſi vt de iis, quæ audierant, & viderant à ſe dicta, vel facta, Ioannem redderent certiorem. Illis vero cum reſponſo remiſſis, Dominus ad populum, qui aderat, conuerſus, præclarum de Ioanne teſtimonium dans, eiusq; dignitatem oſtendens, magna, & mirifica, tantoque viro digniſſima prædicauit: multaque in Phariſæos, & alios, qui nec per illum, nec per ſe, ad reſipiſcentiam fuiſſent commoti, locutus eſt. *Matt.11. Luc 7.*

Magdalenæ conuerſio. *Simonem Ieſus increpat.*

57 Nec his contentus beneficiis corporalibus, mulierem in Phariſæi conuiuio, male actæ vitæ conſcientia ægram, ob ſingularem doloris, & amoris ſignificationem, à peccatis abſoluit: eamque Simoni frigide amanti, & parum humili, prætulit. *Luc.7.*

58 Quum

58 Quum poſt longum per diuerſa loca circuitum, ſeſe domum Ieſus aliquando recepiſſet; confeſtim rurſum à turba circundatus, oblatum ſibi dæmoniacum cæcum, & mutum, ſimul à malis omnibus liberat. Quod, quum admirantibus turbis, quidam iterum, tanquam opera dæmonis factum, calumniarentur: & cœleſte ſignum alii potius requirerent; Dominus primum efficacibus rationibus oſtendit, nequaquam illud debere videri alia virtute, quam diuina, factum: & hac in re tam atrox ab illis piaculum admiſſum eſſe, vt nec hic, nec in futuro ſeculo dilui queat. Deinde, ait nihil eſſe cur miremur natura improbos in maledicta prorumpere: quod vir bonus de bono theſauro bona proferat: malignus vero pernicioſa: verumque ſit quod dicitur, ex arbore fructum dignoſci. Atqui proſpiciendum erat, ne lingua peccaremus, de quocunque otioſo verbo coram Deo iudice exactam rationem reddituri. Tum illis ſignum è cœlo minime dandum ait, quale volebant; ſed è terra potius, quod eos maxime condemnaturum ſit. Et reportant aptum malignitati ſuæ reſponſum: in filios videlicet degeneres, & ſceleratos, Ionæ ſignum recte competere, aluo piſcis olim triduo incluſi: cuius monitis Niniuitæ, etiam deploratæ improbitatis homines, reſipuerint. atque ea ratione damnationem incredulos manere. Subiecit mox Reginæ Auſtri exemplum, quam Salomonis ſapientia ab vltimis terrarum oris attraxerat. Quando, quod ad veritatis prædicationem attinet, Ionas, & Salomon multis partibus ſe inferiores eſſent. Et, quod omnium aptiſſime quadrabat, impuri ſpiritus, ad hominem, vnde paulo ante exierat, reditum longe infeliciſſimum. Necdum ſermonem inſtitutum finierat, & mulier quædam è medio turbæ, hac eius audita mirabili diſputatione, matrem tanti magiſtri felicem eſſe proclamauit. Sed ille, quod potius eſſet, magiſque ex re noſtra, malebat expendi: beatos videlicet haud dubie futuros, qui verbum Dei animo conciperent, & bene factis generarent. *Matt. 12. Mar. 3. Luc. 11.*

Dæmoniacus cæcus, & mutus curatur.

Diuinum hoc Ieſu factum malitioſe calumniantes refelluntur.

Exclamatio mulieris.

59 Denique in prædicationis Euangelicæ negotio, quemadmodum abeſſe debeat cognationis, & alterius cuiuſuis neceſſitudinis affectus, matre, ac fratribus ſe quærentibus, diffiniuit; dum illos repudiat, & diuinæ voluntati morigeros, parentes, & fratres ſuos agnoſcit. *Matt. 12. Mar. 3. Luc. 8*

Mater, & fratres Ieſu quærunt ei loqui.

60 Eodem die rurſum, domo egreſſus, mare adijt: ibique

verbi

Parabola ſeminantis. verbi cœleſtis eminentiam, dignitatem, & fructum, è naui, ad plebem in littore collectam, expoſuit: parabolis in eam rem variis, atque adeo aptiſſimis in medium adductis. Ac primo quidem ſeminantis; cuius ſeges partim in iter publicum, petram, & ſpinas: partim in fertile ſolum inciderat, euentu quadriformi ſeminis, verbi diuini variam in hominibus operationem iudicans, quemadmodum ſeorſim Apoſtolis ſuis expoſuit. *Matt.* 13. *Mar.* 4. *Luc* 8.

Parabola zizaniorum. 61 Subiungit aliam parabolam de ſeminante zizaniam in agrum. *Matt.* 13.

Parabola ſeminis. 62 Alias tres parabolas, modum, ac vim incrementi Euangelicæ doctrinæ ſignificantes, adiicit: vnam ſcilicet de ſemine, quod in terram iactum ſenſim creſcit. *Mar.* 4.

Parabola grani ſynapis *Parabola fermenti.* 63 Aliam de grano ſynapis, quod, cum ſit minimum, creſcit in arborem. Cui tertia, de fermento; quod tribus commixtum farinæ ſatis, totum fermentat. Plebeq; dimiſſa, in ædium penetralibus, parabolarum ſuperiorum, quas apud populum habuit, myſteria diſcipulis explicat. *Matt.* 13. *Mar.* 4. *Luc.* 13.

Parabola zizaniorum expoſitio. 64 Parabola zizaniorum bono ſemini permixtorum, quę paterfamilias ad conſummationem vſque ſeculi creſcere voluit, in regno etiam Euangelico ſemper aliquos fore malos ſignificari, Dominus ipſe Apoſtolis ſuis ſeorſum declarat. *Matt.* 13.

Parabola theſauri. *Parabola margaritæ.* *Parabola ſagenæ.* 65 Addit inſuper apud eoſdem priuatim alias, puta de theſauro in agro reperto: ac negociatore margaritas pulchras quærente: quæ vtraque non niſi diuenditis omnibus potuerint acquiri: latenter indicans cœleſtis verbi ſublimitatem, Euangelicæque doctrinæ pretium. Ac ne quis hoſtium eius veritus inſidias, defectionem meditetur: aut de tollendis à medio improbis cogitet: eoque differat ſuum in Euangelica re ſtudium; protinus verriculo in mare iacto, piſcibuſque extractis, pro eo quod boni fuerint, aut vitioſi, retentis, aut abiectis, tolerandum hoc tædium, quam diu viuis, oſtendit: iterumque malorum, & bonorum in Eccleſia permixtionem inſinuat. *Matt* 13.

Nazareth. Ieſus in ſynagoga lib. Iſaiæ legit. 66 Dictis parabolis, egreſſus in patriam ſuam Nazareth, in ſynagoga die ſabbati obuium Iſaiæ locum: Spiritus Domini ſuper me, cum his quæ ſequuntur, in ſe completum expoſuit,

& palam

& palam ſuæ functioni congruere indicauit. Porro frequentia, & familiaritas prorſus contemptibilem reddidêre, vt diceret ſibi commune eſſe cum Prophetis, qui in patria duntaxat expertes gloriæ fuiſſent. Heliæ exemplum, ac Heliſæi non abſurde huc trahebatur: quorum neuter in gentem ſuam impendio beneficus extitiſſet. Cæterum hic ſermo quantum exagitauerit municipes Ieſu, euentus plane docuit. Conati enim ſunt illum ex edito vrbis loco præcipitare: erantque dictis parum creduli, vt nullo illic prodito miraculo, è manibus illorum diuina virtute laberetur. *Contra Ieſũ eius ciues indignantur.*

Matt. 13. Mar. 6. Luc. 4.

67 Deinceps vicos, & ciuitates omnes circumiens cum Apoſtolis, & mulieribus aliquot ei miniſtrantibus, prædicat: miracula edit, ac turbarum, quod bonis paſtoribus deſtitutæ eſſent, miſeretur. *Matt. 9. Mar 6. Luc 8.* *Secunda circuitio Galilaæ. Acta Ieſu poſt Ioannis necem.*

68 Duodecim Apoſtolos à ſe pridem electos, Ieſus cum certis legibus, docere, & curare omnes infirmitates mittit: prædicens eis mala, quæ ipſis, ob Euangelicam prædicationem, imminebant: illoſque aduerſus eadem confirmans. Quos Dominus ablegatos, officioque ſuo fungentes, per ciuitates docens ſecutus eſt. *Matt. 10. & 11. Mar. 6. Luc. 9.* *Apoſtolorũ miſſio.*

69 Interim dum hæc agerentur, Herodes Antipas, tetrarcha Galilææ, fama nominis, & miraculorum Ieſu, quæ per omnem finitimam regionem dimanabat, audita; num Ioannes prius à ſe necatus, reuixiſſet, ſuſpicari cœpit, videndique illius deſiderio teneri. *Matt 14. Mar. 6 Luc 9.* *Fama Ieſu, ac de ipſo Herodis opinio.*

70 Paulo ſiquidem ante, nimirum prope celebritatem Paſchalem, idem Herodes die ſuo natalitio, Ioãnem Baptiſtam, à ſe nuper incarceratum, propter Herodiadem, ad eius filiæ ſaltantis petitionem, in carcere truncari capite, quod in diſco puellæ traditum eſt, iuſſit. *Matt. 14. Mar. 6.* *Ioannis decollatio.*

71 Interim Ieſus, quod nuncium de nece Ioannis accepiſſet, fraudemque agnouiſſet: ac intelligeret, quam de ſe ſuſpicionem Herodes haberet: & ſimul quia, peractis mandatis, Apoſtoli, qui ad prædicandum Euangelium miſſi fuerant, ad ipſum, narrantes quæ feciſſent, redierant; tum inuidiæ declinandæ; tum quietis cauſa, ſeceſſit cum ſuis: & conſcendens nauiculam, trans mare Galilææ in deſertum locum ſeſe recepit. Vbi cum iterum, immenſa multitudo hominum nihilominus *Apoſtoli ad Ieſum de prædicatione reuertuntur.*

 ad ipſum

ad ipſum confluerет,poſt doctrinam,& morborum curationes, atque iam deficiente commeatu,quinque milia virorum,quinque panibus hordeaceis, & duobus piſcibus, modo quodam admirando multiplicatis, abunde ſatiauit: duodecim cophinis fragmentorum poſt refectionem collectis. Quod inſtante iam alio Iudæorum Paſchate accidit. *Matt.14. Mar.6. Luc.9. Ioan.6.*

Miraculũ quinque panum.

Paſcha tertium.

72 Quo beneficio Ieſus adeo ſibi multitudinis animos conciliauit, vt dignum principatu iudicarent. Ob hoc igitur miraculum ſe à turba rapiendum in regem aduertens, diſcipulis ſe trans mare præcedere iuſſis, in montem ſolus, ab omni ambitione alienus, clanculum fugit. Ibique noctem precibus ad quartam vſque vigiliam protraxit. In ſummo tum erant diſcipuli marinæ tempeſtatis diſcrimine,ventis præter modum ſæuientibus, & nauim, qua vehebantur, in diuerſum agitantibus: quumque Ieſus in vndis,perinde atque in ſolida terra, pedibus, nocturno tempore, deambularet; illi nouitate rei deterriti, quod viderant, inane ſpectrum eſſe putabant: verum Dominus præſentia ſua, mœſtos, & conſternatos ſolatur, & confirmat. Deinde Ieſu loquente Petrus fide in Chriſtum ſuper aquas ambulat: incredulitate mergitur. Ventus autem illico, vt nauim Dominus ingreſſus eſt, conquieuit. In petitam ripam traiecit: vbi variis languoribus affectos vndique collectos fimbriæ veſtis ſuæ contactu ſanauit. *Matt.14. Mar.6. Ioan 6.*

Super mare Ieſus cũ Petro ambulat.

Petrũ mergentẽ liberat.

Trãſfretãtes venerũt in terrã Geneſar: & turba ſecuta ſunt eũ trans mare.

73 Poſtero die inuentus Capharnai ab his,quos in ſolitudine pauit;& cauſam intelligens cur ſe longis ambagibus quæſiſſent, cibum nempe corporalem; ad cœleſtem potius alimoniam comparandam longo ſermone cohortatus, ipſum quoque manna,longe illo cibo eſſe inferius edocuit. Ac prolixe de cœleſti hoc pane diſſerens, quem iam pater miſiſſet in mundum, & quem ipſe daturus erat pro mundi vita; eum non tantum panem,& cibum nominat; ſed etiam carnem, & ſanguinem; ſe dicens panem eſſe vitæ; & carnem ſuam eſſe cibum, quem oporteat manducare: & ſanguinem ſuum eſſe potum, quem oporteat bibere. Quo Domini ſermone diſcipulorum complures offenſi, & horrore rei perperam intellectæ concepto, à Chriſto deſciuère; illumque, Apoſtolis cum eo permanentibus, deſeruerunt. *Ioan.6.*

De pane cœleſti.

Digitized by Google

Quarta pars verſatur in narrandis Chriſti geſtis, quæ tertio anno prædicationis eius acciderunt: nempe à tertio Paſchate, vſque ad Lazari ſuſcitationem.

Cap. 74. Posthæc autem accidit, vt cum Dominus non in Iudæa, quoniam in perniciem eius conſpirauerant Iudæi; ſed in Galilæa conuerſaretur, quidam Phariſæorum, & Scribarum ad ipſum è Ieroſolymis deſcenderent. Quibus offenſis, & expoſtulantibus cum eo, quod manus ante cibum diſcipuli eius non abluerent; ſed manibus contra ſeniorum traditionem illotis manducarent, ipſe viciſſim neglectum mandatorum Dei obijcit, docens hominem ab his minime condemnari, quæ per os immitterentur, nec ea mentem polluere: ſed quæ in cordis officina clam concepta magno malo in publicum foras prodirent. *Matt. 15. Mar. 7. Ioan. 7.* *Illotæ manus.* *Traditiones impiæ damnantur.*

75 Inde Ieſus in oras finitimas Tyri, & Sydonis perrexit. Vnde Cananæa quædam mulier egreſſa, fidei magnitudine, iugique precum inſtantia, filiæ à dæmone vehementer afflictæ ſalutem impetrauit. *Matt. 15. Mar. 7.* *Cananæa liberari filiā à dæmonio impetrat.*

76 Illico Tyri finibus relictis, ad mare Galilææ reuerſus, & oras Decapoleos peragrans, ſurdo, mutoque, digitis in aures miſſis, & lingua ſputo contacta, loquendi, ac audiendi officia reddidit: permultoſque alios in monte cæcos, claudos, & quoſuis imbecilles, ac valetudinarios ad pedes eius proiectos, ſanitati reſtituit. Magnaque hinc populum cœpit admiratio, ita vt, etiam Domino prohibente, acclamarent. *Matt. 15. Mar. 7.* *Surdus, & mutus, aliiq́; multi curantur.*

77 Multitudinis rurſum, quæ ipſum triduo ſecuta fuerat, miſertus; eam in ſolitudine panibus ſeptem, & piſciculis paucis ita cibauit; vt quaternis millibus virorum ſaturatis, præter paruulos, & mulieres, ſeptem ſportæ fragmentis plenæ ſuper- *Miraculum 7. panum.*

eſſent. Quo peracto miraculo, ſtatim inde digreſſus, nauigio in oras Dalmanuta venit. *Matt. 15. Mar. 8.*

Cœleſte ſignũ petentes arguuntur.

78 Accedentes ad eum Phariſæi,& Sadducæi,rurſum,tentantes, cœleſte ſignum ab ipſo quæſierunt. Ieſus vero iterum eis tale non eſſe dandum: ſed è terra potius, reſpondit. *Matt. 16. Mar. 8.*

Cauendum à fermento Phariſæorũ.

79 A Phariſæis, & Sadducæis laceſſitus, illis dimiſſis, nauique aſcenſa, transfretauit: illorumque fermentum prorſus cauendum accurate docuit. Cumque de panibus ſolliciti eſſent Apoſtoli, duo ſuperiora multiplicationis panum miracula reducens in memoriam, eos diffidentiæ coarguit. *Matt. 16. Mar 8.*

Cæcus in Bethſaida.

80 Cumque veniſſet Bethſäidam, cæco ad ſe adducto viſum reſtituit; prius quidem imperfecte, vt homines arborum ſpecie incedentes videret: deinde vero perfecte. *Mar. 8.*

Ieſus Apoſtolos, quid homines de ſe ſentiant, interrogat.

Claues regni cœleſtis Petro Chriſtũ confitenti promittũtur.

81 Illinc mox in partes Cæſarææ Philippi digreſſus, poſtquam de ſe hominum ſententias rogaſſet, diuerſaſque multorum opiniones ab aliis indicatas audiſſet, veram Petri confeſſionem de ſe recipiens, illum ob id beatum pronunciauit; Eccleſiæque ſuæ regimen ei ſingulare promiſit; ita ſuam Eccleſiam ſtabiliendo, vt portę inferorum nihil virium aduerſus eam habituræ ſint. *Matt. 16. Mar. 8. Luc 9.*

Petrus increpatur.

82 Petrum ſeuere Dominus redarguit, cum de ſubeunda paſſione ſubiiciens, ipſum reluctantem audiret. *Matt. 16. Mar 8. Luc. 9.*

Vt ſequi ſe Dominus præcipiat.

83 Omnibus, qui ſalui eſſe volunt, crucem poſt ſe tollendam, addit; ac illius gloriæ ſuæ, quæ crucem ſequutura erat, ſpecimen aliquod edere promiſit. *Matt. 16. Mar. 8. Luc. 9.*

Transfiguratio.

In monte Chriſtus orans transformatur.

84 Octauo poſt illa die, plane hæc promiſſio contigit, pręſentibus in monte quodam excelſo Petro, Iacobo, & Ioanne diſcipulis; qui luce mirabili coruſcum, ſermones cum Moſe, & Helia miſcentem, patre cœleſti tum denuo, filium hunc eſſe dilectum, teſtante, viderunt. Atque hæc viſio tam grata fuit Apoſtolis, vt de conſtituendis illic ſedibus cogitarint. Placuit enim ab hoc immenſo gaudio nunquam diuelli. Suis vero in deſcenſu montis Dominus viſionem ad tempus ſilentio tegendam iuſſit. *Matt. 17. Mar. 9. Luc 9.*

Aduentus Eliæ.

85 Cum iiſdem Apoſtolis tribus de aduentu Heliæ tractat. *Matt. 17. Mar. 9.*

86 Poſtera die cum deſcendiſſet è monte, puerum à dæmone arreptum liberat: quem Apoſtoli ob imperfectionem fidei, eiicere non potuerant. Fidem ſummo præconio extollit: huiuſmodique dæmonium in oratione, & ieiunio pellendum conteſtatur. *Matt.17. Mar.9. Luc.9.* *Lunaticum Ieſus, pulſo dæmonio, curat.*

87 Inde profectus, cum adhuc in Galilæa diuerſaretur, omnibus admirandus, iterum de imminente ſibi paſſione, morte, ac reſurrectione diſcipulis, apertis quidem verbis, ſed tamen ab eis necdum intellectis, patefecit. *Secundo mortem prædicit.*
Matt.17. Mar.9 Luc.9.

88 Rurſum poſt longam profectiônem, Capharnaum reuerſus, ne quempiã ſcandalizaret, pro ſe, ac Petro didrachma, ex ore piſcis reperto ſtatere, dari exactoribus tributi præcepit: etiamſi oſtenderet ſe tanquam terræ Dominum ad hoc minime teneri. *Matt.17.* *Didrachma*

89 Diſcipulos ex viſis miraculis, & auditis de regno cœlorum ſermonibus, partim liuor inuaſerat, quo ægre ferebat quiſque alterum ſibi præferri; partim ambitio, qua honores, ijs, qui in terris ſunt, ſimiles animo conceperant. Sed præceptor vtrunque damnans, accerſito puello, regnum cœleſte ad illos duntaxat pertinere dixit, qui prorſus in alium hominem mutati, ſeſe ad paruuli modum ſcirent demittere.
Matt.18. Mar.9. Luc.9.

90 Eos, qui ſigna in Ieſu nomine faciunt, prohiberi non debere, quamuis eum non ſequantur. *De quodã eijciẽte dæmonia, qui Ieſũ non ſequebatur.*
Mar.9. Luc.9.

91 Mox, ſtudioſe cauendum, ne quis ſcandalum aut faciat (puſillis potiſſimum) aut aliunde patiatur, ſubiicit. *Cauẽdũ ſcãdalũ, ſeu offendiculum.*
Matt.18. Mar.9.

92 Quia fieri non poteſt, quin aliquando ſcandala, & offenſiones oriantur; fratrem peccantem admonendum; & quo id ordine faciendum; & quomodo eidem indulgendum ſit, docet. Ratum deinde, ac firmum ſe in cœlis habiturum, quicquid in terris illi ſuo nomine collecti ſtatuerint. Cæterum in errato condonando limites, ac terminos præſcribere noluit. *Vnũ de puſillis non contemnendum.* *In nos peccanti fratri ex animo ignoſcendum.*
Matt.18.

93 Vt clarius intelligatur, ob noſtram inclementiam, non ſolum à Deo nobis delicta non remitti; ſed etiam ea redire, quæ ſemel remiſſa ſunt; de rege parabolam adhibet, qui debi- *De rege debitum ſemel condonatum repetente.*

Digitized by Google

tum ſemel remiſſum ſui ſerui repetiit: quia parem benignitatem conſeruo non impertierat; ſed potius immiſericors erga eum fuerat. *Matt. 18.*

Vltimus Chriſti è Galilæa receſſus.

94 Poſtquam vero ita viſum eſt illi, vt mortem ſuſciperet, declinauit latibula; & quandoquidem in propinquo tum erat Scœnopegiæ celebritas, quæ ſeptimo quoque menſe obſeruabatur, in totum à Galilęa migrans, iter flexit Ieroſolymam, vbi ſe paſſurum dixerat. Prinſquam tamen eam profectionem inſtitueret, cognatis monentibus, vt ob inſtantem tabernaculorum feſtiuitatem in Iudęam tranſiret, non acquieuit; nec eo prius aſcendit, quam illi præceſſiſſent. *Matth. 19. Mar. 10. Joan. 7.*

Ieſus à conſanguineis in Iudæam ire mouetur.

Iniuriam Ieſus, qua receptus non eſt à Samaritanis, vindicare noluit.

95 Cum ergo Ieruſalem pergeret, eum Samaritani quidam inter eundum ciuitate excludentes auerſati ſunt. Noluit tamen, Iacobo, & Ioanne vindictam expetentibus, vt flamma cœleſtis contumaces abſorberet, ad eum modum, quo Helia orante contigit, iniuriam vindicari: ſed in iram concitatos increpuit; cœleſtem, & vere Apoſtolicum ſpiritum, eſſe ſpiritum lenitatis, manſuetudinis, & patientiæ indicans: ſeque haudquaquam veniſſe vt perdat animas; ſed vt ſeruet. Deinde cum ſuis in alium pagum abiit. *Luc. 9.*

Ieſus decem leproſos mūdat.

96 Immo nec ob id in Samaria benefacere deſtitit. Cum enim per mediam Samariam, & Galilæam eundum illi eſſet, quendam Samariæ vicum ingreſſus, obuios decem viros à lepra mundauit: è quibus vnus duntaxat, & ille Samaritanus, rediens à ſacerdotibus, gratias de accepto beneficio egit. *Luc.* 17.

Dominus in media ſcœnopegia feſtiuitate Ieruſalem ingreſſus, in templo docet.

97 Subiicitur hic ſeminarium odij, & maleuolentiæ Iudæorum, Domino illorum operum malignitati teſtimonium perhibente. Ingreſſus namque Ieruſalem in media ſcœnopegiæ ſolennitate, poſt longam Iudæorum expectationem, ac de ſe vulgi diuerſam opinionem, in templo docere cœpit. Mirabantur qui audiebant illum, quomodo litteras probe calleret, quas nunquam didiciſſet. Rationem vero Dominus operum ſuorum, & doctrinæ ſuæ contra illorum calumnias reddit; ſecreta cordium ipſorum prodens, quod pertinaci propoſito eſſent, ſupplicium de ſe ſumendi: nec ſuum agere ſe negotium; ſed Patris, qui ſe miſiſſet, indicans. Protractoque in longum ſermone, adeo efficaciter diſſeruit, vt cum eum nonnulli com-

prehendere

prehendere vellent, nemo illi manus iniecerit. *Ioan.* 7.

98 Protinus miſſi ſunt ab æmulis miniſtri, qui captum adducerent: ſed illos deterruit ſermo, cui parem nunquam audiſſent: atque varius in plebe rumor de Chriſto ſubortus eſt. Nicodemus quoque Ieſum defendens male à Phariſæis accipitur. *Ioan.* 7.

Miſſi ad Ieſum capiendum, audita eius doctrina, eum collaudant.

99 Ieſus è templo in montem Oliueti perrexit. Vnde ad templum vbi diluxiſſet rediens, iterato populum docet. Scribæ autem, & Phariſæi adulteram in opere nephario deprehenſam producunt, quærentes ab eo captioſe, quid fieri ſtatueret. Porro ita reſponſum temperauit, vt accuſatoribus deficientibus, & pudore affectis, neque illam abſoluens Moſis legem abrogare; neque condemnans, in tanta peccantium multitudine, vindictam à ſola hac paupercula expetere videretur. *Ioan* 8.

Deprehenſa in adulterio mulier abſoluitur.

100 Exorſus mox alium ſermonem, & populum in templo docere pergens, quis eſſet oſtendit, & Iudæos ab auitis moribus degenerare probat: quandoquidem Abraham factis non referentes, diabolum imitarentur; cuius vere eſſent filii. Longa vero illi contentione, Samaritanum, & dęmoniacum appellantes, perniciem ei tanquam blaſphemo lapidum iactu allaturi erant, niſi abiens, & ſe ab eorum aſpectu ſubducens, ipſe ſibi proſpexiſſet. *Ioan* 8.

Ieſus quis ſit: & volẽtes ſe lapidare vitat.

101 Noua mox ſecuta eſt calumnia, ob quendam, ex eo tempore, quo natus fuerat, cæcum, omnibus mendicitate cognitum: quem tum forte prætericns Dominus in ſabbato videndi facultate donauit, iuſſum prius lutum oculis à ſe impoſitum in Siloë abluere. Vnde cum cæcus eum contra Phariſęos (quos ea res multum vrebat) defendere pergeret: atque ob id ab eis eiiceretur, à Chriſto receptus eſt, & in fide plenius inſtructus. *Ioan.* 9.

Luto cæcus natus illuminatur.

102 Poſtea Chriſtus de veri paſtoris, & mercenarij conditionibus diſſerit, veri paſtoris conditiones ſibi competere aſtruens: Iudæorum vero principes eſſe mercenarios inſinuans: & multa cum Iudæis contendit. *Ioan.* 10.

Paſtor verus.

103 Alios diſcipulos ſeptuaginta duos ſelegit, quos in meſſem Euangelici negotii, tum impendio copioſam, anteambulones præmitteret: quique aliorum duodecim inſtar, ipſum bini ad quæuis loca pręcederent: eadem illis mandata, quæ

Diſcipuli 72. mittuntur.

nuper

nuper aliis duodecim pręſcribens; & nihil omittens pręceptorum ſalubrium, quæ ad Apoſtolicam integritatem venandam his conducerent. Præceptis vero dotes additæ ſunt curandorum languorum, & eiiciendorum dæmonum. *Luc.*10.

Exprobrat ciuitatibus.

104 Præcipuis ciuitatibus non reſipiſcentibus, apud quas non ſolum prædicauerat Euangelium; ſed etiam egregia miracula operatus erat, immenſa mala ventura prædicit. *Matt.* 11. *Luc.* 10.

Chriſti confeſſio.

105 Cœptis felix ſucceſſus non defuit, atque inde in arrogantiam lapſi diſcipuli, reuerſi, cum gaudio referunt, quod ipſis dæmonia ſubiicerentur: de quo illos Dominus reprimit, & ad modeſtiam reuocat: ac lætitia geſtiens patris ſui cœleſtis benignitatem, quæ magnates Euangelij ſacramenta celaſſet, & infimæ ſortis hominibus eadem aperuiſſet, commendat: quin etiam diſcipulorum felicitatem eis prædicit. *Matt* 11. *Luc.*10.

Ratio vitam conſequendi.

Samaritani parabola.

106 Cum turgidus quidam Legiſperitus tentandi gratia de conſequendę vitæ æternæ commoda ratione Dominum aliquando rogaret; eiuſque iuſſu ambo dilectionis mandata protuliſſet, & quiſnam eſſet proximus inquireret, arrepta hinc occaſione Chriſtus, parabolam de Samaritano in medium adfert, qui hominis a latronibus vulnerati, à Sacerdote autem & Leuita prætereuntibus neglecti, ſolicitam curam habuit, & cuius ille pietatem ſenſit: notans contemptos Samaritanos in dilectionis negotio Iudæos excellere: & exemplum hoc aptũ eſſe, quod alieni à charitate imitentur. *Luc.*10.

Coloſ. 2.

107 Quoniam Chriſtus Dominus, vtpote qui theſauros ſapientiæ, & ſcientiæ Dei abſconditos in ſe habebat, venit, vt tam actiuæ vitę quam contemplatiuæ inſtituta doceret; nunc factũ quoddam ipſius deſcribitur, in quo paucis verbis vtriuſque vitę diſcrimen oſtenditur. Siue ergo in Hieruſalem iter faciens, ſiue Hieroſolymis diſcedens, & in oppidulum quoddam ingreſſus, apud Martham diuertit, quæ dum ſedulo in apparando conuiuio occupata, ſororem Mariam ab ore Domini pendentem incuſaret, eiuſque ſanctum otium interpellaret, mox ab eo cohibita, diſcit ſe negotiis, non quidem negligendis, ſed fluxis tamen incumbere; ſorore interim vtpote quæ ſunt potiora complectente, magis laudata. *Luc.*10.

Martha Ieſum domi recipit.

108 Quodam tempore, cum ab oratione ceſſaſſet, orationis modum, à diſcipulis rogatus, & precandi formulam breuem, illis tradidit: & efficacem orationis perſeuerantis vim oſtendit; parabola de illo introducta, qui panes importunitate ab amico nocte impetrauit. *Luc.*11. *De orando Deum multa Ieſus diſcipulos admonet.*

109 Parabolam de lucerna proponit. *Luc.*11. *Lucerna.*

110 Cum inter loquendum vocatus ad Phariſæi cuiuſdam prandium, neglecto lauachro diſcubuiſſet, & is plurimum eo fuiſſet offenſus, ſtultos vocat, qui nimium anxie maiorum traditiones obſeruarent, iudicio Dei, & charitate interim omiſſis. Decimabant illi mentam, rutam, & olus quoduis: In vaſis quoque mundandis, quæ ad victum pertinebant, plus iuſto erant curioſi. Cæterum ambitioſi in affectandis primis in ſynagoga cathedris, hypocritæ in cultu extrinſeco, vereque ſepulchra foris dealbata. Libere igitur Phariſæorum, & Scribarum præpoſteram religionem, in externa ſolum munditiæ poſitam; quin etiam ſuperbiam, hypocriſim, & homicidalem animum taxat. *Luc.*11. *Phariſaos libere Ieſus, & Scribas reprehendit.*

111 Ab eorundem hypocriſi cauendum, præſentibus multis, ſuos diſcipulos Chriſtus admonet. Quos etiam à timore hominum corpus occidentium auocat: & ad confeſſionem ſui nominis excitat. *Luc.*12. *Hypocriſis cauenda. Mors non timenda.*

112 Ieſum acceſſit quidam incuſans fratrem ſuum cupiditatis, quod hæreditatem ſecum non partiretur. Ille vero ad ſe iudicium forenſe minime pertinere ait. Occaſione tamen ab eo ſumpta, modis omnibus auaritiam, rerumque temporalium ſolicitudinem fugiendam eſſe admonet: & ab eo vitio animos abducit: propoſita in hoc diuitis parabola, cuius opes magnis ſudoribus per improbitatem partę, ad incertum veniſſent hæredem, ſtulti illius anima, noctu, dum minime ita fore cogitaſſet, ablata. *Luc.* 12. *Terrenorũ ſolicitudo vitanda.*

113 Fidelis ſerui officium erga venturum Dominum ſubiicit, docens ob ſui aduentus incertitudinem, ſemper eſſe debere ſuos ad ipſum excipiendum paratos. *Luc.*12. *Fidelis ſeruus.*

114 Dum hæc loquitur, audit Pilatum præſidem extrema crudelitate in quoſdam Galilæos animaduertiſſe, adeo vt ſanguinem quoque necatorum cum ſacrificiis miſceret. Inde accepta occaſione, ad reſipiſcentiam, agendamque pœnitentiam omnes cohortatur, ſi ab interitu velint ſeſe vindicare. *Occiſi à Pilato. Agenda pœnitentia.*

Ad pauciores enim plerumque pœnam pertingere. Veluti illis quoque contigiſſet, quos duo de viginti, turris olim in Siloë ruina compreſſerat: cum multo plures culpæ fuiſſent obnoxij. Et vt tenacius memoriæ inſideret, quod maxime omnium vellet, parabolam ſubiecit, de arbore fici, cui ſucciſionem comminatur paterfamilias, quod de ſe fructum non ediderat: atque ſic feciſſet, niſi vinitor ſuaſiſſet dilationem, ſpe quadam de frugibus etiam num concepta. *Luc.* 13.

Sabbato Ieſus mulierē curuatam ſanat.

115 Cum ſabbato in ſynagoga docens, & verba miraculis comprobans, mulierem dæmonis malitia contractam ſanaſſet, idque ſibi vitio princeps ſynagogæ verteret, Chriſtus reddita ratione illum ægre hoc ferentem, & ea de cauſa murmurantem repreſſit: & pudore cum aliis, populo interim gaudente, ſuffudit. *Luc.* 13.

Si pauci ſaluentur. Via cœli anguſta.

116 Cum aliquando per ciuitates, ac vicos docens, iter faceret in Ieruſalem, rogatus num ſint pauci, qui ſalui fiant; reſpondit contendendum ingredi in regnum cœlorum per anguſtam portam: cuius oſtium ſemel clauſum ingredi nemo poterit: quodque exteros, familiaritatem prætendentibus pleriſque excluſis, recipiet. Eodem tempore Phariſæi huic felici ſucceſſui inuidentes Euangelici negotii, ſummouere loco Dominum conati; abi hinc, aiunt, quo necem, cui te Herodes deſtinauit, euadas. Ipſe vero cognita fraude, in Ieruſalem, eius ciuitatis obſtinatam incredulitatem, & ſecuturam vindictam deplorans, ſibi moriendum reſpondit. *Luc.* 13.

Herodem fugere monetur.

Sanatur hydropicus.

117 Sabbato ingreſſus ædes cuiuſdam inter Phariſęos magni, vt cibum caperet, ante ſe collocatum ſtudio hydropicum ſanat, efficaci ratione Phariſæorum tacitæ reprehenſioni ſatisfaciens. *Luc.* 14.

Humilitas ad menſam ſeruanda.

118 Eodem conuiuio mox docuit inuitatos, quam ſeruare humilitatem in deligendo menſæ loco debeant; & perperam agere, qui ad conuiuium inuitati curioſe primos accubitus ambirent. Optimates enim vere eſſe, ac aliorum anteſignanos, qui animo ſeſe demittere ſcirent. Inuitanti etiam dixit, quos maxime inuitare conueniat. In conuiuiis enim apparandis, inopum rationem haberi voluit: qui ad reddendum vices quanquam eſſent impotentes; illius tamen præmij, quod ſperandum ſit in reſurrectione iuſtorum, certa videretur occaſio. *Luc.* 14.

Qui ad menſam inuitandi.

119 Cum

119 Cum à quodam ingereretur mentio de manducando pane in Dei regno; Chriſtus aſſumpta parabola de homine, qui ad cœnam paratam inuitatis ſeſe excuſantibus, iuſſit pauperes vndecunque collectos introduci, latenter ſignificauit ſuperbis Iudæis excluſis, qui toties inuitati, obſtinato animo varias cauſas errori prætexuerunt, ad cœleſte conuiuium humiles, ac gentiles admittendos. *Luc.* 14.

Magna cœna.

120 Cum turbæ multæ cum ipſo irent, docuit eum, qui verus eſſe diſcipulus eius vellet, debere omnibus terrenis affectibus ſuperiorem eſſe; crucemque ipſi baiulandam. Proinde quemque apud ſe expendere debere, num his par ſit: parabolam idcirco adiungit turrim ædificantis, & regis prælium adornantis. *Luc.* 14.

Omnibus renunciandum.

121 Cum Dominus iterum, ob Encœniorum feſtiuitatem, quæ in fine menſis noni celebrabatur, Ieroſolymam aſcendiſſet, atque in templo ambularet, à Iudæis interrogatus ipſum cingentibus, vt manifeſte, & palam ediceret, num ipſe eſſet Chriſtus; ex operibus facile iudicandum quis eſſet reſpondit: ſed per hæc illos ad fidem non adduci, quod ex ſuis ouibus non eſſent. Procedente autem eo ſermone, vt ſe patri æquaret, & vnum ſe cum eo eſſe confiteretur, Iudæi rurſum lapidare ipſum, & lapidibus obruere adorti ſunt. Quorum conatum verbis cum irrationabilem oſtendiſſet, ſubtraxit ſe tandem manibus quærentium eum apprehendere. *Ioan.* 10.

Encænia.

122 Seceſſit igitur in fines Iudææ, in vlteriorem Iordanis ripam, in locum Ioannis baptiſmo inſignem. Nec ibi tamen latere potuit, quin ad ipſum plurimi conuenirent: quos pro more docuit, & curauit. *Matt.* 19. *Mar.* 10. *Ioan.* 10.

Ieſus trans Iordanem.

123 Scribis, & Phariſæis Chriſti familiaritatem cum Publicanis, & peccatoribus moleſte ferentibus; illiſque de Ieſu, quod peccatores reciperet, murmurantibus; tribus parabolis oſtendit, quam Deo, & ſanctis grata ſit, & iucunda peccatorum conuerſio. Prima eſt ouis centeſimæ, quam amiſſam reperiens, humeris lætus imponit, amicis ad epulum, eius rei gratia vocatis. Secunda huic eſt confinis, quam de drachma perdita recenſet, magno cum gaudio inuenta. *Luc.* 15.

De Ieſu Phariſæi murmurant quod peccatores admittat.

De oue, & drachma perditis, ſed poſtea inuentis.

124 Tertia ſimilitudo, qua oſtenditur qualiter Deus erga nos ſit affectus, & quæ omnium maxime indulgentem in nos

De filio prodigo.

patrem cœleſtem, piumque, modo reſipiſcamus, expreſſit; eſt de filio, qui patris ſubſtantiam deuorauit: cui parens obuiam vadens, in illius cupide ruit amplexus. Adhæc priori ſtola, ſimul cum annulo, & crepidis afferri iuſſis, mox opiparum conuiuium apparauit. *Luc.15.*

De villico infideli.

125 Aliam parabolam diſcipulis de iniquo diſpenſatore propoſuit, qui ſuam in rem dominica bona cautus profuderat: lateriter indicans nihil hic noſtrum eſſe, ſed Domini: qui tamen prudentiam laudet miniſtri, ex bonis alienis in egentes benefici: vnde illum viciſſitudo quædam officii maneat: Inſinuans amicos bonis temporalibus parandos, per quos nobis poſtea bene ſit: ac eleemoſynis inſiſtendum; auaris Phariſæis hæc irridentibus. *Luc.16.*

De diuortio.

Indiſſolubile eſſe matrimonium.

Si liceat vxorem quacunque ex cauſa dimittere.

De cœlibatu.

126 Rogantibus Phariſæis de indiſſolubilitate matrimonij Chriſtus diſſerit. Eis enim mos erat in deteriorem omnia torquere partem. Ideo captioſe ſciſcitantur, num liceat marito ex quauis cauſa vxorem abiicere, futurum rati, vt ſi permitteret, ſecum pugnare videretur, qui repudium vetuiſſet: ſin negaret in legem Moſaicam delinqueret. Verum Chriſtus matrimonij omnimodam indiſſolubilitatem oſtendit, reſpondens Moyſen ad duritiem Iudæorum reſpexiſſe, cum diuortiis frena laxauit. Cæterum diligentius expendenda erat, vel ex Geneſeos libro diuina in hac re voluntas. Inde cum difficultatem, quæ incidit in re vxoria, diſcipuli attenderent, de cœlibatu diſſerens, eum coniugio prætulit; ſed quem non omnibus contingit præeligere: eunuchos eſſe nonnullos teſtatus, qui ſe regni cœlorum gratia caſtrarent. Verum id negotij ad pauciſſimos, quibus conceſſum ſit, pertinere. *Matt.19. Mar.10 Luc.16.*

Diues epulo, & pauper Lazarus.

127 Deinde Phariſæorum auaritiam, & luxum notaturus, minime ridiculum exemplum affert de Lazaro in ſolum Deum ſpem omnem collocante; qui ex fame, & ſqualore ereptus, in ſinum Abrahæ, cuius vere filius erat, recipitur: & de quodam epulone diuite, qui quod omnes vitæ delitias ſectatus, Lazarum prædictum non alimonia, & ne micis quidem panis dignatus eſſet, in tartara deiectus eſt, vbi perpetuo pœnas acerbiſſimas, ac penitus intolerabiles dabit: Et qui cum hic felix pauperi miſericordiam nullam exhibuiſſet, in alio ſeculo infelix nullam viciſſim à Lazaro felici conſecutus eſt. *Luc.16.*

128 De ſcandalo vitando; ac de fratre monendo, & in gratiam recipiendo, ſermonem rurſum Chriſtus apud diſcipulos infert. De fidei etiam virtute, quanta nimirum ſit eius vis; deque exhibenda humilitate poſt opera multa bona præſtita, diſſerit. *Luc 17.*

Varia documenta. Scãdalũ vitãdũ. Peccans monendus. Ignoſcendum reſipiſcẽti. Fidei efficacitas. Domino vt ſeruiendum.

129 Ieſus à Phariſæis interrogatus, quando regnum Dei veniat; quomodo ſe habituri ſint homines, cum Dominus ad iudicium veniet: Dominique aduentum plane inopinatum fore, quodque dies iudicij veniet ſubito, ceu fulgur è cœlo coruſcans, oſtendit: ac diem iudicii temporibus Noe, & Loth aſſimilauit. Præcipit ergo vt diem iudicii ſolicite expectemus: in quo non minus periculum, quam olim diluuio, & Sodomis, imminet. *Luc. 17.*

Dominus ad iudicium quando veniet.

130 Vt ad inopinatum iudicis aduentum recte nos præparemus, duas parabolas adiicit: vnam, qua vim inſtantis orationis inſinuat, de iniquo, duroque iudice; quem cum Dei, hominumque timor non moueret, conſtantes viduæ preces vicerunt. *Luc. 18.*

Iudex iniquus.

131 Mox docendæ multitudini intentus, fiduciam, ſuperbiam, elationem, & arrogantiam Phariſaicam damnat; qua plerique nimium ſibi tribuentes, alios ſpernebant: & de ſuis benefactis præſumebant, omnibus præ ſe aliis, veluti nihil videantur, contemptis. Seruiebat huic negotio parabola Phariſæi, & Publicani, templum orationis gratia ſimul ingredientium: prioris bona ſua iactantis: & poſterioris nihil horum agnoſcentis; ſed totum quod boni aſſequi poſſit, diuino beneficio tribuentis. Quorum ille per ſuperbiam iuſtitia excidit: quam hic per humilitatem adeptus eſt, à Deo iuſtitiæ dotes accipiens. Hic enim præ illo iuſtificatus à templo deſcendit. *Luc. 18.*

De Phariſæo, & Publicano exemplum.

132 Subita occaſione idoneum puritatis, & abſolutæ modeſtiæ exemplum affertur: loquente Ieſu, importunitate matrum, infantes ad eum, vt impoſitione manuum benedicerentur, adducti ſunt, Apoſtolis impendio prohibentibus, atque indignantibus. Quibus increpatis, paruulos ad ſe vocans, ſuſcipiens, complexans, exoſculans, & benedicens, talium eſſe regnum cœlorum comprobat; rurſumque docet paruulorum ſimplicitatem, & humilitatem imitandam ei, qui ſaluus eſſe volet. *Matt. 19. Mar 10. Luc. 18.*

Paruulos à Chriſto prohibendos non eſſe.

Chriſtus paruulis manus imponit.

Diuitem adoleſcentem Chriſtus ad perfectionem inuitat: quo triſti abeunte, & conditionem abnuente, docet quam difficile ſit diuitem ſaluari.

133 Poſthæc Dominus, cum inde abijſſet, in via diuiti cuidam adoleſcenti, ſempiternæ vitæ conſequendæ cupido, non ſolum mandata Dei ſeruanda: ſed conſilia etiam legis Euangelicæ proponit exequenda. Primo enim illi, præceptorum Dei obſeruationem commendat: ita tamen vt meritis propriis diffideret: quod non ſit bonus, niſi vnus, nempe Deus. Verum iuuene arrogantius ſeſe iactante, quod diuinis iuſſibus ſedulo paruiſſet; Chriſtus, quem nihil latebat, intuitus cor eius aliquanto æris appetentius, ad vẽdenda omnia, quæ mox erogaret in pauperes, ſeque ſequendum, inuitat. Verum cum ille in diuerſum ſe torqueret: eo quod hoc durum ei videretur, triſtis abiit. Quamobrem diſſeruit Ieſus de difficultate, quam diuitię hominibus afferunt, ad regnum Dei obtinendum: rectéq; dixit ex iis motibus conſequi facilius camelum per acus foramen, quam diuitem cœleſte regnum, ingredi.
Matt 19 Mar. 10. Luc. 18.

Merces eorum, qui relictis omnibus Chriſtũ ſequuntur.

134 Tunc Petrus cui res Chriſti amore dimiſſæ, fiduciam ſperandæ mercedis fecerant, cum vt caput, & ex perſona omnium Apoſtolorum, interrogaſſet, quodnam illos maneret præmium, qui relictis propter Chriſtum omnibus, eum ſequuti ſunt: eorum felicitatem, & quam ampla mercede remunerandi ſint, protinus audit: nimirum in maieſtate Domini, proximas ſedes ſui ſimiles habituros: denique centuplum ſimul cum gloria cœleſti recepturos. *Matt 19. Mar 10. Luc. 18.*

De operariis in vineã conductis.

Quando, & cur dicta ſit hæc parabola.

135 Cum Dominus ſententiam illam protuliſſet, quod paradoxum videretur, qua dixit: Multi erunt primi nouiſſimi: & nouiſſimi primi; quo eius rei facilior ſenſus eſſet, mox aliam ſuperioribus connexuit parabolam patrisfamilias, qui variis diei horis operarios in vineam ſuam, mercede pacta, conduxit; quibus eandem veſperi mercedem reddi voluit, imparem laborem pari præmio remunerans: poſtremo ſic fore nouiſſimos primos, & primos nouiſſimos concludit: quo ſignificari voluit, iam olim futurum, vt gentes fide Iudæos anteuerterent. *Matth. 20.*

Digitized by Google

Quinta pars.

Cap. 136. Proxime aduentante Paſchali tempore, cum Ieſus Dominus noſter, adhuc eſſet in illis Iudææ finibus, in quos, Iudæorum perſecutionem fugiens, ſeceſſerat; vbi & ſuperiora geſta ſunt; Marthæ, & Mariæ ſororum nuntio acceſſitur, vt Lazaro fratri Bethaniæ morbo languenti opem ferret: Sed conſulto moras nectens, Apoſtolis hominem dormire ſignificat, qui iam fato conceſſerat. Præbuit ea mors repetendæ Iudææ occaſionem, etiam ſi diſcipuli cauendam Domino eam regionem, ob necem, quam illi Iudæi machinarentur, aperte prædicerent. Venit igitur Bethaniam, quarto die ex quo Lazarus in monumentum reconditus fuerat: & deploratum iam, penituſque deſperatum, ſe reuocaturum ad vitam pollicetur. Et quid mirum ſi Lazaro pręſtaret, quod omnes in illo expectamus? nec mora, dicto certa fides adfuit. Poſt fiduciam ſororibus ingeſtam; poſt turbationem, & lachrymas in ſe prouocatas, à mortuis in Bethania Lazarum excitauit: ac è monumento prodiit, qui quartum iam diem mortuus fuerat. Qua re permoti ex Iudęis complures, qui ſpectabant, colla fidei Chriſti ſubdiderunt. *Ioan.* 11.

Lazarum Ieſus à mortuis reſuſcitat.

137 Pontifices, & Phariſęi, vbi hæc reſciuere irritati conſilio aduerſus Chriſtum inito, in foribus eſſe periculum, niſi vnus Ieſus multorum vice pereat, Caiphæ præſidis ſententia, cognoſcunt. Itaque mox decernitur, quo celerius fieri poſſit, quoque commodius à medio tollatur; ac præcipitur, vt ſi quis ſciat vbi ſit, indicet, quo eum comprehendant. Quapropter eorum ceſſit furori Dominus, ſe ſubtrahens, & publicum fugiens; indeque recedens, cum diſcipulis ſuis, Efrem profectus eſt, quę vrbs non longe à vaſta ſolitudine aberat: vbi cum diſcipulis ſuis in tuto manſit, donec tempus Paſchatis propius eſſet. *Ioan.* 11.

De Ieſu perdendo Iudei conſultans.

Iudeorum conſilio occidendū Ieſum decernitur.

Ieſus in Ephrem ſeceſſit.

138 Paulo poſt cum iam tempus appeteret in Paſchate proximo ſubeundæ paſſionis, Dominus è ſuo illo receſſu Ieroſolymam verſus iter aggreſſus, in via duodecim diſcipulis ſeorſum acceptis, aperte iam omnia tertio pręd icit, quę de ſua

Ieſus paſſionem ſuam diſcipulis iterum indicat.

paſſione,

paſſione, morte, & reſurrectione obuentura erant, nec tamen intellexerunt quæ dicebantur. Hoc igitur caput, Domini vaticinio abſoluitur, quo proficiſcens Hieroſolymam Apoſtolis prædicit imminere paſſionem ſuam acerbam: eiuſque præcipuas partes, ac circunſtantias, & felicem eiuſdem exitum, prænunciat; diſcipulis tantum hoc myſterium non aſſequentibus. *Matt.20. Mar.10. Luc 18.*

Mater pro filijs ambit.

139 Diſcipuli verbis illis in ſpem erecti, futuri cuiuſdam regni, cuius nunc tempus adeſſe putabant, ditionem affectabant: ac primi omnium filij Zebedæi, ſimul cum matre, prima loca Dominici regni ambiebant; at Ieſus hanc mentis elationem paucis verbis confutans, imprudentemque ipſorum eſſe petitionem oſtendens, eis primatum, quem affectabant, denegat. Denique aliorum ſuborientem ex ea indignationem repreſſit; monens principatum, cuius quidem inter Ethnicos reſpectus habeatur, non cogitent. Verum ſuo exemplo, qui aliorum neceſſitatibus inſeruiturus aduenerit, rectius facturos, ſi animi faſtum deponant: quoniam in regno Dei humilitatem primo, & maxime haberi debere.
Matt. 20. Mar. 10.

Cæco mendicanti appropinquans Hierico viſum largitur.

140 Cum Dominus in itinere conſtiturus, ciuitati Hierico (quæ petenti Ieruſalem erat obuia, nec longe diſtabat ab Ephrem) proximus iam eſſet, mendicanti cæco, ac vehementi clamore miſericordiam conſtanter imploranti, à turba licet prohiberetur, viſum donat. *Luc.18.*

Zachæi conuerſio.

Hoſpitio Chriſtus à Zachæo excipitur.

141 Ingreſſus Hierico Dominus, nanum illum Zachæum Publicanorum Principem, ſe videndi cupidum, ex arbore, vt ſe hoſpitio reciperet, vocat: atque, ab eo ſuſceptus, poſtquam cœleſtium amore concepto, res per nefas aliquando partas quadruplo redderet, dimidio nihilominus in pauperes diſpenſato, ſalutem eo die ipſius domui contigiſſe ait: vereque ipſum Abrahæ filium eſſe: quippe quem benefactis referret.
Luc.19.

Decem minæ.

Parabola de illo, qui ſeruis pecuniam ad negotiandũ partitur.

142 Ibidem eos, qui aderant, docens, addit mox parabolam de nobili homine, qui traditis decem ſeruis ſuis totidem minis, profectus in regionem longinquam, poſt reditum cum iis rationem iniit, ſeruis frugi collaudatis, inutili autem reprobato: ac hoſtibus ſuis interfectis: ſignificans in regno ſuo, quod iam inſtare exiſtimabant, ſimilia euentura. *Luc 19.*

Digitized by Google

143 Cum Ieroſolymam Chriſtus ex Hierico pergeret, cæcos duos in via repertos, quorum alteri nomen erat Bartimæus, non longe digreſſus ab vrbe, cæcitate, poſt conſtantes illorum preces, liberauit: ſciſcitatus tamen prius num id gratum haberent: quod multi cæcutiant, qui tamen lucem penitus execrantur. *Matt.20. Mar 10.*

In egreſſu à Hierico cæci duo curantur.

144 Cœptum iter proſecutus, ante Paſcha die ſexto veniens Bethaniam, in ædes Simonis cuiuſdam, cognomento Leproſi, diuertit: ac inibi honorifica cœna exceptus, cum Lazaro, & aliis conuiuans, Martham habuit miniſtram, & Mariam eius ſororem plus ſolito officioſam pretioſo enim vnguēto recumbentem Dominum perfudit. Quam ob rem cum diſcipuli quidam indignarentur, ac præcipuè Iudas oblatraret, & male id eos haberet, qui diuenditum vnguentum maluiſſent, & inopia laborantibus precio conſultum; Dominus ab eorum calumnia mulierem vindicauit, & pro ea defenſionem habuit, conteſtans factum bonum fuiſſe, ac myſticum: & fore vt nunquam deſint pauperes, quos foueamus, nec ſolum opus mulieris laudat; ſed & in poſterum celebrandum per orbem vniuerſum prædicit. Cumque frequens populus Bethaniam conflueret, non tantum Ieſu cauſa; ſed etiam vt Lazarum à mortuis rediuiuum cerneret,: eo furoris acti ſunt principes ſacerdotum, vt etiam Lazarum cogitarent interficere: quod eius cauſa multi Iudæorum in Ieſum crederent. *Matt.26. Mar.14. Ioan.12.*

Vnguento pretioſo Ieſus Bethaniæ cœnans à Maria perfunditur.

Multi propter Lazarū euntes Bethaniam in Ieſum credebant.

145 Poſtridie, qui numeratur quintus ante diem feſtum Paſchæ, vicinus Ieruſalem Dominus, nouam aduentus ſui pompam inſtruit. Miſſos enim à Bethphage ad oppidum, quod è regione ſitum erat, diſcipulos iubet aſinam ſimul cum pullo adducere, quibus inſideat. Et ſic iumentorum vectus tergis, ſterni viam ſibi veſtibus, ac arborum frondibus paſſus eſt; & à promiſcua multitudine acclamari lætis gratulationibus: O ſanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini Rex Iſraël. Cæterum propius intuitus ciuitatem ante ingreſſum, defleuit illius cladem omnium miſerrimam, quam à Romanis principibus Tito, & Veſpaſiano eſſet acceptura. Iamque intra vrbis mœnia erat, cum ſubitus omnes occupat motus, quo nouarum rerum cupidi ſcire geſtiebant, quis ouationibus vſque adeo inſolitis Ieróſolymam ingrederetur. *Matt.21. Mar.11. Luc.19. Ioan.12.*

Ieruſalem glorioſe Chriſtus ingreditur.

Deplorat ciuitatis excidium.

 146 Ac

Eiectio negociatorum è templo. *Cæci, & claudi ſanantur.* *Laus puerorum.*

146 Ac protinus templum inuiſens, primum ſtudium paternæ domui ſceleſtis negociatoribus purgandæ adhibuit: proximum, cæcis, & claudis ſenſuum integritati reſtituendis: à pueris acclamantibus eſt laudatus: Principibus, & Scribis grauiter, ob ea quæ videbant, & audiebant, indignantibus, contabeſcentibus, ac turbatis. Appetebat veſpera, & poſt ſalutares admonitiones ciuitatem egreſſus cum ſuis in Bethaniam conceſſit. Vnde cum ſequenti mane, qui dies erat quartus ante feſtum Paſchæ, famelicus Ieroſolymam reuerteretur, ficulneæ carenti fructibus, in via maledicit, imprecatus vt perpetuo ſterilis permaneret, atque ſic aridam fecit. Eo die cum aduesperaſceret Bethaniam rediit. Cumque alio mane reuerteretur in ciuitatem, diſcipuli videntes ficum execratam à Domino aruiſſe, trahuntur in admirationem. Verum Ieſus fidei pertinaci maiora tribuit, preces parum efficaces eſſe prædicans, quæ fide careant. *Matt. 21. Mar. 11. Luc 19.*

Ficulnea maledicitur.

Ieſum videre gentiles cupiunt.

147 Ethnici quidam aduenæ, qui ad diem feſtum conuenerant, deſiderio videndi Ieſum accenſi, de ipſo videndo apud Philippum agunt. Id cum illi renunciatum eſſet, de fructu ſuæ paſſionis multa locutus eſt: & cum Patrem oraret, cœleſti voce claritas eius declarata eſt. *Ioan 12.*

De ſua poteſtate Ieſus examinatur.

148 Templo gratia docendi repetito, ſubdole multis quęſtionibus à Phariſæis, & Sadducæis impetitus; ipſe viciſſim eos variis quæſtionibus, paraboliſque notauit. Imprimis à ſacerdotum anteſignanis, & plebis ſenioribus interrogatus, qua auctoritate ageret quæ faciebat; hanc viciſſim quæſtionem altera retudit de baptiſmo Ioannis, vnde eſſet, num è cœlo, an ex hominibus. *Matt. 21. Mar. 11. Luc. 20.*

De baptiſmo Ioannis.

Duo filij.

149 Parabola de duobus filiis, in vineam à patre, ad eam colendam miſſis: quorum patris voluntatem is peregit, qui ante recuſauerat: alter neglexit, qui promiſerat. Hic patri verbo, & non re obtemperat: ille autem re, & non verbo. Nam qui operam erat pollicitus, ceſſator fuit. Qui vero illam negauerat, reſipiſcens tandem præſtitit. Vnde Chriſtus infert peccatores ipſis incredulis, coram Deo fore priores: quod Ioanni obſequentes reſipuerint. *Matt. 21.*

Vinitores homicidæ

150 Proxima huic parabola eſt, de patrefamilias colonis vineam locante, qui miniſtros ſimul cum hęrili filio fructus poſcentes trucidarunt. Quam adduxit vt ſententiam rogati

ſeipſos damnarent, qui pari ſcelere cum illis colonis notarentur. Verum quo meritas ob id pœnas intelligerent euidentius, lapidem ſe eſſe reprobatum ab ædificantibus teſtatus, cuius Propheta meminit: In quem aut impingenti, aut ab eodem illiſo, haud dubie ſit pereundum. Per hæc autem ſe ab eis, quibus loquebatur, poſt Prophetas, occidendum ſignificat, ac Dei regnum ab ipſis transferendum ad gentes. His tamen ſe principes, Phariſæi, & Scribæ notatos intelligentes, populi metu vim inferre non audent. *Matt. 21. Mar. 12. Luc. 20.*

151 Huc etiam pertinebat & illa tertia parabola, quam de rege nuptias filio apparante recenſuit. Nam ad nuptiale conuiuium recuſantibus venire inuitatis, ac etiam vocantes occidentibus, recepti ſunt alij prius non inuitati: gentes rurſum indicans pro Iudæis ad gratiam Euangelicam admittendos. Sic eoſdem magis, magiſque perſtrinxit. *Matt. 22.* *Ad nuptias inuitati.*

152 Inito Phariſæi conſilio, nouam artem excogitant; & coniuncti cum Herodianis, vt Ieſum caperent in ſermone, quæſtionem ei per ſubornatos, de cenſu perſoluendo Cæſari, proponunt: quam, detecta palam illorum fraude, prudenter ſoluit. *Matt. 22. Mar. 12. Luc. 20.* *Ex tributi pěſione Chriſto parantur inſidiæ.*

153 Verum dum hinc nihil victoriæ Phariſæis, hoc Domini ſermone victis, acceſſerat, venientes quoque Sadducæi, de muliere ſeptem fratribus nupta, ſeu de reſurrectione mortuorum, quam non credebant, quæſtionem inferentes, nouum certamen ineunt. Sed hac ſapienter etiam diſcuſſa, fidem reſurrectionis, eoſdem inſcitiæ ſcripturarum arguens, comprobat. *Matt. 22. Mar. 12. Luc. 20.* *De muliere 7. fratribus nupta.*

154 Illis quoque deuictis, iterum Phariſæi pugnam repetunt, alium ſubornantes legis doctorem, qui de primo, ſeu magno legis mandato quærat. Et reſponſum liuori, odio, & maleuolentiæ iſtorum non indignum, de proximo videlicet poſt Deum diligendo, accipit. Cum ergo dilectionis mandata duo Chriſtus reſpondiſſet, eumque deſinerent interrogare, illos in vnum collectos accedens, ſubintulit & ipſe viciſſim quæſtionem de Chriſto, cuius tandem filium eſſe crederent. Et cum incunctanter reſpondiſſent, Dauid; nec tamen poſſent expedire, quomodo Dauid eum Dominum appellet, qui illi ſit filius; ea occaſione de diuinitate Chriſti diſſerens, clam notauit impiam illorum opinionem de ipſo: quippe qui hominem *Maximum in lege mandatum.* *De Chriſto, cuius filius ſit.*

 confite-

confitebantur. Deum ignorarent. Niſi enim Deus ſit, abſurdum videri, quod Dauid eum Dominum vocet.
Matt.22. Mar.12. Luc.20.

Phariſæi, & Scribæ, audiendi ſunt, non imitandi.

155 Illis ergo tacentibus, & confuſis, Dominus plebem intuitus, aduerſum hypocriſim Phariſæorum, & Scribarum permulta locutus eſt: atque docebat ſanam doctrinam, quam auctore Deo à Moyſe recepiſſent, patienter à Scribis, & Phariſæis in cathedra Moyſi conſidentibus recipiendam: etiam ſi vita ipſorum, eo quod eſſet turpiſſima, minime ſit imitanda, & vt eam ſequaris haud quaquam proponenda. Eorumque vitia, vt & alias, aperte depingit, & inſectatur.
Matt. 23. Mar.12. Luc.20.

Eoſdem reprehendit.

156 Pergit eorundem vitia depingere, & inſectari.
Matt. 23.

Viduæ pauperis munus cæteris præfertur oblationibus.

157 Quæ cum peroraſſet, ac ſedens è regione gazophylacij, mittentes in illud munera inſpiceret, laudauit præ cæteris pauperem viduam, quæ duo ęris minuta, id eſt, quadrantem iniecerat, cum illi nihil eſſet reliqui.
Mar.12. Luc.21.

Templi euerſio prædicitur.

158 Templo egreſſus poſt hæc Dominus, diſcipulis in magnificam, præclaram, ſumptuoſam, & nobilem eius phani ſtructuram oculos conuertentibus; eamque cum admiratione quadam oſtendentibus, perfectam illius deſtructionem prædixit, mentibus vanitatem eximens. *Matt 24. Mar.13. Luc.21.*

159 Mox Ieroſolymis egreſſus, cum ad montem Oliueti perueniſſet, vrbem intuitus, paulisper in eo conſedit. Vbi ſecreto huic congreſſi diſcipuli, initia cladis huius futuræ condiſcunt; videlicet antichriſtos, bella, ſeditiones, terręmotus, peſtilentiam, famem, terrifica de cœlo ſigna, & perſecutiones.
Matt. 24. Mar.13. Luc.21.

160 Euerſionem vrbis Ieruſalem prædicit.
Matt 24. Mar. 13. Luc. 21.

Signa diem iudicij præceſſura.

161 Poſt hæc ſe tandem in maieſtate venturum aperte ad iudicium prædicit, ſignis terrificis præcedentibus; quæ impios conturbent: piis vero ſpem redemptionis præbeant.
Matt. 24. Mar. 13. Luc.21.

Ad iudiciũ vt nos præparare debeamus.

162 Suos admonet vt ad hunc inopinatum aduentum ſe ſe parent ſobrietate, vigilantia, & oratione.
Matt.24. Mar. 13. Luc. 21.

Digitized by Google

163 In eam ſententiam, quo nempe ſuos magis ad vigilantiam, & diligentiam prouocet, duas adiecit parabolas: vnam de decem virginibus, ex quibus tantum quinque prudentes in thalamum nuptialē cum ſponſo, & ſponſa receptæ ſunt: aliis quinque fatuis ob oſcitantiam, & olei carentiam excluſis. *Matt. 25.*

Diligenter vigilandum. Decem virginum parabola.

164 In eundem finem alteram ſubiungit parabolam, de talentis à Domino, qui peregre proficiſcebatur, in ſeruos diſtributis: quorum qui lucrum fecerunt laudati ſunt, & honorati: inutilis qui fuit, non tantum vituperatus eſt; ſed in tenebras etiam exteriores eiectus. *Matt. 25.*

De talentis diſtributis parabola.

165 Denique modum in nouiſſimo die iudicandi proſequitur: quomodo ſcilicet filius hominis magna in maieſtate adueniens, ſeparatione bonorum à malis facta, illos ad vitam æternam, ob præſtita miſericordiæ opera, vocabit; hos ob neglectum eorundem operum execrabiles igni, & cruciatibus nunquam finiendis tradet. *Matt. 25.*

Modum iudicandi aperit.

166 Cæterum hos ſermones cum Ieſus conſummaſſet, ſe poſt biduum in Paſchate crucifigendum ſubiecit: atque Bethaniam, vbi diem ſequentem egit, eſt profectus. Et vt quod diuinitus conſtitutum erat adimpleretur, diabolo facta poteſtate interea collecti ſacerdotum antiſtites, & ſcribæ in atrio Caiphæ, de Ieſu per inſidias capiendo, & occidendo concilium ineunt: omnemque comprehendendi eum, ac tollendi è medio captant occaſionem. *Matt. 26. Mar. 14. Luc 22.*

Vltimum Iudæorum de capiendo Ieſu conſilium.

167 Inuentus eſt huic negotio idoneus Iudas offenſus, qui abiens, & ad eos conſultantes ingreſſus, paciſcitur cum illis de prodendo Ieſu triginta argenteis. *Matt 26. Mar. 14. Luc. 22.*

Iudæ pactio.

168 Poſtridie cum prima dies azymorum, hoc eſt, earum, quibus à fermento Iudæi abſtinebant, iam adeſſet, Petro, & Ioanne præmiſſis, agnum paſchalem veſperi edendum Ieſus parari iuſſit in Ieruſalem, in domo eis nouo ſigno demonſtrata. Ipſe hora opportuna ſecutus cum reliquis Apoſtolis, vna diſcubuit, & agnum paſchalem cœnans comedit. *Matt. 26 Mar. 14. Luc. 22.*

Quartum Paſcha.

Agnus Paſchalis.

169 Poſt agni typici eſum, ante inſtitutionem Euchariſtię, vt ex eo ſatis intelligitur, quod Ieſus pedes loturus à cœna ſurrexerit, & poſt lotionem iterum recubuerit, diſcipulis ſuis, Petro licet aliquādiu reſiſtente, pedes lauit, in exemplum ſimul,

Pedum lotio.

& myſterium. Tanto enim exemplo ad veram animi humilitatem, demiſſionem, modeſtiam, & charitatem illos inuitat: immo etiam puritatem Euchariſtiam ſumpturis neceſſariam docet. De humilitate ergo ſeruanda eoſdem admonet.
Ioan. 13.

Euchariſtiæ inſtitutio.

170 Accepto mox pane, deinde vini calice, corpus eſſe ſuum, ac ſanguinem teſtatus, manducare illos iuſſit, & bibere: quod ea ſit futuræ calamitatis ſuæ, mortiſque memoria. Idemque in poſterum eis in memoriam eius faciendum præcepit. *Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.*

Se prodendum à diſcipulo.

171 Ex eo cœtu, quem tanto ardore dilexerat, quendam eſſe, qui ſe Iudæis proditurus eſſet, omnibus perplexis, indicat. *Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22 Ioan. 13.*

Notatio proditoris.

172 Ioanni roganti, quis Dominum proditurus eſſet, intincto pane, Ieſus demonſtrat: quo ſumpto Iudas Chriſti iuſſu egreſſus eſt. *Ioan.* 13.

Contentio. Ventilatio.

173 Cum Iudas receſſiſſet, ac hymno gratiarum actionis dicto, ſecuta eſt mox rurſum pro primatu inter Apoſtolos contentio: quam non ſolum vt olim ſedauit humilitatis exemplo; ſed & communis honoris promiſſo.
Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22.

Mandatum nouum.

174 Protinus ſermonem de ſuo diſceſſu inferens, nouum illud mutuæ dilectionis mandatum ſuis commendat; ſymbolum id eſſe ſicans, quo diſcipuli ſui ab exteris dignoſcantur: eoſque omnes ipſa nocte ſcandalum in ſe paſſuros; ac Petrum, qui ſibi euenturum id fortiter negauit, ter ſe ante ſecundum gallicinium negaturum, aliaque imminentia ipſis mala prædicit. *Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 13.*

Prædictio ſcandali, negationis, & aliorum.

Sermo Domini poſt cœnam.

175 Mox ad conſolationem mœſtorum diſcipulorum conuerſus, prolixo ſermone variis modis eorum deiectos animos erigit, & contra imminentia eos mala præmunit. Ad proxima ergo pericula eorum inſtruens animos, iubet mœrorem, ac metum omnem deponere, vt cor ipſorum non paueſiat: iturum ſe præparatum ſuis locum, quo illos ad ſe recipiat: & plane ſe viam eſſe, veritatem, ac vitam: argumentum præterea videri quod ſe magiſtrum ament, ſi præceptis ſint morigeri: nunquam ſe commiſſurum, vt deſertos omni ſolatio relinquat, quando ſpiritum cœleſtem conſolatorem in hoc illis mittendum deſtinarit: pacem interea ſuam impartiens. *Ioan.* 14.

Digitized by Google

176 Deinde vt omnem ſpem ſalutis non in alio, ſed in ſe duntaxat collocent, vitem ſe eſſe prędicat, à qua ſemotus palmes ſterilis reddatur, & mox in flammas poſtquam aruerit, videatur coniiciendus. Non ſe item electum ab eis fuiſſe; ſed cum delectu factos fuiſſe Apoſtolos. Magiſtro proinde mundum hunc tendere inſidias, vt Prophetæ oraculo continetur. Itaque non mirum videri, ſi diſcipulis idem accidat, qui dignitate cenſeantur inferiores. *Ioan.* 15.

177 Adhæc Spiritum conſolatorem, cuius paulo ante meminit, ſuo aduentu incredulum hunc mundum de peccato condemnaturum: breuem eſſe triſtitiam, & parientis fœminæ ſimillimam. Vt enim hanc ingens finit gaudium infantis recens nati: ita diſcipulorum corda poſt mœrorem præſentem, lætitia perpetua exhilarabit. Denique pacem Ieſus diſcipulis in ſeſe habituros ſpondet, modo ſuo exemplo animentur, qui mundum vicerit. *Ioan.* 16.

178 Illo ſermone completo, fixis in cœlum oculis, patrem orat, vt ſe mundo clarum reddat; per operum ſuorum manifeſtationem, & exaltationem: diſcipulos vero, & eos, qui verbo illorum in ipſum credituri ſunt, à malo ſeruet; in fide confirmet; vnum per dilectionem faciat; ac in fine glorificet. *Ioan.* 17.

Se, diſcipulos, & omnes credituros oratione patri commendat.

Sexta pars.

Cap. 179 Egressvs Dominus ciuitate cum ſuis in hortum quendam à ſe orationis gratia frequentari ſolitum, anguorem animi ſui ob inſtantem mortem, primum delectis à ſe tribus Apoſtolis familiarioribus, deinde patri in oratione, qua ter mortem deprecatus eſt, aperuit. Poſt quod ab Angelo confortatus, vltro ſe hoſtibus, Iuda prodente, capiendum tradidit, Petrum ab inferenda vi prohibens. Interea diſcipuli omnes fuga ſibi conſuluere. *Matt.* 26. *Mar.* 14. *Luc.* 22. *Ioan.* 18.

Ieſus patrē orat in horto vt calicem transferat, & capitur, à ſuis relictus.

180 Captus, & vinctus poſt Annam Caiphæ præſentatur: apud quem poſt acceptam, ob liberum reſponſum, alapam; poſt auditos falſos teſtes, ſed reiectos, tanquam blaſphemus

Examen, & iudicium Caiphæ.

condem-

condemnatur, & illuditur. Quæ dum geruntur, Petrus in eiſdem ædibus, nocte ipſa ter Dominum negauit: ipſumque Domino inſpiciente, ad ſecundum gallicinium, facinus ſuum agnoſcens, egreſſus foras amarè fleuit. *Matt. 26. Mar. 14. Luc. 22. Ioan. 18.*

Petri negatio.

Secũdũ examen, & iudiciũ Caiphæ.

181 Mane facto, Iudæorum principes Dominum à ſe rurſum ob veritatis confeſſionem condemnatum præſidi Pilato vinctum tradiderunt. *Matt. 27. Mar. 15. Luc. 22. Ioan. 18.*

Ieſus Pilato traditur.

Iudæ mors.

182 Iudas illis viſis, pœnitentia ductus, ſe laqueo ſuſpendit, proiectis prius in templo argenteis: quibus deinde concilij decreto, ager in ſepulturam peregrinorum emptus eſt. *Matt. 27.*

Accuſatio, & examen apud Pilatum.

183 Oblatus Pilato Chriſtus de variis accuſatur à Iudæis, quæ cum parum probabilia iudex exiſtimaret, innocentem ipſum iudicauit. *Matt. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 18.*

Ieſus ad Herodem mittitur.

184 Audita Galilæa, præſes Ieſum eſſe Galilæum edoctus, ad Herodem Galilææ tetrarcham, qui tum Ieroſolymis forte agebat, eum miſit: vbi, expectatus vt portenta ederet, conticuit. Itaque indutus veſte alba ludibrio habetur: atque ad Pilatum remittitur. Cui Herodes, ob honorem per hæc ſibi exhibitum reconciliatus eſt. Præſes vero de innocẽtia rei ſatis apud ſe perſuaſus, atque ob id perplexus, variis modis illum abſoluere pergit, & innocuum liberare pro virili adnititur. *Luc. 23.*

Præ Ieſu Barabbas dimittendus eligitur.

Flagellatur.

Coronatur.

Illuditur.

Lauat præſes manus.

Vxor Pilati multa in ſõnis patitur.

Condẽnatur ad crucem.

185 Primum tentat Pilatus, num occaſione feſti Ieſus populi fauore dimitti poſſit. Cum id non ſuccederet, illis peſſimum, Ieſu cruci affixo, vinculis eximi deſiderantibus; præſes lenire illorum ſæuitiam volens, eundem grauiter flagellatum, & corona ex ſpinis impreſſa ceruici, veſteq; purpurea illuſum, Iudæis videndum exhibet, quo ad commiſerationem eos commoueret. At cum eo magis eius necem requirerent, ac metum Pilato iniicerent, manibus aqua lotis, poſt innocentiam frequenter à ſe teſtatam, quam vxor quoque palam de illo prædicabat crucifigendum tradidit. *Matt. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 19.*

Ad mortem eundo crucẽ portat.

186 Lata hac mortis ſententia, eductus ad locum ſupplicij Dominus, crucem ipſe ſibi geſtare cogitur. Sed & Simonem quendam ad opem in ea re ferendam adigunt. *Matt. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 19.*

Digitized by Google

187 Inter eundum flentes mulieres deplorare, non ſuam mortem; ſed imminens ipſis excidium iubet. *Luc.* 23. *Plorātes mulieres Chriſto cōpatiuntur.*

188 Dehinc ad montem Caluariæ, cum duobus latronibus, progreſſus; vino myrrhato felle mixto potatur: cruci affixus cum titulo, inter duos latrones medius pendebat, omnium iniuriis, & probris expoſitus. Et ne tunc ille quidem ſolitæ in omnes beneuolentiæ poterat obliuiſci: primo enim Pa- *Crucifixio.* *Septē vltima Chriſti verba.*
trem cœleſtem orat, crucifigentium errori veniam daret: etiam 1
ſi coram cerneret milites veſtimenta ſua diuidentes; & omnes
audiret ſibi conuitiantes, ac illudentes. Quod cum vnus la-
tronum itidem faceret; alter, eo reprehenſo, poſt fidei plenam
orationem, æternæ vitæ promiſſionem obtinuit. Mariam de- 2
inde genitricem Ioanni commendat. A Patre ſe derelictum 3
queritur. Siti ſeſe affici clamans, aceto potatur. Eueniſſe tum 4 5
omnia dixit, quæ oraculis olim vates futura de Chriſto præ- 6
cinuiſſent. Itaque demiſſo in pectus capite, Patrem affatus: In 7
manus, inquit, tuas commendo ſpiritum meum. Quæ vox illi
vitam linquenti extrema fuit. Moritur circa horam nonam, cum ante ſextam fixus in cruce fuiſſet. Mortem extemplo ſequuta ſunt prodigia; ex quibus turba cum centurione, innocentiam eius intellexit. Fidem enim illa de Chriſto faciebant. *Chriſti mors.* *Signa.*
Matt. 27 *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioan* 19.

189 Protinus Iudæi Pilatum rogabant, vt corpora condemnatorum eo die, obſequens ſabbatum pateretur auferri: quoque celerius extinguerentur, latronibus crura comminuta ſunt: Chriſto iam exanimi latus cuſpide confoſſum, cruoris & aquæ vbertim riuos edidit. *Ioan.* 19. *Chriſti latus aperitur.*

190 Veſperi decurionis Ioſephi precibus à Pilato conceſſum corpus Dominicum honorifice ſepelitur; obſeruato Iudæorum in vngendo ritu: qua in re Nicodemus ſuo non defuit officio: piis mulieribus id obſeruantibus. *Ioſeph petit corpus Ieſu à Pilato, & honorifice vna cum Nicodemo ſepelit.*
Matt 27. *Mar.* 15. *Luc.* 23. *Ioan.* 19.

191 Poſtero die Iudæi, ne corpus Domini clam à diſcipulis auferretur veriti, à præſide ſepulchro adhiberi dominico excubias impetrant. In muniendo itaque ſepulchro magna lapidis mole, conſignandoque oſtio nihil prætermiſſum. *Cuſtodia ſepulchri.* *Monumētū ſignatur.*
Matt. 27.

Septima pars.

Mulieres cũ vnguentis ad ſepulchrum properant. Terra motus. Lapis tollitur. Terrentur cuſtodes. Angelorum viſio. Chriſti reſurrectio. Curſus Apoſtolorum.

Cap. 192 Sed quid ad Deum humana conſilia ſunt? Sanctæ mulieres emptis ac præparatis aromatibus, diluculo eius diei, quæ poſt ſabbatum, ſeu totius hebdomadę prima erat; ſepulchrum, vt Ieſu corpus vngerent adeunt. Interea fit ingens terræ motus: lapis ab oſtio monumenti remouetur: & cuſtodes metu coruſcantis Angeli conſternantur. At vero mulieres ab eodem Angelo confortatæ, Dominum reſurrexiſſe docentur. Quod cum eiuſdem Angeli iuſſu diſcipulis nunciaſſent, hi eis non credunt: Petrus tamen & Ioannes ad monumentũ, ſequentibus eos mulieribus, excurrunt. Sed Domini non inuento corpore, Ieroſolymam regrediuntur. *Matt 28. Mar 16 Lu. 24. Ioa. 20*

Chriſti, & Angelorum apparitiones. Ieſus occurrit mulieribus.

Milites Chriſti reſurrectionem nunciant.

193 Diſcipulis & mulieribus à ſepulchro abeuntibus, cum Maria Magdalena illic ſola flens perſiſteret, poſt Angelorum viſionem, & colloquium, prima Dominum à morte reſuſcitatum videre meruit: ac poſtea multæ ſimul deuotæ mulieres; quibus in via Dominus occurrens, id eas diſcipulis nunciare miſit. Hi vero mulieribus, quę Dominum rediuiuum conſpexerant, eandem Chriſti reſurrectionem prædicantibus, non crediderunt. Monumenti cuſtodes cum ſatis ex Angelorum verbis Domini reſurrectionem cognoſcerent, eam principibus ſacerdotum nunciant: ſed ab iis pecunia corrupti, mentito diſcipulorum furto, eam texerunt. *Matt. 28. Mar 16. Ioan.* 20.

Duobus rus euntibus apparet Ieſus.

194 Mox eodem die rus ab Ieruſalem duobus diſcipulis proficiſcentibus in aliena ſpecie iunctus, poſt diuturnum cum eis colloquium, in fractione panis agnitus eſt. In Ieruſalem illi veſpera eadem reuerſi, apud vndecim Apoſtolos, & alios diſcipulos, Dominum ſibi viſum narrant: & viciſſim Petro etiam eſſe viſum audiunt. *Mar. 16 Luc.* 24.

Ieſus diſcipulis apparet. Scripturarũ intelligentia. Poteſtas remittendi peccata.

195 Dum hæc illi tractant, in medio eorum, abſente Thoma, per ianuas clauſas Dominus aſſiſtens videndum ſe, ac palpandum omnibus prębet: fidemque, edendo cum ipſis, confirmat: incredulitatem exprobrat: ac deinde poſt ſcripturarum explanationem, poteſtatem remittendi, retinendique peccata eis tradit. Thomas vero ad condiſcipulos reuerſus, eorum de

hac

hac re teſtificationi non acquieſcit. *Mar.16 Luc.24. Ioan.20.* *Thomæ incredulitas.*

196 Dominus octauo poſt die, oſtio rurſum clauſo ad diſcipulos ingreſſus, eos ſolito pacis ſymbolo conſalutat. Mox Thomæ pertinacem de ſe dubitationem caſtigans, eum videndo, & palpando ad fidem adducit: ſeque poſtea in Galilæam diſcipuli recipiunt. *Matt.28. Ioan.20.* *Thomæ Ieſus apparet.*

197 Poſthæc Apoſtolis quatuor, tribusque diſcipulis in mari Galilææ piſcantibus, cum eius, licet incogniti, iuſſu, immẽſam piſcium vim concluſiſſent, tandem ſe manifeſtum reddidit. Ibique poſt communem cum illis menſam, Petro amorem ter confitenti, ſuas oues paſcendas concredidit; ſub quodam verborum inuoluero, quis illum pro ſuo nomine, vitę maneret exitus, adiiciens: ac ſe vt ſequeretur, excuſſa quid Ioanni accideret cura, præcepit. *Ioan.21.* *Ad mare diſcipulis apparet.* *Chriſti oues Petro cõmittuntur.* *Finis vitæ Petri, & Ioannis.*

198 Adhæc iterum in Galilæa viſendum ſe Dominus præbuit in monte, quem ad hoc deſtinarat, confluentibus eo diſcipulis, & adorantibus: vbi traditam ſibi mox indicat omnium, quæ cœlo, terraque continentur, ditionem. Deinde conteſtatus eam eſſe veræ, & ſalutaris doctrinæ formulam, quam auribus ſe doctore hauſiſſent; eis negotium euangelizandi, baptizandique iniungit; promittens non defutura miracula; & ſuo negotio ſe præſto ſemper affuturum. *Matt.28. Mar.16.* *Diſcipulis ſe Dominus in mõte Galilææ oſtẽdit.*

199 Dehinc, poſt Spiritus ſancti promiſſionem, quem in Ieruſalem diſcipulos expectare iuſſit; cum ſuos foras in Bethaniam eduxiſſet, è monte Oliueti receptus eſt in cœlum. Vbi ſedet ad dexteram Patris. Diſcipuli vero dominicis obtemperantes iuſſibus, cœleſtem doctrinam in orbem vniuerſum diuulgarunt: & dominicam opem ſemper circa ſe, ad eum modum, quo prædixerat ille, præſentem ſenſerunt. *Mar.16. Luc 24.* *Dominus in cœlum coram diſcipulis aſcendit.*

200 Alia multa Ieſu facta ſunt. *Ioan.21.* *Concluſio.*

Index Euangelicarum lectionum, quæ Dominicis, Feſtis, & alijs diebus in ſacro Miſſæ officio leguntur, iuxta Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem.

Dom. 1. Aduent.
Erunt ſigna in Sole. cap. 161.
Dom. 2. Adu.
Cum audiſſet Ioannes. cap. 56.
Dom. 3 Adu.
Miſerunt Iudæi ab Ieroſolymis. c. 16.
Fer. 4 quat. temp Adu.
Miſſus eſt Angelus Gabriel. cap. 5.
Fer. 6. quat. temp Adu.
Exurgens Maria abiit in montana. cap. 6
Sabb. quat. temp. Adu. & Dom. 4. Adu.
Anno quintodecimo Imperii. c. 15
In vig. Nat. Dom.
Cum eſſet deſponſata. c. 7
In nocte Nat. Dom.
Exiit edictum à Cæſare. c. 9
In aurora Nat. Dom.
Paſtores loquebantur ad inuicem. cap. 9
In die Nat. Dom.
In principio erat verbum. c. 2
In feſto S. Stephani Prot.
Ecce, ego mitto ad vos. c. 156
In feſto S. Ioannis Euang.
Dixit Ieſus Petro: Sequere me. cap. 197
In feſto SS. Innocent.
Angelus Domini apparuit. c. 12
Dom. inf. oct. Nat.
Erant Ioſeph, & Maria mater Ieſu. cap. 11
In feſ. Circunc. Dom.
Poſtquam conſummati ſunt dies octo. c. 9
In vig. Epiph.
Defuncto Herode. c. 13
In feſ. Epiph.
Cum natus eſſet Ieſus. c. 10
Dom. inf oct. Epiph.
Cum factus eſſet. c. 14
In oct. Epiph.
Vidit Ioannes Ieſum. c. 17
Dom. 2. poſt Epiph.
Nuptiæ factæ ſunt. c. 21
Dom. 3 poſt Epiph.
Cum deſcendiſſet. c. 53
Dom. 4. poſt Epiph.
Aſcendēte Ieſu in nauiculam. c. 35
Dom. 5. poſt Epiph.
Simile factum eſt. c. 61
Dom. 6. poſt Epiph.
Simile eſt regnum c. 63
Dom. in Septuag.
Simile eſt regnum. c. 135.
Dom. in Sexag.
Cùm turba plurima. c. 60

Dom.

Digitized by Google

Dom. in Quinq.
Aſſumpſit Ieſus duodecim. c. 138
Fer. 4. Cinerum.
Cum ieiunatis. c. 50
Fer. 5. poſt Cineres.
Cum introiſſet. c. 54
Fer. 6. poſt Cin.
Audiſtis, quia dictum eſt. c. 49
Sabb. poſt Cin.
Cum ſero eſſet factum. c. 72
Dom. 1. Quad.
Ductus eſt Ieſus in deſertum. c. 19
Fer. 2.
Cum venerit filius hominis. c. 165
Fer. 3.
Cum intraſſet Ieſus. c. 146
Fer. 4.
Acceſſerunt ad Ieſum Scribæ. c. 58
Fer. 5.
Egreſſus Ieſus ſeceſſit. c. 75
Fer. 6.
Erat dies feſtus Iudæorum. c. 42
Sabbat. ☙
Dom. 2. Quad.
Aſſumpſit Ieſus Petrum. c. 84
Fer. 2.
Ego vado, & quæretis. c. 100
Fer. 3.
Super cathedram Moyſi. c. 155
Fer. 4.
Aſcendens Ieſus Ieroſolymam. cap. 138
Fer. 5.
Homo quidam erat diues. c. 127
Fer. 6.
Homo erat paterfamilias. c. 150
Sabbato.
Homo quidam habuit duos filios. cap. 124
Dom. 3. Quad.
Erat Ieſus eiiciens dæmonium. cap. 58
Fer. 2.
Vtique dicetis mihi hanc. c. 66
Fer. 3.
Si peccauerit in te. c. 92
Fer. 4.
Acceſſerunt ad Ieſum ab. c. 74
Fer 5.
Surgens Ieſus de ſynagoga. c. 31
Fer. 6.
Venit Ieſus in ciuitatem. c. 26
Sabbato.
Perrexit Ieſus in montem. c. 99
Dom. 4. Quad.
Abiit Ieſus trans mare. c. 71
Fer. 2.
Propè erat Paſcha. c. 22
Fer. 3.
Iam die feſto mediante. c. 97
Fer 4.
Præteriens Ieſus, vidit hominẽ. c. 10
Fer. 5.
Ibat Ieſus in ciuitatem. c. 55
Fer. 6.
Erat quidam languens. c. 136
Sabbato.
Ego ſum lux mundi. c. 109
Dom. de Paſſ.
Quis ex vobis arguet. c. 109
Fer. 2.
Miſerunt principes, & Phariſæi. c. 98
Fer. 3.
Ambulabat Ieſus in Galilæam. c. 94
Fer. 4.
Facta ſunt Encænia. c. 121
Fer. 5.
Rogabat Ieſum quidam. c. 57

In feſto S. Mathiæ Apoſt.
Reſpondens Ieſus, dixit: Confiteor. cap. 105
In feſto S. Ioſeph Confeſ.
Cum eſſet deſponſata. c. 7
In feſto Annunciat. B. Mariæ V.
Miſſus eſt Angelus Gabriel. c. 5
In feſto S. Marci Euang.
Deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos. c. 103
In feſto SS. Apoſt. Philippi, & Iacobi.
Non turbetur cor veſtrum. c. 175
In feſto S. Athanaſii.
Cum perſequentur vos in ciuitate iſta. c. 68
In feſto Inuent. S. Crucis.
Erat homo ex Phariſæis, Nicodemus. c. 23
In apparit. S. Michaelis.
Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes. c. 89
In feſto S. Barnabæ Apoſt.
Ecce, ego mitto vos, ſicut oues. c. 68
In vig. S. Ioan. Bapt.
Fuit in diebus Herodis Regis. c. 3
In natiu. S. Ioan. Bapt.
Elizabeth impletum eſt tempus. c. 8
In vig. SS. Apoſt. Petri, & Pauli.
Dixit Ieſus Simoni Petro: Simon Ioannis. c. 197
In feſto SS. Apoſt. Petri, & Pauli.
Venit Ieſus in partes Cæſareæ. c. 81
In commem. S. Pauli Apoſt.
Ecce, ego mitto vos, ſicut oues. c. 68
In feſ. Viſit. B. Mariæ V.
Exurgens Maria, abiit in mõtana. c. 6
In f. oct. SS. Apoſt. Petri, & Pauli.
Dixit Simon Petrus ad Ieſum: Ecce, nos reliquimus. c. 134
In oct. SS. Apoſt. Petri, & Pauli.
Iuſſit Ieſus diſcipulos ſuos aſcendere. c. 72
In feſto ſeptem Fratr.
Loquente Ieſu ad turbas, ecce mater. c. 59
In feſto S. Mariæ Magd.
Rogabat Ieſum quidam Phariſæus. cap. 57
In feſ. S. Apollinar. Epiſc. & mar.
Facta eſt contentio inter diſcipulos. c. 173
In feſto S. Iacobi Apoſt.
Acceſſit ad Ieſum mater filiorũ. c. 139
In feſto Transfig. Dom.
Aſſumpſit Ieſus Petrum, & Iacobum. c. 84
In feſto S. Laurentii.
Amen, amen dico vobis, niſi granum. c. 147
In vig. Aſſumpt. B. Mariæ V.
Loquente Ieſu ad turbas, extollẽs vocem. c. 58
In Aſſumpt. B. Mariæ V.
Intrauit Ieſus in quoddam caſtellum. c. 107
In feſto S. Barthol. Apoſt.
Exiit Ieſus in montem orare. c. 46
In decollat. S. Ioannis Bapt.
Miſit Herodes, ac tenuit Ioan. c. 25
In Nat. B. Mariæ Virg.
Liber generationis Ieſu Chriſti. c. 4
In feſto Exalt. S. Crucis.
Nunc iudicium eſt mundi. c. 23
In vig. S. Matthæi Apoſt. & Eua.
Vidit Ieſus Publicanum. c. 38
In feſto S. Matthæi Apoſt. & Eua.
Vidit Ieſus hominem ſedentem in telonio. c. 38

In feſto dedicat. S. Mich. Arch.
Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum. c. 89
In feſto S. Lucæ Euang.
Deſignauit Dominus & alios. c. 103
In feſto SS. Apoſt. Simonis, & Iudæ.
Hæc mando vobis, vt diligatis. c. 176
In feſto omnium Sanct.
Videns Ieſus turbas, aſcendit. c. 46
In feſto S. Martini Epiſc. & Conf.
Nemo accendit lucernam. c. 109
In feſto S. Greg. Thaumaturgi.
Hebete fidem Dei. c. 146
In vig. vnius Apoſt.
Hoc eſt præceptum meum. c. 176
In comm. Mart.
Si quis venit ad me. c. 120
Si quis vult venire poſt me. c. 83
Nolite arbitrari, quia venerim pacem. c. 68
Nihil opertum, quod non reueletur. c. 68
Amen, amen dico vobis, niſi granum. c. 147
Ego ſum vitis vera. c. 176
Ego ſum vitis, vos palmites. c. 176
Amen, amen dico vobis, quia plorabitis. c. 177
Cum audieritis prælia. c. 159
Deſcendens Ieſus de monte, ſtetit. c. 47
Sedente Ieſu ſuper montem Olîueti. c. 158
Videns Ieſus turbas, aſcendit. c. 46
Reſpondens Ieſus, dixit: Confiteor cap. 105
Væ vobis, qui ædificatis. c. 110
Qui vos audit, me audit. c. 103
Attendite à ferméto Phariſæorum cap. 111.
In comm. Conf.
Homo quidam peregrè proficiſcés cap. 164
Vigilate, quia neſcitis, qua hora. cap. 162
Nemo accendit lucernam. c. 109
Videte, vigilate, & orate. c. 162
Vos eſtis ſal terræ. c. 48
Sint lumbi veſtri præcincti. c. 113
Nolite timere puſillus grex. c. 112
Homo quidam nobilis abiit. c. 142
Dixit Simon Petrus ad Ieſum: Ecce nos reliquimus. c. 134
In comm. Virg.
Simile eſt regnum cœlorum decem virginibus. c. 163
Simile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito. c. 65
In anniuerſ. dedic.
Ingreſſus Ieſus perambulabat Ierico. c. 141
De Angelis.
Vidit Ieſus Nathanael venientem. c. 20
De Paſſ. Dom.
Sciens Ieſus, quia iam omnia. c. 188
De S. Maria temp. Paſchali.
Stabant iuxta crucem Ieſu. c. 188

ERRATA.

Fol. 14. in argumento cap. lege ducto, pro dicto.
Fol. 63. ver. 20. ex Mar. lege ingreditur, pro ingrediuntur.
Fol. 64. ver. 1. lege fili, pro filij.
Fol. 65. ver. 9. lege ei, pro eis.
Fol. 84. in argumento cap. lege cauendos, pro canendos.
Fol. 85. ver. 11. ex Luc. lege videns, pro vides.
Fol 86. ver. 20. lege anguſtam, pro anguſtiam.
Fol 87. ver. 27. ex Luc. lege facitis, pro facis.
Fol. 96. ver. 9. lege intrauit, pro intraui.
Fol. 99. ver. 19. lege ambulat, pro perambulat.
Fol. 105. ver. 14. lege dicentis, pro dicens.
Fol. 117. ver. 13. ex Mar. lege æs, pro es.
Fol. 118. ver. 16. ex Mar. lege exeatis inde, pro exeatis.
Fol. 139. ver. 19. lege ei, pro eis.
Fol. 140. ver. 5. ex Matt. lege fili, pro filij.
Fol. 148. ver. 7. lege reuelauit, pro reuelabit.
Fol. 229. ver. 2. ex Mar. lege quid, pro quod.
Fol. 238. ante ver. 2. ex Matt. & Mar. lege cap. 143)
Fol. 291. ver. 4. lege minor, pro iunior.

Signa omiſſa.

Fol. 1. ante ver. 1. pone [.
Fol. 10. ante ver. 1. pone [.
Fol. 25. ante ver. 1. pone [.
Fol. 63. poſt ver. 24. pone ✠.
Fol. 75. poſt ver. 15. ex Matt. pone ✠.
Fol. 78. pone 32.
Fol. 81. pone 8.
Fol. 182. ante ver. 1. pone [.

Digitized by Google

EVANGELISTARVM QVATERNIO, SEV

EVANGELICAE HISTORIÆ DISPOSITIO; IN QVA RES DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI, EO ORDINE, QVO GESTÆ

ſunt, ipſis Euangeliſtarum verbis, ſic diſtribuuntur, vt quid ſingulorum proprium, quidue plurium commune ſit, ilico fiat Lectori exploratum.

Sanctum IESV CHRISTI *Euangelium ſecundum Matthæum.*	*Sanctum* IESV CHRISTI *Euangelium ſecundum Marcum.*	*Sanctum* IESV CHRISTI *Euangelium ſecundum Lucam.*	*Sanctum* IESV CHRISTI *Euangelium ſecundum Ioannem.*

Prima pars, ea continet, quæ ad CHRISTI pueritiam, & infantiam pertinent.

CAP. I. *Euangelii præfatio, qua breuiter exponitur, quo Euangeliſta conſilio ad ſcribendum acceſſerit.*

Matthæi.	*Marci.*	*Lucæ 1.*	*Ioannis.*
		1 QVONIAM quidem multi conati ſunt ordinare narrationem, quæ in nobis completæ ſunt rerum. 2 Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipſi viderunt, & miniſtri fuerunt ſermonis: 3 Viſum eſt & mihi aſſecuto omnia à principio diligenter, ex ordine tibi ſcribere optime Theophile; 4 Vt cognoſcas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.	

Digitized by Google

CAP. 2. IESV *diuinitas, humanitas, & incarnatio.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 1.*

In die Natiuitatis Domini.

1 ✠ [IN PRINCIPIO erat Verbum,
2 [2] & Verbum erat apud Deum,
3 [3] & Deus erat Verbum. [4] Hoc erat in prin-
4 cipio apud Deum
5 Omnia per ipſum facta ſunt: [6] & ſine ip
6 ſo factum eſt nihil quod factum eſt.
7 In ipſo vita erat, [8] & vita erat lux homi-
8 num, [9] & lux in tenebris lucet, & tenebræ
9 eam non comprehenderunt.
10 Fuit homo miſſus à Deo, cui nomen e-
rat Ioannes:
11 Hic venit in teſtimoniũ, vt teſtimonium
perhiberet de lumine, vt omnes crederent
12 per illum. [12] Non erat ille lux: ſed vt teſti-
monium perhiberet de lumine.
13 Erat lux vera, quæ illuminat omnem ho-
14 minem venientem in hunc mũdum. [14] In
mundo erat, & mundus per ipſum factus
eſt, & mundus eum non cognouit.
15 In propria venit, & ſui eum non rece-
16 perunt. [16] Quotquot autem receperunt
eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri,
17 his qui credunt in nomine eius, [17] qui non
ex ſanguinibus, neque ex voluntate car-
nis, neque ex voluntate viri: ſed ex Deo
nati ſunt.
18 ET VERBVM CARO FACTVM EST,
19 & habitauit in nobis: [19] & vidimus glo-
riam eius, gloriam quaſi vnigeniti à Patre:
20 [20] plenum gratiæ & veritatis. ✠

Digitized by Google

Cap. 3. *Nunciatur Ioannes naſciturus, & concipitur.*

Matt.	*Mar.*	*Luce 1.*	*Ioan.*

In vigilia ſancti Ioannis Baptiſtæ.

1 ✠ FVIT in diebus Herodis Regis Iudeæ,
Sacerdos quidam nomine Zacharias,
de vice Abia: & vxor illius de filiabus Aaron,
& nomen eius Elizabeth.
2 Erant autem iuſti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, & iuſtificationibus Domini ſine querela.
3 Et non erat illis filius: eò quòd eſſet Elizabeth ſterilis, & ambo proceſſiſſent in diebus ſuis.
4 Factum eſt autem cùm ſacerdotio fungeretur in ordine vicis ſuæ ante Deum, ſecundum conſuetudinem ſacerdotij, ſorte exijt vt incenſum poneret ingreſſus in templum Domini.
5 Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incenſi.
6 Apparuit autem illi Angelus Domini, ſtans
7 à dextris altaris incenſi. 7 Et Zacharias turbatus eſt videns: & timor irruit ſuper eum.
8 Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita eſt deprecatio tua:
9 9 & vxor tua Elizabeth pariet tibi filium, &
10 vocabis nomen eius Ioannem: 10 & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in natiuitate eius gaudebunt.
11 11 Erit enim magnus coram Domino: &
12 12 vinum & ſiceram non bibet. Et 13 Spiritu
13 ſancto replebitur adhuc ex vtero matris ſuæ.
14 Et 14 multos filiorum Iſraël cõuertet ad Dominum Deum ipſorum. Et 15 ipſe præcedet
15 ante illum in ſpiritu & virtute Eliæ; 16 vt con-
16 uertat corda patrum in filios, & incredulos

Matt.	*Mar.*		*Luca 1.*	*Ioan.*
			ad prudentiam iuſtorum, parare Domino	
			plebem perfectam. ✠	
		17	Et dixit Zacharias ad Angelum: Vnde hoc	
			ſciã? Ego enim ſum ſenex; & vxor mea pro-	
			ceſſit in diebus ſuis.	
		18	Et reſpondens Angelus dixit ei: Ego ſum	
			Gabriel, qui aſto ante Deum, & miſſus ſum	
		19	loqui ad te, & hæc tibi euangelizare. Et [19] ec-	
			ce, eris tacens, & non poteris loqui vſque in	
			diem quo hæc fiant: pro eo quod non credi-	
			diſti verbis meis, quæ implebuntur in tem-	
			pore ſuo.	
		20	Et erat plebs expectans Zachariam: & mi-	
		21	rabantur quod tardaret ipſe in templo. [21] E-	
			greſſus autem non poterat loqui ad illos. Et	
			cognouerunt quòd viſionem vidiſſet in tem-	
		22	plo. Et [22] ipſe erat innuens illis, & permanſit	
			mutus.	
		23	Et factum eſt, vt impleti ſunt dies officij e-	
		24	ius, abijt in domum ſuam. [24] Poſt hos au-	
			tem dies concepit Elizabeth vxor eius, & oc-	
			cultabat ſe menſibus quinque, dicens: Quia	
			ſic fecit mihi Dominus in diebus quibus re-	
			ſpexit auferre opprobrium meum inter ho-	
			mines.	

Cap. 4. Christi *genealogia.*

	Matthæi 1.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
	In Conceptione, & Natiuitate beatæ Mariæ *Virginis.*			
1	✠ [Liber generationis Iesv Christi,			
2	filij Dauid, filij Abraham. [2] Abra-			
	ham genuit Iſaac. Iſaac autem genuit Iacob.			
	Iacob autem genuit Iudam, & fratres eius.			
3	[3] Iudas autem genuit Phares, & Zaram de			

Thamar.

Digitized by Google

Matthæi 1.	Mar.	Luc.	Ioan.

4 Thamar. [4] Phares autem genuit Eſron.
Eſron autem genuit Aram. Aram autem ge-
5 nuit Aminadab. [5] Aminadab autem genuit
6 Naaſſon. Naaſſon autẽ genuit Salmon. [6] Sal-
7 mon autẽ genuit Booz de Rahab. [7] Booz au-
8 tem genuit Obed ex Ruth. [8] Obed autem ge-
nuit Ieſſe. Ieſſe autem genuit Dauid Regem
9 [9] Dauid autem Rex genuit Salomonem ex
10 ea quæ fuit Vriæ. [10] Salomon autem genuit
Roboam. Roboam autem genuit Abiam.
11 Abias autem genuit Aſa. [11] Aſa autem genuit
Ioſaphat. Ioſaphat autem genuit Ioram. Io
12 ram autem genuit Oziam. [12] Ozias autem
genuit Ioatham.
Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem
13 genuit Ezechiam. [13] Ezechias autem genuit
Manaſſen. Manaſſes autem genuit Amon.
14 Amon autem genuit Ioſiam. [14] Ioſias autem
genuit Iechoniam, & fratres eius in tranſmi
gratione Babylonis.
15 Et poſt tranſmigrationẽ Babylonis, Iecho-
16 nias genuit Salathiel. [16] Salathiel autẽ genuit
Zorobabel. Zorobabel autẽ genuit Abiud.
17 Abiud autem genuit Eliachim. [17] Eliachim
autem genuit Azor. Azor autẽ genuit Sadoc.
18 Sadoc autem genuit Achim. [18] Achim au-
tem genuit Eliud. Eliud autem genuit Elea-
19 zar. Eleazar autem genuit Mathan. [19] Ma-
than autem genuit Iacob. Iacob autem ge-
20 nuit Ioſeph virum Mariæ, [20] de qua natus eſt
IESVS, qui vocatur Chriſtus. ✠
21 [21] Omnes itaq; generationes ab Abraham
vſq; ad Dauid, generationes quattuordecim.
22 Et [22] à Dauid vſque ad tranſmigrationem Ba-
23 bylonis, generationes quattuordecim: Et [23] à
tranſmigratione Babylonis vſque ad Chri-
ſtum, generationes quattuordecim.
24 CHRISTI autem generatio ſic erat.

Digitized by Google

CAP. 5. *Gabriele nuncio Dei Filius in vtero Virginis concipitur.*

Matt.	*Mar.*	*Lucæ* 1.	*Ioan.*
		In Annunciatione beatæ MARIÆ *virg.* *Fer. 4. quatuor temporum Aduentus.* 1 IN menſe autem ſexto, ✠ miſſus eſt Angelus Gabriel à Deo in ciuitatē Galileæ, cui nomen Nazareth, ad virginem deſponſatam viro, cui nomen erat Ioſeph, de domo Dauid, & nomen virginis Maria. 2 Et ingreſſus Angelus ad eam, dixit: Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus. 3 Quæ cùm audiſſet, turbata eſt in ſermone eius, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. 4 Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, inueni- 5 ſti enim gratiam apud Deum. [5] Ecce cōcipies in vtero, & paries filium, & vocabis nomen 6 eius Ieſum. [6] Hic erit magnus, & filius Altiſſimi vocabitur, & dabit illi Dominus Deus ſedē Dauid patris eius; & regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis. 7 Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? 8 Et reſpondēs Angelus dixit ei: Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi ob- 9 umbrabit tibi. [9] Ideoque & quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. 10 Et ecce Elizabeth cognata tua, & ipſa cōcepit filium in ſenectute ſua; & hic mēſis ſextus eſt illi, quæ vocatur ſterilis: quia non erit impoſſibile apud Deum omne verbum. 11 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum. ✠ 12 Et diſceſſit ab illa Angelus.	

CAP. 6. MARIA *pregnans Elizabetham viſitat, Dominumq; magnificat.*

Matt.	*Mar.*	*Lucæ 1.*	*Ioan.*
		In Viſitatione beatæ MARIÆ *virg.* *Fer. 6. quatuor temporum Aduent.* 1 ✠ EXVRGENS autem Maria in diebus illis, abijt in montana cum feſtinatione 2 in ciuitatem Iuda; [2] & intrauit in domum Zachariæ, & ſalutauit Elizabeth. 3 Et factum eſt, vt audiuit ſalutationem Mariæ Elizabeth, exultauit infans in vtero eius; 4 [4] & repleta eſt Spiritu ſancto Elizabeth, & exclamauit voce magna, & dixit: 5 Benedicta tu inter mulieres; & benedictus 6 fructus ventris tui. [6] Et vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? 7 Ecce enim vt facta eſt vox ſalutationis tuę in auribus meis, exultauit in gaudio infans in 8 vtero meo. [8] Et beata quæ credidiſti: quoniam perficientur ea quæ dicta ſunt tibi à Domino. 9 Et ait Maria: Magnificat anima mea Domi- 10 num. [10] Et exultauit ſpiritus meus, in Deo ſalutari meo. ✠ 11 Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuę, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes gene- 12 rationes. [12] Quia fecit mihi magna qui potēs eſt, & ſanctum nomen eius. 13 Et miſericordia eius à progenie in progenies, timentibus eum. 14 Fecit potentiam in brachio ſuo, diſperſit ſu- 15 perbos mente cordis ſui. [15] Depoſuit potentes de ſede, & exaltauit humiles. 16 Eſurientes impleuit bonis, & diuites dimiſit 17 inanes. [17] Suſcepit Iſraël puerum ſuum, recordatus miſericordiæ ſuæ. 18 Sicut locutus eſt ad patres noſtros, Abraham & ſemini eius in ſæcula. 19 Manſit autem Maria cū illa quaſi menſibus tribus, & reuerſa eſt in domum ſuam.	

CAP. 7

CAP. 7. *Ioſeph per quietem ab Angelo de virgineo conceptu inſtruitur.*

Matthæi 1. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.*

In vigilia Natiuitatis Domini.

In feſto ſancti Ioſeph.

1 ✠ CVM eſſet deſponſata mater eius Maria Io-
ſeph, antequam conuenirent, inuenta eſt
2 in vtero habens de Spiritu ſancto. [2] Ioſeph autem
vir eius cùm eſſet iuſtus, & nollet eam traducere,
voluit occultè dimittere eam.
3 [3] Hæc autem eo cogitãte, ecce Angelus Domini,
4 apparuit in ſomnis ei,dicens: [4] Ioſeph fili Dauid,
5 noli timere accipere Mariam cõiugem tuã. [5] Quod
enim in ea natum eſt,de Spiritu ſancto eſt.
6 [6] Pariet autem filium;& vocabis nomen eius IE-
7 SVM. [7] Ipſe enim ſaluum faciet populum ſuum à
peccatis eorum. ✠
8 [8] Hoc autem totum factum eſt, vt adimpleretur
quod dictum eſt à Domino per Prophetam dicen-
9 tem: [9] Ecce virgo in vtero habebit, & pariet fi-
lium, & vocabunt nomen eius Emmanuel, quod
eſt interpretatum Nobiſcum Deus.
10 [10] Exurgens autem Ioſeph à ſomno, fecit ſicut
11 præcepit ei Angelus Domini; & [11] accepit coniu-
12 gem ſuam. [12] Et non cognoſcebat eam donec pe-
perit filium ſuum primogenitum.

CAP. 8. *Naſcitur & circunciditur Ioannes; ſolutoq́ linguæ vinculo Zacharias Deum laudat.*

Matt. | *Mar* | *Lucæ 1.* | *Ioan.*

In natiuitate ſancti Ioannis Baptiſtæ.

1 ✠ ELIZABETH autem impletum eſt
tempus pariendi, & peperit filium. [2] Et
2 audierunt vicini & cognati eius, quia magnifi-
cauit Dominus miſericordiam ſuam cum illa,

& congra-

Matt.	*Mar.*	*Luca 1.*	*Ioan.*

& congratulabantur ei.
3 Et factum eſt in die octauo, venerunt circun-
4 cidere puerum; [4] & vocabant eum nomine pa-
5 tris ſui Zachariam. [5] Et reſpondens mater eius,
dixit: Nequaquam; ſed vocabitur Ioannes.
6 Et dixerunt ad illam: Quia nemo eſt in cogna-
7 tione tua, qui vocetur hoc nomine. [7] Innue-
bant autem patri eius, quem vellet vocari eum.
8 Et poſtulans pugillarem, ſcripſit, dicens: Ioan-
9 nes eſt nomen eius. [9] Et mirati ſunt vniuerſi.
10 Apertum eſt autem ilico os eius, & lingua e-
11 ius, & loquebatur benedicens Deum. [11] Et fa-
ctus eſt timor ſuper omnes vicinos eorum: &
ſuper omnia montana Iudææ diuulgabantur
12 omnia verba hæc. [12] Et poſuerunt omnes qui
audierant, in corde ſuo, dicentes: Quis, putas,
puer iſte erit?
13 Etenim manus Domini erat cum illo.
14 Et Zacharias pater eius repletus eſt Spiritu
ſancto, & prophetauit, dicens:
15 Benedictus Dominus Deus Iſraël, quia viſitauit,
& fecit redemptionem plebis ſuæ. ✠
16 Et erexit cornu ſalutis nobis, in domo Dauid
17 pueri ſui. [17] Sicut locutus eſt per os ſanctorum,
qui à ſęculo ſunt prophetarum eius.
18 Salutem ex inimicis noſtris, & de manu om-
nium qui oderunt nos.
19 Ad faciendam miſericordiam cum patribus
20 noſtris: & memorari teſtamẽti ſui ſancti. [20] Iuſ-
iurandum quod iurauit ad Abraham patrem no-
ſtrum, daturum ſe nobis.
21 Vt ſine timore de manu inimicorum noſtro-
22 rum liberati, ſeruiamus illi. [22] In ſanctitate, &
iuſtitia coram ipſo, omnibus diebus noſtris.
23 Et tu puer, Propheta Altiſſimi vocaberis, præ-
ibis enim ante faciem Domini, parare vias e-
24 ius. [24] Ad dandam ſcientiam ſalutis plebi eius,
in remiſſionem peccatorum eorum.

Digitized by Google

Matt.	Mar.		Luca 1.	Ioan.
		25	Per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, in qui-	
		26	bus viſitauit nos oriens ex alto. [26] Illumina-	
			re his,qui in tenebris, & in vmbra mortis ſe-	
			dent, ad dirigendos pedes noſtros in viam	
			pacis.	
		27	Puer autem creſcebat,& confortabatur ſpi-	
		28	ritu: [28] Et erat in deſertis vſque in diem o-	
			ſtenſionis ſuæ ad Iſraël]	

Cap. 9. Christvs naſcitur, paſtoribus reuelatur, & circunciditur.

Matt.	Mar.		Luca 2.	Ioan.
			In nocte Natiuitatis Domini.	
		1	Factvm eſt autem in diebus illis, ✠ ex-	
			ijt edictum à Cæſare Auguſto, vt deſcri-	
		2	beretur vniuerſus orbis. [2] Hæc deſcriptio pri-	
		3	ma facta eſt à præſide Syriæ Cyrino. [3] Et ibāt	
			omnes vt profiterentur, ſinguli in ſuam ciui-	
			tatem.	
		4	Aſcendit autem & Ioſeph à Galilæa de ciui-	
			tate Nazareth,in Iudæam,in ciuitatem Dauid,	
		5	quæ vocatur Beth-lehem. [5] Eò quòd eſſet de	
		6	domo & familia Dauid, [6] vt profiteretur cum	
			Maria deſponſata ſibi vxore prægnante.	
		7	Factum eſt autem, cum eſſent ibi, impleti	
		8	ſunt dies vt pareret. [8] Et peperit filium ſuum	
		9	primogenitum; [9] & pannis eum inuoluit;	
		10	[10] & reclinauit eum in præſepio: [11] quia non	
		11	erat eis locus in diuerſorio.	
		12	Et paſtores erant in regione eadem vigilan-	
			tes, & cuſtodientes vigilias noctis ſuper gre-	
		13	gem ſuum. [13] Et ecce Angelus Domini ſtetit	
			iuxta illos, & claritas Dei circumfulſit illos;	
			& timuerunt timore magno.	
		14	Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce	
			enim euangelizo vobis gaudium magnum,	

quod

Matt. 1.	Mar.	Luca 2.	Ioan.
		16 quod erit omni populo: [16] quia natus eſt vobis hodie Saluator, qui eſt Chriſtus Dominus, 17 in ciuitate Dauid. [17] Et hoc vobis ſignum: Inuenietis infantem pannis inuolutum, & poſitum in præſepio.	
		18 Et ſubitò facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cœleſtis, laudantium Deum, & dicen- 19 tium: [19] Gloria in Altiſſimis Deo: & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. ✠	
		In Aurora Natiuitatis Domini.	
		In Octaua Natiuitatis Domini.	
		20 ET factum eſt vt diſceſſerunt ab eis Angeli in cœlum; ✠ paſtores loquebantur 21 ad inuicem: [21] Tranſeamus vſq; Beth-lehem, & videamus hoc verbum quod factum eſt, quod Dominus oſtendit nobis.	
		22 [22] Et venerunt feſtinantes, & inuenerunt Mariam, & Ioſeph, & infantem poſitum in 23 præſepio. [23] Videntes autem cognouerunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.	
		24 [24] Et omnes qui audierunt, mirati ſunt, & de his quæ dicta erant à paſtoribus ad ipſos.	
		25 [25] Maria autem conſeruabat omnia verba 26 hæc, conferens in corde ſuo. [26] Et reuerſi ſunt paſtores, glorificantes, & laudátes Deum in omnibus, quæ audierant, & viderant, ſicut dictum eſt ad illos. ✠	
		In die Circunciſionis.	
[25] Et vocauit nomē eius IESVM.]		27 ET ✠ poſtquàm conſummati ſunt dies 28 octo, vt circunciderétur puer; [28] voca- 29 tum eſt nomen eius IESVS. [29] Quod vocatum eſt ab Angelo, priuſquàm in vtero conciperetur. ✠	

Digitized by Google

CAP. 10. *Magorum aduentus, adoratio, oblatio, & regreſſus.*

Matthæi 2.	Mar.	Luc.	Ioan.
In Epiphania Domini.			
1 ✠ [CVM ergo natus eſſet IESVS in Beth-lehem Iuda, in diebus Herodis Regis; ecce 2 Magi ab Oriente venerunt Hieroſolymam, [2] dicentes: Vbi eſt, qui natus eſt Rex Iudæorum? vidimus enim ſtellam eius in Oriente, & venimus adorare eum.			
3 Audiens autem Herodes Rex turbatus eſt, & 4 omnis Hieroſolyma cum illo. [4] Et congregans omnes principes ſacerdotum, & Scribas populi, ſciſcitabatur ab eis vbi CHRISTVS naſceretur.			
5 At illi dixerunt ei: In Beth-lehem Iudæ. Sic enim ſcriptum eſt per Prophetam:			
6 Et tu Beth-lehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet Dux, qui regat populum meum Iſraël.			
7 Tunc Herodes clàm vocatis Magis, diligenter didicit ab eis tempus ſtellæ, quæ apparuit eis.			
8 Et mittens illos in Beth-lehem, dixit: Ite, & interrogate diligenter de puero, & cum inueneritis, renunciate mihi, vt & ego veniens adorem eum.			
9 Qui cùm audiſſent Regem, abierũt. Et ecce ſtella, quam viderant in Oriente, antecedebat eos vſque dum veniens ſtaret ſuprà vbi erat puer.			
10 Videntes autem ſtellam, gauiſi ſunt gaudio magno valde.			
11 Et intrantes domum, inuenerunt puerum cum Maria matre eius; & procidentes adorauerũt eum.			
12 Et apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera, aurum, thus, & myrrham.			
13 Et reſponſo accepto in ſomnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reuerſi ſunt in regionem ſuam. ✠			
14 Qui cùm receſſiſſent.			

Digitized by Google

Cap. II. *Oblatus in templo* IESVS, *à Simeone, & Anna cognitus prædicatur.*

Mat.	*Mar.*	*Luca 2.*	*Ioan.*

In Purificatione beatæ MARIÆ *virg.*

1 ET ✠ poſtquam impleti ſunt dies purgatio-
2 nis eius, ſecundùm legem Moyſi, [2] tulerunt
illum in Hieruſalem, vt ſiſterent eum Domino;
3 Sicut ſcriptum eſt in lege Domini: Quia omne
maſculinum adaperiens vuluam, Sanctum Domi-
4 no vocabitur. [4] Et vt darent hoſtiam, ſecundùm
quod dictum eſt in lege Domini: Par turturum,
aut duos pullos columbarum.
5 Et ecce homo erat in Hieruſalem, cui nomen
6 Simeon; [6] & homo iſte iuſtus, & timoratus, expe-
ctans conſolationem Iſraël, & Spiritus ſanctus e-
7 rat in eo. [7] Et reſponſum acceperat à Spiritu ſan-
cto, non viſurum ſe mortem, niſi prius videret
8 Chriſtum Domini. [8] Et venit in ſpiritu in tēplum.
9 Et cùm inducerent puerum IESVM parentes
eius, vt facerent ſecundùm conſuetudinem legis
10 pro eo; [10] & ipſe accepit eum in vlnas ſuas; [11] &
11 benedixit Deum, & dixit: [12] Nunc dimittis ſer-
12 uum tuū Domine, ſecundū verbum tuum in pace.
13 Quia viderūt oculi mei, Salutare tuū. [14] Quod
14 paraſti ante faciem omnium populorum [15] Lu-
15 men ad reuelationem Gentium, & gloriam ple-
bis tuæ Iſraël. ✠

Dominica infra Octauam Natiuit. Domini.

16 ET ✠ erat pater eius, & mater mirantes ſuper
17 his, quæ dicebantur de illo. [17] Et benedixit
illis Simeon, & dixit ad Mariam matrem eius:
18 [18] Ecce poſitus eſt hic in ruinam, & in reſurrectio-
nem multorū in Iſraël; & in ſignum cui contradi-
19 cetur, [19] & tuā ipſius animā pertranſibit gladius:
20 [20] vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Mat. | Mar. | *Luca 2.* | Ioan.

21 Et [21] erat Anna Prophetiſſa,filia Phanuel,de tri-
22 bu Aſer; hæc proceſſerat in diebus multis ; [22] &
vixerat cum viro ſuo annis ſeptē à virginitate ſua:
Et hæc vidua vſque ad annos octoginta quatuor.
23 [23] quæ non diſcedebat de templo, ieiunijs,& ob-
ſecrationibus ſeruiens nocte,ac die.
24 [24] Et hæc, ipſa hora ſuperueniens confitebatur
Domino, & loquebatur de illo omnibus,qui ex-
pectabant redemptionem Iſraël.
25 [25] Et vt perfecerunt omnia ſecundùm legem
Domini.

CAP. 12. IESV *ducto in Ægyptum, occiduntur innocentes.*

Matthæi 2. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.*

In feſto ſanctorum Innocentium.

1 ECCE ✠ Angelus Domini apparuit in ſom-
2 nis Ioſeph,dicens:[2] Surge,& accipe puerum,
3 & matrem eius, & fuge in Ægyptum; [3] & eſto ibi
4 vſque dum dicam tibi. [4] Futurum eſt enim vt He-
rodes quærat puerum ad perdendum eum.
5 Qui conſurgens accepit puerum,& matrem eius
6 nocte: & ſeceſſit in Ægyptum. [6] Et erat ibi vſque
7 ad obitum Herodis ; [7] vt adimpleretur quod di-
ctum eſt à Domino per Prophetam dicentem: Ex
Ægypto vocaui filium meum.
8 Tunc Herodes videns quoniam illuſus eſſet à
9 Magis, iratus eſt valde : [9] & mittens occidit om-
nes pueros,qui erant in Beth-lehem, & in omni-
bus finibus eius, à bimatu,& infrà, ſecundùm
tempus,quod exquiſierat à magis.
10 [10] Tunc adimpletum eſt,quod dictum eſt per
Ieremiam Prophetam dicentem : Vox in Rama
audita eſt, ploratus & vlulatus multus, Rachel
plorans filios ſuos, & noluit conſolari, quia non
ſunt. ✠

Digitized by Google

Cap. 13. *Ex Ægypto* Iesvs *reducitur.*

	Matthæi 2.	*Mar.*		*Lucæ 2.*	*Ioan.*
	In vigilia Epiphaniæ Domini.				
1	✠ DEFVNCTO autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in ſõnis Ioſeph in Ægypto,				
2	[2] dicens: Surge, & accipe puerum, & matrẽ eius, & vade in terram Iſraël.				
3	[3] Defuncti ſunt enim, qui quærebant animam pueri.				
4	Qui conſurgens accepit puerum, & matrem eius, & venit in terram Iſraël.				
5	[5] Audiens autem quòd Archelaus regnaret in Iudæa pro Herode patre ſuo, timuit illo ire.				
6	[6] Et admonitus in ſomnis;				
7	[7] Seceſſit in partes Galilææ, & veniens habitauit in ciuitate, quæ vocatur Nazareth.		7	Reuerſi ſunt in Galilęam, in ciuitatẽ ſuam Nazareth.	
8	Vt adimpleretur quod dictum eſt per Prophetas: Quoniam Nazaręus vocabitur.] ✠				
			9	Puer autẽ creſcebat, & cõfortabatur, plenus ſapientia, & gratia Dei erat in illo. ✠	

Cap. 14. *A parentibus in templo* Iesvs *inuenitur.*

Matt.	*Mar.*		*Lucæ 2.*	*Ioan.*
		1	Et ibant parentes eius per omnes annos in Hieruſalem, in die ſolenni Paſchæ.	
			Dominica infra Octauam Epiphaniæ.	
		2	ET [2] ✠ cum factus eſſet annorum duodecim, aſ-	

cendentibus

Matt.	*Mar.*	*Luca 2.*	*Ioan.*
		cendentibus illis Hieroſolymam, ſecundùm conſuetudinem diei feſti, conſummatiſq; diebus cùm redirent, remanſit puer IESVS in Hieruſalem. 3 Et non cognouerunt parentes eius: exiſtimantes autem illum eſſe in comitatu, venerunt iter diei,& requirebant eum inter cognatos,& notos. Et non inuenientes, regreſſi ſunt in Hieruſalem, requirentes eum. 4 Et factum eſt poſt triduum, inuenerunt illum in templo; ſedentem in medio Doctorum, audientem illos, & interrogantem eos. 5 Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, ſuper prudentia & reſponſis eius. 6 Et videntes admirati ſunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid feciſti nobis ſic? Ecce pater tuus, & ego dolentes, quærebamus te. 7 Et ait ad illos: Quid eſt, quòd me quærebatis? Neſciebatis quia in his quæ patris mei ſunt, oportet me eſſe? 8 Et ipſi non intellexerunt verbum, quod locutus eſt ad eos. Et deſcendit cum eis,& venit Nazareth: & erat ſubditus illis. Et mater eius conſeruabat omnia verba hæc in corde ſuo. 9 Et IESVS proficiebat ſapientia, & ætate,& gratia apud Deum, & homines.] ✠	

CAP. 15. *Ioannis prædicatio, baptiſmus, veſtitus, eſca in deſerto, ac primum de* IESV *teſtimonium.*

Matt. 3.	*Mar. 1.*	*Luca 3.*	*Ioan.*
2 IN diebus autem illis:	1 [INitium euãgelij IESV CHRISTI filij Dei. 6 Sicut ſcriptũ eſt in Iſaia Propheta: Ecce ego mitto	*Dominica 4. Aduẽt. Sabbato quatuor temporum Adu.* 1 ✠ [ANno autẽ quinto decimo Imperij Tyberij Cæſaris, procurante Põtio	

Digitized by Google

Matthæi 3.	*Marci 1.*	*Lucæ 3.*	*Ioan.*
	Angelum meum, ante faciem tuam, qui præparabit viã tuam ante te. Vox clamãtis in deſerto: Parate viã Domini, rectas facite ſemitas eius.	Pilato Iudææ, tetrarcha autem Galilææ Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Iturææ, & Trachonitidis regionis, & Lyſania Abilinæ tetrarcha;	
		3 Sub principibus ſacerdotum Anna, & Caipha:	
		4 Factum eſt verbũ Domini ſuper Ioã nem Zachariæ filium, in deſerto.	
5 Venit Ioãnes Baptiſta prędicans in deſerto Iudææ, & dicens: Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnum cœlorum.	5 Fuit Ioannes in deſerto baptizans, & prædicans baptiſmum pœnitẽtię, in remiſſionem peccatorum.	5 Et venit in omnem regionẽ Iordanis, prædicans baptiſmum pœnitentię, in remiſſionem peccatorum.	
6 Hic eſt enim qui dictus eſt per Iſaiã prophetam, dicentem: Vox clamantis in deſerto: Parate viam Domini, rectas facite ſemitas eius.	6 Suprà.	6 Sicut ſcriptũ eſt in libro ſermonũ Iſaiæ Prophetæ: Vox clamantis in deſerto: Parate viã Domini, rectas facite ſemitas eius.	
	10 Et egrediebatur ad eum omnis Iudææ regio, & Hieroſolymitæ vniuerſi:	7 Omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erũt praua in directa, & aſpera in vias planas, & videbit õnis caro ſalutare Dei. ✠	
	11 Et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata ſua.		

	Matt. 3.		*Mar. 1.*		*Lucæ 3.*	*Ioan.*
8	Ipſe autem Ioannes habebat veſtimentũ de pilis camelorũ, & zonam pelliceam circa lũbos ſuos.	8	Et erat Ioannes veſtitus pilis cameli, & zona pellicea circa lumbos eius.			
9	Eſca autem eius erat locuſtę, & mel ſylueſtre.	9	Et locuſtas, & mel ſylueſtre edebat.			
10	Tunc exibat ad eum Hieroſolyma, & omnis Iudæa, & omnis regio circa Iordanem.	10	Suprà.			
11	Et baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata ſua.	11	Suprà.			
12	Videns autẽ multos Phariſæorũ, & Sadducęorum, venientes ad baptiſmum ſuũ, dixit eis:			12	Dicebat ergo ad turbas, quæ exibãt vt baptizarẽtur ab ipſo.	
13	Progenies viperarum, quis demõſtrauit vobis fugere à ventura ira?			13	Genimina viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira?	
14	Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ.			14	Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.	
15	Et ne velitis dicere intra vos: Patrẽ habemus Abrahã.			15	Et ne cœperitis dicere: Patrem habemus Abraham.	
16	Dico enim vobis, quoniam potens eſt Deus, de lapidibus iſtis, ſuſcitare filios Abrahæ.			16	Dico enim vobis, quia potens eſt Deus, de lapidibus iſtis, ſuſcitare filios Abrahæ.	

Digitized by Google

Matt. 3.	*Mar. 1.*	*Luca 3.*	*Ioan.*
17 Iam enim ſecuris ad radicem arborum poſita eſt.		17 Iam enim ſecuris ad radicem arborum poſita eſt.	
18 Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.		18 Omnis ergo arbor, non faciens fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur.	
		19 Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid ergo faciemus?	
		20 Reſpondens autem, dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det nõ habẽti: & qui habet eſcas, ſimiliter faciat.	
		21 Venerunt autem & publicani vt baptizarentur, & dixerunt ad illum: Magiſter, quid faciemus?	
		22 At ille dixit ad eos: Nihil amplius, quàm quod cõſtitutum eſt vobis, faciatis.	
		23 Interrogabãt autem eum, & milites, dicentes: Quid faciemus & nos?	
		24 Et ait illis: Neminẽ cõcutiatis, neq; calumniã faciatis, & contenti eſtote ſtipendiis veſtris.	

Matt. 3.	*Mar. 1.*	*Luce 3.*	*Ioan.*
		25 Exiſtimante autē populo, & cogitātibus omnibus in cordibus ſuis de Ioanne, ne fortè ipſe eſſet Chriſtus.	
26 Ego quidem baptizo vos in aqua, in pœnitentiam.	26 Et prædicabat dicens:	26 Reſpondit Ioannes, dicens omnibus: Ego quidem aqua baptizo vos:	
27 Qui autē poſt me vēturus eſt, fortior me eſt.	27 Venit fortior me, poſt me.	27 Veniet autē fortior me.	
28 Cuius non ſum dignus calceamēta portare.	28 Cuius non ſum dignus procūbens ſoluere corrigiam calceamentorum eius.	28 Cuius non ſum dignus ſoluere corrigiam calceamentorum eius.	
	26 Ego baptizaui vos aqua.		
29 Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igni.	29 Ille verò baptizabit vos Spiritu ſancto.	29 Ipſe vos baptizabit in Spiritu ſancto, & igni.	
30 Cuius ventilabrū in manu ſua; & permundabit areā ſuam.		30 Cuius ventilabrū in manu eius, & purgabit aream ſuam.	
31 Et congregabit triticū ſuū in horreum: paleas autē comburet igni inextinguibili.		31 Et congregabit triticum in horreum ſuum: paleas autem comburet igni inextinguibili.	
		32 Multa quidem & alia exhortās, euāgelizabat populo. (Herodes autem tetrarcha, &c. c. 25.	

Digitized by Google

CAP. 16. *Alia publica, & ſpecifica Ioannis de* IESV *teſtimonia, Iudæorumq́; ad Ioannem legatio.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 1.*

1 IOANNES teſtimonium perhibet de ipſo,
& clamat, dicens:
2 Hic erat quem dixi, qui poſt me venturus eſt,
ante me factus eſt, quia prior me erat.
3 Et de plenitudine eius nos omnes accepimus;
4 Et gratiam pro gratia:
5 Quia lex per Moyſen data eſt: gratia & veritas
per Ieſum Chriſtum facta eſt.
6 Deum nemo vidit vnquam, vnigenitus filius,
qui eſt in ſinu Patris, ipſe enarrauit.

Dominica 3. Aduent.

7 ET hoc eſt teſtimonium Ioannis, quando
✠ miſerunt Iudæi ab Hieroſolymis Sacerdotes,
& Leuitas ad eum, vt interrogarent eum: Tu
quis es?
8 Et confeſſus eſt, & non negauit; & confeſſus
eſt: Quia non ſum ego Chriſtus.
9 Et interrogauerunt eum, quid ergo? Helias es
tu? Et dixit: Non ſum.
10 Propheta es tu? Et reſpondit: Non.
11 Dixerunt ergo ei: Quis es? vt reſpõſum demus
his, qui miſerunt nos; quid dicis de teipſo?
12 Ait: Ego vox clamantis in deſerto, dirigite viã
Domini, ſicut dixit Iſaias Propheta.
13 Et qui miſſi fuerant, erant ex Phariſæis.
14 Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei: Quid
ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque He-
lias, neque Propheta?
15 Reſpondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo
in aqua.
16 Medius autem veſtrum ſtetit, quem vos ne-
ſcitis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 1.
			17 Ipſe eſt qui poſt me venturus eſt, qui ante me factus eſt. 18 Cuius ego non ſum dignus vt ſoluam eius cor- rigiam calceamenti. 19 Hæc in Bethania facta ſunt trans Iordanem, vbi erat Ioannes baptizans. ✠

Finis primæ partis, CHRISTI IESV *infantiam*, & *pueritiam continentis.*

Secunda pars diſpoſitionis Euangelicę hiſtorię, ea CHRISTI geſta proponit, quæ ab eius baptiſmate, vſque ad ſecundum Paſcha contigerunt.

CAP. 17. IESVS *à Ioanne baptizatur*, & *eiuſdem aliqua de* CHRISTI *facta iam incarnatione, teſtimonia.*

Matt. 3.	Mar. 1.	Luca 3.	Ioan. 1. *In octaua Epiphaniæ.*
1 TVNC venit IESVS à Galilæa in Iordanem ad Ioannẽ, vt baptizaretur ab eo.	1 ET factum eſt in diebus illis, venit IESVS à Nazareth Galilæę.		1 ALtera die, ✠ vidit Ioãnes Ieſum venientem ad ſe, & ait: 2 Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatũ mundi. 3 Hic eſt de quo dixi: Poſt me venit vir, qui ante me factus eſt: quia prior me erat. 4 Et ego neſcie-

Matt. 3.	*Mar. 1.*	*Luce 3.*	*Ioann. 1.*
			bam eum; ſed vt manifeſtetur in Iſraël, propterea veni ego in aqua baptizans.
5 Ioannes autẽ prohibebat eũ, dicens: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? 6 Reſpondens autẽ Iesvs dixit ei: Sine modò: ſic enim decet nos implere omnẽ iuſtitiã. Tunc dimiſit eum.			
7 Baptizatꝰ autem Iesvs, cõfeſtim aſcẽdit de aqua. Et ecce aperti ſunt ei cœli, & vidit Spiritum Dei deſcẽdentẽ ſicut columbã, & venientem ſuper ſe.	7 Et baptizatus eſt à Ioanne in Iordane. Et ſtatim aſcẽdẽs de aqua, vidit cœlos apertos, & Spiritũ tanquam columbã deſcendentẽ, & manẽtem in ipſo.	7 cap. 25.) Factvm eſt autem cum baptizaretur omnis populus, & Iesv baptizato, & orãte, apertũ eſt cœlum. Et deſcẽdit Spiritus ſanctus corporali ſpecie ſicut columba in ipſum.	
8 Et ecce vox de cœlis, dicẽs: Hic eſt filius meus dilectus,	8 Et vox facta eſt de cœlis: Tu es filius meus dilectus,	8 Et vox de cœlo facta eſt: Tu es filius meus dilectus, in te	

Digitized by Google

Matt. 3.	*Mar. 1.*	*Luca 3.*	*Ioan. 1.*
in quo mihi complacui.]	in te complacui.	cõplacui mihi.	9 Et teſtimoniũ perhibuit Ioannes, dicẽs: Quia vidi ſpiritum deſcendentem, quaſi columbam de cœlo, & mãſit ſuper eum. 10 Et ego neſciebam eum; ſed qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum deſcendentem, & manentem ſuper eũ, hic eſt qui baptizat in Spiritu sãcto. 11 Et ego vidi, & teſtimonium perhibui, quia hic eſt filius Dei. ✠

CAP. 18. CHRISTI *genealogia.*

Matt.	*Mar.*	*Luca 3.*	*Ioan.*
		1 ET ipſe IESVS erat incipiens quaſi annorum triginta. 2 Vt putabatur, filius Ioſeph; 3 Qui fuit Eli, qui fuit Matthat, qui fuit Leui, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioſeph, qui	

Digitized by Google

Matt. *Mar.* *Luca 3.* *Ioan.*

fuit Matthathiæ, qui fuit Amos, qui fuit Naum,
qui fuit Heſli, qui fuit Nagge, qui fuit Mahath, qui
fuit Mattathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Ioſeph,
qui fuit Iuda, qui fuit Iohanna, qui fuit Reſa.
4 Qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit
Neri, qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Co-
ſam, qui fuit Helmadam, qui fuit Her, qui fuit Ie-
ſu, qui fuit Heliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Mat-
tha, qui fuit Leui, qui fuit Simeon, qui fuit Iuda,
qui fuit Ioſeph, qui fuit Iona, qui fuit Eliacim, qui
fuit Melcha, qui fuit Menna, qui fuit Matthata,
qui fuit Nathan.
5 Qui fuit Dauid, qui fuit Ieſſe, qui fuit Obed, qui
fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naaſſon, qui
fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Eſron,
qui fuit Phares, qui fuit Iudæ, qui fuit Iacob, qui
fuit Iſaac, qui fuit Abraham.
6 Qui fuit Thare, qui fuit Nachor, qui fuit Sa-
ruch, qui fuit Ragau, qui fuit Phalec, qui fuit He-
ber, qui fuit Sale, qui fuit Cainan, qui fuit Ar-
phaxad, qui fuit Sem.
7 Qui fuit Noë, qui fuit Lamech, qui fuit Ma-
thuſale, qui fuit Enoch, qui fuit Iareth, qui fuit
Malaleel, qui fuit Cainan, qui fuit Enos, qui fuit
Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.]

CAP. 19. CHRISTI *ieiunium, tentatio, & victoria.*

Matt. 4.	*Mar. 1.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
		1 IESVS autem plenus Spiritu ſancto regreſſus eſt à Iordane.	
Domin. 1. Quadr.			
1 TVNC ✠ IESVS ductus eſt in deſertũ à ſpiritu.	2 ET ſtatim ſpiritus expulit eum in deſertum.		

Digitized by Google

Matt. 4.	*Mar. 1.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
1 Vt tentaretur à diabolo.			
	4 Et erat in deſerto quadraginta diebus, & quadraginta noctibus.	4 Et agebatur à ſpiritu in deſertũ, diebus quadraginta.	
	5 Et tentabatur à Sathana.	5 Et tentabatur à diabolo.	
	6 Eratque cum beſtijs.		
		7 Et nihil mãducauit in diebus illis.	
8 Et cùm ieiunaſſet quadragnita diebus, & quadraginta noctibus, poſtea eſurijt.		8 Et conſummatis illis eſurijt.	
9 Et accedens tentator, dixit ei:		9 Dixit autem illi diabolus.	
10 Si Filius Dei es, dic vt lapides iſti panes fiant.		10 Si Filius Dei es, dic lapidi huic, vt panis fiat.	
11 Qui reſpondens, dixit: Scriptũ eſt: Non in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo, quod procedit de ore Dei.		11 Et reſpondit ad illum IESVS: Scriptum eſt: Quia nõ in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo Dei.	
12 Tunc aſſumpſit eum diabolus in ſanctam ciuitatẽ, & ſtatuit eum ſuper pinnaculum templi; & dixit ei:		12 Infra.	
13 Si Filius Dei es, mitte te deorſum.		13 Infra.	
14 Scriptum eſt e-		14 Infra.	

nim:

Matt 4.	*Mar. 1.*	*Luca 4.*	*Ioan.*
nim: Quia Angelis ſuis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne fortè offendas ad lapidē pedem tuum.			
15 Ait illi Ieſus rurſum: Scriptum eſt: Non tentabis Dominum Deū tuū.		15 Infra.	
16 Iterum aſſumpſit eum diabolus in mōtem excelſum valde, & oſtendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum.		16 Et duxit illū diabolus in montem excelſum, & oſtendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis.	
17 Et dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, ſi cadens adoraueris me.		17 Et ait illi: Tibi dabo poteſtatem hanc vniuerſam, & gloriam illorum, quia mihi tradita ſunt, & cui volo, do illa. Tu ergo ſi adoraueris coram me, erunt tua omnia.	
18 Tunc dicit ei IESVS: Vade ſathana. Scriptum eſt enim: Dominum Deum tuum adorabis, & illi ſoli ſeruies.		8 Et reſpondēs IESVS, dixit illi: Scriptū eſt: Dominum Deū tuū adorabis, & illi ſoli ſeruies.	
		12 Et duxit illum in Hieruſalem, & ſtatuit eū ſuper pinnam templi, & dixit illi:	
		13 Si Filius Dei es,	

Matt. 4.	*Mar. 1.*	*Luca 4.*	*Ioan.*
		mitte te hinc deorſum.	
		14 Scriptum eſt enim: Quòd Angelis ſuis mandauit de te, vt conſeruent te: & quia in manibus tollẽt te, ne fortè offendas ad lapidem pedem tuum.	
		15 Et reſpondẽs Iesvs, ait illi: Dictũ eſt: Non tentabis Dominum Deum tuum.	
19 Tunc reliquit eũ diabolus.		19 Et cõſũmata omni tentatione, diabolus receſſit ab illo, vſq; ad tẽpus.	
20 Et ecce Angeli acceſſerunt, & miniſtrabant ei. ✠	20 Et Angeli miniſtrabant illi.		
(Cum autem audiſſet. cap. 26.	(Poſtquam autẽ traditus. cap. 26.	(Et regreſſus eſt Iesvs. cap. 26.	

Cap. 20. *Ad Ieſum diſcipuli quidam accedunt.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 1.*
			In vigilia ſancti Andreæ.
			1 Altera die iterum ✠ ſtabat Ioannes, & ex diſcipulis eius duo. Et reſpiciens Ieſum ambulantem, dicit: Ecce Agnus Dei.
			2 Et audierunt eum duo diſcipuli loquentem, & ſequuti ſunt Ieſum.
			3 Conuerſus autem Ieſus, & videns eos ſequentes ſe, dicit eis: Quid quæritis?
			4 Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum, Magiſter) vbi habitas?

Dicit

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioann. 1.*

5 Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt, & vide-
runt vbi maneret; & apud eum mãſerunt die
illo: hora autem erat quaſi decima.
6 Erat autem Andreas frater Simonis Petri,
vnus ex duobus, qui audierant à Ioanne, & ſe-
quuti fuerant eum.
7 Inuenit hic primũ fratrem ſuum Simonẽ, &
dicit ei: Inuenimus Meſſiam (quod eſt inter-
pretatum Chriſtus.) Et adduxit eum ad Ieſum
8 Intuitus autem eum Ieſus, dixit: Tu es Si-
mon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod
interpretatur Petrus.
9 In craſtinum voluit exire in Galilæam, & in-
uenit Philippum. Et dicit ei Ieſus: Sequere
me. Erat autem Philippus à Bethſaïda ciui-
tate Andreæ & Petri.
10 Inuenit Philippus Nathanael, & dicit ei: Quẽ
ſcripſit Moyſes in lege, & Prophetæ, inueni-
mus Ieſum filium Ioſeph à Nazareth.
11 Et dixit ei Nathanael: A Nazareth poteſt a-
liquid boni eſſe?
12 Dicit ei Philippus: Veni, & vide.

De Angelis.

13 T. Vidit Ieſus Nathanael venientem ad ſe,
& dicit de eo: Ecce verè Iſraëlita, in quo do-
lus non eſt.
14 Dicit ei Nathanael: Vnde me noſti?
15 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Priuſquàm te
Philippus vocaret, cùm eſſes ſub ficu, vidi te.
16 Reſpondit ei Nathanael, & ait: Rabbi, tu es
Filius Dei, tu es Rex Iſraël.
17 Reſpõdit Ieſus, & dixit ei: Quia dixi tibi, vidi
te ſub ficu, credis: maius his videbis.
18 Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbi-
tis cœlum apertum, & Angelos Dei aſcen-
dentes, & deſcendentes ſupra filium homi
nis.] ✠ T.

Digitized by Google

CAP. 21. *In nuptiis aquam* IESVS *in vinum conuertit.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioann. 2.*

Domin. 2. poſt. Epiphaniam.

1 [ET die tertia ✠ nuptiæ factæ ſunt in Cana Galilææ.
2 Et erat mater IESV ibi.
3 Vocatus eſt autem & IESVS, & diſcipuli eius ad nuptias.
4 Et deficiente vino, dicit mater IESV ad eum: Vinum non habent.
5 Et dicit ei IESVS: Quid mihi,& tibi eſt mulier? nondum venit hora mea.
6 Dicit mater eius miniſtris: Quodcunque dixerit vobis, facite.
7 Erant autem ibi lapideę hydriæ ſex poſitæ ſecundùm purificationem Iudæorum,capientes ſingulæ metretas binas, vel ternas.
8 Dicit eis IESVS: Implete hydrias aqua. Et impleuerunt eas vſque ad ſummum.
9 Et dicit eis IESVS: Haurite nunc,& ferte Architriclino. Et tulerunt.
10 Vt autem guſtauit Architriclinus,aquam vinum factam,& non ſciebat vnde eſſet.
11 Miniſtri autem ſciebant, qui hauſerant aquam: vocat ſponſum Architriclinus, & dicit ei:
12 Omnis homo primum bonum vinum ponit, & cum inebriati fuerint, tunc id quod deterius eſt.
13 Tu autem ſeruaſti bonum vinum vſque adhuc.
14 Hoc fecit initium ſignorum IESVS in Cana Galilææ.
15 Et manifeſtauit gloriam ſuam.
16 Et crediderunt in eum diſcipuli eius. ✠

CAP. 22. IESVS *cum ſuis deſcendit Capharnaum, primoq́; Paſchate, mercantibus è templo eiectis, mortem, ac reſurrectionem ſuam prædicit.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 2.*
			1 POſt hoc deſcendit Capharnaum ipſe, & mater eius, & fratres eius, & diſcipuli eius: Et ibi manſerunt non multis diebus.
			Fer. 2. poſt 4. Domin. Quadrag.
			2 ET ✠ propè erat Paſcha Iudæorum; Et aſcendit IESVS Hieroſolymam: & inuenit in Templo vendentes boues, & oues, & columbas, & numularios ſedentes.
			3 Et cùm feciſſet quaſi flagellum de funiculis, omnes eiecit de Templo, oues quoque, & boues, & numulariorum effudit æs, & menſas ſubuertit.
			4 Et his qui columbas vendebant, dixit: Auferte iſta hinc, & nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.
			5 Recordati ſunt verò diſcipuli eius, quia ſcriptum eſt: Zelus domus tuæ comedit me.
			6 Reſponderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Quod ſignum oſtendis nobis, quia hæc facis? Reſpondit IESVS, & dixit eis: Soluite templum hoc, & in tribus diebus excitabo illud.
			7 Dixerunt ergo Iudæi: Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum hoc, & tu in tribus diebus excitabis illud? Ille autem dicebat de templo corporis ſui.
			8 Cùm ergo reſurrexiſſet à mortuis, recordati ſunt diſcipuli eius, quia hoc dicebat, & crediderunt ſcripturæ, & ſermoni, quem dixit IESVS.
			9 Cùm autem eſſet Hieroſolymis in Pacha in

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 2.*
			die feſto, multi crediderunt in nomine eius, videntes ſigna eius, quæ faciebat. Ipſe autem Ieſus non credebat ſemetipſum eis, eò quòd ipſe noſſet omnes; & quia opus ei non erat, vt quis teſtimonium perhiberet de homine. Ipſe enim ſciebat, quid eſſet in homine.] ✠

CAP. 23. *Nicodemum* IESVS *fidei myſteria docet.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 3.*
			In ſanctæ Crucis inuentione.
			1 ✠ [ERAT autem homo ex Phariſæis, Nicodemus nomine, princeps Iudæorum. Hic venit ad Ieſum nocte, & dixit ei: Rabbi, ſcimus quia à Deo veniſti Magiſter. Nemo enim poteſt hæc ſigna facere, quæ tu facis, niſi fuerit Deus cum eo.
			2 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Amen, amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit denuo, non poteſt videre regnum Dei.
			3 Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo poteſt homo naſci, cum ſit ſenex? nunquid poteſt in ventrem matris ſuæ iterato introire, & renaſci?
			4 Reſpondit Ieſus: Amen, amen dico tibi, niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei Quod natum eſt ex carne, caro eſt: & quod natum eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt.
			5 Non mireris, quia dixi tibi: Oportet vos naſci denuò. Spiritus vbi vult ſpirat, & vocem eius audis; ſed neſcis vnde veniat, aut quò vadat. Sic eſt omnis, qui natus eſt ex Spiritu.
			6 Reſpondit Nicodemus, & dixit ei: Quomodo poſſunt hæc fieri? Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Tu es Magiſter in Iſraël, & hæc ignoras?
			7 Amen, amen dico tibi, quia quod ſcimus lo-

quimur,

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 3.

quimur, & quod vidimus teſtamur, & teſtimonium noſtrum non accipitis.
8 Si terrena dixi vobis, & non creditis: quomodo ſi dixero vobis cœleſtia credetis?
9 Et nemo aſcendit in cœlum, niſi qui deſcẽdit de cœlo Filius hominis, qui eſt in cœlo.
10 Et ſicut Moyſes exaltauit ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet Filium hominis, vt omnis qui credit in ipſum, non pereat; ſed habeat vitam æternam. ✠

Fer. 2. Pentecoſtes.

11 ✠ Sic enim Deus dilexit mundum, vt Filium ſuum vnigenitum daret: vt omnis qui credit in eũ, non pereat; ſed habeat vitam ęternã.
12 Non enim miſit Deus Filium ſuum in mundum, vt iudicet mũdum; ſed vt ſaluetur mundus per ipſum.
13 Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus eſt; quia non credit in nomine vnigeniti filij Dei.
14 Hoc eſt autem iudicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quã lucem: erant enim eorũ mala opera.
15 Omnis enim qui malè agit, odit lucem: & non venit ad lucem, vt non arguantur opera eius. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, vt manifeſtentur opera eius, quia in Deo ſunt facta. ✠

Cap. 24. *Deſcendit Chriſtus iuxta Iordanem, vbi plures baptizat, quam Ioannes: qui ſupra hoc aditus, omnem auctoritatem vni Chriſto, vt ſoli vero ſponſo, detulit.*

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 3.

1 POſt hæc venit Ieſus, & diſcipuli eius in terram Iudæam: & illic demorabatur

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 3.
			cum eis, & baptizabat.
			2 Erat autem & Ioannes baptizans in Ænon iuxta Salim, quia aquæ multæ erant illic. Et veniebant, & baptizabantur. Nondum enim miſſus fuerat Ioannes in carcerem.
			3 Facta eſt autem quæſtio ex diſcipulis Ioannis cum Iudæis de purificatione; & venerunt ad Ioannem, & dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu teſtimonium perhibuiſti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum.
			4 Reſpondit Ioannes,& dixit: Non poteſt homo accipere quicquam, niſi fuerit ei datum de cœlo. Ipſi vos mihi teſtimonium perhibetis, quòd dixerim: Non ſum ego Chriſtus; ſed quia miſſus ſum ante illum.
			5 Qui habet ſponſam,ſponſus eſt: amicus autem ſponſi, qui ſtat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi.Hoc ergo gaudium meum impletum eſt.
			6 Illum oportet creſcere, me autem minui. Qui de ſurſum venit, ſuper omnes eſt. Qui eſt de terra,de terra eſt,& de terra loquitur. Qui de cœlo venit, ſuper omnes eſt.
			7 Et quod vidit, & audiuit, hoc teſtatur, & teſtimonium eius nemo accipit. Qui accepit eius teſtimonium,ſignauit quia Deus verax eſt. Quem enim miſit Deus, verba Dei loquitur. Non enim ad menſuram dat Deus ſpiritum.
			8 Pater diligit Filium,& omnia dedit in manu eius. Qui credit in Filium, habet vitam æternam. Qui autem incredulus eſt Filio, non videbit vitam; ſed ira Dei manet ſuper eum.]

Digitized by Google

Cap. 25. *Ioannes in vincula coniicitur.*

Matt.14.	*Mar.6. In decollatione S. Ioannis.*	*Lucæ 3.*	*Ioan.*
1 cap.69.) HErodes enim tenuit Ioannem, & alligauit eum, & poſuit in carcerem.	1 cap.69.) IPſe enim ✠ Herodes miſit, ac tenuit Ioannẽ, & vinxit eum in carcere.	1 cap.15.) HErodes autem tetrarcha.	
2 Propter Herodiadem vxorẽ fratris ſui.	2 Propter Herodiadem vxorẽ Philippi fratris ſui.		
	3 Quia duxerat eã.		
4 Dicebat enim illi Ioannes: Non licet tibi habere eam.	4 Dicebat enim Ioannes Herodi: Nõ licet tibi habere vxorẽ fratris tui.	4 Cum corriperetur ab illo de Herodiade vxore fratris ſui.	
		5 Et de omnibus malis, quæ fecit Herodes.	
	6 Herodias autẽ inſidiabatur illi, & volebat occidere eum, nec poterat.	1 Adiecit & hoc ſuper omnia, & incluſit Ioannem in carcere.	
7 Et volens illum occidere, timuit populum: quia ſicut Prophetam eũ habebant.	7 Herodes enim metuebat Ioannẽ, ſciens eum virum iuſtum, & ſanctũ: & cuſtodiebat eũ, & audito eo multa faciebat, & libenter eum audiebat.		
(Die autem natalis. cap. 70.	(Et cum dies opportunus. cap.70.	(Factum eſt autem. cap. 17.	

CAP. 26. IESVS *in Galilaeam rediens, Samaritanam, & Sichimitas in itinere conuertit.*

Matt.4.	*Mar.1.*	*Luce 4.*	*Ioan.4.*
			1 [VT ergo cognouit Ieſus, quia audierũt Phariſæi, quòd Ieſus plures diſcipulos facit, & baptizat, quam Ioannes (quãquam Ieſus non baptizaret, ſed diſcipuli eius) reliquit Iudæam.
2 (c.19.) CVM autẽ audiſſet Ieſus, quod Ioãnes traditus eſſet.	2 (c.19.) POſtquam autem traditus eſt Ioãnes.		
3 Seceſſit in Galilæam.	3 Venit Ieſus in Galilæam.	3 cap.19. ET regreſſus eſt Ieſus in virtute ſpiritus in Galilæam.	3 Et abijt iterum in Galilæam.
			4 Oportebat autẽ eũ tranſire per Samariam. *Fer.6 poſt Dom. 3. Quadr.* 5 ✠ Venit ergo in ciuitatẽ Samariæ, quæ dicitur

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann 4.*

dicitur Sichar, iuxta prædium quod dedit
Iacob, Ioſeph filio ſuo. Erat autem ibi fons
Iacob.
6 Ieſus ergo fatigatus ex itinere, ſedebat ſic
ſupra fontem. Hora erat quaſi ſexta. Venit
mulier de Samaria haurire aquam.
7 Dicit ei Ieſus: Da mihi bibere.
8 Diſcipuli enim eius abierant in ciuita
tem, vt cibos emerent.
9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudæus cũ ſis, bibere à me poſcis,
quæ ſum mulier Samaritana?
10 Non enim coutuntur Iudæi Samaritanis.
11 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Si ſcires do
num Dei, & quis eſt qui dicit tibi: Da mihi
bibere, tu forſitan petiſſes ab eo, & dediſſet
tibi aquam viuam.
12 Dicit ei mulier: Domine, neque in quo
haurias habes, & puteus altus eſt, vnde ergo habes aquam viuam?
13 Nunquid tu maior es patre noſtro Iacob,
qui dedit nobis puteum & ipſe ex eo bibit,
& filij eius, & pecora eius?
14 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, ſitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non ſitiet
in æternum.
15 Sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons
aquæ ſalientis in vitam æternam.
16 Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi
hanc aquam, vt non ſitiam, neque veniam
huc haurire.
17 Dicit ei Ieſus: Vade, voca virum tuum, &
veni huc.
18 Reſpõdit mulier, & dixit: Non habeo virũ.
19 Dicit ei Ieſus: Bene dixiſti, quia non habeo
virum. Quinque enim viros habuiſti, & nũc
quẽ habes, non eſt tuus vir. Hoc verè dixiſti.

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 4.*
			20 Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu.
			21 Patres noſtri in monte hoc adorauerunt; & vos dicitis, quia Hieroſolymis eſt locus vbi adorare oportet.
			22 Dicit ei Ieſus: Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hieroſolymis adorabitis patrem.
			23 Vos adoratis quod neſcitis: nos adoramus quod ſcimus, quia ſalus ex Iudæis eſt.
			24 Sed venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt patrem in ſpritu, & veritate.
			25 Nam & pater tales quęrit, qui adorēt eum.
			26 Spiritus eſt Deus, & eos qui adorāt eum, in ſpiritu, & veritate oportet adorare.
			27 Dicit ei mulier: Scio quia Meſſias venit, qui dicitur Chriſtus. Cùm ergo venerit, ille nobis annunciabit omnia.
			28 Dicit ei Ieſus: Ego ſum qui loquor tecum.
			29 Et continuò venerūt diſcipuli eius, & mirabantur, quia cum muliere loquebatur.
			30 Nemo tamen dixit: Quid quæris, aut quid loqueris cum ea?
			31 Reliquit ergo hydriam ſuam mulier, & abijt in ciuitatem, & dicit illis hominibus: Venite, & videte hominē, qui dixit mihi omnia quęcūq; feci. Nūquid ipſe eſt Chriſtus?
			32 Exierūt ergo de ciuitate, & veniebāt ad eū.
			33 Interea rogabant eum diſcipuli, dicentes: Rabbi, manduca.
			34 Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos neſcitis.
			35 Dicebant ergo diſcipuli ad inuicem: Nunquid aliquis attulit ei manducare?
			36 Dicit eis Ieſus: Meus cibus eſt, vt faciam voluntatem eius, qui miſit me, vt perficiam opus eius.

Nonne

Digitized by Google

Matt. 4.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 4.*
			37 Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menſes ſunt, & meſſis venit?
			38 Ecce dico vobis, leuate oculos veſtros, & videte regiones, quia albæ ſunt iam ad meſſem.
			39 Et qui metit mercedē accipit, & congregat fructū in vitam æternā, vt & qui ſeminat, ſimul gaudeat, & qui metit.
			40 In hoc enim eſt verbū verū, quia alius eſt qui ſeminat, & alius eſt qui metit.
			41 Ego miſi vos metere, quod vos non laboraſtis.
			42 Alij laborauerunt, & vos in labores eorum introiſtis.
			43 Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbū mulieris teſtimoniū perhibētis: quia dixit mihi omnia quæcunq; feci.
			44 Cùm veniſſent ergo ad illum Samaritani, rogauerunt eum vt ibi maneret.
			45 Et manſit ibi duos dies.
			46 Et multò plures crediderunt in eum, propter ſermonem eius.
			47 Et mulieri dicebant: Quia iam non propter tuam loquelam credimus. Ipſi enim audiuimus, & ſcimus quia hic eſt verè Saluator mundi. ✠
			48 Poſt duos autem dies exijt inde, & abijt in Galilæam.
13 Et relicta ciuitate Nazareth.			
			50 Ipſe enim Ieſus teſtimonium perhibuit, quia propheta in ſua patria honorem non habet.
			51 Cū ergo veniſſet in Galilæā, exceperūt eū Galilæi, cū omnia vidiſſent, quæ fecerat Hieroſolymis in die feſto: & ipſi enim venerant ad diem feſtum.

CAP. 27. *Reguli filius ſanatur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioann. 4.*

1 VEnit ergo iterum in Cana Galilææ, vbi fecit aquam vinum.

Domin. 20 poſt Pentec.

2 ET ✠ erat quidam Regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum.

3 Hic cum audiſſet, quia Ieſus adueniret à Iudæa in Galilæam, abijt ad eum, & rogabat eum vt deſcenderet, & ſanaret filium eius, incipiebat enim mori.

4 Dixit ergo Ieſus ad eum: Niſi ſigna, & prodigia videritis, non creditis.

5 Dicit ad eum Regulus: Domine, deſcende priuſquam moriatur filius meus

6 Dicit ei Ieſus: Vade, filius tuus viuit.

7 Credidit homo ſermoni, quem dixit ei Ieſus, & ibat.

8 Iam autem eo deſcendente, ſerui occurrerunt ei, & nunciauerunt dicentes: quia filius eius viueret.

9 Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora ſeptima reliquit eum febris.

10 Cognouit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Ieſus: Filius tuus viuit.

11 Et credidit ipſe, & domus eius tota ✠

12 Hoc iterum ſecundum ſignum fecit Ieſus cùm veniſſet à Iudæa in Galilæam.]

CAP. 28. CHRISTVS *habitationi ſuæ Capharnaum eligit: ac primum in Galilæa prædicat.*

Matth. 4. | *Mar. 1.* | *Luca 4* | *Ioan*

1 VEnit, & habitauit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon, & Nephthalim.

2 Vt adimpleretur quod dictum eſt per

Iſaiam

Matt. 4	Mar. 1.	Luca 4.	Ioan.
Iſaiam Prophetã: Terra Zabulon,& terra Nephthalim, via maris trãs Iordanem, Galilææ gentium. 6 Populus, qui ſedebat in tenebris, vidit lucem magnam: & ſedentibus in regione vmbræ mortis,lux orta eſt eis.			
		4 Et fama exijt per vniuerſam regionem de illo.	
7 Exinde cœpit Ieſus prædicare, & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquauit enim regnũ cœlorum.	5 Prædicans Euangelium regni Dei, & dicens: Quoniam impletũ eſt tempus, & appropinquauit regnũ Dei: pœnitemini, & credite euangelio.	5 Et ipſe docebat in ſynagogis eorum:& magnificabatur ab omnibus. (Et venit Nazareth. cap. 66.	

Cap. 29. Iesvs *e naui Simonis populum docet, ac poſt acceptam piſcium multitudinem copioſam, diſcipulos vocat.*

Matt. 4. *In feſto S. Andreæ.*	*Mar. 1.*	*Luca 5.* *Domin. 4 poſt Pentec.*	*Ioan.*
1 ✠ AMbulans autẽ Ieſus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, &	1 ET præteriens ſecus mare Galilææ, vidit Simonem, & Andream fratrem eius, mittentes re-	4 cap. 33.) [FActũ eſt autem, ✠ cùm turbæ irruerent in eum, vt audirent	

Digitized by Google

	Matt 4.		*Mar. 1.*		*Luca 5.*	*Ioan.*
	Andream ſratrem eius, mittentes rete in mare.		tia in mare.		verbum Dei.	
2	Erant enim piſcatores.	2	Erant enim piſcatores.	5	Et ipſe ſtabat ſecus ſtagnum Genezareth. Et vidit duas naues ſtantes ſecus ſtagnum.	
16	Et ait illis: Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominū.	16	Et dixit eis Ieſus: Venite poſt me, & faciam vos fieri piſcatores hominum.	6	Piſcatores autem deſcenderant, & lauabant retia.	
17	At illi continuò relictis retibus ſequuti ſunt eum.	17	Et protinus relictis retibus ſequuti ſunt eum.	7	Aſcendens autem in vnam nauim, quæ erat Simonis, rogauit eum à terra reducere puſillum. Et ſedens docebat de nauicula turbas.	
3	Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem eius in naui, cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia ſua.	3	Et progreſſus inde puſillum, vidit Iacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem eius, & ipſos componentes retia in naui.	8	Vt ceſſauit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, & laxate retia veſtra in capturam.	
16	Et vocauit eos.	16	Et ſtatim vocauit illos.	9	Et reſpondēs Simon, dixit illi: Pręceptor, per totam noctem laborantes, nihil cœpimus: in verbo autē tuo laxabo rete.	
				10	Et cùm hoc feciſſent, concluſerunt piſcium multitudinem copioſam. Rumpebatur autem rete eorū.	
				11	Et annuerunt ſocijs, qui erant in a-	

Illi

Matt. 4.	Marci 1.	Luc. 5.	Ioan.
		lia naui, vt venirent,& adiuuarent eos. 12 Et venerunt, & impleuerunt ambas nauiculas, ita vt pene mergerẽtur. 13 Quod cùm videret Simon Petrus, procidit ad genua Ieſu,dicens: Exi à me, quia homo peccator ſum,Domine. 14 Stupor enim circundederat eum, & omnes qui cum illo erant, in captura piſcium,quã cœperant. Similiter autem Iacobum, & Ioannem filios Zebedæi, qui erant ſocij Simonis. 15 Et ait ad Simonem Ieſus: Noli timere,ex hoc iam homines eris capiens.	
17 Illi autem ſtatim relictis retibus, & patre,ſequuti ſunt eum. ✠ (Et circuibat. cap. 33.	17 Et relicto patre ſuo Zebedæo in naui cum mercenarijs,ſequuti ſunt eum.	17 Et ſubductis ad terram nauibus, relictis omnibus ſequuti ſunt eũ ✠ (Et factum eſt. cap. 53.	

Digitized by Google

Cap. 30. Iesvs *Capharnaum ingreſſus docet, & obſeſſum a dæmone liberat.*

Matt.		*Mar.* 1.		*Luc.* 4.	*Ioan.*
	1	ET ingrediũtur Capharnaũ: & ſtatim ſabbatis ingreſſus in ſynagogam, docebat eos.	1	c.66.) ET deſcẽdit in Capharnaũ ciuitatem Galilææ, ibiq; docebat illos ſabbatis.	
	2	Et ſtupebant ſuper doctrina eius. Erat enim docens eos, quaſi poteſtatem habens, & non ſicut ſcribæ.	2	Et ſtupebant in doctrina eius: quia in poteſtate erat ſermo ipſius.	
	3	Et erat in ſynagoga eorum homo in ſpiritu immundo, & exclamauit, dicens: Quid nobis, & tibi Ieſu Nazarene? veniſti perdere nos? ſcio qui ſis, Sanctus Dei.	3	Et in ſynagoga erat homo habẽs dæmoniũ immundum, & exclamauit voce magna, dicens: Sine, quid nobis, & tibi Ieſu Nazarene? veniſti perdere nos? ſcio te, qui ſis, Sanctus Dei.	
	4	Et comminatus eſt ei Ieſus, dicẽs: Obmuteſce, & exi de homine.	4	Et increpauit illum Ieſus, dicens: Obmuteſce, & exi ab eo.	
	5	Et diſcerpẽs eũ ſpiritus immundus, & exclamãs voce magna, exijt ab eo.	5	Et cum proieciſſet illũ dæmonium in medium, exijt ab illo.	
			6	Nihilq; illum nocuit.	
	7	Et mirati ſunt omnes, ita vt conquirerent inter ſe, dicentes:	7	Et factus eſt pauor in omnibus, & colloquebãtur ad inuicẽ, dicẽtes:	
	8	Quidnã eſt hoc? quænam doctrina hæc noua? quia in poteſtate etiam ſpiritibus immũdis imperat, & obediunt ei.	8	Quod eſt hoc verbum? quia in poteſtate, & virtute imperat immundis ſpiritibus, & exeunt.	
	9	Et proceſſit rumor eius ſtatim in omnem regionem Galilææ.	9	Et diuulgabatur fama de illo in omnẽ locum regionis.	

Digitized by Google

Cap. 31. *Socrus Petri à febre, & alii à variis morborum generibus, atque dæmonibus liberantur.*

Matt. 8.	Mar. 1.	Luca 4.	Ioan.
		Fer. 5. poſt Dom. 3. Quadr. *Sabb. 4. temporum Pentec.* *Pro vitanda mortalitate.*	
1 (c.54.) ET cùm veniſſet Ieſus in domũ Petri.	1 ET protinus egredientes de ſynagoga, venerũt in domum Simonis, & Andreæ, cũ Iacobo, & Ioanne.	1 ✠ SVrgens autem Ieſus de ſynagoga, introiuit in domum Simonis.	
2 Vidit ſocrum eius iacentem, & febricitantem.	2 Decumbebat autem ſocrus Simonis febricitans.	2 Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus.	
	3 Et ſtatim dicunt ei de illa.	3 Et rogauerunt illum pro ea.	
4 Et tetigit manum eius, & dimiſit eã febris.	4 Et accedens eleuauit eam appręhenſa manu eius: & continuò dimiſit eam febris.	4 Et ſtans ſuper illam, imperauit febri, & dimiſit illam.	
5 Et ſurrexit, & miniſtrabat eis.	5 Et miniſtrabat eis.	5 Et continuò ſurgens miniſtrabat illis.	
6 Veſpere autẽ facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes.	6 Veſpere autẽ facto, cum occidiſſet ſol, adferebant ad eum omnes male habentes, & dæmonia habentes.	6 Cùm autem ſol occidiſſet, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebãt illos ad eum.	
	7 Et erat omnis ciuitas congregata ad ianuam.		

Matthei 8.	*Mar. 1.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
8 Et eijciebat ſpiritus verbo,& omnes male habentes curauit.	8 Et curauit multos, qui vexabãtur varijs lãguoribus, & dæmonia multa eijciebat.	8 Et ille ſingulis manus imponens, curabat eos. Exibant autem dęmonia à multis clamantia,& dicentia: Quia tu es Filius Dei.	
	9 Et non ſinebat ea loqui, quoniam ſciebant eum.	9 Et increpans non ſinebat ea loqui, quia ſciebant ipſum eſſe Chriſtũ.	
10 Vt adimpleretur quod dictũ eſt per Iſaiam Prophetã, dicentem: Ipſe infirmitates noſtras accepit,& ægrotationes noſtras portauit. (Videns autẽ Ieſus turbas, c.34.			

CAP. 32. *Cum* IESVS *in deſertum ſeceſſiſſet, multi eum ſecuti quaeſitum,& inuentum retinebant.*

Matt.	*Mar 1.*	*Luc 4.*	*Ioan.*
	1 ET diluculo valde ſurgens, egreſſus abijt in deſertũ locum.	1 FActa autem die, egreſſus ibat in deſertum locum.	
	2 Ibique orabat.		
	3 Et proſequutus eſt eũ Simon, & qui cum illo erant.		
		4 Et turbæ requirebant eum.	
	5 Et cum inueniſſent eũ dixerunt ei: Quia omnes quærunt te.		

Et ait

Digitized by Google

Matt.	Mar. 1.	Luc. 4.	Ioan.
		6 Et venerunt vſque ad ipſum, & detinebant illũ ne diſcederet ab eis.	
	7 Et ait illis: Eamus in proximos vicos, & ciuitates, vt & ibi prædicẽ: ad hoc enim veni.	7 Quibus ille ait: Quia & alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum Dei: quia ideo miſſus ſum.	

CAP. 33. IESVS *docens, & ſanans omnes, Galilæam circuit, eiuſq; fama vbique ſpargitur.*

Matt. 4.	Mar. 1.	Luca 4.	Ioan.
1 (c.29) ET circuibat Ieſus totam Galilæam, docens in Synagogis eorũ, & prædicãs euãgeliũ regni.	1 ET erat prædicans in Synagogis eorum, & in omni Galilæa.	1 ET erat prædicans in Synagogis Galilææ. ✠] (Factũ eſt autẽ. c. 29	
2 Et ſanãs omnẽ lãguorẽ, & õnẽ infirmitatẽ in populo.			
3 Et abijt opinio eius in totã Syriam.			
4 Et obtulerunt ei õnes male habẽtes varijs languoribus, & tormẽtis cõprehẽſos, & qui dæmonia habebãt, & lunaticos, & paralyticos: & curauit eos.	4 Et dæmonia eijciens. (Et venit ad eũ. c. 53		
5 Et ſecutæ ſunt eũ turbæ multæ de Galilæa, & Decapoli, & de Hieroſolymis, & de Iudæa, & de trans Iordanẽ] (Vidẽs autẽ. c. 46.			

Cap. 34. *Tres a Domino reprehenduntur, quod non vt oportuit eum ſequi vellent.*

Matt. 8.	*Mar.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
1 c. 31.) Vides autem Ieſus turbas multas circum ſe, iuſſit ire trans fretum.			
		2 c. 95.) Factum eſt autem ambulantibus eis in via.	
3 Et accedens vnus Scriba, ait illi: Magiſter, ſequar te quocunque ieris.		3 Dixit quidam ad illum: Sequar te quocunq; ieris.	
4 Et dicit ei Ieſus: Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos:		4 Dixit ei Ieſus: Vulpes foueas habent, & volucres cœli nidos:	
5 Filius autem hominis nō habet vbi caput reclinet.		5 Filius autem hominis nō habet vbi caput reclinet.	
		6 Ait autem ad alterum: Sequere me.	
7 Alius autem de diſcipulis eius ait illi: Domine, permitte me primùm ire, & ſepelire patrem meum.		7 Ille autem dixit: Domine, permitte mihi primùm ire, & ſepelire patrem meum.	
8 Ieſus autē ait illi: Sequere me, & dimitte mortuos ſepelire mortuos ſuos.		8 Dixitque ei Ieſus: Sine vt mortui ſepeliant mortuos ſuos.	
		9 Tu autem vade, & annuncia regnum Dei.	
		10 Et ait alter: Sequar te, Domine, ſed permitte mihi primùm renunciare his, qui domi ſunt.	
		11 Ait ad illum Ieſus: Nemo mittens manum ſuam ad aratrum, & reſpiciens retrò, aptus eſt regno Dei.] (Poſt hæc autem. cap. 103.	

Digitized by Google

Cap. 35. Iesvs *maris tempeſtatem ſedat.*

Matth. 8.	*Mar. 4.*	*Luca 8.*	*Ioan.*
Dom. 4. poſt Epiph. 1 ✠ Et aſcendẽte eo in nauiculam, ſecuti ſunt eum diſcipuli eius.	1 (c. 63.) Et ait illis in illa die, cùm ſerò eſſet factum: Trãſeamus contrà. Et dimittentes turbam, aſſumunt eũ ita vt erat in naui.	1 (c 59.) Factum eſt autem in vna dierũ, & ipſe aſcendit in nauiculam, & diſcipuli eius, & ait ad illos: Transfretemus trans ſtagnum. Et aſcenderunt.	
	2 Et aliæ naues erant cum illo.		
3 Et ecce motus magnus factus eſt in mari, ita vt nauicula operiretur fluctibus: ipſe verò dormiebat.	3 Et facta eſt procella magna venti, & fluctus mittebat in nauim, ita vt impleretur nauis, & erat ipſe in puppi ſuper ceruical dormiens.	3 Et nauigantibus illis obdormiuit: & deſcendit procella venti in ſtagnum, & complebantur, & periclitabantur.	
4 Et acceſſerunt ad eum diſcipuli eius, & ſuſcitauerũt eũ, dicentes: Domine, ſalua nos, perimus.	4 Et excitant eum, & dicunt illi: Magiſter, non ad te pertinet, quia perimus?	4 Accedentes autem ſuſcitauerunt eum, dicẽtes: Præceptor, perimus.	
5 Et dicit eis Ieſus: Quid timidi eſtis modicæ fidei? tunc ſurgens imperauit ventis, & mari: & facta eſt tranquillitas magna.	5 Et exurgẽs comminatus eſt vento, & dixit mari: Tace, obmuteſce, & ceſſauit ventus: & facta eſt tranquillitas magna. Et ait illis: Quid timidi	5 At ille ſurgens, increpauit vẽtum, & tempeſtatem aquæ, & ceſſauit: & facta eſt tranquillitas. Dixit autem illis: Vbi eſt fides veſtra?	

	Matt. 8.		*Mar. 4.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
			eſtis? necdum habetis fidem?			
6	Porrò homines mirati ſunt, dicentes: Qualis eſt hic? quia venti, & mare obediunt ei. ✠	6	Et timuerunt timore magno: & dicebant ad alterutrum: Quis, putas, eſt iſte? quia & ventus, & mare obediunt ei.]	6	Qui timẽtes mirati ſunt, ad inuicẽ dicentes: Quis, putas, hic eſt? quia & ventis, & mari imperat, & obediunt ei.	

CAP. 36. *Dæmoniacis curatis, porci, quos dæmonum legio ingreſſa erat, ſubmerguntur.*

	Matthæi 8.		*Mar. 5.*		*Lucæ 8.*	*Ioan.*
1	ET cùm veniſſet trans fretum in regionẽ Geraſęnorum.	1	[ET venerunt trãs fretum maris in regionẽ Geraſænorum.	1	ET nauigauerũt ad regionem Geraſænorũ, quæ eſt contra Galilæam.	
2	Occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes.	2	Et exeunti ei de naui, ſtatim occurrit de monumentis homo in ſpiritu immundo.	2	Et cùm egreſſus eſſet ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium.	
				3	Iam temporibus multis, & veſtimẽto nõ induebatur.	
		4	Qui domicilium habebat in monumentis.	4	Neque in domo manebat, ſed in monumentis.	
5	Sæui nimis ita vt nemo poſſet trãſire per viam illam.					
		6	Et neque catenis iam quiſquam poterat eum ligare, quoniam ſæpe cõ-	6	Infra.	

Et ecce

Matt. 8.	Mar. 5.	Luca 8.	Ioan.
	pedibus,& catenis vinctus, dirupiſſet catenas,& compedes comminuiſſet. Et nemo poterat eum domare. Et ſemper die, ac nocte in monumentis,& in montibus erat.		
	7 Clamans & concidẽs ſe lapidibus.		
	8 Videns autem Ieſum à lõge, cucurrit,& adorauit eũ.	8 Is vt vidit Ieſum, procidit ante illũ.	
9 Et ecce clamauerunt, dicentes: Quid nobis, & tibi,Ieſu fili Dei?	9 Et clamans voce magna, dixit:Quid mihi, & tibi, Ieſu fili Dei Altiſſimi?	9 Et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi, & tibi eſt,Ieſu fili Dei Altiſſimi?	
10 Veniſti huc, ante tempus torquere nos?			
	11 Adiuro te per Deum ne me torqueas.	11 Obſecro te ne me torqueas.	
	12 Dicebat enim illi: Exi ſpiritus immunde ab homine.	12 Pręcipiebat enim ſpiritui immundo, vt exiret ab homine.	
		6 Multis enim tẽporibus arripiebat illũ,& vinciebatur catenis,& compedibus cuſtoditus: & ruptis vinculis agebatur à dæmonio in deſerta.	

	Matt. 8.		*Mar. 5.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
		13	Et interrogabat eum: Quod tibi nomen eſt?	13	Interrogauit autem illum Ieſus, dicens: Quod tibi nomen eſt?	
		14	Et dicit ei: Legio mihi nomen eſt, quia multi ſumus.	14	Ille dixit: Legio; quia intrauerãt dæmonia multa in eum.	
		15	Et deprecabatur eum multum, ne ſe expelleret extra regionem.	15	Et rogabant illũ, ne imperaret illis, vt in abyſſum irẽt.	
16	Erat autem non longè ab illis grex multorum porcorum paſcens.	16	Erat autẽ ibi circa montem grex porcorũ magnus paſcens.	16	Erat autẽ ibi grex porcorum multorum paſcẽtium in monte.	
17	Dæmones autem rogabant eum, dicẽtes: Si eijcis nos hinc, mitte nos in gregem porcorũ.	17	Et deprecabantur eum ſpiritus, dicẽtes: Mitte nos in porcos, vt in eos introeamus.	17	Et rogabãt eum, vt permitteret eis, in illos ingredi.	
18	Et ait illis: Ite.	18	Et conceſſit eis ſtatim Ieſus.	18	Et permiſit illis.	
19	At illi exeuntes abierunt in porcos.	19	Et exeuntes ſpiritus immundi, introierunt in porcos.	19	Exierũt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos.	
20	Et ecce impetu abijt totus grex per pręceps in mare, & mortui ſunt in aquis.	20	Et magno impetu grex præcipitatus eſt in mare, ad duo millia: & ſuffocati ſunt in mari.	20	Et impetu abijt grex per præceps in ſtagnum, & ſuffocatus eſt.	
21	Paſtores autem fugerunt, & veniẽtes in ciuitatẽ, nũciauerũt omnia, & de ijs, qui dæmonia habuerant.	21	Qui autẽ paſcebant eos, fugerũt: & nunciauerũt in ciuitatem, & in agros.	21	Quod vt viderũt factum, qui paſcebant, fugerunt: & nunciauerunt in ciuitatem, & in villas.	

Et ecce

Digitized by Google

	Matt. 8.		*Mar. 5.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
22	Et ecce tota ciuitas exijt obuiam Ieſu.	22	Et egreſſi ſunt videre quid eſſet factum: & veniunt ad Ieſum.	22	Exierunt autem videre quod factũ eſt: & venerunt ad Ieſum.	
		23	Et vident illum, qui à dæmonio vexabatur, ſedentem, veſtitum, & ſanæ mentis.	23	Et inuenerũt hominem ſedentem, à quo dęmonia exierant, veſtitum, ac ſana mente, ad pedes eius.	
		24	Et timuerunt.	24	Et timuerunt.	
		25	Et narrauerunt illis, qui viderant, qualiter factum eſſet ei, qui dæmonium habuerat, & de porcis.	25	Nunciauerũt autem illis, & qui viderant, quomodo ſanus factus eſſet à legione.	
26	Et viſo eo rogabant, vt tranſiret à finibus eorum.]	26	Et rogare cœperunt eum, vt diſcederet de finibus eorum.	26	Et rogauerunt illum omnis multitudo regionis Geraſænorum, vt diſcederet ab ipſis.	
	Matt. 9. *Domin. 18. poſt Pentec.*			27	Quia magno timore tenebantur.	
28	[ET ✠ aſcendens in nauiculam transfretauit.	28	Cumque aſcenderet nauim.	28	Ipſe autem aſcendens nauim, reuerſus eſt.	
		29	Cœpit illum deprecari, qui à dæmonio vexatus fuerat, vt eſſet cum illo.	29	Et rogabat illum vir, à quo dæmonia exierant, vt cum eo eſſet.	
		30	Et non admiſit eum; ſed ait illi: Vade in domum tuã, ad tuos, & annuncia illis, quanta ti-	30	Dimiſit autẽ eum Ieſus, dicens: Redi in domum tuam, & narra quanta tibi fecit Deus.	

Matt.	*Mar. 5.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
	bi Dominus fecerit, & miſertus ſit tui.		
	31 Et abijt, & cœpit prædicare in Decapoli, quanta ſibi feciſſet Ieſus.	32 Et abijt per vniuerſam ciuitatem, prædicans quanta illi feciſſet Ieſus.	
	32 Et omnes mirabantur.		
	33 Et cum tranſcédiſſet Ieſus in naui rurſum trans fretum, cõuenit turba multa ad eum; & erat circa mare. (Et venit quidam. cap. 40.	33 Factum eſt autẽ, cùm redijſſet Ieſus, excepit illum turba. Erãt enim omnes expectãtes eũ. (Et ecce venit vir. cap. 40.	

Cap. 37. *Paralyticus per tectum demiſſus curatur.*

Matt. 9.	*Mar 2.*	*Luca 5.*	*Ioan.*
1 ET venit in ciuitatem ſuã.	1 c.53.) [ET iterũ intrauit Capharnaũ poſt dies.		
		Feria 6. Pentec.	
	2 Et auditum eſt quod in domo eſſet, & conuenerũt multi, ita vt non caperet, neque ad ianuam. Et loquebatur eis verbum.	2 c.53.) ET ✝ factũ eſt in vna dierum, & ipſe ſedebat docẽs. & erant Phariſæi ſedentes, & legis Doctores, qui venerãt ex omni caſtello Galilææ, & Iudææ, & Hieruſalem.	
		3 Et virtus Domini erat ad ſanãdũ eos.	

Et ecce

Matt. 9.	*Mar. 2.*	*Luca 5.*	*Ioan.*
4 Et ecce offerebant ei paralyticum.	4 Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui à quatuor portabatur.	4 Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus, & quærebãt eum inferre, & ponere ante eũ.	
5 Iacentem in lecto.	5 Et cùm non poſſent offerre eum illi præ turba, nudauerunt tectum vbi erat; & patefacientes ſubmiſerunt grabbatum, in quo paralyticus iacebat.	5 Et nõ inuenientes qua parte illũ inferrent præ turba, aſcenderũt ſupra tectum, & per tegulas ſubmiſerunt eum cum lecto in medium, ante Ieſum.	
6 Et videns Ieſus fidem illorum, dixit Paralytico: Confide filij, remittũtur tibi peccata tua.	6 Cum autem vidiſſet Ieſus fidem illorum, ait Paralytico: Filij, dimittuntur tibi peccata tua.	6 Quorum fidem vt vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi peccata tua.	
7 Et ecce quidam de Scribis dixerũt intra ſe: Hic blaſphemat.	7 Erant autem illic quidam de Scribis ſedentes, & cogitantes in cordibus ſuis: Quid hic ſic loquitur? blaſphemat.	7 Et cœperunt cogitare Scribæ, & Phariſæi, dicentes: Quis eſt hic, qui loquitur blaſphemias?	
	8 Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus?	8 Quis poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus?	
9 Et cum vidiſſet Ieſus cogitationes eorum, dixit: Vt quid cogitatis mala in cordibus veſtris?	9 Quo ſtatim cognito Ieſus ſpiritu ſuo, quia ſic cogitarẽt intra ſe, dicit illis: Quid iſta cogitatis in cordibus veſtris?	9 Vt cognouit autem Ieſus cogitationes eorum, reſpondens dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus veſtris?	

Quid

Matt. 9.	*Mar. 2.*	*Luca 5.*	*Ioan.*
10 Quid eſt facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata tua, an dicere: Surge, & ambula?	10 Quid eſt facilius, dicere paralytico: Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, tolle grabbatum tuum, & ambula?	10 Quid eſt facilius, dicere: Dimittuntur tibi peccata, an dicere: Surge, & ambula?	
11 Vt autem ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata: tunc ait Paralytico: Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.	11 Vt autem ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata: ait Paralytico: Tibi dico, ſurge, tolle grabbatum tuum, & vade in domum tuam.	11 Vt autem ſciatis, quia filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata: ait Paralytico: Tibi dico, ſurge, tolle lectum tuũ, & vade in domũ tuam.	
12 Et ſurrexit, & abijt in domum ſuã.	12 Et ſtatim ſurrexit ille, & ſublato grabbato abijt coram omnibus.	12 Et confeſtim cõſurgens coram illis, tulit lectum, in quo iacebat, & abijt in domũ ſuam, magnificãs Deum.	
13 Videntes autem turbæ, timuerunt, & glorificauerunt Deum, qui dedit poteſtatem talem hominibus. ✠	13 Ita vt mirarentur omnes, & honorificarent Deum, dicentes: Quia nunquam ſic vidimus.	13 Et ſtupor apprehendit omnes, & magnificabãt Deũ, & repleti ſunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie ✠	

CAP. 38. *Matthæi vocatio.*

Matt. 9.	*Mar. 2.*	*Luc. 5.*	*Ioan.*
	1 ET egreſſus eſt rurſus ad mare, omniſq; turba veniebat ad eũ, & docebat eos.		

In feſto

Digitized by Google

Matt. 9 *In feſto S. Matthæi.*	Mar. 2.	Luc. 5. *In vig. S. Matthæi.*	Ioan.
2 ET cùm tranſiret inde Ieſus, ✠ vidit hominem ſedentem in telonio, Matthæū nomine; & ait illi: Sequere me.	2 Et cùm præteriret, vidit Leui Alphæi ſedentem ad telonium; & ait illi: Sequere me.	2 ET poſthæc exijt, & ✠ vidit Publicanū nomine Leui, ſedentem ad telonium; & ait illi: Sequere me.	
3 Et ſurgens ſecutus eſt eum.	3 Et ſurgens ſecutus eſt eum.	3 Et relictis omnibus ſurgens ſecutus eſt eum.	
4 Et factum eſt diſcumbente eo in domo, ecce multi publicani, & peccatores venientes diſcumbebāt cum Ieſu, & diſcipulis eius.	4 Et factum eſt cū accumberet in domo illius, multi publicani, & peccatores ſimul diſcū bebant cum Ieſu, & diſcipulis eius.	4 Et fecit ei conuiuium magnū Leui in domo ſua; & erat turba multa publicanorum, & aliorum, qui cum illis erant diſcumbentes.	
	5 Erant enim multi, qui & ſequebātur eum.		
6 Et videntes Phariſæi dicebant diſcipulis eius: Quare cum publicanis, & peccatoribus manducat Magiſter veſter?	6 Et Scribę, & Phariſæi videntes, quia manducaret cum publicanis, & peccatoribus, dicebāt diſcipulis eius: Quare cum publicanis, & peccatoribus manducat, & bibit Magiſter veſter?	6 Et murmurabant Phariſæi, & Scribæ eorum, dicentes ad diſcipulos eius: Quare cum publicanis, & peccatoribus manducatis, & bibitis?	
7 At Ieſus audiens, ait: Non eſt opus valentibus medicus; ſed malè habentibus.	7 Hoc audito, Ieſus ait illis: Non neceſſe habent ſani medico; ſed qui malè habent.	7 Et reſpōdens Ieſus, dixit ad illos: Non egēt qui ſani ſunt medico; ſed qui malè habent	

Matt. 9.	*Mar. 2.*	*Luca 5.*	*Ioan.*
8 Euntes autē diſcite quid eſt: Miſericordiam volo, & non ſacrificium.			
9 Non enim veni vocare iuſtos, ſed peccatores. ✠	9 Non enim veni vocare iuſtos, ſed peccatores.	9 Non veni vocare iuſtos, ſed peccatores ✠ ad pœnitentiam.	

CAP. 39. *Cur* IESV *diſcipuli non ieiunent.*

Matt. 9.	*Mar. 2.*	*Luca 5.*	*Ioan.*
	1 ET erant diſcipuli Ioãnis, & Phariſæi ieiunantes.		
2 TVnc acceſſerunt ad eum diſcipuli Ioannis, dicentes: Quare nos, & Phariſæi ieiunamus frequenter? diſcipuli autē tui non ieiunant?	2 Et veniunt, & dicunt illi: Quare diſcipuli Ioannis, & Phariſæorū ieiunant: tui autem diſcipuli non ieiunant?	2 AT illi dixerūt ad eum: Quare diſcipuli Ioannis ieiunant frequenter, & obſecrationes faciunt, ſimiliter & Phariſæorum: tui autem edunt, & bibunt?	
3 Et ait illis Ieſus: Nunquid poſſunt filij ſponſi lugere, quamdiu cum illis eſt ſponſus?	3 Et ait illis Ieſus: Nunquid poſſunt filij nuptiarū quādiu ſponſus cum illis eſt ieiunare?	3 Quibus ipſe ait: Nunquid poteſtis filios ſponſi, dum cum illis eſt ſponſus, facere ieiunare?	
	4 Quanto tempore habent ſecum ſponſum, non poſſunt ieiunare.		
5 Venient autem dies, cū auferetur	5 Venient autem dies, cū auferetur	5 Venient autem dies, cum ablatus	

ab eis

Matt. 9.

ab eis ſponſus, & tunc ieiunabunt.

7 Nemo autẽ immittit commiſſuram panni rudis in veſtimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius à veſtimento, & peior ſciſſura fit.

8 Neque mittunt vinum nouum in vtres veteres. alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt.

9 Sed vinum nouum in vtres nouos mittunt: & ambo conſeruantur.

Mar. 2.

ab eis ſponſus, & tunc ieiunabunt in illis diebus.

7 Nemo aſſumentum panni rudis aſſuit veſtimento veteri: alioqui aufert ſupplementũ nouum à veteri, & maior ſciſſura fit.

8 Nemo mittit vinum nouum in vtres veteres. alioquin dirumpet vinum vtres, & vinum effundetur, & vtres peribunt.

9 Sed vinum nouũ in vtres nouos mitti debet.

(Et factum eſt iterum. cap. 44.

Lucæ 5.

fuerit ab illis ſpõſus, tunc ieiunabũt in illis diebus.

6 Dicebat autem & ſimilitudinem ad illos.

7 Quia nemo commiſſuram à nouo veſtimẽto immittit in veſtimentum vetus: alioquin & nouum rumpit, & veteri non conuenit commiſſura à nouo.

8 Et nemo mittit vinum nouum in vtres veteres. alioquin rumpet vinũ nouum vtres, & ipſum effundetur, & vtres peribunt.

9 Sed vinum nouum, in vtres nouos mittẽdum eſt; & vtraque conſeruantur.

10 Et nemo bibens vetus, ſtatim vult nouum, dicit ẽnim: Vetus melius eſt.

(Factum eſt autem. cap. 44.

Ioan.

Digitized by Google

CAP. 40. *Suſcitatur filia Jairi, & mulier à ſanguinis fluxu liberatur.*

Matth. 9.	*Mar. 5.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
Dom. 23. poſt Pent. 1 HÆc ✝ illo loquẽte ad eos, ecce Princeps vnus acceſſit, & adorabat eum, dicens:	1 c. 36.) ET venit quidam de Archiſynagogis, nomine Iairus; & vidẽs eum, procidit ad pedes eius, & deprecabatur eum multũ, dicens:	1 c. 36.) ET ecce venit vir cui nomen Iairus, & ipſe Princeps Synagogæ erat; & cecidit ad pedes Ieſu, rogans eum:	
2 Domine, filia mea modò defũcta eſt; ſed veni, impone manum tuam ſuper eam, & viuet.	2 Quoniã filia mea in extremis eſt, veni, impone manũ ſuper eam, vt ſalua ſit, & viuat.	2 Vt intraret in domum eius, quia vnica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hęc moriebatur.	
3 Et ſurgens Ieſus ſequebatur eum, & diſcipuli eius.	3 Et abijt cum illo, & ſequebatur eũ turba multa, & comprimebãt eũ.	3 Et contigit, dum iret, à turbis comprimebatur.	
4 Et ecce mulier, quæ ſanguinis fluxũ patiebatur duodecim annis.	4 Et mulier, quæ erat in profluuio ſanguinis annis duodecim.	4 Et mulier quædã erat in fluxu ſanguinis, ab annis duodecim.	
	5 Et fuerat multa perpeſſa à cõpluribus medicis, & erogauerat omnia ſua, nec quicquã profecerat; ſed magis deterius habebat.	5 Quæ in medicos erogauerat omnẽ ſubſtantiam ſuam, nec ab vllo potuit curari.	
6 Acceſſit retrò, & tetigit fimbriã ve-	6 Cum audiſſet de Ieſu, venit in tur-	6 Acceſſit retrò, & tetigit fimbriã ve-	

ſtimenti

Matt. 9.	*Mar. 5.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
ſtimenti eius.	ba retrò, & tetigit veſtimentum eius.	ſtimenti eius.	
7 Dicebat enim intra ſe: Si tetigero tantum veſtimentum eius, ſalua ero.	7 Dicebat enim: Quia ſi vel veſtimentum eius tetigero, ſalua ero.		
	8 Et confeſtim ſiccatus eſt fons ſanguinis eius: & ſēſit corpore, quia ſanata eſſet à plaga.	8 Et confeſtim ſtetit fluxus ſanguinis eius.	
9 At Ieſus conuerſus.	9 Et ſtatim Ieſus in ſemetipſo cognoſcens virtutem, quę exierat de illo, cōuerſus ad turbam, aiebat: Quis tetigit veſtimēta mea?	9 Et ait Ieſus: Quis eſt qui me tetigit?	
	10 Et dicebant ei diſcipuli ſui: Vides turbam comprimentem te, & dicis: Quis me tetigit?	10 Negantibus autem omnibus, dixit Petrus, & qui cum illo erant: Præceptor, turbæ te comprimunt, & affligunt, & dicis: Quis me tetigit?	
		11 Et dixit Ieſus: Tetigit me aliquis: nam ego noui virtutē de me exijſſe.	
	12 Et circumſpiciebat videre eā, quæ hoc fecerat.		
	13 Mulier verò timens, & tremens, ſciēs quod factum eſſet in ſe, venit, & procidit ante	13 Videns autē mulier, quia non latuit, tremens venit, & procidit ante pedes eius; &	

	Matt. 9.		*Mar. 5.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
			eum, & dixit ei omnem veritatē.		ob quam cauſam tetigerit eum, indicauit coram omni populo; & quēadmodum confeſtim ſanata ſit.	
14	Et vidēs eam dixit: Confide filia, fides tua te ſaluam fecit. Et ſalua facta eſt mulier ex illa hora.	14	Ille autē dixit ei: Filia, fides tua te ſaluam fecit, vade in pace, & eſto ſana à plaga tua.	14	At ipſe dixit ei: Filia, fides tua ſaluam te fecit; vade in pace.	
		15	Adhuc eo loquēte, veniunt ad Archiſynagognm, dicentes: Quia filia tua mortua eſt, quid vltrà vexas magiſtrum?	15	Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem ſynagogæ, dicens ei: Quia mortua eſt filia tua, noli vexare illum.	
		16	Ieſus autem audito verbo quod dicebatur, ait Archiſynagogo: Noli timere, tantummodo crede.	16	Ieſus autē audito hoc verbo, reſpondit patri puellæ: Noli timere, crede tantum, & ſalua erit.	
17	Et cùm veniſſet Ieſus in domum principis, & vidiſſet tibicines, & turbā tumultuantem.	17	Et non admiſit quenquam ſe ſequi, niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem Iacobi; & veniunt in domum Archiſynagogi, & videt tumultum, & flentes, & eiulātes multū.	17	Et cùm veniſſet domum, non permiſit intrare ſecū quēquam, niſi Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & patrem, & matrem puellæ. Flebāt autem omnes, & plāgebant illam.	
18	Dicebat: Recedite, non eſt enim mortua puella; ſed	18	Et ingreſſus, ait illis: Quid turbamini, & ploratis?	18	At ille dixit: Nolite flere, non eſt mortua puella; ſed	

	Matthæi 9.		*Mar. 5.*		*Lucæ 8.*	*Ioan.*
	dormit.		puella nõ eſt mortua; ſed dormit.		dormit.	
19	Et deridebãt eũ.	19	Et irridebant eũ.	19	Et deridebãt eũ, ſciẽtes quod mortua eſſet.	
20	Et cùm eiecta eſſet turba, intrauit, & tenuit manum eius.	20	Ipſe verò eiectis omnibus, aſſumit patrem, & matrẽ puellæ, & qui ſecum erant, & ingrediũtur vbi puella erat iacens; & tenens manũ puellæ, ait illi: Talitha cumi, quod eſt interpretatum: Puella, tibi dico, ſurge.	20	Ipſe autem terẽs manum eius, clamauit, dicẽs: Puella, ſurge.	
21	Et ſurrexit puella.	21	Et confeſtim ſurrexit puella, & ambulabat.	21	Et reuerſus eſt ſpiritus eius, & ſurrexit continuò.	
		2	Erat autem annorum duodecim.			
		22	Infra.	22	Et iuſſit illi dare manducare.	
		23	Et obſtupuerunt ſtupore magno; & præcepit illis vehemẽter, vt nemo id ſciret.	23	Et ſtupuerũt parentes eius, quibus præcepit, ne alicui dicerent quod factum erat.]	
		22	Et dixit dari illi manducare.]		(Conuocatis autem Ieſus. cap. 68.	
24	Et exijt fama hæc in vniuerſam terram illam.		(Et egreſſus inde. cap. 66.			

CAP. 41. *Illuminantur cæci, mutumq́ dæmonium eiicitur.*

	Matt. 9.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1	ET tranſeunte inde Ieſu, ſecuti ſunt eum duo cæci clamantes, & dicentes: Miſe-			

rere:

Matt. 9.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
rere noſtri, filij Dauid. 2 Cùm autem veniſſet domum, acceſſerunt ad eum cæci. 3 Et dicit eis Ieſus: Creditis quia hoc poſſum facere vobis? Dicunt ei: Vtique Domine. 4 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem veſtram fiat vobis. 5 Et aperti ſunt oculi eorum. 6 Et comminatus eſt illis Ieſus, dicens: Videte ne quis ſciat. 7 Illi autem exeuntes, diffamauerunt eum in tota terra illa. 8 Egreſſis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. 9 Et eiecto dæmonio locutus eſt mutus. 10 Et miratæ ſunt turbæ, dicentes: Nunquam apparuit ſic in Iſraël. 11 Phariſæi autem dicebant: In principe dæmoniorum eijcit dæmones. (Et circuibat Ieſus. cap. 67.			

Finis ſecundæ partis continentis acta IESV CHRISTI *à baptiſmo vſque ad ſecundum Paſcha; acta ſcilicet vnius anni, & aliquot menſium.*

Tertia pars diſpoſitionis Euangelicæ hiſtoriæ ſequitur.

CAP. 42. *Languidum ſanat* IESVS *ad piſcinam.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 5.*
			Fer. 6 quat. temp. Quadrag. 1 [POſt hæc ✠ erat dies feſtus Iudæorum, & aſcendit Ieſus Hieroſolymam. 2 Eſt autem Hieroſolymis probatica piſcina, quæ cognominatur Hebraicè Bethſaïda, quinque porticus habens. 3 In his iacebat multitudo magna languentium,

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.* 5.
			tium, cæcorum, claudorum, aridorum, expectantium aquæ motum.
			4 Angelus autem Domini deſcendebat ſecundum tempus in piſcinam, & mouebatur aqua.
			5 Et qui prior deſcendiſſet in piſcinam poſt motionem aquæ, ſanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate.
			6 Erat autem quidam homo ibi, triginta & octo annos habens in infirmitate ſua.
			7 Hunc cum vidiſſet Ieſus iacentem, & cognouiſſet, quia iam multum tempus haberet, dicit ei: Vis ſanus fieri?
			8 Reſpondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, vt cum turbata fuerit aqua, mittat me in piſcinam. Dum venio enim ego, alius ante me deſcendit.
			9 Dicit eis Ieſus: Surge, tolle grabbatum tuum, & ambula. Et ſtatim ſanus factus eſt homo ille, & ſuſtulit grabbatum ſuum, & ambulabat.
			10 Erat autem ſabbathum in die illo. Dicebant ergo Iudæi illi, qui ſanatus fuerat, ſabbathũ eſt, non licet tibi tollere grabbatum tuum.
			11 Reſpondit eis: Qui me ſanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabbatum tuum, & ambula.
			12 Interrogauerunt ergo eum: Quis eſt ille homo, qui dixit tibi: Tolle grabbatum tuum, & ambula?
			13 Is autem qui ſanus fuerat effectus, neſciebat quis eſſet. Ieſus enim declinauit à turba conſtituta in loco.
			14 Poſtea inuenit eum Ieſus in templo, & dixit illi: Ecce ſanus factus es; iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.
			15 Abijt ille homo, & nonciauit Iudæis, quia Ieſus eſſet, qui fecit eum ſanum. ✠

Digitized by Google

CAP. 43. *Calumniantibus Iudæis* CHRISTVS *reſpondet.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 5.*

1 PRopterea perſequebantur Iudæi Ieſum, quia hæc faciebat in ſabbatho.

2 Ieſus autem reſpondit eis: Pater meus vſque modo operatur, & ego operor.

3 Propterea ergo magis quærebant eum Iudæi interficere: quia non ſolum ſoluebat ſabbathum; ſed & patrem ſuum dicebat Deum, æqualem ſe faciens Deo.

4 Reſpondit itaque Ieſus, & dixit eis: Amen, amen dico vobis, non poteſt Filius à ſe facere quicquam, niſi quod viderit Patrem facientem.

5 Quæcunque enim ille fecerit, hæc & Filius ſimiliter facit.

6 Pater enim diligit Filium, & omnia demonſtrat ei, quæ ipſe facit; & maiora his demonſtrabit ei opera, vt vos miremini.

7 Sicut enim Pater ſuſcitat mortuos, & viuificat: ſic & Filius quos vult viuificat.

8 Neque enim Pater iudicat quemquam: ſed omne iudicium dedit Filio, vt omnes honorificent Filium, ſicut honorificant Patrem.

9 Qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui miſit illum.

10 Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, & credit ei, qui miſit me, habet vitam æternam, & in iudicium non venit: ſed tranſijt à morte in vitam.

In commemoratione omnium fidelium defunctorum.

11 AMEN, amen dico vobis, quia ✠ venit hora, & nunc eſt; quando mortui audient vocem Filij Dei, & qui audierint, viuent.

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann. 5.*
			12 Sicut enim Pater habet vitam in ſemetipſo: ſic dedit & Filio habere vitam in ſemetipſo.
			13 Et poteſtatem dedit ei etiam iudicium facere, quia Filius hominis eſt.
			14 Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis ſunt, audient vocem Filij Dei.
			15 Et procedent qui bona fecerunt, in reſurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in reſurrectionem iudicij. ✠
			16 Non poſſum ego à meipſo facere quidquã.
			17 Sicut audio, iudico: & iudicium meum iuſtum eſt.
			18 Quia non quæro voluntatem meam; ſed voluntatem eius qui miſit me.
			19 Si ego teſtimonium perhibeo de meipſo, teſtimonium meum non eſt verum.
			20 Alius eſt qui teſtimonium perhibet de me: & ſcio quia verum eſt teſtimonium quod perhibet de me.
			21 Vos miſiſtis ad Ioannem, & teſtimonium perhibuit veritati.
			22 Ego autem non ab homine teſtimonium accipio; ſed hæc dico, vt vos ſalui ſitis.
			23 Ille erat lucerna ardens, & lucens: vos autem voluiſtis ad horam exultare in luce eius.
			24 Ego autem habeo teſtimoniũ maius Ioanne.
			25 Opera enim quæ dedit mihi pater, vt perficiam ea, ipſa opera, quæ ego facio, teſtimoniũ perhibent de me, quia Pater miſit me.
			26 Et qui miſit me Pater, ipſe teſtimonium perhibuit de me.
			27 Neque vocem eius vnquam audiſtis, neque ſpeciem eius vidiſtis.
			28 Et verbum eius non habetis in vobis manens, quia quem miſit ille, huic vos non creditis.
			29 Scrutamini ſcripturas, quia vos putatis in

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 5.
			ipſis vitam æternam habere: & illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me.
			30 Et non vultis venire ad me vt vitam habeatis.
			31 Claritatem ab hominibus non accipio.
			32 Sed cognoui vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis.
			33 Ego veni in nomine patris mei,& non accipitis me. Si alius venerit in nomine ſuo,illum accipietis.
			34 Quomodo vos poteſtis credere,qui gloriam ab inuicem accipitis: & gloriam quæ à ſolo Deo eſt, non quæritis?
			35 Nolite putare, quia ego accuſaturus ſim vos apud Patrem, eſt qui accuſat vos Moyſes, in quo vos ſperatis.
			36 Si enim crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi: de me enim ille ſcripſit.
			37 Si autem illius literis non creditis, quomodo verbis meis credetis?].

Cap. 44. Iesvs *diſcipulos ſuos, vellentes ſabbatho ſpicas, & confricantes, excuſat.*

Matt. 12.	Mar. 2.	Luca 6.	Ioan.
1 c.105.) [IN illo tépore abijt Ieſus per ſata ſabbatho. Diſcipuli autem eius eſurientes, cœperunt vellere ſpicas, & manducare.	1 c.39.) ET factũ eſt iterum cum Dominus ſabbathis ambularet per ſata,& diſcipuli eius cœperunt progredi, & vellere ſpicas.	1 c.39.) [Actũ eſt autẽ in ſabbatho ſecũdo primo, cùm tranſiret per ſata, vellebant diſcipuli eius ſpicas, & manducabant cõfricantes manibus.	
2 Phariſæi autem videntes, dixerunt ei: Ecce diſcipuli	2 Phariſæi autem dicebant ei: Ecce, quid faciunt ſab-	2 Quidam autem Phariſæorum dicebant illis: Quid	

tui

Matt. 12.	*Mar. 2.*	*Luc. 6.*	*Ioan.*
tui faciunt, quod non licet facere ſabbathis.	bathis quod non licet?	facitis quod non licet in ſabbathis?	
3 At ille dixit eis: Non legiſtis quid fecerit Dauid, quādo eſurijt, & qui cum eo erāt; quomodo intrauit in domum Dei, & panes propoſitionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his, qui cum eo erant, niſi ſolis ſacerdotibus?	3 Et ait illis: Nunquam legiſtis quid fecerit Dauid, quādo neceſſitatē habuit, & eſurijt ipſe, & qui cum eo erant; quomodo introiuit in domū Dei ſub Abiathar principe Sacerdotum & panes propoſitionis manducauit, quos non licebat manducare, niſi ſacerdotibus, & dedit eis qui cū eo erant?	3 Et reſpondēs Ieſus ad eos, dixit: Nec hoc legiſtis quod fecit Dauid, cùm eſuriſſet ipſe, & qui cum illo erant; quomodo intrauit in domū Dei, & panes propoſitionis ſumpſit, & manducauit, & dedit his qui cum ipſo erant, quos non licet manducare, niſi tantum ſacerdotibus?	
4 Aut non legiſtis in lege, quia ſabbathis ſacerdotes in templo ſabbathū violant, & ſine crimine ſunt?			
5 Dico autem vobis, quia templo maior eſt hic.			
6 Si autem ſciretis quid eſt: Miſericordiam volo, & non ſacrificium: nunquā condemnaſſetis innocētes.			
	7 Et dicebat eis: Sabbathum propter hominem fa-		

Matt. 12	Mar. 2.	Luc. 6.	Ioan.
	ctum eſt: & nõ homo propter ſabbathum.		
8 Dominus enim eſt filius hominis etiam ſabbathi.	8 Itaque Dominus eſt filius hominis, etiam ſabbathi.]	8 Et dicebat illis: Quia Dominus eſt filius hominis etiam ſabbathi.	

CAP. 45. IESVS *manum aridam ſanat, Phariſæos redarguit, ſecedit, & dæmonia eucit.*

Matth. 12.	Mar. 3.	Luc 6.	Ioan.
1 ET cùm inde tranſiſſet, venit in ſynagogam eorum.	1 [ET introiuit iterum in ſynagogam.	1 FActũ eſt autem, & in alio ſabbatho, vt intraret in ſynagogam, & doceret.	
2 Et ecce homo manum habens aridam.	2 Et erat ibi homo habens manum aridam.	2 Et erat ibi homo, & manus eius dextera erat arida.	
	3 Et obſeruabant eum ſi ſabbathis curaret, vt accuſarent illum.	3 Obſeruabant autem Scribę & Phariſæi, ſi in ſabbatho curaret, vt inuenirent vnde accuſarent eum.	
		4 Ipſe verò ſciebat cogitationes eorũ	
5 Et interrogabãt eum, dicentes: Si licet ſabbathis curare? vt accuſarent eum.			
	6 Et ait homini habenti manum aridam: Surge in medium.	6 Et ait homini qui habebat manũ aridam: Surge, & ſta in medium. Et ſurgens ſtetit.	

Digitized by Google

Matt. 12.		*Mar. 3.*		*Luca 6.*	*Ioan.*
	7	Et dicit eis: Licet ſabbathis benefacere, an male? animam ſaluam facere, an perdere? At illi tacebant.	7	Ait autem ad illos Ieſus: Interrogo vos, ſi licet ſabbathis benefacere, an male? animam ſaluam facere, an perdere?	
Ipſe autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ouem vnã; & ſi ceciderit hæc ſabbathis in foueã, nonne tenebit, & leuabit eam? quãto magis melior eſt homo oue? Itaque licet ſabbathis benefacere.					
Tũc ait homini: Extende manum tuam. Et extendit. Et reſtituta eſt ſanitati ſicut altera.	10	Et circũſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cęcitate cordis eorum, dicit homini: Extende manum tuam. Et extendit. Et reſtituta eſt manus illi.	10	Et circumſpectis omnibus, dixit homini: Extende manum tuam. Et extendit. Et reſtituta eſt manus eius.	
Exeuntes autem Phariſæi, cõſilium faciebant aduerſus eum, quomodo perderent eum.	11	Exeuntes autem Phariſæi, ſtatim cũ Herodianis conſilium faciebant aduerſus eum, quomodo eum perderent.	11	Ipſi autẽ repleti ſunt inſipientia, & colloquebãtur ad inuicem, quidnam facerent Ieſu.	
Ieſus autẽ ſciens receſſit inde, & ſecuti ſunt eũ multi.	12	Ieſus autem cum diſcipulis ſuis ſeceſſit ad mare, & multa turba à Ga-			

Digitized by Google

Matt.12.	*Mar.3.*	*Luc.*	*Ioan.*
	lilæa, & Iudæa ſecuta eſt eũ, & ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & trans Iordanem, & qui circa Tyrum, & Sydonem multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.		
	13 Et dixit diſcipulis ſuis, vt nauicula ſibi deſeruiret propter turbam, ne comprimerent eum.		
14 Et curauit eos omnes, & præcepit eis, ne manifeſtum eum facerẽt.	14 Multos enim ſanabat, ita vt irruerent in eum, vt illum tangerent, quotquot habebant plagas. Et ſpiritus immundi, cum illum videbant, procidebant ei, & clamabant, dicentes: Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manifeſtarent illum.		

Matt. 12.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.*
15 Vt adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam Prophetam, dicentem: Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ.			
16 Ponam ſpiritum meum ſuper eum, & iudicium gentibus nunciabit.			
17 Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius.			
18 Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eijciat ad victoriam iudicium: & in nomine eius Gentes ſperabunt.			
(Tunc oblatus eſt ei dęmonium habens. c.58.			

CAP. 46.

CAP. 46. *Duodecim Apoſtolos eligit* CHRISTVS *in monte.*

Matt. 5.	*Mar. 3.*	*Luc. 6.*	*Ioan*
In feſto omnium Sanctorum. *In communi Martyrum.*		*In feſto ſancti Bartholomæi.*	
1 [✠ c 33.) Videns autem Ieſus turbas, aſcendit in montem.	1 Et aſcendens in montem.	1 Factũ eſt autem in illis diebus, ✠ exijt in montem orare.	
		2 Et erat pernoctãs in oratione Dei.	
3 Et cùm ſediſſet, acceſſerũt ad eum diſcipuli eius.	3 Vocauit ad ſe quos voluit ipſe, & venerunt ad eũ.	3 Et cùm dies factus eſſet, vocauit diſcipulos ſuos.	
	4 Et fecit vt eſſent duodecim cũ illo.	4 Et elegit duodecim ex ipſis.	
		5 Quos & Apoſtolos nominauit.	
	6 Et vt mitteret eos prædicare.		
	7 Et dedit illis poteſtatem curandi infirmitates, & eijciendi dæmonia.		
	8 Et impoſuit Simoni nomen Petrus.	8 Simonem, quem cognominauit Petrum.	
	9 Infra.	9 Et Andream fratrem eius.	
	10 Et Iacobum Zebedæi, & Ioãnem fratrem Iacobi.	10 Iacobũ, & Ioannem.	
	11 Et impoſuit eis		

Digitized by Google

Matt.12.		*Mar.3.*	*Luc.*	*Ioan.*
		lilæa, & Iudæa ſecuta eſt eũ, & ab Hieroſolymis, & ab Idumæa, & trans Iordanem, & qui circa Tyrum, & Sydonem multitudo magna, audientes quæ faciebat, venerunt ad eum.		
	13	Et dixit diſcipulis ſuis, vt nauicula ſibi deſeruiret propter turbam, ne comprimerent eum.		
Et curauit eos omnes, & præcepit eis, ne manifeſtum eum facerẽt.	14	Multos enim ſanabat, ita vt irruerent in eum, vt illum tangerent, quotquot habebant plagas. Et ſpiritus immundi, cum illum videbant, procidebant ei, & clamabant, dicentes: Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manifeſtarent illum.		

Matt. 12.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.*
Vt adimpleretur quod dictum eſt per Iſaiam Prophetam, dicentem: Ecce puer meus quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam ſpiritum meum ſuper eum, & iudicium gentibus nunciabit. Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius. Arundinem quaſſatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eijciat ad victoriam iudicium: & in nomine eius Gentes ſperabunt. (Tunc oblatus eſt ei dęmonium habens. c.58.			

Digitized by Google

Cap. 45. *Duodecim Apoſtolos eligit* Christvs *in monte.*

Matt. 5.	*Mar. 3.*	*Luc. 6.*	*Ioan.*
In feſto omnium Sanctorum. *In communi Martyrum.*		*In feſto ſancti Bartholomæi.*	
1 [✝ c 33.) Vidés autem Ieſus turbas, aſcendit in montem.	1 ET aſcendens in montem.	1 FActũ eſt autem in illis diebus, ✝ exijt in montem orare.	
		2 Et erat pernoctãs in oratione Dei.	
3 Et cùm ſediſſet, acceſſerũt ad eum diſcipuli eius.	3 Vocauit ad ſe quos voluit ipſe, & venerunt ad eũ.	3 Et cùm dies factus eſſet, vocauit diſcipulos ſuos.	
	4 Et fecit vt eſſent duodecim cũ illo.	4 Et elegit duodecim ex ipſis.	
		5 Quos & Apoſtolos nominauit.	
	6 Et vt mitteret eos prædicare.		
	7 Et dedit illis poteſtatem curandi infirmitates, & eijciendi dæmonia.		
	8 Et impoſuit Simoni nomen Petrus.	8 Simonem, quem cognominauit Petrum.	
	9 Infra.	9 Et Andream fratrem eius.	
	10 Et Iacobum Zebedæi, & Ioãnem fratrem Iacobi.	10 Iacobũ, & Ioannem.	
	11 Et impoſuit eis		

Matt.		*Mar. 3.*		*Luc. 6.*	*Ioann.*
		nomina Boanerges, quod eſt, filij tonitrui.			
	9	Et Andream.			
	12	Et Philippum, & Bartholomæum.	12	Philippum, & Bartholomæum.	
	13	Et Matthęum, & Thomam.	13	Matthæum, & Thomam.	
	14	Et Iacobum Alphæi, & Thaddæum, & Simonem Chananæum.	14	Iacobum Alphæi, & Simonem, qui vocatur Zelotes, & Iudam Iacobi.	
	15	Et Iudam Iſcariotem, qui & tradidit illum.	15	Et Iudam Iſcariotem, qui fuit proditor.	
	1	(Et veniunt ad domũ cap. 58.			

CAP. 47. *Docet* CHRISTVS, *in quo beatitudo conſiſtat.*

Matt. 5.	*Mar.*		*Luca 6.* *In vig. omniũ Sanctorum. In communi Mart.*	*Ioann.*
		1	T.T. descendẽs cũ illis, ſtetit in loco campeſtri, & turba diſcipulorum eius.	
		2	Et multitudo copioſa plebis ab omni Iudæa, & Hieruſalem, & maritima, & Tyri, & Sydonis, qui venerant vt audirent eum, & ſanarentur à languoribus ſuis	
		3	Et qui vexabãtur à ſpiritibus immundis, curabantur.	
		4	Et omnis turba quærebat eum tangere: quia	

Et ape-

Matthæi 5.	*Mar.*	*Lucæ 6.*	*Ioan.*
		virtus de illo exibat, & ſanabat omnes. ✠	
5 Et aperiens os ſuum, docebat eos, dicens:		5 Et ipſe eleuatis oculis in diſcipulos ſuos, dicebat:	
6 Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorũ eſt regnum cœlorum.		6 Beati pauperes, quia veſtrum eſt regnum Dei.	
7 Beati mites, quoniam ipſi poſſidebũt terram.			
8 Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabũtur.		8 Infra.	
9 Beati qui eſuriunt, & ſitiunt iuſtitiam, quoniã ipſi ſaturabuntur.		9 Beati qui nunc eſuritis, quia ſaturabimini.	
		8 Beati qui nunc fletis, quia ridebitis.	
10 Beati miſericordes, quoniam ipſi miſericordiam conſequentur.			
11 Beati mundo corde, quoniam ipſi Deum videbunt.			
12 Beati pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur.			
13 Beati qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnũ cœlorũ.			
14 Beati eſtis cum maledixerint vobis, & perſecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduerſum vos, mentientes, propter me.		14 Beati eritis cum vos oderint homines, & cum ſeparauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomen veſtrũ tanquam malum propter filium hominis.	
15 Gaudete, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlis.		15 Gaudete in illa die, & exultate: ecce enim merces veſtra multa eſt in cœlo. T.	

Matt. 5.	*Mar.*	*Luca 6.*	*Ioan.*
16 Sic enim perſecuti ſunt prophetas, qui fuerunt ante vos.		16 Secundùm hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.	
		17 Veruntamen væ vobis diuitibus, quia habetis conſolationem veſtram.	
		18 Væ vobis, qui ſaturati eſtis, quia eſurietis.	
		19 Væ vobis, qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.	
		20 Væ cum benedixerint vobis homines.	
		21 Secundum hæc enim faciebant pſeudoprophetis patres eorum.	

Cap. 48. *Præcepta viuendi ad normam iuſtitiæ Euangelicæ de ſale, luce, iuſtitia, homicidio, ira, adulterio, & periurio.*

Matt. 5. *In communi Doctorum.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ✠ Vos eſtis ſal terræ.			
2 Quod ſi ſal euanuerit, in quo ſalietur?			
3 Ad nihilum valet vltrà, niſi vt mittatur foras, & conculcetur ab hominibus.			
4 Vos eſtis lux mundi.			
5 Non poteſt ciuitas abſcondi ſupra montem poſita.			
6 Neque accendunt lucernam, & ponunt eam ſub modio; ſed ſuper candelabrum, vt luceat omnibus, qui in domo ſunt.			
7 Sic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt.			
8 Nolite putare quoniam veni ſoluere legem, aut Prophetas: nõ veni ſoluere, ſed adimplere.			

Matt. 5.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.*
9 Amen quippe dico vobis, donec tranſeat cœlum,& terra,iota vnum,aut vnus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant.			
10 Qui ergo ſoluerit vnum de mandatis iſtis minimis, & docuerit ſic homines, minimus vocabitur in regno cœlorum.			
11 Qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cœlorum. ✠			
Dominica quinta poſt Pentec.			
12 ✠ Dico enim vobis, quia niſi abundauerit iuſtitia veſtra,pluſquam Scribarum,& Phariſæorum, non intrabitis in regnum cœlorũ.			
13 Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Non occides.			
14 Qui autem occiderit, reus erit iudicio.			
15 Ego autem dico vobis, quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo,reus erit iudicio.			
16 Qui autem dixerit fratri ſuo racha, reus erit conſilio.			
17 Qui autem dixerit fatue, reus erit gehennæ ignis.			
18 Si ergo offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo,& tunc veniens offeres munus tuum. ✠			
19 Eſto conſentiens aduerſario tuo cito, dum es in via cum eo, ne fortè tradat te aduerſarius iudici, & iudex tradat te miniſtro, & in carcerem mittaris.			
20 Amen dico tibi, non exies inde,donec reddas nouiſſimum quadrantem.			
21 Audiſtis quia dictum eſt antiquis: Non mœchaberis.			
22 Ego autem dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam, iam mœchatus eſt eam in corde ſuo.			

Matt. 5.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
23 Quod ſi oculus tuus dexter ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te.			
24 Expedit enim tibi, vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.			
25 Et ſi dextra manus tua ſcandalizat te,abſcinde eam, & proijce abs te.			
26 Expedit enim tibi,vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.			
27 Dictum eſt autem: Quicunque dimiſerit vxorem ſuam, det ei libellum repudij.			
28 Ego autem dico vobis, quia omnis qui dimiſerit vxorem ſuam, excepta fornicationis cauſa, facit eam mœchari.			
29 Et qui dimiſſam duxerit,adulterat.			
30 Iterum audiſtis, quia dictum eſt antiquis: Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua.			
31 Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per cœlum, quia thronus Dei eſt: neq; per terram, quia ſcabellum eſt pedum eius: neque per Hieroſolymam, quia ciuitas eſt magni regis: neque per caput tuum iuraueris, quia non potes vnum capillum album facere, aut nigrum.			
3 Sit autem ſermo veſter eſt, eſt: non, non: Quod autem his abundantius eſt,à malo eſt.			

CAP. 49. *Præcepta Euangelica de vindicta, mutuo, & proximi dilectione.*

Matt. 5.	*Mar.*	*Luc. 6*	*Ioan.*
1 AVdiſtis quia dictũ eſt: Oculum pro oculo, & dentem pro dente.		11 SEd vobis dico, qui auditis:Diligite inimicos veſtros,benefacite his qui oderunt vos:	

Ego

Matt. 5.	*Mar.*	*Luc. 6.*	*Joan.*
2 Ego autem dico vobis, non reſiſtere malo.		benedicite maledicentibus vobis: & orate pro calumniantibus vos.	
3 Sed ſi quis te percuſſerit in dexterã maxillam tuã, præbe illi, & alterã.		3 Et qui te percutit in maxillam, præbe & alteram.	
4 Et ei qui vult tecum iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium.		4 Et ab eo qui aufert tibi veſtimentum, etiam tunicam noli prohibere.	
5 Et quicunque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo, & alia duo.			
6 Qui petit à te, da ei.		6 Omni autem petenti te, tribue.	
7 Et volenti mutuari à te, ne auertaris.			
		8 Et qui aufert quæ tua ſunt, ne repetas.	
		9 Et prout vultis vt faciant vobis homines, & vos facite illis ſimiliter.	
Feria ſexta poſt cineres.			
10 ✠ Audiſtis quia dictũ eſt: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.			
11 Ego autem dico vobis: Diligite inimicos veſtros: benefacite his qui oderunt vos: & orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos.		11 Suprà.	
12 Vt ſitis filij patris veſtri, qui in cœlis eſt, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos, & malos; & pluit ſuper iuſtos, & iniuſtos.		12 Infra.	

Matt. 5.	*Mar.*	*Luc. 6.*	*Ioan.*
13 Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt?		13 Et ſi diligitis eos, qui vos diligunt, quæ vobis eſt gratia? nam & peccatores diligentes ſe diligunt.	
14 Et ſi ſalutaueritis fratres veſtros tãtum, quid amplius facitis? nonne & Ethnici hoc faciunt?			
		15 Et ſi benefeceritis his, qui vobis benefaciunt, quæ vobis eſt gratia? Siquidem & peccatores hoc faciunt.	
		16 Et ſi mutuum dederitis his, à quibus ſperatis recipere, quæ gratia eſt vobis? nam & peccatores peccatoribus fœnerantur, vt recipiant æqualia.	
		17 Veruntamen diligite inimicos veſtros, benefacite, & mutuum date, nihil inde ſperantes: & erit merces veſtra multa.	
		12 Et eritis filij Altiſſimi, quia ipſe benignus eſt ſuper ingratos, & malos.	
		Domin. 1. poſt Pentec.	
18 Eſtote ergo vos perfecti, ſicut & pater veſter cœleſtis perfectus eſt.]		18 ✠ Eſtote ergo miſericordes, ſicut & pater veſter miſericors eſt.	

Digitized by Google

C a p. 50. *Præcepta Euangelica de eleemoſyna, oratione, & ieiunio.*

Matt. 6.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 [ATtendite, ne iuſtitiam veſtram faciatis coram hominibus, vt videamini ab eis. 2 Alioquin mercedem non habebitis apud patrem veſtrum, qui in cœlis eſt. 3 Cum ergo facis eleemoſynam, noli tuba canere ante te, ſicut hypocritæ faciunt in ſynagogis, & in vicis, vt honorificentur ab hominibus. 4 Amen dico vobis, receperunt mercedem ſuam. 5 Te autem faciente eleemoſynam, neſciat ſiniſtra tua, quid faciat dextera tua. 6 Vt ſit eleemoſyna tua in abſcondito: & pater tuus, qui videt in abſcōdito, reddet tibi. ✠ 7 Et cum oratis, non eritis ſicut hypocritæ, qui amant in ſynagogis, & in angulis platearum ſtantes orare, vt videantur ab hominibus. Amen dico vobis, receperūt mercedem ſuam. Tu autem cum oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio, ora patrem tuum in abſcondito: & pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi. 9 Orantes autem nolite multum loqui, ſicut Ethnici: putant enim quod in multiloquio ſuo exaudiantur. Nolite ergo aſſimilari eis. 10 Scit enim pater veſter, quid opus ſit vobis, antequam petatis eum. 11 Sic ergo vos orabitis: Pater noſter, qui es in cœlis. 12 Sanctificetur nomen tuum. 13 Adueniat regnum tuum. 14 Fiat voluntas tua, ſicut in cœlo, & in terra. 15 Panem noſtrum ſuperſubſtantialem da nobis hodie.			

Matt. 6.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
16 Et dimitte nobis debita noſtra; ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. 17 Et ne nos inducas in tentationem. 18 Sed libera nos à malo. Amen. 19 Si enim dimiſeritis hominibus peccata eorum: dimittet & vobis pater veſter cœleſtis delicta veſtra: Si autem non dimiſeritis hominibus, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. *Feria quarta cinerum.* 20 ✠ Cum autem ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ, triſtes. 21 Exterminant enim facies ſuas, vt appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem ſuam. 22 Tu autem cum ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: ne videaris hominibus ieiunans; ſed patri tuo, qui eſt in abſcondito. Et pater tuus, qui videt in abſcondito, reddet tibi.			

Cap. 51. *De theſauro, oculo recto, auaritia, & terrena ſolicitudine.*

Matt. 6.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.*
1 NOlite theſaurizare vobis theſauros in terra, vbi ærugo, & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt, & furantur. 2 Theſaurizate autem vobis theſauros in cœlo, vbi neque ærugo, neque tinea demolitur, & vbi fures non effodiunt, nec furantur. 3 Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. ✠ 4 Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus, 5 Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus tuum lucidum erit: Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit.			

Si ergo

Digitized by Google

Matt. 6.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.*
6 Si ergo lumen quod in te eſt, tenebræ ſunt, ipſę tenebræ quantæ erunt?			
Dominica 14. poſt Pentecoſten.			
7 ✠ Nemo poteſt duobus Dominis ſeruire.			
8 Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum ſuſtinebit, & alterum contemnet.			
9 Non poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ.			
10 Ideo dico vobis, ne ſolliciti ſitis animæ veſtræ quid manducetis: neque corpori veſtro quid induamini.			
11 Nonne anima plus eſt quam eſca: & corpus plus quàm veſtimentum?			
12 Reſpicite volatilia cœli, quoniam non ſerũt, neque metunt, neque congregant in horrea: & Pater veſter cœleſtis paſcit illa.			
13 Nonne vos magis pluris eſtis illis?			
14 Quis autem veſtrum cogitans, poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?			
15 Et de veſtimento quid ſolliciti eſtis? Conſiderate lilia agri, quomodo creſcunt: non laborant, neque nent.			
16 Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria ſua coopertus eſt ſicut vnum ex iſtis.			
17 Si autem fœnum agri, quod hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit: quantò magis vos modicæ fidei?			
18 Nolite ergo ſolliciti eſſe, dicẽtes: Quid mãducabimus, aut quid bibem⁹, aut quo operiemur?			
19 Hæc enim omnia gentes inquirunt.			
20 Scit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis.			
21 Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius: & hæc omnia adijcientur vobis. ✠			
22 Nolite ergo ſolliciti eſſe in craſtinum.			
23 Craſtinus enim dies ſollicitus erit ſibiipſi.			
24 Sufficit diei malitia ſua.]			

Digitized by Google

Cap. 52. *Euangelica documenta varia, non temere iudicandum, nec omnia omnibus proponenda, exemplum vitæ à multitudine non petendum: falſos doctores cauendos, & actiones ad Euangelica precepta, cum auribus, accommodandas.*

Matt. 7.	Mar.	Luc. 6.	Joan.
1 [Nolite iudicare, vt non iudicemini.		1 Nolite iudicare, & non iudicabimini.	
		2 Nolite condemnare,& non condemnabimini.	
3 In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini.			
		4 Dimittite, & dimittemini.	
		5 Date,& dabitur vobis.	
		6 Menſuram bonam, & confertam, & coagitatam, & ſupereffluẽtem dabunt in ſinum veſtrũ.	
7 Et in qua menſura mẽſi fueritis, remetietur vobis.		7 Eadem quippe menſura qua menſi fueritis, remetietur vobis.	
		8 Dicebat autem illis,& ſimilitudinem: Nũquid poteſt cæcus cæcum ducere? nonne ambo in foueam cadunt?	
		9 Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum: perfectus autem omnis erit, ſi ſit ſicut magiſter eius.	
10 Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui: & trabem in oculo tuo non vides?		10 Quid autem vides feſtucam in oculo fratris tui: trabem autem,quæ in oculo tuo eſt, non conſideras?	
11 Aut quomodo dicis		11 Aut quomodo potes	

Matthæi 7.	*Mar.*	*Luc. 6.*	*Ioan.*
fratri tuo : Sine, eijciam feſtucam de oculo tuo, & ecce trabs eſt in oculo tuo?		dicere fratri tuo: Frater, ſine eijciam feſtucam de oculo tuo: ipſe in oculo tuo trabem non vides?	
12 Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo: & tunc videbis eijcere feſtucam de oculo fratris tui.		12 Hypocrita, eijce primùm trabem de oculo tuo: & tunc perſpicies vt educas feſtucam de oculo fratris tui. ✠	
13 Nolite dare ſanctum canibus: neque mittatis margaritas veſtras ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus ſuis, & conuerſi dirumpant vos.			
14 Petite, & dabitur vobis: quærite, & inuenietis: pulſate, & aperietur vobis.			
15 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quęrit, inuenit: & pulſanti aperietur.			
16 Aut quis eſt ex vobis homo, quem ſi petierit filius ſuus panem, nunquid lapidẽ porriget ei? aut ſi piſcem petierit, nunquid ſerpẽtem porriget ei?			
17 Si ergo vos cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filijs veſtris: quantò magis pater veſter, qui in cœlis eſt, dabit bona petentibus ſe?			
18 Omnia ergo quæcun-			

Matt. 7.	*Mar.*	*Luca 6.*	*Ioann.*
que vultis vt faciant vobis homines: & vos facite illis.			
19 Hæc eſt enim lex, & Prophetæ.			
20 Intrate per anguſtiam portam.			
21 Quia lata porta, & ſpacioſa via eſt, quę ducit ad perditionem: & multi ſunt qui intrãt per eam.			
22 Quam anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam; & pauci ſunt qui inueniũt eam?			
Domin. 7. poſt Pentec.			
23 ✠ Attendite à falſis Prophetis, qui veniunt ad vos in veſtimentis ouium, intrinſecus autem ſunt lupi rapaces.			
24 A fructibus eorum cognoſcetis eos. Nunquid colligunt de ſpinis vuas; aut de tribulis ficus? Sic omnis arbor bona, fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. Non poteſt arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere.		24 Non eſt enim arbor bona, quæ facit fructus malos: neque arbor mala faciẽs fructum bonũ. Vnaquæque enim arbor de fructu ſuo cognoſcitur. Neque enim de ſpinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant vuam.	
25 Omnis arbor, quæ non facit fructũ bonũ, excidetur, & in ignẽ mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoſcetis eos.			

Non

Matt. 7.	*Mar.*	*Luc.* 6.	*Ioan.*
		26 Bonus homo, de bono theſauro cordis ſui profert bonum : & malus homo de malo theſauro profert malum. Ex abũdantia enim cordis os loquitur.	
27 Non omnis qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in regnum cœlorum: ſed qui facit voluntatem patris mei, qui in cœlis eſt, ipſe intrabit in regnũ cœlorũ. ✠		27 Quid autem vocatis me Domine, Domine: & non facis quæ dico?	
28 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nõne in nomine tuo prophetauimus, & in nomine tuo dæmonia eiecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus?			
29 Et tunc confitebor illis, quia nunquam noui vos. Diſcedite à me, qui operamini iniquitatem			
30 Omnis ergo qui audit verba mea hæc, & facit ea, aſſimilabitur viro ſapienti, qui ędificauit domum ſuam ſupra petrã, & deſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerũt in domum illam, & non cecidit, fundata enim erat ſuper petram.		30 Omnis qui venit ad me, & audit ſermones meos, & facit eos, oſtendam vobis cui ſimilis ſit. Similis eſt homini ædificanti domum, qui fodit in altum, & poſuit fundamentum ſuper petram : inundatione autem facta, illiſum eſt flumen domui illi, & non potuit eam mouere:	

Et omnis

Matt. 7.

31 Et omnis qui audit ver-
ba mea hæc, & non fa-
cit ea, ſimilis erit viro
ſtulto, qui ædificauit do-
mum ſuam ſuper arenā;
& deſcendit pluuia, &
venerunt flumina, &
flauerunt venti, & irrue-
runt in domum illam,
& cecidit, & fuit ruina
illius magna.
32 Et factum eſt, cum cō-
ſummaſſet Ieſus verba
hæc.
33 Admirabantur turbæ
ſuper doctrina eius. E-
rat enim docens eos ſi-
cut poteſtatem habens,
& non ſicut Scribæ eo-
rum, & Phariſæi.]

Mar.

Luce 6.

fundata enim erat ſuper
petram.
31 Qui autem audit, &
non facit, ſimilis eſt ho-
mini ædificanti domum
ſuam ſuper terram, ſine
fundamento, in quam
illiſus eſt fluuius, & con-
tinuo cecidit, & facta eſt
ruina domus illius ma-
gna.]

Luce 7.

32 [Cvm autem impleſ-
ſet omnia verba ſua in
aures plebis.
(Intrauit Capharnaū,
&c. cap. 54.)

Ioan.

Cap. 53. *Leproſus mundatur.*

Matt. 8

Dom. 3. poſt Epiph.

1 ✠ [Cvm au-
tem deſ-
cendiſſet de mon-
te, ſecutæ ſunt eū
turbæ multæ.

2 Et ecce leproſus
veniens, adorabat

Mar. 1.

3 (c 33) Et venit
ad eum

Luce 5.

2 (c. 29.) Et fa-
ctum
eſt, cum eſſet in
vna ciuitatum.
3 Et ecce vir ple-
nus lepra, & vidēs

Ioan.

eum,

Matt. 8.	*Mar. 1.*	*Luce 5.*	*Ioan.*
eum, dicens: Domine, ſi vis, potes me mundare.	leproſus, deprecans eum: & genu flexo, dixit ei: Si vis, potes me mūdare.	Ieſum, & procidens in faciem, rogauit eum, dicens: Domine, ſi vis, potes me mundare.	
4 Et extendens Ieſus manum, tetigit eum, dicens: Volo, mundare.	4 Ieſus autem miſertus eius, extendit manum ſuam: & tangens eum, ait illi: Volo, mūdare.	4 Et extendēs manum, tetigit eum, dicens: Volo, mūdare.	
5 Et cōfeſtim mūdata eſt lepra eius.	5 Et cum dixiſſet ſtatim diſceſſit ab eo lepra, & mundatus eſt.	5 Et confeſtim lepra diſceſſit ab illo.	
6 Et ait illi Ieſus: Vide, nemini dixeris:	6 Et comminatus eſt ei, ſtatimq; eiecit illum, & dicit ei: Vide, nemini dixeris:	6 Et ipſe præcepit illi, vt nemini diceret:	
7 Sed vade, oſtende te ſacerdoti, & offer munus, quod præcepit Moyſes, in teſtimoniū illis.	7 Sed vade, oſtende te principi ſacerdotum, & offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyſes, in teſtimonium illis.	7 Sed vade, oſtende te ſacerdoti, & offer pro emundatione tua, ſicut præcepit Moyſes, in teſtimoniū illis.	
	8 At ille egreſſus, cœpit prædicare, & diffamare ſermonem, ita vt iam non poſſet manifeſtè introire in ciuitatē; ſed foris in deſertis locis eſſet, & conueniebāt ad eum vndique.] (Et iterum intrauit. cap. 37.)	8 Perābulabat autem magis ſermo de illo; & conueniebāt turbæ multæ, vt audirent, & curarentur ab infirmitatibus ſuis: ipſe autem ſecedebat in deſertum, & orabat. (Et factum eſt in vna dierum c. 37.)	

Digitized by Google

Cap. 54. *Centurionis puer ſanatur.*

Matt. 8.	*Mar.*	*Luc. 7.*	*Ioan.*
Fer. 5. poſt cineres. *In miſſa votiua pro infirmis.*			
1 T. CVm autem introiſſet Capharnaum, acceſſit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, & malè torquetur.		1 (c. 52.) INtrauit Capharnaum; Centurionis autem cuiuſdam ſeruus malè habens, erat moriturus, qui illi erat precioſus. Et cum audiſſet de Ieſu, miſit ad eum ſeniores Iudæorum, rogans eum, vt veniret, & ſaluaret ſeruum eius. At illi cum veniſſent ad Ieſum, rogabant eum ſollicitè, dicentes ei: Quia dignus eſt, vt hoc illi præſtes. Diligit enim gentem noſtram, & ſynagogam ipſe ædificauit nobis.	
2 Et ait illi Ieſus: Ego veniam, & curabo eum.			
3 Et reſpondens Centurio, ait: Domine, non ſum dignus, vt intres ſub tectum meum; ſed tantùm dic verbo, & ſanabitur puer meus.		3 Ieſus autem ibat cum illis. Et cum iam non longè eſſet à domo, miſit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine, noli vexari: non enim ſum dignus, vt ſub tectum meum intres: propter quod & meipſum non ſum dignum arbitratus, vt venirem ad te;	

Digitized by Google

Matt. 8.

4 Nam & ego homo ſũ
ſub poteſtate conſtitu-
tus, habens ſub me mi-
lites: & dico huic; va-
de, & vadit: & alij, veni,
& venit: & ſeruo meo,
fac hoc, & facit.
5 Audiens autem Ieſus,
miratus eſt: & ſequen-
tibus ſe dixit: Amen di-
co vobis, non inueni
tantam fidem in Iſraël.
6 Dico autem vobis,
quòd multi ab Oriente,
& Occidente venient,
& recumbent cum A-
braham, & Iſaac, & Ia-
cob in regno cœlorum:
filij autem regni eijcien-
tur in tenebras exterio-
res: ibi erit fletus, &
ſtridor dentium.
7 Et dixit Ieſus Centu-
rioni: Vade, & ſicut cre-
didiſti fiat tibi. Et ſana-
tus eſt puer in illa ho-
ra. ✠ T.

(Et cum veniſſet Ieſus
in domum, &c. cap. xi.)

Mar.

Luc. 7.

ſed dic verbo, & ſanabi-
tur puer meus.
4 Nam & ego homo ſũ
ſub poteſtate conſtitu-
tus, habens ſub me mi-
lites: & dico huic, vade,
& vadit; & alij, veni, &
venit; & ſeruo meo, fac
hoc, & facit.
5 Quo audito, Ieſus mi-
ratus eſt: & conuerſus
ſequentibus ſe turbis,
dixit: Amen dico vobis,
nec in Iſraël tantam fi-
dem inueni.

8 Et reuerſi, qui miſſi
fuerant, domum: inue-
nerunt ſeruum, qui lan-
guerat, ſanum.

Ioan.

Digitized by Google

Cap. 55. *Filius viduæ ſuſcitatur.*

Matt. | *Mar.* | *Ioann.*

Luc. 7.
Domin. 15. poſt Pentec.
Fer. 5. poſt Domin. 4. Quadrag.
In feſto S. Monicæ.

1 ET factum eſt, deinceps ✠ ibat in ciuita-
tem, quæ vocatur Naïm: & ibant cum
eo diſcipuli eius, & turba copioſa.
2 Cum autem appropinquaret portæ ciuita-
tis, ecce defunctus efferebatur, filius vnicus
matris ſuæ: & hæc, vidua erat: & turba ciuita-
tis multa cum illa.
3 Quam cum vidiſſet Dominus, miſericordia
motus ſuper eam, dixit illi: Noli flere. Et
acceſſit, & tetigit loculum.
4 Hi autem qui portabant, ſteterunt.
5 Et ait: Adoleſcens, tibi dico, ſurge.
6 Et reſedit, qui erat mortuus, & cœpit loqui.
Et dedit illum matri ſuæ.
7 Accepit autem omnes timor: & magnifica-
bant Deum, dicentes: Quia Propheta magnus
ſurrexit in nobis: & quia Deus viſitauit ple-
bem ſuam. ✠
8 Et exijt hic ſermo in vniuerſam Iudæam de
eo, & in omnem circa regionem.

Cap. 56. *Ioannis ad* Christvm *legatio, ipſiusq́;* Iesv *de Ioanne teſtimonium.*

Matt. 11.	*Mar.*	*Luca 7.*	*Ioann.*
Dominica 2. Aduent.			
1 (c. 68.) ✠ IOannes autē cum audiſſet in vinculis opera Chriſti, mittens duos de diſcipulis ſuis, ait illi:		1 ET nunciauerunt Ioanni diſcipuli eius de omnibus his. Et conuocauit duos de diſcipulis ſuis Ioannes, &	

Tu

Digitized by Google

Matt. 11.	*Mar.*	*Luc. 7.*	*Ioann.*
Tu es qui venturus es, an alium expectamus?		miſit ad Ieſum, dicens: Tu es qui venturus es, an alium expectamus?	
		2 Cum autem veniſſent ad eum viri, dixerunt: Ioannes Baptiſta miſit nos ad te, dicens: Tu es qui vẽturus es: an alium expectamus?	
		3 In ipſa autem hora, multos curauit à lãguoribus, & plagis, & ſpiritibus malis:& cęcis multis donauit viſum.	
4 Et reſpondens Ieſus ait illis: Euntes renunciate Ioanni, quæ audiſtis, & vidiſtis. Cæci vident, claudi ambulant, lepro ſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pauperes euangelizantur. Et beatus eſt qui nõ fuerit ſcandalizatus in me.		4 Et reſpondens dixit illis: Euntes renunciate Ioanni, quæ audiſtis, & vidiſtis: quia cæci vidẽt, claudi ambulant, leproſi mundantur, ſurdi audiunt, mortui reſurgunt, pauperes euangelizantur. Et beatus eſt quicunque non fuerit ſcandalizatus in me.	
5 Illis autem abeuntibus cœpit Ieſus dicere ad turbas de Ioanne: Quid exiſtis in deſertum videre? arundinem vento agitatam?		5 Et cum diſceſſiſſent nuncij Ioannis, cœpit de Ioanne dicere ad turbas: Quid exiſtis in deſertum videre? arundinem vento agitatam?	
6 Sed quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtitum? Ecce qui mollibus veſtiuntur, in domibus regum ſunt.		6 Sed quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtimentis indutum? Ecce qui in veſte precioſa ſunt, & delitijs, in domibus regum ſunt.	
7 Sed quid exiſtis videre?		7 Sed quid exiſtis videre?	

Matt. 11.	*Mar.*	*Luca 7.*	*Ioan.*
Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quàm Prophetam.		Prophetam? Vtique dico vobis, & plus quàm Prophetam.	
8 Hic eſt enim de quo ſcriptum eſt: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. ✠		8 Hic eſt de quo ſcriptũ eſt: Ecce mitto Angelũ meum ante faciẽ tuam, qui præparabit viam tuã ante te.	
9 Amen dico vobis, non ſurrexit inter natos mulierum maior Ioãne Baptiſta: qui autem minor eſt in regno cœlorum, maior eſt illo.		9 Dico enim vobis, maior inter natos mulierũ Propheta Ioanne Baptiſta nemo eſt: qui autem minor eſt in regno Dei, maior eſt illo.	
10 A diebus autem Ioannis Baptiſtæ vſque nunc, regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.			
11 Omnes enim Prophetæ, & lex, vſque ad Ioannem prophetauerunt. Et ſi vultis recipere, ipſe eſt Elias, qui venturus eſt. Qui habet aures audiendi, audiat.			
		12 Et omnis populus audiens, & publicani, iuſtificauerunt Deum, baptizati baptiſmo Ioannis. Phariſæi autem, & legis periti conſiliũ Dei ſpreuerunt in ſemetipſos, non baptizati ab eo.	
13 Cui autem ſimilem æſtimabo generationem iſtam? Similis eſt pueris ſedentibus in foro, qui		13 Ait autem Dominus: Cui ergo ſimiles dicam homines generationis huius, & cui ſimiles sũt?	

claman-

Digitized by Google

	Matthei 11.	*Mar.*		*Lucæ 7.*	*Ioan.*
	clamantes coæqualibus, dicunt: Cecinimus vobis, & non ſaltaſtis: lamentauimus,& non plã-xiſtis.			Similes ſunt pueris ſedentibus in foro, & loquentibus ad inuicem, & dicentibus: Cantauimus vobis tibijs, & non ſaltaſtis; lamentauimus, & non ploraſtis.	
14	Venit enim Ioannes, neque manducans, neq; bibens; & dicunt: Dæmonium habet.		14	Venit enim Ioannes Baptiſta, neque manducans panem, neque bibens vinum; & dicitis: Dæmonium habet.	
15	Venit filius hominis manducans, & bibens; & dicunt: Ecce homo vorax, & potator vini, publicanorum, & peccatorum amicus.		15	Venit filius hominis manducans, & bibens; &dicitis: Ecce homo deuorator, & bibens vinum, amicus publicanorum, & peccatorum.	
16	Et iuſtificata eſt ſapientia à filijs ſuis. (Tunc cœpit exprobrare, &c. cap.104.		16	Et iuſtificata eſt ſapiẽtia ab . omnibus filiis ſuis.	

CAP. 57. *Peccatricis conuerſio.*

Matt.	*Mar.*	*Luc. 7.*	*Ioan.*
		Fer. 5. poſt Domin. in Paſſ. *Fer. 6. quat. temp. Septembr.* *In feſto S. Mariæ Magdalenæ.*	
		1 ✠ ROgabat autem illum quidam de Phariſæis, vt manducaret cum illo. Et ingreſſus domum Phariſæi diſcubuit.	
		2 Et ecce mulier, quæ erat in ciuitate, peccatrix, vt cognouit quod accubuiſſet in domo Phariſæi, attulit alabaſtrum vnguenti.	
		3 Et ſtans retro ſecus pedes eius, lachrymis cœpit rigare pedes eius, & capillis capitis ſui	

tergebat,

Matt.	*Mar.*		*Luc.* 7.	*Ioan.*
			tergebat, & oſculabatur pedes eius, & vnguento vngebat.	
		4	Videns autem Phariſæus, qui vocauerat eũ, ait intra ſe, dicens: Hic ſi eſſet Propheta, ſciret vtique quæ, & qualis eſt mulier, quæ tangit eum; quia peccatrix eſt.	
		5	Et reſpondens Ieſus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magiſter, dic.	
		6	Duo debitores erant cuidam fœneratori, vnus debebat denarios quingentos, & alius quinquaginta: non habentibus illis vnde redderent, donauit vtriſque. Quis ergo eum plus diligit?	
		7	Reſpondens Simon dixit: Æſtimo quia is, cui plus donauit. At ille dixit ei: Rectè iudicaſti.	
		8	Et conuerſus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dediſti: hæc autem lachrymis rigauit pedes meos, & capillis ſuis terſit.	
		9	Oſculum mihi non dediſti: hæc autem ex quo intraui, nõ ceſſauit oſculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxiſti: hæc autem vnguento vnxit pedes meos.	
		10	Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.	
		11	Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata.	
		12	Et cœperunt, qui ſimul accumbebant, dicere intra ſe: Quis eſt hic, qui etiam peccata dimittit?	
		13	Dixit autem ad mulierem: Fides tua te ſaluam fecit, vade in pace. ✠]	
			(Et factum eſt deinceps, &c. cap. 67.)	

C A P. 58.

Cap. 38. Iesvs *curat dæmoniacum mutum, & cæcum: refellit calumniatores: generatio praua ſignum quærit: de immundo ſpiritu, & mulieris exclamatione.*

Matt. 12.	*Mar. 3.*	*Luc. 11.*	*Ioan.*
	1 (c.46.) Et veniunt ad domum, & cōuenit iterum turba, ita vt non poſſent neque panem manducare.	*Dom. 3. Quadr.*	
2 (c.45.) Tunc oblatus eſt ei dæmonium habens, cæcus, & mutus: & curauit eum, ita vt loqueretur, & videret. Et ſtupebant omnes turbæ. 3 Et dicebãt: Nunquid hic eſt filius Dauid?		2 (c.108.) Et erat eijciēs dæmonium, & illud erat mutum. Et cùm eiecisset dæmonium, locutus eſt mutus: & admiratæ ſunt turbæ. ✠	
	4 Et cùm audiſſent ſui, exierunt tenere eum; dicebant enim: Quoniam in furorem verſus eſt.		
5 Phariſæi autē audientes, dixerunt: Hic non eijcit dæmones, niſi in Beelzebub principe dæmoniorum.	5 Et Scribæ, qui ab Hieroſolymis deſcenderãt, dicebãt: Quoniam Beelzebub habet, & quia in principe dęmoniorum eijcit dæmonia.	5 Quidam autē ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum eijcit dæmonia. 15 Et alij tentantes, ſignum de cœlo quærebant ab eo.	

	Matth. 12.		Mar. 3.		Luc. 11.	Ioan.
6	Ieſus autẽ ſciens cogitationes eorũ, dixit eis: Omne regnum diuiſum cõtra ſe, deſolabitur: & omnis ciuitas, vel domus diuiſa contra ſe, non ſtabit. Et ſi Sathanas Sathanã eijcit, aduerſus ſe diuiſus eſt: quomodo ergo ſtabit regnum eius?	6	Et cõuocatis eis, in parabolis dicebat illis: Quomodo poteſt Sathanas Sathanam eijcere? Et ſi regnum in ſe diuidatur, non poteſt regnum illud ſtare. Et ſi domus ſuper ſemetipſam, diſpertiatur, non poteſt domus illa ſtare. Et ſi Sathanas cõſurrexerit in ſemetipſum, diſpertitus eſt, & nõ poterit ſtare; ſed finem habet.	6	Ipſe autem vt vidit cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in ſeipſum diuiſum, deſolabitur: & domus ſupra domũ cadet. Si autem & Sathanas in ſeipsũ diuiſus eſt, quomodo ſtabit regnũ eius? quia dicitis in Beelzebub me eijcere dæmonia.	
7	Et ſi ego in Beelzebub eijcio dæmones: filij veſtri in quo eijciunt? Ideò ipſi iudices veſtri erunt.			7	Si autem ego in Beelzebub eijcio dæmonia: filij veſtri in quo eijciũt? Ideò ipſi iudices veſtri erunt.	
8	Si autem ego in ſpiritu Dei eijcio dæmones, igitur peruenit in vos regnum Dei.			8	Porrò ſi in digito Dei eijcio dæmonia, profectò peruenit in vos regnum Dei.	
9	Aut quomodo poteſt quiſquã intrare in domum fortis, & vaſa eius diripere, niſi prius alligauerit fortẽ? & tunc domum illius diripiet.	9	Nemo poteſt vaſa fortis, ingreſſus in domum diripere, niſi prius fortẽ alliget; & tunc domum eius diripiet.	9	Cùm fortis armatus cuſtodit atriũ ſuũ, in pace sũt ea quę poſſidet. Si autem fortior eo ſuperueniẽs vicerit eũ, vniuerſa arma eiꝰ auferet, in quibꝰ cõfidebat, & ſpolia eius diſtribuet.	

Qui non

Digitized by Google

Matt. 12.	*Mar. 3.*	*Luc. 11.*	*Ioan.*
10 Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non cōgregat mecum, ſpargit.		10 Qui non eſt mecum, contra me eſt: & qui non colligit mecum, diſpergit.	
11 Ideo dico vobis, omne peccatum, & blaſphemia remittetur hominibus: ſpiritus autē blaſphemia nō remittetur. Et quicunq; dixerit verbum cōtra filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum ſanctum, nō remittetur ei, neq; in hoc ſeculo, neque in futuro.	11 Amē dico vobis, quoniam omnia dimittentur filijs hominum peccata, & blaſphemiæ, quibus blaſphemauerint: qui autem blaſphemauerit in Spiritū ſanctum, non habet remiſſionem in æternum; ſed reus erit æterni delicti: quoniam dicebāt: Spiritum immundum habet.	19 Cùm immundus ſpiritus exierit de homine, perambulat per loca inaquoſa, quærens requiem, & non inueniens, dicit: Reuertar in domū meam vnde exiui.	
12 Aut facite arborem bonā, & fructum eius bonum: aut facite arborē malam, & fructum eius malum. Siquidem ex fructu arbor agnoſcitur.		20 Et cum venerit, inuenit eam ſcopis mundatam, & ornatam. Tunc vadit, & aſſumit ſeptē alios ſpiritus ſecū nequiores ſe, & ingreſſi habitant ibi: & fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus.	
13 Progenies viperarum, quomodo poteſtis bona loqui, cum ſitis mali? ex abundantia enim cordis, os loquitur. Bonus homo de bono theſauro profert bo-		22 Factum eſt autē, cùm hæc diceret, extollens vocem quędam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter, qui te portauit, & vbera, quæ ſuxiſti.	

Matthæi 12	*Mar.*	*Luce 11.*	*Ioan.*
na. Et malus homo de malo theſauro profert mala.		28 At ille dixit: Quinimò, beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud. ✠	
14 Dico autẽ vobis, quoniam omne verbum otioſum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicij. Ex verbis enim tuis iuſtificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.			
Fer. 4. Domin. Quadr.			
15 ✠ Tunc reſponderũt ei quidam de Scribis, & Phariſæis, dicentes: Magiſter, volumus à te ſignum videre.		15 Suprà.	
16 Qui reſpondens ait illis: Generatio mala, & adultera ſignum quærit: & ſignum non dabitur ei, niſi ſignũ Ionæ Prophetæ. Sicut enim fuit Ionas in ventre Ceti tribus diebus, & tribus noctibus; ſic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus, & tribus noctibus.		16 Turbis autem concurrentibus cœpit dicere: Generatio hæc, generatio nequam eſt: ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ionæ Prophetæ. Nam ſicut fuit Ionas ſignum Niniuitis: ita erit & filius hominis generationi iſti.	
17 Viri Niniuitæ ſurgent in iudicio cum generatione iſta, & cõdemnabunt eam: quia pœnitẽtiam egerunt in prædicatione Ionæ: & ecce pluſquàm Ionas hîc.		18 Regina Auſtri ſurget in iudicio cũ viris generationis huius, & condẽnabit illos: quia venit à finibus terrę audire ſapiẽtiam Salomonis: & ecce pluſquàm Salomon hîc.	
		17 Viri Niniuitæ ſurgent	

Matt. 12.	*Mar.*	*Luc. 11.*	*Ioan.*
18 Regioa Auſtri ſurget in iudicio cum generatione iſta, & condemnabit eam: quia venit à finibus terræ audire ſapientiam Salomonis: & ecce pluſquàm Salomō hìc.		in iudicio cum generatione hac, & condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad prædicationem Ionæ: & ecce pluſquàm Ionas hìc. (Nemo lucernam, &c. cap. 109.)	
19 Cùm autem immūdus ſpiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, & non inuenit: tunc dicit: Reuertar in domum meam vnde exiui.		19 Supra.	
20 Et veniēs inuenit eam vacantem, ſcopis mundatam, & ornatam: tūc vadit, & aſſumit ſeptem alios ſpiritus ſecum nequiores ſe, & intrantes habitant ibi: & fiunt nouiſſima hominis illius peiora prioribus.		20 Supra.	
21 Sic erit & generationi huic peſſimæ.			
		22 Supra.	
		23 Supra.	

CAP. 59. *Cognatio ſpiritualis carnali præfertur: hoc eſt, matri, & fratribus, diuini verbi cultores præponuntur.*

Matt. 12.	*Mar. 3.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
1 ADhuc eo loquēte ad turbas, ecce mater e-	1 ET veniūt mater eius, & fratres: & foris	1 (c. 60.) VEnerunt autem ad illū ma-	

Matt. 12.	*Mar.* 3.	*Lucæ* 8.	*Ioan.*
ius, & fratres ſtabant foris, quærẽtes loqui ei.	ſtantes miſerũt ad eum vocãtes eum, & ſedebat circa eum turba.	ter, & fratres eius: & non poterant adire eum prę turba.	
2 Dixit autem ei quidam: Ecce mater tua, & fratres tui foris ſtant quęrentes te. At ipſe reſpondens dicenti ſibi, ait:	2 Et dicunt ei: Ecce mater tua, & fratres tui foris quærunt te. Et reſpondens eis, ait:	2 Et nunciatum eſt illi: Mater tua, & fratres tui ſtãt foris volentes te videre. Qui reſpondens dixit ad eos:	
3 Quæ eſt mater mea, & qui ſunt fratres mei? Et extendẽs manum in diſcipulos ſuos, dixit: Ecce mater mea, & fratres mei.	3 Quæ eſt mater mea, & fratres mei? Et circunſpiciens eos, qui in circuitu eius ſedebant, ait: Ecce mater mea, & fratres mei.		
4 Quicunque enim fecerit voluntatem patris mei, qui in cœlis eſt, ipſe meus frater, & ſoror, & mater eſt.] ✝	4 Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, & ſoror mea, & mater eſt.]	4 Mater mea, & fratres mei, hi ſunt qui verbum Dei audiunt, & faciũt. (Factum eſt autem. &c. c. 35.)	

CAP. 60. *Parabola ſeminantis.*

Matt. 13.	*Mar.* 4.	*Lucæ* 8.	*Ioan.*
1 [IN illo die exiens Ieſus de domo ſedebat ſecus mare.	1 [ET iterũ cœpit docere ad mare.	*Domin in Sexag.*	
2 Et cõgregatæ ſũt ad eũ turbæ multæ.	2 Et cõgregata eſt ad eũ turba multa.	2 (c. 67.) ✝ CVm autem turba pluri-	

Ita

Digitized by Google

Matt. 13.	*Mar. 4.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
		ma conueniret, & de ciuitatibus properarent ad eum.	
3 Ita vt in nauiculam aſcendens, ſederet: & omnis turba ſtabat in littore.	3 Ita vt nauim aſcendens, ſederet in mari: & omnis turba circa mare ſuper terram erat.		
4 Et locutus eſt eis multa in parabolis, dicens: Ecce exijt qui ſeminat, ſeminare.	4 Et docebat eos in parabolis multa, & dicebat illis in doctrina ſua: Audite, ecce exiit ſeminans ad ſeminandum.	4 Dixit per ſimilitudinem: Exiit qui ſeminat, ſeminare ſemen ſuum.	
5 Et dum ſeminat, quędam ceciderũt ſecus viam, & venerunt volucres cœli, & comederunt ea.	5 Et dum ſeminat, aliud cecidit circa viam, & venerunt volucres cœli, & comederunt illud.	5 Et dum ſeminat, aliud cecidit ſecus viam, & conculcatũ eſt, & volucres cœli comederunt illud.	
6 Alia autem ceciderunt in petroſa, vbi non habebant terram multam, & continuò exorta ſunt, quia non habebant altitudinẽ terræ: ſole autem orto, æſtuauerũt: & quia non habebant radicem, aruerunt.	6 Aliud verò cecidit ſuper petroſa, vbi nõ habuit terram multam, & ſtatim exortũ eſt, quoniam non habebat altitudinem terræ: & quando exortus eſt ſol, exæſtuauit: & eo quod nõ habebat radicem, exaruit.	6 Et aliud cecidit ſupra petram, & natum aruit, quia non habebat humorem.	
7 Alia autem ceciderunt in ſpinas; & creuerunt ſpinæ, & ſuffocauerunt ea.	7 Et aliud cecidit in ſpinas; & aſcenderunt ſpinæ, & ſuffocauerũt illud, & fructũ nõ dedit.	7 Et aliud cecidit inter ſpinas; & ſimul exortæ ſpinæ ſuffocauerũt illud.	

Alia

Digitized by Google

Matt. 13.	Mar. 4.	Luc. 8.	Ioan.
8 Alia autem ceciderunt in terram bonam: & dabant fructum, aliud cẽteſimũ, aliud ſexageſimum, aliud trigeſimum.	8 Et aliud cecidit in terram bonam: & dabat fructum aſcendentem, & creſcentem, & afferebat vnum triginta, vnum ſexaginta, & vnum centum.	8 Et aliud cecidit in terram bonam: & ortum, fecit fructum centuplum.	
9 Qui habet aures audiendi, audiat.	9 Et dicebat: Qui habet aures audiẽdi, audiat.	9 Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat.	
10 Et accedẽtes diſcipuli dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis?	10 Et cùm eſſet ſingularis, interrogauerunt eum hi, qui cum eo erant duodecim parabolam.	10 Interrogabãt autem eum diſcipuli eius, quæ eſſet hæc parabola.	
11 Qui reſpondens, ait illis: Quia vobis datum eſt noſſe myſteria regni cœlorum: illis autem non eſt datum.	11 Et dicebat eis: Vobis datum eſt noſſe myſterium regni Dei.	11 Quibus ipſe dixit: Vobis datum eſt noſſe myſteriũ regni Dei.	
12 Qui enim habet, dabitur ei, & abũdabit: qui autem nõ habet, & quod habet, auferetur ab eo.	12 Infra.	12 Infra.	
13 Ideo in parabolis loquor eis: Quia videntes nõ vident; & audientes non audiunt, neque intelligunt.	13 Illis autẽ qui foris ſunt, in parabolis omnia fiunt, vt videntes videãt, & non videãt; & audiẽtes audiant, & non intelligant.	13 Cæteris autẽ in parabolis, vt vidẽtes non videant; & audientes non intelligant.	

Et adim-

Digitized by Google

Matt. 13.	*Mar. 4.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
14 Et adimpletur in eis Prophetia Iſaiç dicens: Auditu audietis, & non intelligetis; & videntes videbitis, & non videbitis.			
15 Incraſſatum eſt enim cor populi huius, & auribus grauiter audierũt, & oculos ſuos clauſerũt; nequando videant oculis, & auribus audiant, & corde intelligant, & conuertãtur, & ſanem eos.	15 Nequando conuertantur, & dimittantur eis peccata.		
16 Veſtri autẽ beati oculi, quia vident; & aures veſtræ, quia audiunt.			
17 Amẽ quippe dico vobis, quia multi Prophetæ, & iuſti cupierunt videre, quæ videtis, & nõ viderunt; & audire, quæ auditis, & non audierunt.			
	18 Et ait illis: Neſcitis parabolã hanc? & quomodo omnes parabolas cognoſcetis?		
19 Vos ergo audite parabolam ſeminantis.		19 Eſt autẽ hæc parabola.	
	20 Qui ſeminat, verbum ſeminat.	20 Semen, eſt verbum Dei.	

O Omnis,

	Matt. 13.		*Mar. 4.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
21	Omnis, qui audit verbum regni, & non intelligit, venit malus, & rapit quod ſeminatum eſt in corde eius: hic eſt, qui ſecus viã ſeminatus eſt.	21	Hi autẽ ſunt qui circa viam, vbi ſeminatur verbum; & cum audierint, confeſtim venit ſathanas, & aufert verbum, quod ſeminatũ eſt in cordibus eorum.	21	Qui autem ſecus viam, hi ſunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credẽtes ſalui fiãt.	
22	Qui autem ſuper petroſa ſeminatus eſt, hic eſt qui verbum audit, & continuò cum gaudio accipit illud, non habet autem in ſe radicem, ſed eſt temporalis. Facta autem tribulatione, & perſecutione propter verbum, continuò ſcandalizatur.	22	Et hi ſunt ſimiliter, qui ſuper petroſa ſeminantur: qui cùm audierint verbum, ſtatim cum gaudio accipiunt illud, & non habent radicem in ſe, ſed temporales ſunt. Deinde orta tribulatione, & perſecutione propter verbum, confeſtim ſcãdalizantur.	22	Nam qui ſupra petram, qui cum audierint, cum gaudio ſuſcipiunt verbum: & hi radices non habent: quia ad tempus credũt, & in tempore tentationis recedunt.	
23	Qui autem ſeminatus eſt in ſpinis, hic eſt, qui verbum audit, & ſollicitudo ſeculi iſtius, & fallacia diuitiarum ſuffocat verbum, & ſine fructu efficitur.	23	Et alij ſunt, qui in ſpinis ſeminantur: hi ſunt, qui verbum audiunt, & ærumnæ ſeculi, & deceptio diuitiarum, & circa reliqua concupiſcentiæ introeuntes, ſuffocant verbum, & ſine fructu efficitur.	23	Quod autem in ſpinas cecidit: hi ſunt, qui audierunt, & à ſollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ, euntes, ſuffocãtur, & non referunt fructum.	
24	Qui verò in terram bonam ſemi-	24	Et hi ſunt, qui ſuper terram bo-	24	Quod autem in bonam terram, hi	

natus

	Matt. 13.		*Mar. 4.*		*Luc. 8.*	*Ioan.*
	natus eſt : hic eſt, qui audit verbum, & intelligit,& fructum affert; & facit, aliud quidem centeſimum, aliud autẽ ſexageſimum, aliud verò trigeſimum.		nam ſeminati ſunt, qui audiunt verbũ, & ſuſcipiũt,& fructificant,vnum triginta, vnum ſexaginta, & vnum cẽtum.		ſunt, qui in corde bono, & optimo audientes verbum retinent, & fructũ afferunt in patientia. ✠	
		25	Et dicebat illis: Nunquid venit lucerna vt ſub modio ponatur, aut ſub lecto? nonne vt ſuper candelabrum ponatur?	25	Nemo autem lucernam accẽdens, operit eã vaſe, aut ſubtus lectũ ponit: ſed ſupra candelabrũ ponit,vt intrãtes videant lumen.	
		26	Non eſt enim aliquid abſcõditum, quod non manifeſtetur,nec factũ eſt occultum; ſed vt in palam veniat.	26	Non eſt enim occultum quod non manifeſtetur, nec abſcõditum quod non cognoſcatur, & in palam veniat.	
		27	Si quis habet aures audiendi, audiat.			
		28	Et dicebat illis: Videte quid audiatis.	28	Videte ergo quomodo audiatis.	
		29	In qua menſura menſi fueritis, remetietur vobis, & adiicietur vobis.			
12	**Supra.**	12	Qui enim habet, dabitur illi: & qui non habet, etiam quod habet, auferetur ab eo.	12	Qui enim habet, dabitur illi:& quicunq; nõ habet,etiã quod putat ſe habere, auferetur ab illo. (Venerunt autẽ ad illũ. c. 59.	

Cap. 61. *Parabola Zizaniorum.*

Matt. 13.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*

1 Aliam parabolam propoſuit illis, dicens:
Dom. 5. poſt Epiph.
✠ Simile factum eſt regnum cœlorum homini, qui ſeminauit bonum ſemen in agro ſuo.
2 Cùm autem dormirent homines, venit inimicus eius, & ſuperſeminauit zizania in medio tritici, & abiit.
3 Cùm autem creuiſſet herba, & fructum feciſſet, tunc apparuerunt & zizania.
4 Accedentes autem ſerui patrisfamilias dixerunt ei: Domine, nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo? vnde ergo habet zizania?
5 Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit.
6 Serui autem dixerunt ei: Vis imus, & colligimus ea?
7 Et ait: Non: ne fortè colligentes zizania, eradicetis ſimul cum eis, & triticum.
8 Sinite vtraque creſcere vſque ad meſſem.
9 Et in tempore meſſis, dicam meſſoribus: Colligite primùm zizania, & alligate ea in faſciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. ✠

Cap. 62. *Parabola ſeminis.*

Matt.	*Mar. 4.*	*Luc.*	*Ioan.*

1 Et dicebat: Sic eſt regnum Dei, quemadmodum ſi homo iaciat ſementem in terram, & dormiat, & exurgat nocte, & die, & ſemen germinet, & increſcat, dum neſcit ille.
2 Vltrò enim terra fructificat, primum herbam, deinde ſpicam, deinde plenum frumentum in ſpica.
3 Et cum produxerit fructus, ſtatim mittit falcem, quoniam adeſt meſſis.

Digitized by Google

CAP. 63. *Parabola ſynapi, & fermenti.*

Matt.13.	*Mar.4.*	*Luc.13.*	*Ioan.*
1 ALiam parabolam propoſuit eis, dicens: *Dom.6 poſt Epiph.* ✠ Simile eſt regnũ cœlorũ grano ſynapis, quod accipiens homo ſeminauit in agro ſuo.	1 ET dicebat: Cui aſſimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud? Sicut granũ ſynapis, quod cum ſeminatũ fuerit in terra.	1 c.115. DIcebat ergo: Cui ſimile eſt regnũ Dei? & cui ſimile æſtimabo illud? Simile eſt grano ſynapis, quod acceptũ homo miſit in hortũ ſuum:	
2 Quod minimum quidem eſt omnibus ſeminibus.	2 Minus eſt omnibus ſeminibus, quæ ſunt in terra.		
3 Cùm autem creuerit, maius eſt omnibus oleribus, & fit arbor, ita vt volucres cœli veniant, & habitent in ramis eius.	3 Et cùm ſeminatũ fuerit, aſcẽdit, & fit maius omnibus oleribus, & facit ramos magnos, ita vt poſſint ſub vmbra eius aues cœli habitare.	3 Et creuit, & factũ eſt in arborem magnam; & volucres cœli requieuerunt in ramis eius.	
4 Aliam parabolam locutus eſt eis: Simile eſt regnũ cœlorũ fermento, quod acceptũ mulier abſcõdit in farinæ ſatis tribus, donec fermẽtatum eſt totũ.		4 Et iterũ dixit: Cui ſimile æſtimabo regnũ Dei? Simile eſt fermẽto, quod acceptũ mulier abſcõdit in farinæ ſata tria, donec fermentaretur totum. (c.116.	
5 Hęc omnia locutus eſt Ieſus in parabolis ad turbas: & ſine parabolis non loquebatur eis.	5 Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbũ, prout poterãt audire: ſine parabolis autem nõ loquebatur eis.		
6 Vt impleretur quod dictũ erat per Prophetã, dicẽtem:			

Matt. 13.		*Mar. 4.*	*Luc.*	*Ioan.*
Aperiam in parabolis os meum, eructabo abſcōdita à conſtitutione mundi. ✠	7	Seorſum autem diſcipulis ſuis diſſerebat omnia. (Et ait illis.cap.35.)		

Cap. 64. *Parabola zizaniorum expoſitio.*

Matt. 13.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 TVnc dimiſſis turbis, venit in domum: & acceſſerunt ad eum diſcipuli eius, dicentes: Ediſſere nobis parabolam zizaniorum agri.			
2 Qui reſpondens ait illis: Qui ſeminat bonum ſemen, eſt filius hominis: ager autem, eſt mundus: bonum verò ſemen, hi ſunt filij regni: zizania autem, filij ſunt nequam: inimicus autem, qui ſeminauit ea, eſt diabolus: meſſis verò, conſummatio ſeculi eſt: meſſores autem, angeli ſunt.			
3 Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur: ſic erit in conſummatione ſeculi.			
4 Mittet filius hominis Angelos ſuos, & colligent de regno eius omnia ſcandala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis.			
5 Ibi erit fletus, & ſtridor dentium.			
6 Tunc iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris eorum.			
7 Qui habet aures audiendi, audiat.			

Cap. 65. *Parabola theſauri, margarita, & ſagena.*

Matt. 13.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
De Virgine, & Martyre: de Virgine tantum: & de Sancta non Virgine.			
1 ✠ SImile eſt regnum cœlorum theſauro abſcondito in agro.			

Quem,

Digitized by Google

Matt. 13.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
2 Quem, qui inuenit homo, abſcondit, & præ gaudio illius vadit, & vendit vniuerſa quæ habet, & emit agrum illum.			
3 Iterum ſimile eſt regnum cœlorum homini negotiatori, quærenti bonas margaritas.			
4 Inuenta autem vna pretioſa margarita, abijt, & vendidit omnia quæ habuit, & emit eam.			
5 Iterum ſimile eſt regnum cœlorum ſagenæ miſſæ in mare, & ex omni genere piſcium congreganti.			
6 Quam, cùm impleta eſſet, educentes: & ſecus littus ſedentes, elegerunt bonos in vaſa; malos autem foras miſerunt.			
7 Sic erit in conſummatione ſeculi. Exibunt angeli, & ſeparabunt malos de medio iuſtorum, & mittent eos in caminum ignis.			
8 Ibi erit fletus, & ſtridor dentium.			
9 Intellexiſtis hæc omnia? Dicunt ei: Etiam.			
10 Ait illis: Ideo, omnis ſcriba doctus in regno cœlorum, ſimilis eſt homini patrifamilias, qui profert de theſauro ſuo noua, & vetera. ✠			

Cap. 66. Iesvs *docens in Nazareth, ſuos arguit populares, & ab iis male accipitur.*

Matt. 13.	*Mar. 6.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
1 ET factum eſt, cum cõſummaſſet Ieſus parabolas iſtas, tranſijt inde.	1 (c.40.) [ET egreſſus inde.		
2 Et veniens in patriam ſuam.	2 Abijt in patriam ſuam.	2 (c.28.) ET venit Nazareth, vbi erat nutritus.	
	3 Et ſequebantur eum diſcipuli ſui.		
4 Docebat eos in	4 Et facto ſabba-	4 Et intrauit ſecun-	

ſynago-

Matt. 13.	*Mar. 6.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
ſynagogis eorum.	to, cœpit in ſynagoga docere.	dum conſuetudinem ſuam die ſabbati in ſynagogã, & ſurrexit legere.	
		5 Et traditus eſt illi liber Iſaiæ Prophetæ: & vt reuoluit librum, inuenit locum, vbi ſcriptũ erat,	
		6 Spiritus Domini ſuper me, propter quod vnxit me, euãgelizare pauperibus miſit me, ſanare cõtritos corde, prædicare captiuis remiſſionẽ, & cæcis viſum, dimittere cõfractos in remiſſionẽ, prędicare annum Domini acceptum, & diẽ retributionis.	
		7 Et cùm plicuiſſet librum, reddidit miniſtro, & ſedit.	
		8 Et omnium in ſynagoga oculi erant intendentes in eum.	
		9 Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta eſt hæc ſcriptura in auribus veſtris.	
10 Ita vt mirarentur, & dicerent:	10 Et multi audientes, admirabantur	10 Et omnes teſtimoniũ illi dabant:	

Vnde

Matt. 13.	*Mar. 6.*	*Luc. 4.*	*Ioan.*
	in doctrina eius, dicentes:	& mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebãt de ore ipſius, & dicebant:	
11 Vnde huic ſapiẽtia hæc, & virtutes?	11 Vnde huic hæc omnia? & quæ eſt ſapientia, quæ data eſt illi, & virtutes tales, quæ per manus eius efficiuntur?		
12 Nonne hic eſt fabri filius? nonne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioſeph, & Simon, & Iudas, & ſorores eius? nonne omnes apud nos ſunt? vnde ergo huic omnia iſta?	12 Nõne hic eſt faber, filius Mariæ, frater Iacobi, & Ioſeph, & Iudæ, & Simonis? nonne & ſorores eius hic nobiſcum ſunt?	12 Nonne hic eſt filius Ioſeph?	
13 Et ſcandalizabãtur in eo.	13 Et ſcãdalizabantur in illo.	*Fer. 2. poſt Dom. 3 Quadr.* 14 ✠ Et ait illis: Vtiq; dicetis mihi hanc ſimilitudinẽ: Medice, cura teipſum. 15 Quanta audiuimus facta in Capharnaum, fac, & hic in patria tua.	
16 Ieſus autem dixit eis: Non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in domo ſua.	16 Et dicebat illis Ieſus: Quia non eſt Propheta ſine honore, niſi in patria ſua, & in domo ſua.	16 Ait autem: Amẽ dico vobis, quia nemo Propheta acceptus eſt in patria ſua.	

Digitized by Google

Matt. 13.	Mar. 6.	Luc. 4.	Ioan.
	& in cognatione ſua.	17 In veritate dico vobis, multæ viduæ erãt in diebus Eliæ in Iſraël, quãdo clauſum eſt cœlũ annis tribus, & mẽſibus ſex, cũ facta eſſet fames magna in omni terra. 18 Et ad nullam illarum miſſus eſt Elias, niſi in Sarepta Sidoniæ ad mulierem viduam. 19 Et multi leproſi erant in Iſraël ſub Eliſæo Propheta: & nemo eorum mundatus eſt, niſi Naáman Syrus. 20 Et repleti ſunt omnes in ſynagoga ira, hæc audientes: & ſurrexerunt, & eiecerunt illum extra ciuitatem. 21 Et duxerũt illum vſq; ad ſuperciliũ montis, ſuper quẽ ciuitas illorũ erat ædificata, vt præcipitarent eum. 22 Ipſe autẽ, trãſiens per medium illorum, ibat. ✠ (Et deſcẽdit. c. 30.	
23 Et non fecit ibi virtutes multas, propter incredu-	23 Et nõ poterat ibi virtutem vllam facere, niſi paucos		

litate

Matt. 13.	*Mar. 6.*	*Luc.*	*Ioan.*
litatem illorum.] (In illo tempore audiuit. c. 69.	infirmos, impoſitis manibus, curauit: & mirabatur, propter incredulitatem eorum.		

CAP. 67. *Dominus iterum circuit prædicans euangelium, & miracula faciens: mulieresq́ circunducit.*

Matt. 9.	*Mar. 6.*	*Luc. 8.*	*Ioan.*
1 (c.41.) ET circuibat Ieſus omnes ciuitates, & caſtella, docens in ſynagogis eorum, & prædicans euãgelium regni.	1 ET circuibat caſtella in circuitu docens.	1 (c.57.) [ET factum eſt deinceps, & ipſe iter faciebat per ciuitates & caſtella prædicans, & euangelizans regnum Dei.	
2 Et curans omnẽ languorem, & omnem infirmitatẽ.			
		3 Et duodecim cũ illo, & mulieres aliquæ, quæ erant curatæ à ſpiritibus malignis, & infirmitatibus; Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua ſeptem dęmonia exierant; & Iohanna vxor Chuſæ procuratoris Herodis; & Suſanna; & aliæ multæ, quæ miniſtrabant ei de facultatibus ſuis.	
4 Videns autẽ turbas, miſertus eſt eis: quia erãt vexa-		(Cum autem turba. cap. 60.	

Matt. 9.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
ti, & iacentes ſicut oues non habentes paſtorem.			
5 Tunc dicit diſcipulis ſuis: Meſſis quidem multa, operarij autem pauci.			
6 Rogate ergo Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam.]			

CAP. 68. *Apoſtoli, accepta in dæmones, & morbos poteſtate, mittuntur ad prædicandum.*

Matth. 10.	*Mar. 6.*	*Luc. 9.* *Fer. 5. poſt Pent.*	*Ioan.*
1 [ET conuocatis duodecim diſcipulis ſuis.	1 ET vocauit duodecim. 7 Et cœpit eos mittere binos.	1 [✠ c.40.) CONuocatis autem duodecim Apoſtolis.	
2 Dedit illis poteſtatem ſpirituum immundorum, vt eijcerent eos.	2 Et dabat illis poteſtatem ſpirituũ immundorum.	2 Dedit illis virtutem, & poteſtatẽ ſuper omnia dæmonia.	
3 Et curarent omnem lãguorem, & omnẽ infirmitatẽ.		3 Et vt languores curarent.	
4 Duodecim autẽ Apoſtolorum nomina ſunt hęc; primus, Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius.			
5 Iacobus Zebedęi, & Ioannes frater eius; Philippus, & Bartholomæus; Thomas, & Matthæus publicanus.			
6 Iacobus Alphæi, & Thaddæus: Si-			

Matt. 10.	*Mar.* 6.	*Luca* 9.	*Ioan.*
mon Cananæus, & Iudas Iſcariotes, qui & tradidit eũ.			
7 Hos duodecim miſit Ieſus.	7 Suprà.	7 Et miſit illos.	
		10 Prædicare regnũ Dei.	
		11 Et ſanare infirmos.	
8 Præcipiens eis dicens:	8 Et præcepit eis:	8 Et ait ad illos:	
9 In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis; ſed potius ite ad oues, quæ perierunt, domus Iſraël.			
10 Euntes autẽ prædicate, dicentes: Quia appropinquauit regnũ cœlorum.		10 Supra.	
11 Infirmos curate.		11 Supra.	
12 Mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmones eijcite, gratis accepiſtis, gratis date.			
13 Nolite poſſidere aurum, neque argentum, neque pecuniã in zonis veſtris: non peram in via, neque duas tunicas, neq; calceamenta, neq; virgã.	13 Ne quid tollerẽt in via, niſi virgam tantũ; non peram, non panem, neq; in zona es; ſed calceatos ſandalijs, & ne induerẽtur duabus tunicis.	13 Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis.	

Digitized by Google

Matt. 10.	*Mar. 6.*	*Luca 9.*	*Ioan.*
Dignus enim eſt operari⁹ cibo ſuo.			
In quancunque autem ciuitatem, aut caſtellum intraueritis, interrogate quis in ea dignus ſit.			
Et ibi manete donec exeatis.	16 Et dicebat eis: Quocunque introieritis in domũ, illic manete, donec exeatis.	16 Et in quãcunque domum intraueritis, ibi manete, & inde ne exeatis.	
Intrantes autem in domum, ſalutate eam, dicentes: Pax huic domui.			
Et ſi quidem fuerit domus illa digna, veniet pax veſtra ſuper eam: ſi autem non fuerit digna, pax veſtra reuertetur ad vos.			
Et quicunq; non receperit vos, neque audierit ſermones veſtros, exeũtes foras de domo, vel ciuitate, excutite puluerem de pedibus veſtris.	19 Et quicunq; non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde, excutite puluerem de pedibus veſtris.	19 Et quicunq; non receperint vos, exeuntes de ciuitate illa, etiam puluerem pedũ veſtrorum excutite.	
	20 In teſtimonium illis.	20 In teſtimonium ſupra illos.	
Amẽ dico vobis, tolerabili⁹ erit terræ Sodomorũ, & Gomorrhæorum in die iudicij, quã illi ciuitati.			

Digitized by Google

Matt. 10.	Mar.	Luc.	Ioan.
In commemor. S. Pauli.			
In feſto S. Barnabæ.			
22 ✠ Ecce, ego mitto vos, ſicut oues in medio luporum.			
23 Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ.			
24 Cauete autem ab hominibus: tradent enim vos in concilijs, & in ſynagogis ſuis flagellabunt vos: & ad præſides, & ad reges ducemini propter me, in teſtimoniū illis, & gentibus.			
25 Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini.			
26 Non enim vos eſtis qui loquimini; ſed ſpiritus patris veſtri, qui loquitur in vobis.			
27 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium: & inſurgent filij in parentes, & morte eos afficient.			
28 Et eritis odio omnibus, propter nomē meū.			
29 Qui autem perſeuerauerit vſque in finem, hic ſaluus erit. ✠			
In feſto S. Athanaſii.			
30 ✠ Cum autem perſequentur vos in ciuitate iſta, fugite in aliam.			
31 Amen dico vobis, non conſummabitis ciuitates Iſraël, donec veniat filius hominis.			
32 Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſeruus ſuper dominum ſuum: ſufficit diſcipulo, vt ſit ſicut magiſter eius, & ſeruo, ſicut dominus eius.			
33 Si patremfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domeſticos eius? ne ergo timueritis eos.			
De Martyre.			
34 T. Nihil enim eſt opertum, quod non reuelabitur: & occultum, quod non ſcietur.			
35 Quod dico vobis in tenebris, dicite in lu-			

Digitized by Google

Matt. 10.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
mine: & quod in aure auditis, prædicate ſuper tecta.			
36 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus: animam autem non poſſunt occidere.			
37 Sed potius timete eũ, qui poteſt & animam, & corpus perdere in gehennam. ✠			
38 Nonne duo paſſeres aſſe veneunt, & vnus ex illis non cadet ſuper terram ſine patre veſtro?			
39 Veſtri autem capilli capitis omnes numerati ſunt. Nolite ergo timere: multis paſſeribus meliores eſtis vos.			
40 Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor, & ego eum coram patre meo, qui in cœlis eſt. T.			
41 Qui autem negauerit me coram hominibus, negabo, & ego eum coram patre meo, qui in cœlis eſt.			
De Martyre non Pontifice.			
42 ✠ NOLITE arbitrari, quia pacem venerim mittere in terram, non veni pacem mittere; ſed gladium.			
43 Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuam.			
44 Et inimici hominis domeſtici eius.			
45 Qui amat patrem, aut matrem pluſquam me, non eſt me dignus. Et qui amat filium, aut filiam ſuper me, non eſt me dignus.			
46 Et qui non accipit crucem ſuam, & ſequitur me, non eſt me dignus.			
47 Qui inuenit animam ſuam, perdet illam: & qui perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam.			
48 Qui recipit vos, me recipit: & qui me recipit, recipit eum, qui me miſit.			
49 Qui recipit Prophetã in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet. Et qui recipit iuſtum in nomine iuſti, mercedẽ iuſti accipiet.			

Et qui-

Digitized by Google

Matt. 10.	*Mar. 6.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
50 Et quicunq; potum dederit vni ex minimis iſtis calicem aquæ frigidę, tantum in nomine diſcipuli: amen dico vobis, non perdet mercedē ſuā.] ✠			
	51 Et exeuntes prædicabant vt pœnitentiam agerēt, & dæmonia multa eijciebant, & vngebant oleo multos ægros, & ſanabāt.	51 Egreſſi autē circuibant per caſtella euangelizantes, & curantes vbique. ✠	
Matt. 11. 52 [Et factum eſt, cum conſummaſſet Ieſus præcipiens duodecim diſcipulis ſuis, trāſijt inde vt doceret, & prædicaret in ciuitatibus eorū. (Ioannes autem cum audiſſet. c. 56.			

Cap. 69. *Fama* Iesv *apud Herodem, & opinio Herodis de* Christo.

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luca 9.*	*Ioan.*
1 c 66) [IN illo tēpore, audiuit Herodes tetrarcha famā Ieſu.	1 ET audiuit rex Herodes.	1 AVdiuit autem Herodes tetrarcha omnia, quæ fiebant ab eo.	
	2 Manifeſtū enim factum eſt nomen eius.		

Digitized by Google

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
3 Et ait pueris ſuis: Hic eſt Ioãnes Baptiſta:	3 Et dicebat:		
		4 Et hæſitabat, eo quod diceretur à quibuſdam:	
5 Ipſe ſurrexit à mortuis: & ideò virtutes operantur in eo. (Herodes enim tenuit. cap. 25.	5 Quia Ioãnes Baptiſta reſurrexit à mortuis, & propterea virtutes operantur in illo.	5 Quia Ioãnes ſurrexit à mortuis.	
	6 Alij autem dicebant: Quia Elias eſt. Alij verò dicebant: Quia Propheta eſt, quaſi vnus ex Prophetis.	6 A quibuſdam verò: Quia Elias apparuit. Ab alijs autẽ: Quia Propheta vnus de antiquis ſurrexit.	
	7 Quo audito, Herodes ait: Quem ego decollaui Ioãnem, hic à mortuis reſurrexit. (Ipſe enim Herodes. cap. 25.	7 Et ait Herodes: Ioannem ego decollaui: Quis eſt autem iſte, de quo ego talia audio? 8 Et quærebat videre eum.	

Cap. 70. *Mors, & ſepultura Ioannis Baptiſtæ.*

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 c. 25.) Ille autem natalis Herodis.	1 c. 25.) Et cùm dies opportunus accidiſſet, Herodes natalis ſui cœnam fecit Principibus, & tribunis, & primis Galilææ.		
2 Saltauit filia Herodiadis in medio, & placuit Herodi.	2 Cumque introiſſet filia ipſius Herodiadis, & ſaltaſſet, & placuiſſet Herodi, ſimulque recumbentibus.		

Vnde

Digitized by Google

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luc.*	*Ioan.*
3 Vnde cum iuramento pollicitus eſt ei dare quodcunque poſtulaſſet ab eo.	3 Rex ait puellæ: Pete à me quodvis, & dabo tibi. Et iurauit illi: Quia quicquid petieris dabo tibi, licet dimidium regni mei.		
4 At illa præmonita à matre ſua: Da mihi, inquit, hìc in diſco caput Ioannis Baptiſtæ.	4 Quæ, cùm exiſſet, dixit matri ſuæ: Quid petam? At illa dixit: Caput Ioãnis Baptiſtæ. Cumque introiſſet ſtatim cum feſtinatione ad Regem, petiuit, dicens: Volo vt protinus des mihi in diſco caput Ioannis Baptiſtæ.		
5 Et contriſtatus eſt Rex. Propter iuramẽtum autem, & eos, qui pariter recumbebãt, iuſſit dari, miſitque.	5 Et contriſtatus eſt Rex. Propter iuſiurandum, & propter ſimul diſcumbentes noluit eam contriſtare; ſed miſſo ſpiculatore, præcepit afferri caput eius in diſco.		
6 Et decollauit Ioannem in carcere: & allatum eſt caput eius in diſco, & datum eſt puellæ: & attulit matri ſuæ.	6 Et decollauit eum in carcere: & attulit caput eius in diſco, & dedit illud puellæ: & puella dedit matri ſuæ.		
7 Et accedentes diſcipuli eius, tulerunt corpus eius, & ſepelierũt illud.	7 Quo audito, diſcipuli eius venerunt, & tulerunt corpus eius: & poſuerunt illud in monumento. ✠		
8 Et venientes nunciauerunt Ieſu.			

Cap. 71. *Miraculum quinque panum.*

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luce 9.*	*Ioann. 6.*
1 QVod cum audiſſet Ieſus.			
	2 ET conueniẽtes Apoſtoli ad Ieſum,renunciauerunt ei omnia,quę egerãt, & docuerant.	2 ET reuerſi Apoſtoli, narrauerũt illi quæcunque fecerunt.	
	3 Et ait illis: Venite ſeorsũ in deſertũ locũ, & requieſcite puſillum.		
	4 Erant enim qui veniebant, & redibant multi, & nec ſpatium manducandi habebant.		
5 Seceſſit inde in nauicula, in locum deſertũ ſeorſum.	5 Et aſcendentes in nauim abierũt in deſertum locum ſeorſum.	5 Et aſſumptis illis, ſeceſſit ſeorſum in locum deſertũ, qui eſt Bethſaïdæ.	*Dom. 4. Quad.* 5 POſt hec ✠ abijt Ieſus trãs mare Galilææ, quod eſt Tyberiadis.
6 Et cùm audiſſent turbæ, ſequutæ ſunt eum pedeſtres de ciuitatibus.	6 Et viderunt eos abeuntes, & cognouerunt multi, & pedeſtres de omnibus ciui-	6 Quod cum cognouiſſent turbæ, ſecutæ ſunt illum.	6 Et ſequebatur eum multitudo magna.

Et exiens

Matt. 14.	Mar. 6.	Luc. 9.	Ioann. 6.
	tatibus cōcurrerunt illuc, & præuenerunt eos.		7 Quia videbāt ſigna, quæ faciebat ſuper his, qui infirmabantur. 8 Subijt ergo in montem Ieſus: & ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis. 9 Erat autem proximū Paſcha, dies feſtus Iudæorum.
10 Et exiens vidit turbā multam, & miſertus eſt eis: & curauit lāguidos eorum.	10 Et exiens vidit turbā multam Ieſus, & miſertus eſt ſuper eos: quia erant ſicut oues non habētes paſtorem: & cœpit illos docere multa.	10 Et excepit eos, & loquebatur illis de regno Dei, & eos, qui cura indigebant, ſanabat.	
11 Veſpere autem facto, acceſſerūt ad eū diſcipuli eius, dicentes: Deſertus eſt locus, & hora iā præterijt: dimitte turbas, vt eūtes in caſtella, emant	11 Et cum iam hora multa fieret, acceſſerunt diſcipuli eius, dicentes: Deſertus eſt locus hic, & iā hora pręterijt: dimitte illos, vt euntes in proximas vil-	11 Dies autem cœperat declinare. Et accedentes duodecim, dixerunt illi: Dimitte turbas, vt euntes in caſtella, villaſque quæ circa ſunt, diuertant, & in-	

	Matt.14.		*Mar. 6.*		*Luc. 9.*		*Ioann. 6.*
	ſibi eſcas.		las, & vicos, emant ſibi cibos, quos mãducent.		ueniant eſcas: quia hic in loco deſerto ſumus.		
2	Ieſus autem dixit eis: Non habent neceſſe ire: date illis vos manducare.	12	Et reſpondẽs ait illis: Date illis vos manducare.	12	Ait autem ad illos: Vos date illis manducare.		
						13	Cùm ſubleuaſſet ergo oculos Ieſus, & vidiſſet, quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippũ: Vnde emem⁹ panes, vt manducent hi?
						14	Hoc autem dicebat tentãs eũ. Ipſe enim ſciebat quid eſſet facturus.
		15	Et dixerunt ei: Eũtes emamus ducentis denariis panes: & dabimus illis manducare.	15	Infra.	15	Reſpondit ei Philippus: ducentorum denariorum panes non ſufficiunt eis, vt vnuſquiſque modicũ quid accipiat.
		16	Et dicit eis: Quot panes habetis? ite, & videte.				
17	Reſpõderũt ei: Non habe-	17	Et cùm cognouiſſent, di-	17	At illi dixerunt: Non ſũt	17	Dicit ei vnus ex diſcipulis e-

mus

	Matt. 14.		*Mar. 6.*		*Luce 9.*		*Ioan. 6.*
	mus hic niſi quinq; panes, & duos piſces.		cũt: Quinque, & duos piſces.		nobis plus quã quinq; panes, & duo piſces.		ius, Andreas frater Simonis Petri: eſt puer vnus hic, qui habet quinq; panes ordeaceos, & duos piſces; ſed hęc quid ſunt inter tantos?
8	Qui ait eis: Afferte mihi illos huc.			15	Niſi forte nos eamus, & emamus in omnem hanc turbam eſcas.		
				20	Erant autem fere viri quinque milia.		
9	Et cùm iuſſiſſet turbam diſcũbere ſuper fœnum.	19	Et præcepit illis, vt accumbere facerent omnes, ſecundum cõtubernia ſuper viride fœnum. Et diſcubuerunt in partes per centenos, & quinquagenos.	19	Ait autem ad diſcipulos ſuos: Facite illos diſcũbere per cõuiuia quinquagenos. Et ita fecerunt. Et diſcũbere fecerunt omnes.	19	Dixit ergo Ieſus: Facite homines diſcumbere. Erat autem fœnum multum in loco. Diſcubuerunt ergo viri.
0	Infra.	20	Infra.	10	Supra.	20	Numero quaſi quinque milia.
1	Acceptis quinque panibus, & duobus piſcibus, aſpiciẽs in cœlum, benedixit, & fregit, & dedit diſcipulis panes; diſcipuli autẽ turbis.	21	Et acceptis quinque panibus, & duobus piſcibus, intuens in cœlum, benedixit, & fregit panes, & dedit diſcipulis ſuis, vt ponerent ante eos, & duos piſces di-	21	Acceptis autem quinque panibus, & duobus piſcibus, reſpexit in cœlum, & benedixit illis, & fregit, & diſtribuit diſcipulis ſuis vt ponerent ante turbas.	21	Accepit ergo Ieſus panes, & cum gratias egiſſet, diſtribuit diſcumbentibus, ſimiliter & ex piſcibus quãtum volebãt.

Et man-

Digitized by Google

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luc 9.*	*Ioan. 6.*
	uiſit omnibus.		
21 Et manducauerũt omnes, & ſaturati ſũt.	22 Et manducauerũt omnes, & ſaturati ſũt.	22 Et manducauerũt omnes, & ſaturati ſũt.	
			23 Vt autẽ impleti ſunt, dixit diſcipulis ſuis: Colligite quæ ſuperauerunt fragmẽta, ne pereant.
24 Et tulerunt reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos.	24 Et ſuſtulerũt reliquias fragmentorũ duodecim cophinos plenos, & de piſcibus.	24 Et ſublatum eſt quod ſuperfuit illis, fragmẽtorum cophini duodecim.	24 Collegerunt ergo, & impleuerũt duodecim cophinos fragmentorũ, ex quinque panibus hordeaceis, quæ ſuperfuerunt his, qui mãducauerãt.
20 Manducantium autẽ fuit numerus, quinque milia virorum, exceptis mulieribus, & paruulis.	20 Erant autem qui manducauerunt, quinque milia virorum.		25 Illi ergo homines cùm vidiſſent quod Ieſus fecerat ſignum, dicebant: Quia hic eſt verè Propheta, qui vẽturus eſt in mundum.

Digitized by Google

CAP. 72. IESVS *fugit regnum: ſuper mare cum Petro ambulat: multos ſanat.*

Matt 14.	*Mar. 6.*	*Luc.*	*Ioan 6.*
In octaua SS. Apoſtolor. Petri, & Pauli.			
1 ET ſtatim ✠ compulit Ieſus diſcipulos aſcēdere in nauiculam; & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas.	1 ET ſtatim coēgit diſcipulos ſuos aſcendere nauim, vt præcederēt eum trans fretū ad Bethſaïdam, dum ipſe dimitteret populum.		
			2 IESVS ergo cum cognouiſſet, quia venturi eſſent, vt raperent eum, & facerent eum Regem.
3 Et dimiſſa turba aſcendit in montem ſolus orare.	3 Et cùm dimiſiſſet eos, abijt in montem orare.		3 Fugit iterum in montem ipſe ſolus. ✠
			4 Vt autem ſerò factum eſt, deſcenderunt diſcipuli eius ad mare. Et cū aſcēdiſſent nauim, venerūt trans mare in Capharnaū.
	Sabbato poſt cineres.		
5 Veſpere autem facto, ſolus erat ibi: nauicula autem in medio mari, iactabatur fluctibus: Erat enim contrarius ventus.	5 ET ✠ cùm ſerò eſſet, erat nauis in medio mari, & ipſe ſolus in terra. Et videns eos laborātes in remigando (erat enim ventus contrarius eis)		5 Et tenebræ iam factæ erant, & nō venerat ad eos Ieſus. Mare autem, vento magno flante, exurgebat.

Digitized by Google

Matth. 14.	*Mar.* 6.	*Luc.*	*Ioan.* 6.
6 Quarta autem vigilias noctis, venit ad eos, ambulans ſuper mare. Et videntes eum ſuper mare ambulãtem, turbati ſunt, dicẽtes: Quia phantaſma eſt. Et præ timore clamauerũt.	6 Et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans ſupra mare,& volebat præterire eos. At illi vt viderunt eum ambulantem ſupra mare, putauerũt phãtaſma eſſe,& exclamauerunt: omnes enim viderunt eũ, & cõturbati ſunt.		6 Cùm remigaſſét ergo quaſi ſtadia vigintiquinq;, aut triginta, vident Ieſum ambulantem ſupra mare,& proximum naui fieri, & timuerunt.
7 Statimq́ue Ieſus locutus eſt eis, dicens: Habete fiduciam; ego ſum, nolite timere.	7 Et ſtatim locutus eſt cum eis, & dixit eis: Confidite, ego ſum, nolite timere.		7 Ille autem dicit eis: Ego ſum, nolite timere.
8 Reſpondens autem Petrus, dixit: Domine, ſi tu es, iube me ad te venire ſuper aquas. At ipſe ait: Veni.			
9 Et deſcendẽs Petrus de nauicula, ambulabat ſuper aquam, vt veniret ad Ieſum.			
10 Videns verò ventum validum, timuit: & cùm cœpiſſet mergi, clamauit, dicens: Domine, ſaluum me fac.			
11 Et continuò Ieſus extendens ma-			

num,

Matt. 14.	*Mar.* 6.	*Luc.*	*Ioann.* 6.
num, apprehendit eum, & ait illi: Modicæ fidei, quare dubitaſti?			
			12 Voluerunt ergo accipere eum in nauim.
[illegible] Et cùm aſcendiſſent in nauiculam, ceſſauit ventus.	13 Et aſcendit ad illos in nauim, & ceſſauit ventus.		
			14 Et ſtatim nauis fuit ad terram, in quam ibant.
	15 Et plus magis intra ſe ſtupebant: non enim intellexerũt de panibus. Erat enim cor eorum obcæcatum.		
16 Qui autem in nauicula erant, venerunt, & adorauerunt eum, dicẽtes: Verè filius Dei es. ✠			
17 Et cùm transfretaſſent, venerunt in terram Geneſar.	17 Et cùm transfretaſſent, venerũt in terrã Geneſareth.		
	18 Et applicuerunt: cumque egreſſi eſſent de naui.		
19 Et cũ cognouiſſent eum viri loci illius, miſerunt in vniuerſam regionem illam, & obtulerunt ei omnes malè habentes: & rogabant eum, vt	19 Cõtinuò cognouerũt eum, & percurrentes vniuerſam regionem illam, cœperunt in grabbatis eos, qui ſe malè habebant, circunferre, vbi		

Matt. 14.	*Mar. 6.*	*Luc.*	*Ioan.*
vel fimbriam veſtimenti eius tangerent.	audiebant eum eſſe: & quocunque introibat in vicos, vel in villas, aut ciuitates, in plateis ponebant infirmos, & deprecabantur eum, vt vel fimbriam veſtimenti eius tangerent.		
10 Et quicunque tetigerunt, ſalui facti ſunt.]	10 Et quotquot tangebãt eum, ſalui fiebant. ✠]		

Cap. 73. *De pane cœleſti, eiuſq; manducatione.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioann. 6.*

1 ALtera die, turba quæ ſtabat trans mare, vidit quia nauicula alia non erat ibi, niſi vna, & quia non introiſſet cum diſcipulis ſuis Ieſus in nauim; ſed ſoli diſcipuli eius abiiſſent: aliæ verò ſuperuenerunt naues à Tyberiade iuxta locum, vbi manducauerant panem, gratias agente Domino.

2 Cum ergo vidiſſet turba, quia Ieſus non eſſet ibi, neque diſcipuli eius, aſcenderunt in nauiculas, & venerunt Capharnaum, quærentes Ieſum.

3 Et cùm inueniſſent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc veniſti?

4 Reſpondit eis Ieſus, & dixit: Amen, amen, dico vobis, quæritis me, non quia vidiſtis ſigna; ſed quia manducaſtis ex panibus, & ſaturati eſtis.

5 Operamini non cibum, qui perit; ſed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis: hunc enim Pater ſignauit Deus.

6 Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus vt operemur opera Dei?

7 Reſpondit Ieſus, & dixit eis: Hoc eſt opus

Dei,

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan. 6.*

Dei, vt credatis in eum, quem miſit ille.
8 Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis ſignũ,
vt videamus, & credamus tibi? quid operaris?
Patres noſtri manducauerunt manna in deſerto, ſicut ſcriptum eſt: Panem de cœlo dedit eis manducare.
9 Dixit ergo eis Ieſus: Amen, amen dico vobis, non Moyſes dedit vobis panem de cœlo; ſed Pater meus dat vobis panem de cœlo verum.
10 Panis enim Dei eſt, qui de cœlo deſcendit, & dat vitam mundo.
11 Dixerunt ergo ad eum: Domine, ſemper da nobis panem hunc.
12 Dixit autem eis Ieſus: Ego ſum panis vitæ, qui venit ad me, non eſuriet; & qui credit in me, non ſitiet vnquam. Sed dixi vobis, quia & vidiſtis me, & non creditis.

Pro defunctis.

13 ✠ OMNE quod dat mihi Pater, ad me veniet: & eum qui venit ad me, non eijciam foras. Quia deſcendi de cœlo, non vt faciam voluntatem meam; ſed voluntatem eius, qui miſit me.
14 Hæc eſt autem voluntas eius, qui miſit me, Patris: vt omne quod dedit mihi, non perdam ex eo; ſed reſuſcitem illud in nouiſſimo die.
15 Hæc eſt autem voluntas Patris mei, qui miſit me, vt omnis, qui videt filium, & credit in eum, habeat vitam æternam: & ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. ✠
16 Murmurabant ergo Iudæi de illo, quia dixiſſet: Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi; & dicebant: Nonne hic eſt Ieſus filius Ioſeph, cuius nos nouimus patrem, & matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de cœlo deſcendi?

Matt.	Mar.	Luc.	Ioann. 6.

Fer. 4. quat. temp. Pentec.

17 Reſpondit ergo Ieſus, & dixit eis: Nolite murmurare in inuicem. ✠ Nemo poteſt venire ad me, niſi Pater, qui miſit me, traxerit eum, & ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die.

18 Eſt ſcriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei Omnis, qui audiuit à Patre, & didicit, venit ad me.

19 Non quia Patrem vidit quiſquam, niſi is, qui eſt à Deo: hic vidit Patrem: Amen, amen dico vobis, qui credit in me, habet vitã æternam.

20 Ego ſum panis vitæ. Patres veſtri manducauerunt manna in deſerto, & mortui ſunt. Hic eſt panis de cœlo deſcendens, vt ſi quis ex ipſo manducauerit, non moriatur.

Pro defunctis.

21 T. Ego ſum panis viuus, qui de cœlo deſcendi. Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum: & panis, quem ego dabo, caro mea eſt, pro mundi vita. ✠

22 Litigabant ergo Iudæi ad inuicem, dicentes: Quomodo poteſt hic nobis carnem ſuam dare ad manducandum?

23 Dixit ergo eis Ieſus: Amen, amen dico vobis, niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.

24 Qui manducat meam carnem, & bibit meũ ſanguinem, habet vitam æternam: & ego reſuſcitabo eum in nouiſſimo die. T.

In feſto corporis CHRISTI.

25 ✠ Caro enim mea verè eſt cibus, & ſanguis meus verè eſt potus.

26 Qui manducat meã carnem, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo.

27 Sicut miſit me viuẽs Pater, & ego viuo propter Patrem: & qui manducat me, & ipſe

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 6.
			viuet propter me.
			58 Hic eſt panis, qui de cœlo deſcendit. Non ſicut manducauerunt patres veſtri manna, & mortui ſunt. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. ✠
			59 Hæc dixit in ſynagoga docens, in Capharnaum. Multi ergo audientes ex diſcipulis eius, dixerunt: Durus eſt hic ſermo, & quis poteſt eum audire?
			60 Sciens autem Ieſus apud ſemetipſum, quia murmurarent de hoc diſcipuli eius, dixit eis: Hoc vos ſcandalizat?
			61 Si ergo videritis filium hominis aſcendentem, vbi erat prius?
			62 Spiritus eſt, qui viuificat; caro non prodeſt quicquam verba, quæ ego locutus ſum vobis, ſpiritus, & vita ſunt.
			63 Sed ſunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Ieſus, qui eſſent non credentes, & quis traditurus eſſet eum.
			64 Et dicebat: Propterea dixi vobis, quia nemo poteſt venire ad me, niſi fuerit ei datum à Patre meo.
			65 Ex hoc multi diſcipulorum eius abierunt retro: & iam non cum illo ambulabant.
			66 Dixit ergo Ieſus ad duodecim: Nunquid & vos vultis abire?
			67 Reſpondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes: & nos credidimus, & cognouimus, quia tu es Chriſtus filius Dei.
			68 Reſpondit eis Ieſus: Nonne ego vos duodecim elegi; & ex vobis vnus diabolus eſt? Dicebat autem Iudam Simonis Iſcariotem. Hic enim erat traditurus eum, cum eſſet vnus ex duodecim.]

Finis

Digitized by Google

Finis tertiæ partis continentis acta IESV *à ſecundo Paſchate, vſque ad tertium; acta nempe ſecundi anni prædicationis ſuæ. Anni tertii geſta nunc ſequuntur.*

Pars quarta.

CAP. 74. *De lotione manuum, & impiis traditionibus.*

Matt. 15.

Fer. 4. poſt Dom. 3. Quadr.

1 [TVnc ✠ acceſſerunt ad eum ab Hieroſolymis Scribæ, & Phariſæi.

Mar. 7.

2 [ET conueniunt ad eũ Phariſæi, & quidam de Scribis, venientes ab Hieroſolymis.

3 Et cùm vidiſſent quoſdam ex diſcipulis eius communibus manibus, id eſt, non lotis, mãducare panes, vituperauerunt.

4 Phariſæi enim, & omnes Iudæi, niſi crebrò lauerint manus, non manducant, tenentes traditionẽ ſeniorum: & à foro, niſi

Luc.

Ioann. 7.

Fer 3. poſt Dom Paſ.

1 [POſt hæc autem, ✠ ambulabat Ieſus in Galilæam, non enim volebat in Iudæam ambulare: quia quærebãt eũ Iudæi interficere.

Matt.15.	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
	baptizentur, non comedunt.		
	5 Et alia multa ſunt, quæ tradita ſunt illis ſeruare, baptiſmata calicum, & vrceorum, & æramentorum, & lectorum.		
6 Dicentes: Quare diſcipuli tui tranſgrediuntur traditionem ſeniorum? non enim lauant manus ſuas, cum panem manducant. Ipſe autem reſpondens ait illis:	6 Et interrogabant eum Phariſæi,& Scribę: Quare diſcipuli tui non ambulāt iuxta traditionem ſeniorum; ſed communibus manibus manducant panem? At ille reſpondens, dixit eis:		
7 Infra.	7 Bene prophetauit Iſaias de vobis hypocritis, ſicut ſcriptum eſt: Populus hic, labijs me honorat, cor autem eorum longè eſt à me.		
8 Infra.	8 In vanum autem me colunt, docentes doctrinas, & præcepta hominum.		
	9 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptiſmata vrceorum & calicum: & alia ſimilia his, facitis multa.		
10 Quare & vos tranſgredimini mandatum Dei, propter traditionem veſtram?	10 Et dicebat illis: Bene irritum facitis præceptū Dei, vt traditionem veſtram ſeruetis.		
11 Nam Deus dixit: Honora patrem, & matrē: & qui maledixerit patri,	11 Moyſes enim dixit: Honora patrem tuum, & matrem tuā: & qui ma-		

	Matt. 15.		*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
	vel matri, morte moriatur.		ledixerit patri, vel matri, morte moriatur.		
5	Vos autẽ dicitis: Quicunque dixerit patri, vel matri: Munus, quodcunque eſt ex me, tibi proderit: & non honorificabit patrem ſuum, aut matrem ſuam.	12	Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut matri: Corban, quod eſt, donum, quodcunque ex me, tibi profuerit: & vltra non dimittitis eum quicquam facere patri ſuo, aut matri.		
6	Et irritum feciſtis mãdatum Dei, propter traditionem veſtram.	13	Reſcindentes verbum Dei, per traditionem veſtram, quam tradidiſtis.		
7	Hypocritæ, bene prophetauit de vobis Iſaias, dicens: Populus hic, labiis me honorat: cor autem eorum longè eſt à me.	14	Et ſimilia huiuſmodi multa facitis.		
8	Sine cauſa autem colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum.				
10	Et cõuocatis ad ſe turbis, dixit eis: Audite, & intelligite: non quod intrat in os, coinquinat hominem; ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem.	15	Et aduocans iterũ turbam, dicebat illis: Audite me omnes, & intelligite, nihil eſt extra hominẽ, introiens in eum, quod poſſit eum coinquinare: ſed quæ de homine procedunt, illa ſunt, quæ communicant hominem.		
		16	Si quis habet aures audiendi, audiat.		
12	Tunc accedentes diſcipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Phariſæi, audi-				

Matt. 15

to verbo hoc, ſcandali-
zati ſunt?
18 At ille reſpondens, ait:
Omnis plantatio, quam
non plãtauit pater meus
cœleſtis, eradicabitur. Si-
nite illos: cæci ſunt, &
duces cæcorum. Cæcus
autem ſi cæco ducatum
pręſtet, ambo in foueam
cadunt.
19 Reſpondens autem Pe-
trus, dixit eis: Ediſſere
nobis parabolam iſtam.
At ille dixit: Adhuc &
vos ſine intellectu eſtis?
non intelligitis, quia om-
ne quod in os intrat, in
ventrem vadit, & in ſe-
ceſſum emittitur?
20 Quæ autem procedunt
de ore, de corde exeunt,
& ea coinquinant homi-
nem. De corde enim ex-
eunt cogitationes malæ,
homicidia, adulteria, for-
nicationes, furta, falſa
teſtimonia, blaſphemiæ.
Hæc ſunt, quæ coinqui-
nant hominem.

Mar. 7.

19 Et cùm introiſſet in do-
mum à turba, interro-
gabant eum diſcipuli e-
ius parabolam. Et ait il-
lis: Sic & vos impruden-
tes eſtis? non intelligitis,
quia omne extrinſecus
introiens in hominem,
nõ poteſt eum commu-
nicare? quia non intrat
in cor eius; ſed in ven-
trem vadit, & in ſeceſsũ
exit, purgãs omnes eſcas.
20 Dicebat autem, quo-
niam quę de homine ex-
eunt, illa communicant
hominẽ. Ab intus enim
de corde hominum ma-
læ cogitationes proce-
dunt, adulteria, fornica-
tiones, homicidia, furta,
auaritiæ, nequitiæ, do-
lus, impudicitiæ, oculus
malus, blaſphemia, ſu-
perbia, ſtultitia. Omnia
hæc mala ab intus pro-
cedunt, & communi-

Luc.

Joan.

Matthæi 15.	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
	cant hominem.		
21 Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem. ✠			

C A P. 75. *Filia Cananeæ liberatur à dæmonio.*

Matt. 15. *Fer. 5. poſt Dom. 1. Quadr.*	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ET ✠ egreſſus inde Ieſus, receſſit in partes Tyri, & Sydonis.	1 ET inde ſurgens, abijt in fines Tyri, & Sydonis.		
	2 Et ingreſſus domum, neminem voluit ſcire, & non potuit latere.		
3 Et ecce mulier Cananæa à finibus illis egreſſa, clamauit, dicens ei: Miſerere mei Domine filij Dauid, filia mea male à dæmonio vexatur.	3 Mulier enim ſtatim vt audiuit de eo, cuius filia habebat ſpiritum immundũ, intrauit, & procidit ad pedes eius. Erat enim mulier Gentilis, Syrophœniſſa genere. Et rogabat eum vt dæmonium eijceret de filia eius.		
4 Qui non reſpondit ei verbum.			
5 Et accedentes diſcipuli eius, rogabant eum, dicentes: Dimitte eam, quia clamat poſt nos.			
6 Ipſe autem reſpõdens, ait: Non ſum miſſus, niſi ad oues, quæ perierũt domus Iſraël.			
7 At illa venit, & adorauit eum, dicens: Domi-			

ne, ad.

Digitized by Google

Matt. 15.	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
ne, adiuua me.			
8 Qui reſpondens, ait: Non eſt bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus.	8 Qui dixit illi: Sine prius ſaturari filios, non eſt enim bonum ſumere panem filiorum, & mittere canibus.		
9 At illa dixit: Etiam Domine: nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de menſa dominorum ſuorum.	9 At illa reſpondit, & dixit illi: Vtique Domine: nam & catelli comedũt ſub menſa de micis puerorum.		
10 Tunc reſpondens Ieſus, ait illi: O mulier, magna eſt fides tua: fiat tibi ſicut vis.	10 Et ait illi: Propter hũc ſermonem, vade, exijt dæmonium a filia tua.		
11 Et ſanata eſt filia eius ex illa hora. ✠	11 Et cùm abijſſet domũ ſuam, inuenit puellam iacentem ſupra lectum, & dæmonium exijſſe.		

CAP. 76. *Surdus, & mutus, cum aliis multis languidis, curatur.*

Matt. 15.	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
	Dom. 11. poſt Pentec.		
1 ET cùm tranſiſſet inde Ieſus, venit ſecus mare Galilęæ.	1 ET iterum ✠ exiens de finibus Tyri, venit per Sydonem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapoleos.		
	2 Et adducunt ei ſurdum, & mutum: & deprecabantur eum, vt imponat illi manum.		
	3 Et apprehendens eum de turba ſeorſum, miſit digitos ſuos in auriculas		

Matt. 15.	*Mar. 7.*	*Luc.*	*Ioan.*
	eius: & expuens tetigit linguam eius, & ſuſpiciens in cœlum, ingemuit, & ait illi: Ephphetha, quod eſt, adaperire.		
	4 Et ſtatim apertæ ſunt aures eius, & ſolutum eſt vinculum linguæ eius, & loquebatur recte.		
	5 Et præcepit illis, ne cui dicerent.		
	6 Quáto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant, & eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit, & ſurdos fecit audire, & mutos loqui.] ✠		
7 Et aſcendens in montem, ſedebat ibi: & acceſſerunt ad eum turbæ multæ habentes ſecum mutos, cæcos, claudos, debiles, & alios multos, & proiecerunt eos ad pedes eius.			
8 Et curauit eos, ita vt turbæ mirarentur, videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes: & magnificabant Deum Iſraël.			

C A P. 77. *Septem panibus turba multa reficitur.*

Matth. 15.	*Mar. 8.* *Dom. 6. poſt Pentec.*	*Luc.*	*Ioan.*
	1 [IN diebus illis, iterum ✠ cum turba multa eſſet, nec haberent quod manducarent.		
2 IEsvs autem, conuocatis diſcipulis ſuis, dixit: Miſereor turbæ, quia triduo iam perſeuerant mecum, & non habent quod manducent.	2 Conuocatis diſcipulis, ait illis: Miſereor ſuper turbam, quia ecce iam triduo ſuſtinent me, nec habent quod manducent.		
3 Et dimittere eos ieiunos nolo, ne deficiant in via.	3 Et ſi dimiſero eos ieiunos in domum ſuam, deficient in via.		
	4 Quidam enim ex eis, de longè venerunt.		
5 Et dicunt ei diſcipuli: Vnde ergo nobis in deſerto panes tantos, vt ſaturemus turbam tantam?	5 Et reſponderunt ei diſcipuli ſui: Vnde illos quis poterit hic ſaturare panibus in ſolitudine?		
6 Et ait illis Ieſus: Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem.	6 Et interrogauit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem.		
7 Et paucos piſciculos.			
8 Et præcepit turbæ, vt diſcumberent ſuper terram.	8 Et præcepit turbæ diſcumbere ſuper terram.		
9 Et accipiens ſeptẽ panes, & piſces, & gratias agens, fregit, & dedit diſcipulis ſuis, & diſci-	9 Et accipiẽs ſeptem panes, gratias agens, fregit, & dabat diſcipulis ſuis, vt apponerent, &		

Matt. 15.	*Mar.* 8.	*Luc.*	*Ioan.*
puli dederunt populo.	appoſuerunt turbæ. Et habebāt piſciculos paucos, & ipſos benedixit, & iuſſit apponi.		
Et comederūt omnes, & ſaturati ſunt.	10 Et manducauerunt, & ſaturati ſunt.		
1 Et quod ſuperfuit de fragmentis, tulerunt ſeptem ſportas plenas.	11 Et ſuſtulerūt quod ſuperauerat de fragmentis ſeptem ſportas.		
12 Erant autem, qui manducauerunt, quatuor milia hominum, extra paruulos, & mulieres. Et dimiſſa turba.	12 Erant autem, qui manducauerant, quaſi quatuor milia. Et dimiſit eos. ✠		
13 Aſcēdit in nauiculam, & venit in fines Magedan.]	13 Et ſtatim aſcendēs nauim cum diſcipulis ſuis, venit in partes Dalmanutha.		

Cap. 78. *Reprahenduntur ſignum e cœlo quærentes.*

Matt. 16.	*Mar.* 8.	*Luc.*	*Ioann.*
1 [ET acceſſerunt ad eum Phariſæi, & Sadducæi tentantes: & rogauerunt eum, vt ſignum de cœlo oſtenderet eis.	1 ET exierunt Phariſæi, & cœperunt conquirere cū eo, quærentes ab illo ſignum de cœlo, tentantes eum.		
2 At ille reſpondens, ait illis: Facto veſpere dicitis; ſerenum erit: rubicundum eſt enim cœlum.			
3 Et mane: Hodie tempeſtas: rutilat enim triſte cœlum.			
4 Faciem ergo cœli diiu-			

dicare

Matt. 16.	Mar. 8.	Luc.	Joan.
dicare noſtis: ſigna autẽ temporum non poteſtis ſcire?			
5 Generatio mala, & adultera ſignum quærit, & ſignum non dabitur ei, niſi ſignum Ionę Prophetæ.	5 Et ingemiſcens ſpiritu, ait: Quid generatio iſta ſignum quærit? Amen dico vobis, ſi dabitur generationi iſti ſignum.		

CAP. 79. *Fermentum praue doctrinæ cauendum.*

Matt. 16.	Mar. 8.	Luc.	Joan.
1 Et relictis illis, abijt.	1 Et dimittens eos, aſcẽdit iterum nauim, & abijt trans fretum.		
2 Et cùm veniſſent diſcipuli eius trans fretum, obliti ſunt panes accipere.	2 Et obliti ſunt panes ſumere.		
	3 Et niſi vnum panẽ non habebant ſecum in naui.		
4 Qui dixit illis: Intuemini, & cauete à fermento Phariſæorum, & Sadducæorum.	4 Et præcipiebat eis dicens: Videte, & cauete à fermento Phariſæorum, & fermento Herodis.		
5 At illi cogitabant intra ſe, dicentes: Quia panes non accepimus.	5 Et cogitabant ad alterutrum, dicẽtes: Quia panes non habemus.		
6 Sciens autem Ieſus, dixit: Quid cogitatis intra vos, modicæ fidei, quia panes non habetis?	6 Quo cognito, ait illis Ieſus: Quid cogitatis, quia panes non habetis?		
7 Nondum intelligitis?	7 Nondum cognoſcitis, nec intelligitis? adhuc		

Matt. 16.	*Mar. 8.*	*Luc.*	*Ioan*
	cæcatũ habetis cor veſtrum? oculos habentes non videtis? & aures habentes non auditis?		
8 Neque recordamini quinq; panum, in quinque milia hominum, & quot cophinos ſumpſiſtis?	8 Nec recordamini, quãdo quinque panes fregi in quinque milia, quot cophinos fragmẽtorum plenos ſuſtuliſtis?		
	9 Dicunt ei: Duodecim.		
10 Neque ſeptem panum in quatuor milia hominum, & quot ſportas ſumpſiſtis?	10 Quando & ſeptem panes in quatuor milia, quot ſportas fragmentorum tuliſtis?		
	11 Et dicunt ei: Septem.		
12 Quare non intelligitis:	12 Et dicebat eis: Quomodo nondum intelligitis?		
13 Quia non de pane dixi vobis: Cauete à fermento Phariſæorum, & Sadducæorum?			
14 Tunc intellexerũt, quia non dixit cauendum à fermento panum; ſed à doctrina Phariſæorum, & Sadducæorum.			

CAP. 80. *Cæcus in Bethſaïda curatur.*

Matt.	*Mar. 8.*	*Luc.*	*Ioan.*
	1 ET veniunt Bethſaïdam: & adducunt ei cæcum, & rogabant eum, vt illum tangeret.		
	2 Et apprehenſa manu cæci, eduxit eum extra vicum: & expuens in oculos eius, impoſitis manibus ſuis, interrogauit eum, ſi quid		

videret.

Matt.	Mar. 8.	Luc.	Ioan.
	videret.		
	3 Et aſpiciens ait: Video homines velut arbores ambulantes.		
	4 Deinde iterum impoſuit manus ſuper oculos eius, & cœpit videre, & reſtitutus eſt, ita vt clarè videret omnia.		
	5 Et miſit illum in domum ſuam, dicens: Vade in domum tuam: & ſi in vicum introieris, nemini dixeris.		

CAP. 81. *Claues Petro confitenti promittuntur.*

Matt. 16. *In feſto SS. Apoſtolor. Petri, & Pauli.*	*Mar. 8.*	*Luce 9.*	*Ioan.*
1 ✠ VEnit autẽ IESVS in partes Cæſareæ Philippi.	1 ET egreſſus eſt Ieſus, & diſcipuli eius in caſtella Cæſareæ Philippi.		
		2 ET factũ eſt, cùm ſolus eſſet orans, erant cũ illo, & diſcipuli.	
3 Et interrogabat diſcipulos ſuos, dicens: Quem dicũt homines eſſe filiũ hominis?	3 Et in via interrogabat diſcipulos ſuos dicens eis: Quem me dicunt eſſe homines?	3 Et interrogauit illos, dicẽs: Quem me dicunt eſſe turbæ?	
4 At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptiſtam, alij autem Eliam, alij verò Ieremiam, aut vnum ex Prophetis.	4 Qui reſponderunt illi, dicentes: Ioannem Baptiſtã, alij Eliam, alij verò quaſi vnũ de Prophetis.	4 At illi reſponderunt, & dixerunt: Ioannem Baptiſtã, alij autem Eliam, alij verò, quia vnus Propheta de prioribus ſurrexit.	
5 Dicit illis Ieſus:	5 Tunc dicit illis:	5 Dixit autem illis:	

Matt. 16.	*Mar. 8.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
Vos autem, quem me eſſe dicitis?	Vos verò, quē me eſſe dicitis?	Vos autem, quem me eſſe dicitis?	
6 Reſpondens Simon Petrus, dixit: Tu es Chriſtus Filius Dei viui.	6 Reſpondens Petrus, ait ei: Tu es Chriſtus.	6 Reſpondens Simon Petrus, dixit: Chriſtum Dei.	
7 Reſpondens autem Ieſus, dixit ei: Beatus es Simon Bar-Iona: quia caro, & ſanguis non reuelabit tibi; ſed Pater meus, qui in cœlis eſt.			
8 Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petrā ædificabo Eccleſiam meam.			
9 Et portæ inferi non præualebunt aduerſus eam.			
10 Et tibi dabo claues regni cœlorum.			
11 Et quodcunq; ligaueris ſuper terram, erit ligatū & in cœlis: & quodcunq; ſolueris ſuper terram, erit ſolutū & in cœlis. ✠			
12 Tunc præcepit diſcipulis ſuis, vt nemini dicerent, quia ipſe eſſet Ieſus Chriſtus.	12 Et comminatus eſt eis, ne cui dicerent de illo.	12 At ille increpans illos, præcepit ne cui dicerent hoc.	

Digitized by Google

Cap. 82. Christi *mors, & reſurrectio prædicitur: Petruſq; reprehenditur.*

Matt. 16.	*Mar. 8.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
1 Exinde cœpit Ieſus oſtēdere diſcipulis ſuis, quia oporteret eū ire Hieroſolymā, & multa pati à ſenioribus, & ſcribis, & principibus ſacerdotum, & occidi, & tertia die reſurgere.	1 Et cœpit docere eos, quoniam oportet filium hominis pati multa, & reprobari à ſenioribus, & à ſummis ſacerdotibus, & ſcribis, & occidi, & poſt tres dies reſurgere.	1 Dicens: Quia oportet filiū hominis multa pati, & reprobari à ſenioribus, & principibus ſacerdotū, & ſcribis, & occidi, & tertia die reſurgere.	
	2 Et palam verbū loquebatur.		
3 Et aſſumens eum Petrus, cœpit increpare illum, dicens: Abſit à te, Domine, non erit tibi hoc.	3 Et apprehendens eum Petrus, cœpit increpare eum.		
4 Qui conuerſus dixit Petro: Vade poſt me Sathana, ſcandalum es mihi: quia non ſapis ea, quæ Dei ſunt: ſed ea, quæ hominum.	4 Qui conuerſus, & videns diſcipulos ſuos, comminatus eſt Petro, dicens: Vade retro me Sathana: quoniam non ſapis quæ Dei ſunt: ſed quæ ſunt hominum.		

CAP. 83. *Quidnam ſit* CHRISTVM *vere ſequi, explicatur.*

Matth. 16. De Mart. Pont.	Mar. 8.	Luc. 9.	Ioan.
1 TVnc Ieſus dixit diſcipulis ſuis: ✠ Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.	1 ET conuocata turba cũ diſcipulis ſuis, dixit eis: Si quis vult me ſequi, deneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me.	1 DIcebat autem ad omnes: Si quis vult poſt me venire, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me.	
2 Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam.	2 Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam.	2 Qui enim voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet illam.	
3 Qui autem perdiderit animã ſuã propter me, inueniet eam.	3 Qui autem perdiderit animã ſuã propter me, & euãgelium, ſaluam faciet eam.	3 Nam qui perdiderit animã ſuam propter me, ſaluã faciet illam.	
4 Quid enim prodeſt homini, ſi mundum vniuerſum lucretur: animæ verò ſuę detrimentum patiatur?	4 Quid enim proderit homini, ſi lucretur mũdum totum, & detrimentum animæ ſuæ faciat?	4 Quid enim proficit homo, ſi lucretur vniuerſum mundum, ſe autẽ ipſum perdat, & detrimentum ſui faciat?	
5 Aut quam dabit homo commutationem pro anima ſua?	5 Aut quid dabit homo commutationis pro anima ſua?		
	6 Qui enim me cõfuſus fuerit, & verba mea in generatione iſta adultera & peccatrice: &	6 Nam qui me erubuerit, & meos ſermones, hunc filius hominis erubeſcet, cum ve-	

Filius

Matt. 16.	*Mar.* 8.	*Luca* 9.	*Ioan.*
	filius hominis cõfundetur eũ, cum venerit in gloria Patris ſui, cũ Angelis ſanctis.	nerit in maieſtate ſua, & Patris, & ſanctorum Angelorum.	
7 Filius enim hominis venturus eſt in gloria Patris ſui, cum Angelis ſuis: & tunc reddet vnicuique ſecundum opera eius. ✠			
8 Amé dico vobis, sũt quidam de hic ſtantibus, qui non guſtabunt morté, donec videant filium hominis venientem in regno ſuo.]	8 Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia ſunt quidam de hic ſtantibus, qui non guſtabunt mortem, donec videant regnum Dei ventés in virtute.]	8 Dico autem vobis, verè ſunt aliqui hic ſtantes, qui nõ guſtabũt mortem, donec videãt regnum Dei.	

Cap. 84. *Domini transfiguratio.*

Matt. 17. *Dom.* 2. *Quadr.* *Sab.* 4. *temp Quad.* *In feſto Transfigur. Domini.*	*Mar.* 9.	*Luc.* 9.	*Ioan.*
1 [ET poſt dies ſex ✠ aſſumit Ieſus Petrum, & Iacobũ, & Ioannem fratrem eius.	1 [ET poſt dies ſex aſſumit Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem.	1 FActum eſt autem poſt hæc verba fere dies octo, & aſſumpſit Petrum, & Iacobum, & Ioannem.	
2 Et ducit illos in montem excelſum ſeorſum.	2 Et ducit illos in montem excelſum ſeorſum ſolos.	2 Et aſcẽdit in mõtem vt oraret.	

Et trans-

Digitized by Google

Matt. 17.	*Mar.* 9.	*Luc.* 9.	*Ioan.*
3 Et transfiguratus eſt ante eos.	3 Et transfiguratus eſt coram ipſis.		
4 Et reſplẽduit facies eius ſicut ſol.		4 Et facta eſt, dum oraret ſpecies vultus eius altera.	
5 Veſtimenta autẽ eius facta ſunt alba ſicut nix.	5 Et veſtimenta eius facta ſunt ſplẽdentia, & candida nimis velut nix.	5 Et veſtitus eius albus, & refulgẽs.	
	6 Qualia fullo nõ poteſt ſuper terrã candida facere.		
7 Et ecce apparuerunt illis Moyſes, & Elias cum eo loquentes.	7 Et apparuit illis Elias cum Moyſe: & erant loquentes cum Ieſu.	7 Et ecce duo viri loquebantur cum illo. Erant autem Moyſes, & Elias viſi in maieſtate.	
		8 Et dicebãt exceſſum eius, quem completurus erat in Hieruſalem.	
		9 Petrus verò, & qui cum illo erãt, grauati erant ſomno.	
		10 Et euigilantes viderũt maieſtatem eius, & duos viros, qui ſtabant cum illo.	
		11 Et factũ eſt, cùm diſcederẽt ab illo.	
12 Reſpondens autem Petrus, dixit ad Ieſum: Domine, bonum eſt nos hic eſſe:	12 Et reſpondens Petrus, ait Ieſu: Rabbi, bonum eſt nos hic eſſe:	12 Ait Petrus ad Ieſum: Præceptor, bonum eſt nos hic eſſe:	
13 Si vis, faciamus	13 Et faciamus tria	13 Et faciamus tria	

hic tria

Matt. 17.	*Mar.* 9.	*Luc.* 9.	*Ioan.*
hic tria tabernacula, tibi vnum, Moyſi vnum, & Eliæ vnum.	tabernacula, tibi vnum, & Moyſi vnum, & Eliæ vnum.	tabernacula, vnum tibi, & vnū Moyſi, & vnum Eliæ.	
	14 Non enim ſciebat quid diceret.	14 Neſciens quid diceret.	
	15 Erant enim timore exterriti.		
16 Adhuc eo loquēte, ecce nubes lucida obumbrauit eos.	16 Et facta eſt nubes obumbrans eos.	16 Hæc autem illo loquente, facta eſt nubes, & obumbrauit eos.	
		17 Et timuerunt, intrantibus illis in nubem.	
18 Et ecce vox de nube, dicens: Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipſum audite.	18 Et venit vox de nube, dicens: Hic eſt filius meus chariſſimus: audite illum.	18 Et vox facta eſt de nube, dicens: Hic eſt filius meus dilectus: ipſum audite.	
		19 Et dū fieret vox, inuentus eſt Ieſus ſolus.	
20 Et audientes diſcipuli, ceciderunt in faciem ſuam, & timuerunt valde.			
21 Et acceſſit Ieſus, & tetigit eos, dixitque eis: Surgite, & nolite timere.			
22 Leuantes autem oculos ſuos, neminem viderunt, niſi ſolum Ieſum.	22 Et ſtatim circūſpicientes, neminem amplius viderunt, niſi Ieſum tantum ſecum.		

Matt. 17.	*Mar 9.*	*Lucæ 9.*	*Joan.*
23 Et deſcendentibus illis de monte, præcepit eis Ieſus, dicens: Nemini dixeritis viſionem, donec filius hominis à mortuis reſurgat. ✠	23 Et deſcendentibus illis de monte, præcepit illis, ne cuiquam, quæ vidiſſent, narrarent: niſi cum filius hominis à mortuis reſurrexerit.		
	24 Et verbum continuerunt apud ſe.	24 Et ipſi tacuerũt, & nemini dixerũt in illis diebꝰ quicquam ex his, quæ viderant.	
	25 Conquirentes quid eſſet: cum à mortuis reſurrexerit.		

CAP. 85. *Aduentus Eliæ.*

Matt. 17	*Mar. 9.*	*Luc.*	*Joan.*
1 ET interrogauerũt eum diſcipuli, dicentes: Quid ergo Scribæ dicunt, quòd Eliam oporteat primũ venire?	1 ET interrogabant eum, dicẽtes: Quid ergo dicunt Phariſæi, & Scribæ, quia Eliam oportet venire primum?		
2 At ille reſpondens, ait eis: Elias quidem venturus eſt, & reſtituet omnia.	2 Qui reſpondens, ait illis: Elias cum venerit, primo reſtituet omnia.		
3 Dico autem vobis, quia Elias iam venit, & non cognouerunt eum; ſed fecerunt in eo, quæcunque voluerunt. Sic & filius hominis paſſurus eſt ab eis.	3 Et quomodo ſcriptum eſt in filium hominis, vt multa patiatur, & contemnatur. Sed dico vobis, quia & Elias veniet (& fecerunt illi, quæcunque voluerunt)		

Tunc

Digitized by Google

Matt. 17.	*Mar. 9.*	*Luc.*	*Ioan.*
4 Tunc intellexerunt diſcipuli, quia de Ioanne Baptiſta dixiſſet eis.	ſicut ſcriptum eſt de eo.		

Cap. 86. *Dæmonium, quod expellere non potuerunt Apoſtoli, eiicitur.*

Matth. 17.	*Mar. 9.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
1 ET cùm veniſſet ad turbã.	1 ET veniens ad diſcipulos ſuos, vidit turbam magnã circa eos, & Scribas conquirentes cum illis. Et confeſtim omnis populus vidẽs Ieſum, ſtupefactus eſt, & expauerunt: & accurrentes ſalutabant eum.	1 FActũ eſt autem in ſequenti die, deſcẽdentibus illis de monte, occurrit illis turba multa.	
	2 Et interrogauit eos: Quid inter vos conquiritis? *Fer. 4. quat. temp. Sept.*		
3 Acceſſit ad eum homo genibus prouolutus ante eum, dicens: Domine, miſerere filio meo: quia lunaticus eſt, & male patitur. Nam ſæpe cadit in ignẽ, & crebro in aquã.	3 Et ✠ reſpondẽs vnus de turba, dixit: Magiſter, attuli filium meum ad te, habentem ſpiritum mutum, qui vbicunq; eum apprehenderit, allidit illum, & ſpumat, & ſtridet dentibus, & areſcit.	3 Et ecce vir de turba exclamauit, dicens: Magiſter, obſecro te, reſpice in filium meum: quia vnicus eſt mihi; & ecce ſpiritus apprehendit eum, & ſubitò clamat, & elidit, & diſſipat eum cum ſpuma;	

Matt. 17.		*Mar. 9.*		*Luce 9.*	*Ioan.*
				& vix diſcedit, dilanians eum.	
Et obtuli eũ diſcipulis tuis: & non potuerunt curare eum.	4	Et dixi diſcipulis tuis vt eijcerent illum, & non potuerunt.	4	Et rogaui diſcipulos tuos vt eijcerent illum, & non potuerunt.	
Reſpondens autem Ieſus, ait: O generatio incredula, & peruerſa: quouſque ero vobiſcum? vſquequo patiar vos?	5	Qui reſpondens eis, dixit: O generatio incredula: quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar?	5	Reſpondens autem Ieſus, dixit: O generatio infidelis, & peruerſa: vſquequo ero apud vos, & patiar vos?	
Afferte huc illũ ad me.	6	Afferte illum ad me.	6	Adduc huc filiũ tuum.	
	7	Et attulerunt eũ: & cùm vidiſſet eũ, ſtatim ſpiritus cõturbauit illum: & eliſus in terrã volutabatur ſpumãs.	7	Et cùm accederet, eliſit eum dæmonium, & diſſipauit.	
	8	Et interrogauit patrẽ eius: Quantum temporis eſt, ex quo ei hoc accidit?			
	9	At ille ait: Ab infantia, & frequenter eum in ignem, & in aquas miſit, vt eum perderet; ſed ſi quid potes, adiuua nos, miſertus noſtri.			
	10	Ieſus autem ait illi: Si potes credere, omnia poſſibilia ſunt credenti.			

Et in-

Matt. 17.	*Mar. 9.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
	11 Et continuò exclamãs pater pueri, cum lachrymis, aiebat: Credo, Domine, adiuua incredulitatem meam.		
12 Et increpauit illum Ieſus.	12 Et cùm videret Ieſus concurrentem turbam, comminatus eſt ſpiritui immundo, dicens illi: Surde, & mute ſpiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: & amplius ne introeas in eũ.	12 Et increpauit Ieſus ſpiritum immundum.	
13 Et exijt ab eo dæmonium.	13 Et exclamans, & multũ diſcerpens eum, exijt ab eo.		
	14 Et factus eſt ſicut mortuus, ita vt multi dicerent: Quia mortuus eſt.		
	15 Ieſus autẽ tenens manum eius, eleuauit eum, & ſurrexit.		
16 Et curatus eſt puer, ex illa hora.		16 Et ſanauit puerum.	
		17 Et reddidit illũ patri eius.	
		18 Stupebãt autem omnes in magnitudine Dei.	
19 Tunc acceſſerũt diſcipuli ad Ieſum ſecretò, & dixe-	19 Et cùm introiſſet in domum, diſcipuli eius ſecretò		

Matt. 17.	*Mar. 9.*	*Luc.*	*Ioan.*
runt: Quare nos non potuimus eijcere illum? Dixit illis Ieſus:	interrogabant eũ: Quare nos non potuimus eijcere eum? Et dixit illis:		
20 Propter incredulitatem veſtrã. Amen quippe dico vobis, ſi habueritis fidem, ſicut granũ ſinapis, dicetis monti huic, tranſi hinc, illuc: & tranſibit: & nihil impoſſibile erit vobis.			
21 Hoc autem genus non eijcitur, niſi per orationem, & ieiunium.	21 Hoc genus in nullo poteſt exire, niſi in oratione, & ieiunio. ✠		

CAP. 87. *Iterum* CHRISTI *mors, & reſurrectio prædicitur.*

Matt. 17.	*Mar. 9.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
1 Conuerſantibus autẽ eis in Galilæa.	1 Et inde profecti prætergrediebantur Galilæam.		
	2 Nec volebat quemquam ſcire.		
3 Dixit illis Ieſus: Filius hominis tradendus eſt in manus hominum.	3 Docebat autem diſcipulos ſuos, & dicebat illis: Quoniam filius hominis tradetur in manus hominum.	3 Omnibuſque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad diſcipulos ſuos: Ponite vos in cordibus veſtris ſermones iſtos; filius enim hominis futurum eſt vt tradatur in manus hominum.	

Et oc-

Matthei 17.	*Mar. 9.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
4 Et occidēt eum, & tertia die reſurget.	4 Et occidēt eum, & occiſus, tertia die reſurget.		
	5 At illi ignorabāt verbum: & timebant interrogare eum.	5 At illi ignorabāt verbum iſtud, & erat velatum ante eos, vt non ſentirent illud: & timebant eum interrogare de hoc verbo.	
6 Et contriſtati sūt vehementer.			
	7 Et venerunt Capharnaum.		

CAP. 88. *Didrachma ſoluitur.*

Matt. 17.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ET cùm veniſſent Capharnaum, acceſſerunt, qui didrachma accipiebant, ad Petrum, & dixerunt ei: Magiſter veſter nō ſoluit didrachma? 2 Ait: Etiam. 3 Et cùm intraſſet in domum, præuenit eum Ieſus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Règes terræ à quibus accipiunt tributum, vel cenſum? à filiis ſuis, an ab alienis? 4 Et ille dixit: Ab alienis. 5 Dixit illi Ieſus: Ergo liberi ſunt filij. 6 Vt autem non ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum: & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle: & aperto ore eius, inuenies ſtaterem: illum ſumens, da eis pro me, & te.]			

Digitized by Google

Cap. 89. *De primatu, & humilitate, ſeu de diſputantibus, quis maior: & de puero.*

Matt. 18.	*Mar. 9.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
		1 INtrauit autẽ cogitatio in eos, quis eorum maior eſſet:	
	2 QVi cum domi eſſent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis?		
	3 At illi tacebant: ſiquidem in via inter ſe diſputauerant, quis eorum maior eſſet.		
In feſto S. Michaelis.	4 Et reſidens vocauit duodecim.		
5 [IN illa hora ✠ acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes: Quis, putas, maior eſt in regno cœlorum?			
	6 Et ait illis: Si quis vult primus eſſe, erit omnium nouiſſimus, & omnium miniſter.		
		7 At Ieſus videns cogitationes cordis illorum.	
8 Et aduocans Ieſus paruulum, ſtatuit eum in medio eorum, & dixit:	8 Et accipiens puerum, ſtatuit eum in medio eorum:	8 Apprehẽdit puerum, & ſtatuit illum ſecus ſe, & ait illis:	
9 Amen dico vo-			

Matt. 18.	*Mar.* 9.	*Luc.* 9.	*Ioan.*
bis, niſi conuerſi fueritis, & efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorũ.			
10 Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic eſt maior in regno cœlorum.	11 Quem cum cõplexus eſſet, ait illis:		
11 Et qui ſuſceperit vnum paruulum talem, in nomine meo, me ſuſcipit.	12 Quiſquis vnũ ex huiuſmodi pueris, receperit in nomine meo, me recipit.	12 Quicunque ſuſceperit puerum iſtum, in nomine meo, me recipit.	
	13 Et quicunq; me ſuſceperit, nõ me ſuſcipit; ſed eum, qui miſit me.	13 Et quicunq; me receperit, recipit eum, qui me miſit 14 Nam qui minor eſt inter vos omnes, hic maior eſt.	

CAP. 90. *In* CHRISTI *nomine ſigna facientem, etſi eum non ſequatur, minime prohibendum.*

Matt.	*Mar.* 9.	*Luc.* 9.	*Ioan.*
	1 Reſpondit illi Ioannes, dicens: Magiſter, vidimus quendam in nomine tuo eijcientem dæmonia, qui non ſequitur nos, & prohibuimus eum. 2 Ieſus autem ait: Nolite prohibere eum.	1 Reſpondens autem Ioannes dixit: Præceptor, vidimus quendam in nomine tuo eijcientẽ dæmonia, & prohibuimus eum: quia nõ ſequitur nobiſcum. 2 Et ait ad illum Ieſus: Nolite prohibere.	

Digitized by Google

Matt.	Mar. 9.	Luc. 9.	Ioan.
	3 Nemo eſt enim, qui faciat virtutem in nomine meo, & poſſit citò malè loqui de me.		
	4 Qui enim non eſt aduerſum vos, pro vobis eſt.	4 Qui enim non eſt aduerſum vos, pro vobis eſt.	
	5 Quiſquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Chriſti eſtis: amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam.		

Cap. 91. *A paruulorum offenſione cauendum.*

Matt. 18.	Mar. 9.	Luc.	Ioan.
1 QVi autem ſcandalizauerit vnum de puſillis iſtis, qui in me credunt: expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris.	1 ET quiſquis ſcandalizauerit vnum, ex his puſillis credentibus in me: bonum eſt ei magis, ſi circũdaretur mola aſinaria collo eius, & in mare mitteretur.		
2 Væ mundo à ſcandalis. Neceſſe eſt enim vt veniant ſcandala: veruntamen væ homini illi, per quem ſcandalum venit.			
3 6 Si autem manus tua, vel pes tuus ſcandalizat te, abſcinde eum, & proijce abs te.	3 Et ſi ſcãdalizauerit te manus tua, abſcinde illã.		
4 7 Bonum tibi eſt ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas	4 Bonum eſt tibi debilem introire in vitam, quam duas manus ha-		

manus,

Digitized by Google

Matt. 18.	*Mar.* 9.	*Luc.*	*Ioan.*
manus, vel duos pedes habentem, mitti in ignem æternum.	bentem, ire in gehennam, in ignem inextinguibilem.		
	5 Vbi vermis eorum non moritur: & ignis non extinguitur.		
6 Supra.	6 Et ſi pes tuus te ſcandalizat, amputa illum.		
7 Supra.	7 Bonum eſt tibi claudum introire in vitam ęternam, quam duos pedes habentem, mitti in gehennam ignis inextinguibilis.		
	8 Vbi vermis eorum non moritur: & ignis non extinguitur.		
9 Et ſi oculus tuus ſcandalizat te, erue eum: & proijce abs te.	9 Quod ſi oculus tuus ſcandalizat te, eijce eum.		
10 Bonum tibi eſt cũ vno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habẽtem, mitti in gehennam ignis.	10 Bonum eſt tibi, luſcum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis.		
	11 Vbi vermis eorum non moritur: & ignis non extinguitur.		
	12 Omnis enim igne ſalietur: & omnis victima ſale ſalietur.		
	13 Bonum eſt ſal. Quòd ſi ſal inſulſum fuerit, in quo illud condietis?		
	14 Habete in vobis ſal, & pacẽ habete inter vos.]		
15 Videte ne contemnatis vnum, ex his puſillis.			

Matt. 18.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
6 Dico enim vobis, quia Angeli eorũ in cœlis, ſemper vident faciem Patris mei, qui in cœlis eſt. ✠			
7 Venit enim filius hominis ſaluare quod perierat.			
8 Quid vobis videtur? Si fuerint alicui centum oues, & errauerit vna ex eis, nonne relinquit nonaginta nouem in montibus, & vadit quærere eam, quæ errauit?			
9 Et ſi contigerit vt inueniat eam: amen dico vobis, quia gaudet ſuper eam magis, quam ſuper nonaginta nouem, quæ non errauerunt.			
10 Sic non eſt voluntas ante Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt, vt pereat vnus de puſillis iſtis.			

C A P. 92. *Frater peccans arguendus, eiq́; ignoſcendum.*

Matt. 18. *Fer. 3. poſt Dom. 3. Quadr.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ✠ SI autem peccauerit in te frater tuus, vade, & corripe eum, inter te, & ipſum ſolum.			
2 Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.			
3 Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos: vt in ore duorum, vel trium teſtium, ſtet omne verbum.			
4 Quòd ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ.			
5 Si autem Eccleſiam non audierit: ſit tibi ſicut Ethnicus, & Publicanus.			
6 Amen dico vobis, quæcunque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata & in cœlo: & quæcunque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cœlo.			
7 Iterum dico vobis, quia ſi duo ex vobis conſenſerint ſuper terrã, de omni re, quãcũq; petierint, fiet illis à Patre meo, qui in cœlis eſt.			

Matt. 18.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
8 Vbi enim ſunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi ſum in medio eorum. 9 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Do- mine, quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei? vſque ſepties? 10 Dicit illi Ieſus: Non dico tibi vſque ſepties; ſed vſque ſeptuagies ſepties. ✠			

CAP. 93. *Parabola Regis ponentis rationem cum ſeruis ſuis.*

Matt. 18. *Dom. 21. poſt Pentec.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 In illo tempore: Dixit Ieſus diſcipulis ſuis parabolam hanc: Deo ✠ aſſimilatum eſt regnum cœlorũ homini Regi, qui voluit rationem pone- re cum ſeruis ſuis. 2 Et cùm cœpiſſet rationem ponere, oblatus eſt ei vnus, qui debebat ei decem milia talẽta. 3 Cùm autem non haberet vnde redderet, iuſſit eum Dominus eius venundari, & vxo- rem eius, & filios, & omnia, quæ habebat, & reddi. 4 Procidens autem ſeruus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia red- dam tibi. 5 Miſertus autem Dominus ſerui illius, di- miſit eum, & debitum dimiſit ei. 6 Egreſſus autem ſeruus ille, inuenit vnum de conſeruis ſuis, qui debebat ei centũ denarios. 7 Et tenens ſuffocabat eum, dicens: Redde quod debes. 8 Et procidens conſeruus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia red- dam tibi. 9 Ille autem noluit: ſed abijt, & miſit eum in carcerem, donec redderet debitum. 10 Videntes autem conſerui eius, quæ fiebant, contriſtati ſunt valde: & venerunt, & narra-			

Matt. 18. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.*

uerunt Domino ſuo omnia, quæ facta fuerãt.
11 Tunc vocauit illum Dominus ſuus, & ait
illi: Serue nequam, omne debitum dimiſi ti-
bi, quoniam rogaſti me.
12 Nonne ergo oportuit & te miſereri con-
ſerui tui: ſicut & ego tui miſertus ſum?
13 Et iratus Dominus eius, tradidit eum tor-
toribus, quoadúſque redderet vniuerſum de-
bitum.
14 Sic & Pater meus cœleſtis faciet vobis, ſi
non remiſeritis vnuſquiſque fratri ſuo, de
cordibus veſtris. ✠]

CAP. 94. IESVS, *Galilea relicta, Ieroſolymam ad diem feſtum tabernaculorum clam proficiſcitur.*

Matt. 19. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioann. 7.*

Matt. 19.

1 [ET factum eſt, cum
conſummaſſet Ie-
ſus ſermones iſtos.

Ioann. 7.

2 ERat autem in pro-
ximo, dies feſtus
Iudæorum, Scenopegia.
3 Dixerunt autem ad eũ
fratres eius: Trãſi hinc,
& vade in Iudæam, vt &
diſcipuli tui videãt ope-
ra tua, quæ facis.
4 Nemo quippe in oc-
culto quid facit, & quæ-
rit ipſe in palam eſſe.
5 Si hæc facis, manifeſta
teipſum mundo.
6 Neque enim fratres e-
ius credebant in eum.
7 Dicit ergo eis Ieſus:
Tempus meum nõdum
aduenit: tempus autem

Migraui

Matt. 19.	*Mar. 10.*	*Luce 9.*	*Ioan. 7.*
			veſtrum ſemper eſt paratũ. 8 Non poteſt mundus odiſſe vos: me autem odit. 9 Quia ego teſtimoniũ perhibeo de illo, quod opera eius mala ſunt. 10 Vos aſcendite ad diem feſtum hunc: ego autem non aſcendo ad diẽ feſtum iſtum. 11 Quia meum tẽpus nõdum impletum eſt. 12 Hæc cùm dixiſſet, ipſe mãſit in Galilæa.
13 Migrauit à Galilæa. (Et venit, &c. c. 122.	13 [ET inde exurgẽs.	13 FActũ eſt autẽ dum complerentur dies aſſũptionis eius, & ipſe faciem ſuã firmauit vt iret in Ieruſalem.	13 Vt autem aſcenderũt fratres eius, tunc & ipſe aſcẽdit ad diem feſtũ, nõ manifeſtè: ſed quaſi in occulto.

CAP. 95. CHRISTVS *à Samaritanis prohibetur hoſpitio.*

Matt.	*Mar.*	*Luc. 9.*	*Ioan.*
		1 ET miſit nuncios ante conſpectũ ſuum. 2 Et euntes intrauerũt in ciuitatem Sa-	

marita

Matt.	Mar.	Luc. 9.	Ioan.

maritanorum, vt pararent illi.
3 Et non receperunt eum: quia facies eius erat euntis in Ieruſalem.
4 Cùm vidiſſent autem diſcipuli eius Iacobus, & Ioannes, dixerunt: Domine, vis dicimus, vt ignis deſcendat de cœlo,& conſumat illos?
5 Et conuerſus increpauit illos, dicens: Neſcitis cuius ſpiritus eſtis.
6 Filius hominis non venit animas perdere: ſed ſaluare.
7 Et abierunt in aliud caſtellum.
(Factum eſt autem ambulantibus, &c.c.54.

Cap. 96. *Decem leproſi curantur.*

Matt.	Mar.	Luc. 17.	Ioan.

Dom. 13. poſt Pentec.

1 (c. 128.) ET factum eſt, ✠ dum iret in Ieruſalem, tranſibat per mediam Samariam, & Galilæam.
2 Et cum ingrederetur quoddam caſtellum, occurrerunt ei decem viri leproſi, qui ſteterunt à longè.
3 Et leuauerunt vocem, dicentes: Ieſu præceptor, miſerere noſtri.
4 Quos vt vidit, dixit: Ite, oſtendite vos ſacerdotibus.
5 Et factum eſt, dum irent, mundati ſunt.
6 Vnus autem ex illis, vt vidit quia mundatus eſt, regreſſus eſt, cum magna voce magnificans Deum.
7 Et cecidit in faciem, ante pedes eius, gratias agens: & hic erat Samaritanus.
8 Reſpondens autem Ieſus, dixit: Nonne decem mundati ſunt? & nouem vbi ſunt?
9 Non eſt inuentus, qui rediret, & daret glo-

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 17. | *Ioan.*

riam Deo, niſi hic alienigena.
10 Et ait illi : Surge, vade, quia fides tua te
ſaluum fecit. ✠
(Interrogatus autem à Phariſæis, &c. c. 129.

CAP. 97. IESVS *in Templo die feſto Scenopegiæ docet.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 7.

1 IVdæi ergo quærebant eum in die feſto,
& dicebant: Vbi eſt ille?
2 Et murmur multum erat in turba de eo.
Quidam enim dicebant: Quia bonus eſt: alij
autem dicebant: Non; ſed ſeducit turbas.
3 Nemo tamen palàm loquebatur de illo:
propter metum Iudæorum ✠

Fer. 3 poſt Dom 4 Quadr.

4 ✠ IAM autem die feſto mediante, aſcen-
dit Ieſus in Templum, & docebat.
5 Et mirabantur Iudæi, dicentes: Quomodo
hic litteras ſcit, cùm non didicerit?
6 Reſpondit eis Ieſus, & dixit: Mea doctrina
non eſt mea; ſed eius qui miſit me.
7 Si quis voluerit voluntatem eius facere,
cognoſcet de doctrina, vtrum ex Deo ſit, an
ego à meipſo loquar.
8 Qui à ſemetipſo loquitur, gloriam pro
priam quærit.
9 Qui autem quærit gloriam eius, qui miſit
eum, hic verax eſt, & iniuſtitia in illo non eſt.
10 Nónne Moyſes dedit vobis legem: & ne-
mo ex vobis facit legem? Quid me quæritis
interficere?
11 Reſpondit turba, & dixit: Dæmonium ha-
bes: quis te quærit interficere?
12 Reſpondit Ieſus, & dixit eis: Vnum opus
feci, & omnes miramini.
13 Propterea Moyſes dedit vobis circunciſio-

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 7.
			nem, (non quia ex Moyſe eſt, ſed ex patribus) & in ſabbato circunciditis hominem.
			14 Si circuncisionem accipit homo in ſabbato, vt non ſoluatur lex Moyſi: mihi indignamini, quia totum hominem ſanum feci in ſabbato?
			15 Nolite iudicare ſecundùm faciem: ſed iuſtum iudicium iudicate.
			16 Dicebant ergo quidam ex Ieroſolymis: Nonne hic eſt, quem quærunt interficere?
			17 Et ecce, palàm loquitur, & nihil ei dicunt.
			18 Nunquid verè cognouerũt principes, quia hic eſt Chriſtus?
			19 Sed hunc ſcimus vnde ſit: Chriſtus autem cùm venerit, nemo ſcit vnde ſit.
			20 Clamabat ergo Ieſus in Templo docens, & dicens: Et me ſcitis, & vnde ſim ſcitis: & à meipſo non veni; ſed eſt verus, qui miſit me, quem vos neſcitis.
			21 Ego ſcio eum, quia ab ipſo ſum, & ipſe me miſit.
			22 Quærebant ergo eum apprehendere, & nemo miſit in illum manus: quia nondum venerat hora eius.
			23 De turba autem multi crediderũt in eum, ✠ & dicebant: Chriſtus, cùm venerit, nunquid plura ſigna faciet, quàm quæ hic facit?

CAP. 98. CHRISTVM *laudant, qui ad eum comprehendendum miſſi fuerant: & Nicodemus eum defendit.*

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 7.
			Fer. 2. poſt Dom. Paſſio.
			1 AVdierunt Phariſæi turbam murmurantem de illo hæc: & ✠ miſerunt principes, & Phariſæi miniſtros, vt apprehenderent eum.

Dixit

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 7.

2 Dixit ergo eis Ieſus: Adhuc modicum
tempus vobiſcum ſum, & vado ad eum, qui
me miſit.
3 Quæretis me, & non inuenietis: & vbi ego
ſum, vos non poteſtis venire.
4 Dixerunt ergo Iudæi ad ſemetipſos: Quò
hic iturus eſt, quia non inueniemus eum?
nunquid in diſperſionem Gentium iturus eſt,
& docturus Gẽtes? Quis eſt hic ſermo, quem
dixit: Quæretis me, & non inuenietis: & vbi
ſum ego, vos non poteſtis venire?
5 In nouiſſimo autem die magno feſtiuitatis,
ſtabat Ieſus & clamabat, dicens: Si quis ſitit,
veniat ad me, & bibat.
6 Qui credit in me, ſicut dicit ſcriptura, flu-
mina de ventre eius fluent aquæ viuæ.
7 Hoc autem dixit de Spiritu, quem acceptu-
ri erant credentes in eum. ✠
8 Nondum enim erat Spiritus datus: quia Ie-
ſus nondum erat glorificatus.
9 Ex illa ergo turba, cum audiſſent hos ſer-
mones eius, dicebant: Hic eſt vere Propheta.
Alij dicebant: Hic eſt Chriſtus.
10 Quidam autem dicebant: Nunquid à Gali-
læa venit Chriſtus? Nonne ſcriptura dicit:
quia ex ſemine Dauid, & de Bethlehem ca-
ſtello, vbi erat Dauid, venit Chriſtus?
11 Diſſenſio itaque facta eſt in turba, propter
eum.
12 Quidam autem ex ipſis volebant apprehẽ-
dere eum: ſed nemo miſit ſuper eum manus.
13 Venerunt ergo miniſtri ad Pontifices, &
Phariſæos. Et dixerunt eis illi: Quare non ad-
duxiſtis illum?
14 Reſponderunt miniſtri: Nunquam ſic lo-
cutus eſt homo, ſicut hic homo.
15 Reſponderunt ergo eis Phariſæi: Nunquid
& vos ſeducti eſtis?

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 7.

16 Nunquid ex principibus aliquis credidit in
eum, aut ex Phariſæis?
17 Sed turba hæc, quæ non nouit legem, ma-
ledicti ſunt.
18 Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui venit ad
eum nocte, qui vnus erat ex ipſis: Nunquid
lex noſtra iudicat hominem, niſi prius audie-
rit ab ipſo, & cognouerit quid faciat?
19 Reſponderunt, & dixerunt ei: Nunquid &
tu Galilæus es?
20 Scrutare ſcripturas, & vide, quia à Galilæa
Propheta non ſurgit.
21 Et reuerſi ſunt vnuſquiſq; in domũ ſuam.]

Cap. 99. *Mulier in adulterio deprehenſa liberatur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 8.

Sabb: poſt Dom. 5. Quadr.

1 [✠ IEsvs autem perrexit in montem
Oliueti: & diluculo iterum venit in
templum.
2 Et omnis populus venit ad eum, & ſedens
docebat eos.
3 Adducunt autem Scribæ, & Phariſæi mu-
lierem in adulterio deprehenſam: & ſtatue-
runt eam in medio.
4 Et dixerunt ei: Magiſter, hæc mulier modò
deprehenſa eſt in adulterio: in lege autem
Moyſes mandauit nobis huiuſmodi lapidare:
tu ergo quid dicis?
5 Hoc autem dicebant, tentantes eum, vt
poſſent accuſare eum.
6 Ieſus autem inclinans ſe deorſum, digito
ſcribebat in terra.
7 Cùm ergo perſeuerarent interrogantes eũ,
erexit ſe, & dixit eis: Qui ſine peccato eſt ve-
ſtrum, primus in illam lapidem mittat.

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 8.
			8 Et iterum ſe inclinans ſcribebat in terra. 9 Audientes autem, vnus poſt vnum exibant, incipientes à ſenioribus. 10 Et remanſit ſolus Ieſus, & mulier in medio ſtans. 11 Erigens autem ſe Ieſus, dixit ei: Mulier, vbi ſunt qui te accuſabant? nemo te condẽnauit? 12 Quæ dixit: Nemo, Domine. 13 Dixit autem Ieſus: Nec ego te condemnabo: vade, & iam amplius noli peccare. ✠

CAP. 100. IESVM *in templo rurſus docentem, Iudæi conuitiis, & lapidibus obruere conantur: ſe vero ille ſubducit.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 8.
			Sabb. poſt Dom. 4. Quadr. 1 Iterum ergo ✠ locutus eſt eis Ieſus, dicens: Ego ſum lux mundi. 2 Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris; ſed habebit lumen vitæ. 3 Dixerunt ergo ei Phariſæi: Tu de teipſo teſtimonium perhibes: teſtimonium tuum non eſt verum. 4 Reſpondit Ieſus, & dixit eis: Et ſi ego teſtimonium perhibeo de meipſo, verum eſt teſtimonium meum. 5 Quia ſcio vnde veni, & quò vado: vos autem neſcitis vnde venio, aut quò vado. 6 Vos ſecundùm carnem iudicatis: ego non iudico quenquam. 7 Et ſi iudico ego, iudicium meum verum eſt: quia ſolus non ſum; ſed ego, & qui miſit me, Pater. 8 Et in lege veſtra ſcriptum eſt, quia duorum hominum teſtimonium verum eſt. 9 Ego ſum, qui teſtimonium perhibeo de meipſo: & teſtimonium perhibet de me, qui

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 8.

miſit me, Pater.

10 Dicebant ergo ei: Vbi eſt Pater tuus?

11 Reſpondit Ieſus: Neque me ſcitis, neque Patrem meum: ſi me ſciretis, forſitan & Patrem meum ſciretis.

12 Hæc verba locutus eſt Ieſus in gazophylacio, docens in templo.

13 Et nemo apprehendit eum: quia necdum venerat hora eius. ✠

Fer. 2 poſt Dom. 2 Quadr.

14 ✠ Dixit ergo iterum eis Ieſus: Ego vado, & quæretis me, & in peccato veſtro moriemini: quò ego vado, vos non poteſtis venire.

15 Dicebant ergo Iudæi: Nunquid interficiet ſemetipſum, quia dixit: Quò ego vado, vos non poteſtis venire?

16 Et dicebat eis: Vos de deorſum eſtis, ego de ſupernis ſum. Vos de mundo hoc eſtis, ego non ſum de hoc mundo.

17 Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis veſtris: ſi enim non credideritis, quia ego ſum, moriemini in peccato veſtro.

18 Dicebant ergo ei: Tu quis es?

19 Dixit eis Ieſus: Principium, qui & loquor vobis.

20 Multa habeo de vobis loqui, & iudicare; ſed qui me miſit, verax eſt: & ego, quæ audiui ab eo, hæc loquor in mundo.

21 Et non cognouerunt, quia Patrem eius dicebat Deum.

22 Dixit ergo eis Ieſus: Cum exaltaueritis filium hominis, tunc cognoſcetis, quia ego ſum, & à meipſo facio nihil:

23 Sed ſicut docuit me Pater, hæc loquor.

24 Et qui me miſit, mecum eſt: & non reliquit me ſolum, quia ego quæ placita ſunt ei, facio ſemper. ✠

Hæc

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 8.

25 Hæc illo loquente, multi crediderunt in
eum.
26 Dicebat ergo Ieſus ad eos, qui crediderunt
ei, Iudæos: Si vos mãſeritis in ſermone meo,
verè diſcipuli mei eritis: & cognoſcetis veri-
tatem, & veritas liberabit vos.
27 Reſponderunt ei: Semen Abrahæ ſumus,
& nemini ſeruiuimus vnquam: quomodo tu
dicis: Liberi eritis?
28 Reſpondit eis Ieſus: Amen, amen dico vo-
bis, quia omnis qui facit peccatum, ſeruus
eſt peccati.
29 Seruus autem non manet in domo in æter-
num: filius autem manet in æternum. Si er-
go vos filius liberauerit, verè liberi eritis.
30 Scio quia filij Abrahæ eſtis: ſed quæritis
me interficere: quia ſermo meus non capit
in vobis.
31 Ego, quod vidi apud Patrem meũ, loquor:
& vos, quæ vidiſtis apud Patrem veſtrum, fa-
citis.
32 Reſponderunt, & dixerunt ei: Pater noſter
Abraham eſt.
33 Dicit eis Ieſus: Si filij Abrahæ eſtis, opera
Abrahæ facite.
34 Nunc autem quæritis me interficere, ho-
minem, qui veritatẽ vobis locutus ſum, quam
audiui à Deo. Hoc Abraham non fecit. Vos
facitis opera patris veſtri.
35 Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione
nõ ſumus nati. Vnũ Patrem habemus Deum.
36 Dixit ergo eis Ieſus: Si Deus Pater veſter
eſſet, diligeretis vtique me: ego enim ex eo
proceſſi, & veni: neque enim à meipſo veni;
ſed ille me miſit.
37 Quare loquelam meam non cognoſcitis?
quia non poteſtis audire ſermonem meum.
38 Vos ex patre diabolo eſtis: & deſideria pa-

tris

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 8.
			tris veſtri vultis facere.
			39 Ille, homicida erat ab initio: & in veritate non ſtetit: quia non eſt veritas in eo.
			40 Cùm loquitur mendacium, ex proprijs loquitur: quia mendax eſt, & pater eius.
			41 Ego autem ſi veritatem dico, non creditis mihi.
			Dom. Paſſion.
			42 ✠ QVIS ex vobis arguet me de peccato?
			43 Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?
			44 Qui ex Deo eſt, verba Dei audit: propterea vos non auditis, quia ex Deo non eſtis.
			45 Reſponderunt ergo Iudæi, & dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos, quia Samaritanus es tu, & dæmonium habes?
			46 Reſpondit Ieſus: Ego dæmonium non habeo; ſed honorifico Patrem meum.
			47 Et vos inhonoraſtis me. Ego autem non quæro gloriã meam. Eſt qui quærat, & iudicet.
			48 Amen, amen dico vobis, ſi quis ſermonem meum ſeruauerit, mortem non videbit in æternum.
			49 Dixerunt ergo Iudæi: Nunc cognouimus, quia dæmonium habes. Abraham mortuus eſt, & Prophetæ; & tu dicis: Si quis ſermonem meum ſeruauerit, non guſtabit mortem in ęternum?
			50 Nunquid tu maior es patre noſtro Abraham, qui mortuus eſt? Et Prophetę mortui ſunt. Quem teipſum facis?
			51 Reſpondit Ieſus: Si ego glorifico meipsũ, gloria mea nihil eſt.
			52 Eſt Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis, quia Deus veſter eſt; & non cognouiſtis eum: ego autem noui eum.
			53 Et ſi dixero, quia non ſcio eũ, ero ſimilis vobis, mẽdax: ſed ſcio eũ, & ſermonẽ eius ſeruo.

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 8.

54 Abraham pater veſter exultauit vt videret
diem meum; vidit, & gauiſus eſt.
55 Dixerunt ergo Iudæi ad eum: Quinquagin
ta annos nondum habes, & Abraham vidiſti?
56 Dixit eis Ieſus: Amen,amen dico vobis, an-
tequam Abraham fieret, ego ſum.
57 Tulerunt ergo lapides, vt iacerent in eum
58 Ieſus autem abſcondit ſe: & exiuit de tem
plo. ✠]

CAP. 101. *Oculi eius, qui à natiuitate cæcus fuerat, aperiuntur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 9.

Fer. 4. poſt Dom. 4. Quadr.

1 [ET ✠ præteriens Ieſus vidit hominem
cœcum à natiuitate.
2 Et interrogauerunt eum diſcipuli eius:
Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius,
vt cœcus naſceretur?
3 Reſpondit Ieſus: Neque hic peccauit, ne-
que parentes eius; ſed vt manifeſtentur ope-
ra Dei in illo.
4 Me oportet operari opera eius, qui miſit
me, donec dies eſt: venit nox,quando nemo
poteſt operari.
5 Quamdiu ſum in mundo, lux ſum mundi.
6 Hæc cùm dixiſſet, expuit in terram, & fe
cit lutum ex ſputo, & liniuit lutum ſuper o
culos eius, & dixit ei: Vade,laua in natatoria
Siloe, quod interpretatur,Miſſus.
7 Abijt ergo, & lauit: & venit videns.
8 Itaque vicini, & qui viderant eum prius,
quia mendicus erat,dicebant: Nonne hic eſt,
qui ſedebat, & mendicabat?
9 Alij dicebant: Quia hic eſt: alij autem: Ne-
quaquam; ſed ſimilis eſt ei. Ille verò dicebat:

Matt. | Mar. | Luc. | Ioan. 9.

Quia ego ſum.
10 Dicebant ergo ei: Quomodo aperti ſunt
tibi oculi?
11 Reſpondit: Ille homo, qui dicitur Ieſus, lu-
tum fecit, & vnxit oculos meos, & dixit mi-
hi: Vade ad natatoria Siloe, & laua: & abij,
& laui, & video.
12 Et dixerunt ei: Vbi eſt ille? Ait: Neſcio. Ad-
ducunt eum ad Phariſæos, qui cœcus fuerat.
13 Erat autem ſabbatum, quando lutum fecit
Ieſus, & aperuit oculos eius.
14 Iterum ergo interrogabant eum Phariſæi,
quomodo vidiſſet. Ille autem dixit eis: Lutum
mihi poſuit ſuper oculos, & laui: & video.
15 Dicebant ergo ex Phariſæis quidam: Non
eſt hic homo à Deo, qui ſabbatum non cu-
ſtodit.
16 Alij autem dicebant: Quomodo poteſt ho-
mo peccator hæc ſigna facere? Et ſchiſma
erat inter eos.
17 Dicunt ergo cœco iterum: Tu, quid dicis
de illo, qui aperuit oculos tuos? Ille autem
dixit: Quia Propheta eſt.
18 Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia
cœcus fuiſſet, & vidiſſet: donec vocauerunt
parentes eius, qui viderat.
19 Et interrogauerunt eos, dicentes: Hic eſt
filius veſter, quem vos dicitis, quia cœcus na-
tus eſt? quomodo ergo nunc videt?
20 Reſponderunt eis parentes eius, & dixe-
runt: Scimus, quia hic eſt filius noſter, & quia
cœcus natus eſt.
21 Quomodo autem nunc videat, neſcimus:
aut quis eius aperuit oculos, nos neſcimus:
ipſum interrogate, ætatem habet, ipſe de ſe
loquatur.
22 Hæc dixerunt parentes eius, quoniam ti-
mebant Iudæos: Iam enim cōſpirauerant Iu-

dæi,

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 9.

dæi, vt ſi quis eum confiteretur eſſe Chri-
ſtum, extra ſynagogam fieret.
23 Propterea parentes eius dixerunt: Quia ætatem habet, ipſum interrogate.
24 Vocauerunt ergo rurſum hominem, qui fuerat cœcus, & dixerunt ei: Da gloriam Deo, nos ſcimus, quia hic homo peccator eſt.
25 Dixit ergo eis ille: Si peccator eſt, neſcio: vnum ſcio, quia cœcus cum eſſem, modo video.
26 Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? quomodo aperuit tibi oculos?
27 Reſpondit eis: Dixi vobis iam, & audiſtis: quid iterum vultis audire? nunquid & vos vultis diſcipuli eius fieri?
28 Maledixerunt ergo ei, & dixerunt: Tu diſcipulus illius ſis: nos autem Moyſi diſcipuli ſumus.
29 Nos ſcimus, quia Moyſi locutus eſt Deus: hunc autem neſcimus vnde ſit.
30 Reſpondit ille homo, & dixit eis: In hoc enim mirabile eſt, quia vos neſcitis vnde ſit, & aperuit meos oculos.
31 Scimus autem, quia peccatores Deus non audit; ſed ſi quis Dei cultor eſt, & voluntatem eius facit, hunc exaudit.
32 A ſeculo non eſt auditum, quia quis aperuit oculos cœci nati.
33 Niſi eſſet hic à Deo, non poterat facere quicquam.
34 Reſponderunt, & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos?
35 Et eiecerunt eum foras.
36 Audiuit Ieſus, quia eiecerunt eum foras: & cùm inueniſſet eum, dixit ei: Tu credis in filium Dei?
37 Reſpondit ille, & dixit: Quis eſt, Domine, vt credam in eum?

Matt.	*Mar.*	*Luc.*		*Ioan.* 9.
			38	Et dixit ei Ieſus: Et vidiſti eum: & qui loquitur tecum, ipſe eſt.
			39	At ille ait: Credo, Domine: & procidens adorauit eum. ✠
			40	Et dixit Ieſus: In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident, videant: & qui vident, cœci fiant.
			41	Et audierunt quidam ex Phariſæis, qui cum ipſo erant, & dixerunt ei: Nunquid & nos cœci ſumus?
			42	Dixit eis Ieſus: Si cœci eſſetis, non haberetis peccatum: nunc verò dicitis: Quia videmus: peccatum veſtrum manet.]

CAP. 102. *De vero paſtore, & ouibus.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*		*Ioan.* 10. *Fer. 3. Pentecoſt.*
			1	[✠ AMen, amen dico vobis, qui non intrat per oſtium in ouile ouium; ſed aſcendit aliunde: ille fur eſt, & latro.
			2	Qui autem intrat per oſtium, paſtor eſt ouium.
			3	Huic oſtiarius aperit: & oues vocem eius audiunt: & proprias oues vocat nominatim: & educit eas.
			4	Et cùm proprias oues emiſerit, ante eas vadit: & oues illum ſequuntur: quia ſciunt vocem eius.
			5	Alienum autem non ſequuntur; ſed fugiunt ab eo: quia non nouerunt vocem alienorum.
			6	Hoc prouerbium dixit eis Ieſus: Illi autem non cognouerunt, quid loqueretur eis.
			7	Dixit ergo eis iterum Ieſus: Amen, amen dico vobis, quia ego ſum oſtium ouium.
			8	Omnes quotquot venerunt, fures ſunt, &

Matt.	*Mar.*	*Luc.*		*Ioan.* 10.
				latrones: & non audierunt eos oues.
			9	Ego ſum oſtium. Per me ſi quis introierit, ſaluabitur, & ingredietur, & egredietur, & paſcua inueniet.
			10	Fur non venit, niſi vt furetur, & mactet, & perdat.
			11	Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. ✠
				Dom. 2. poſt Paſcha.
			12	✠ Ego ſum paſtor bonus.
			13	Bonus paſtor animam dat pro ouibus ſuis.
			14	Mercenarius autem, & qui non eſt paſtor, cuius non ſunt oues propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oues, & fugit: & lupus rapit, & diſpergit oues.
			15	Mercenarius autem fugit, quia mercenarius eſt: & non pertinet ad eum de ouibus.
			16	Ego ſum paſtor bonus: & cognoſco oues meas, & cognoſcunt me meæ.
			17	Sicut nouit me Pater, & ego agnoſco Patrē: & animam meam pono pro ouibus meis.
			18	Et alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili: & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnum ouile, & vnus paſtor. ✠
			19	Propterea me diligit Pater: quia ego pono animam meam, vt iterum ſumam eam.
			20	Nemo tollit eam à me; ſed ego pono eam à meipſo: & poteſtatem habeo ponendi eam: & poteſtatem habeo iterum ſumendi eam.
			21	Hoc mandatum accepi à Patre meo.
			22	Diſſenſio iterum facta eſt inter Iudæos, propter ſermones hos.
			23	Dicebant autem multi ex ipſis: Dæmonium habet, & inſanit: quid eum auditis?
			24	Alij dicebant: Hæc verba non ſunt dæmonium habentis: nunquid dæmonium poteſt cæcorum oculos aperire?

CAP. 103. *Selectio, & miſſio diſcipulorum ſeptuaginta duorum.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 10.	*Ioan.*

In feſto S. Marci, & S. Lucæ:
& in commemorat. S. Pauli.

1 (c. 34.) POſt hæc autem ✠ deſignauit Dominus & alios ſeptuaginta duos.
2 Et miſit illos binos ante faciem ſuam, in omnem ciuitatem, & locum, quò erat ipſe venturus.
3 Et dicebat illis: Meſſis quidem multa: operarij autem pauci.
4 Rogate ergo Dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam.
5 Ite, ecce ego mitto vos, ſicut agnos inter lupos.
6 Nolite portare ſacculum, neque peram, neque calceamenta.
7 Et neminem per viam ſalutaueritis.
8 In quamcunque domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui.
9 Et ſi ibi fuerit filius pacis, requieſcet ſuper illum pax veſtra: ſin autem, ad vos reuertetur.
10 In eadem autem domo manete, edentes, & bibentes, quæ apud illos ſunt: dignus eſt enim operarius mercede ſua: nolite tranſire de domo in domum.
11 Et in quamcunque ciuitatem intraueritis, & ſuſceperint vos, manducate, quæ apponuntur vobis.
12 Et curate infirmos, qui in illa ſunt: & dicite illis: Appropinquauit in vos regnum Dei.
13 In quamcunque autem ciuitatem intraueritis, & non ſuſceperint vos, exeuntes in plateas eius, dicite: Etiam puluerem, qui adhæſit nobis de ciuitate veſtra, extergimus in vos.
14 Tamen hoc ſcitote, quia appropinquauit

regnum

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 10.	*Ioan.*
		regnum Dei. ✠	
		15 Dico vobis, quia Sodomis, in die illa, remiſſius erit, quam illi ciuitati.	

Cap. 104. Iesvs *quibuſdam ciuitatibus exprobrat.*

Matt. 11.	*Mar.*	*Luc.* 10.	*Ioan.*
1 (c. 56.) Tvnc cœpit exprobrare ciuitatibus, in quibus factæ ſunt plurimæ virtutes eius: quia non egiſſent pœnitentiam.			
2 Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaïda: quia ſi in Tyro, & Sydone factæ eſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio, & cinere pœnitentiam egiſſent.		2 Væ tibi Corozaim, væ tibi Bethſaïda: quia ſi in Tyro, & Sydone factæ fuiſſent virtutes, quæ factæ ſunt in vobis, olim in cilicio, & cinere ſedentes pœniterent.	
3 Veruntamen dico vobis, Tyro, & Sydoni remiſſius erit in die iudicij, quam vobis.		3 Veruntamen Tyro, & Sydoni remiſſius erit in iudicio, quam vobis.	
4 Et tu Capharnaum, nunquid vſque in cœlum exaltaberis? vſque in infernum deſcendes.		4 Et tu Capharnaum vſque ad cœlum exaltata, vſque ad infernum demergeris.	
5 Quia ſi in Sodomis factæ fuiſſent virtutes, quę factæ ſunt in te, forte manſiſſent vſque in hãc diem.			
6 Veruntamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remiſſius erit in die			

Digitized by Google

Matt. 11.

iudicij, quam tibi.

Mar.

Luc.10.

De plurib Martyr.

7 ✠ Qui vos audit, me audit: & qui vos ſpernit, me ſpernit: qui autem me ſpernit, ſpernit eum, qui miſit me.

Ioan.

CAP. 105. *Diſcipulis ſeptuaginta duobus reuerſis, actiſq́; Deo patri gratiis, illos prius monitos* CHRISTVS *felices prædicat.*

Matt. 11.

In feſto S. Matthiæ, & S. Franciſci.

6 IN illo tempore, ✠ reſpondens Ieſus, dixit: Confiteor tibi Pater, Dñe cœli, & terræ.

Mar.

Luce 10.

1 REuerſi ſunt autem ſeptuaginta duo, cũ gaudio, dicentes: Domine, etiam dæmonia ſubijciuntur nobis, in nomine tuo.

2 Et ait illis: Videbam Satanam ſicut fulgur de cœlo cadentem.

3 Ecce, dedi vobis poteſtatem calcãdi ſupra ſerpentes, & ſcorpiones, & ſupra omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit.

4 Veruntamen in hoc nolite gaudere, quia ſpiritus vobis ſubijciuntur.

5 Gaudete autem, quod nomina veſtra ſcripta ſunt in cœlis. ✠

6 In ipſa hora, exultauit Spiritu ſancto, & dixit: Cõfiteor tibi Pater, Domine cœli, & terræ.

Ioan.

Matt. 11	*Mar.*	*Luca* 10.	*Ioan.*
7 Quia abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudẽtibus: & reuelaſti ea paruulis.		7 Quod abſcondiſti hæc à ſapientibus, & prudẽtibus: & reuelaſti ea paruulis.	
8 Ita Pater, quoniam ſic fuit placitum ante te.		8 Etiam Pater, quoniam ſic placuit ante te.	
9 Omnia mihi tradita sũt à Patre meo.		9 Omnia mihi tradita sũt à Patre meo.	
10 Et nemo nouit filium, niſi Pater: neq; Patrem quis nouit, niſi filius: & cui voluerit filius reuelare.		10 Et nemo ſcit quis ſit filius, niſi Pater: & quis ſit Pater, niſi filius: & cui voluerit filius reuelare.	
11 Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis: & ego reficiã vos.			
12 Tollite iugum meum ſuper vos: & diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus veſtris.			
13 Iugum enim meũ ſuaue eſt, & onus meum leue.] ✠			
(In illo tempore, abijt. c. 44.		*Dom. 12. poſt Pentec.*	
		14 Et conuerſus ad diſcipulos ſuos, dixit: ✠ Beati oculi, qui vident, quæ vos videtis.	
		15 Dico enim vobis, quod multi Prophetæ, & Reges voluerunt videre, quæ vos videtis, & non viderunt: & audire, quæ auditis: & non audierunt.	

Digitized by Google

CAP. 106. *Quæ ſit ratio conſequendi vitam, & parabola de Samaritano vulneratum curante.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 10.	*Ioan.*
		1 ET ecce quidam Legiſperitus ſurrexit tentans illum, & dicens: Magiſter, quid faciendo vitam æternam poſſidebo? 2 At ille dixit ad eum: In lege quid ſcriptum eſt? quomodo legis? 3 Ille reſpondens, dixit: Diliges Dominum Deum tuũ, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximũ tuũ ſicut teipſum. 4 Dixitque illi: Rectè reſpondiſti: Hoc fac, & viues. 5 Ille autem volens iuſtificare ſeipſum, dixit ad Ieſum: Et quis eſt meus proximus? 6 Suſcipiens autem Ieſus, dixit: Homo quidam deſcendebat ab Ieruſalem in Iericho, & incidit in latrones, qui etiam deſpoliauerunt eum: & plagis impoſitis abierunt, ſemiuiuo relicto. 7 Accidit autem vt ſacerdos quidam deſcenderet eadem via: & viſo illo præteriuit. 8 Similiter & leuita, cùm eſſet ſecus locum, & videret eum, pertranſijt. 9 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit ſecus eum: & videns eum, miſericordia motus eſt. 10 Et appropians alligauit vulnera eius, infundens oleum, & vinum. 11 Et imponens illum in iumentum ſuum, duxit in ſtabulum, & curam eius egit. 12 Et altera die protulit duos denarios, & dedit ſtabulario, & ait: Curam illius habe: & quodcunque ſupererogaueris, ego cum rediero, reddam tibi.	

Quis

Matt.	Mar.	Luc. 10.	Joan.
		13 Quis horum trium videtur tibi proximus fuiſſe illi, qui incidit in latrones?	
		14 At ille dixit: Qui fecit miſericordiam in illum.	
		15 Et ait illi Ieſus: Vade, & tu fac ſimiliter. ✠	

Cap. 107. *Hoſpitio* Iesvs *à Martha excipitur.*

Matt.	Mar.	Luc. 10.	Joan.
		In feſto Aſſumpt. B. Mariæ *virg. & in feſto S. Marthæ.*	
		1 Factum eſt autem dum irent, & ipſe ✠ intrauit in quoddam caſtellum.	
		2 Et mulier quædam, Martha nomine, excepit illum in domum ſuam.	
		3 Et huic erat ſoror, nomine Maria: quę etiam ſedens ſecus pedes Domini, audiebat verbum illius.	
		4 Martha autem ſatagebat circa frequens miniſterium.	
		5 Quæ ſtetit, & ait: Domine, non eſt tibi curæ, quod ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare?	
		6 Dic ergo illi, vt me adiuuet.	
		7 Et reſpondens, dixit illi Dominus: Martha, Martha, ſollicita es, & turbaris erga plurima.	
		8 Porro vnum eſt neceſſarium.	
		9 Maria optimam partem elegit.	
		10 Quæ non auferetur ab ea. ✠]	

Cap. 108. *Modum, & vim orandi* Iesvs *diſcipulis tradit.*

Matt.	Mar.	Luc. 11.	Joan.
		1 [Et factum eſt, cùm eſſet in quodam loco orans, vt ceſſauit, dixit vnus ex diſcipulis eius ad eum: Domine, doce nos	

Matt. *Mar.* *Luc.* 11. *Ioan.*

oráre, ſicut docuit & Ioannes diſcipulos ſuos.
2 Et ait illis: Cùm oratis, dicite: Pater, ſanctificetur nomen tuum. Adueniat regnũ tuum.
3 Panem noſtrum quotidianum da nobis hodie.
4 Et dimitte nobis peccata noſtra, ſi quidem & ipſi dimittimus omni debenti nobis.
5 Et ne nos inducas in tentationem.

In Litaniis.

6 Et ait ad illos: ✠ Quis veſtrum habebit amicum, & ibit ad illum media nocte, & dicet illi:
7 Amice, commoda mihi tres panes: quoniam amicus meus venit de via ad me, & non habeo quod ponam ante illum.
8 Et ille de intus reſpondens, dicat: Noli mihi moleſtus eſſe, iam oſtium clauſum eſt, & pueri mei mecum ſunt in cubili: non poſſum ſurgere, & dare tibi.
9 Et ſi ille perſeuerauerit pulſans: dico vobis, etſi non dabit illi ſurgens, eo quod amicus eius ſit, propter improbitatem tamen eius ſurget, & dabit illi quotquot habet neceſſarios.
10 Et ego dico vobis: Petite, & dabitur vobis; quærite, & inuenietis; pulſate, & aperietur vobis.
11 Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulſanti aperietur.
12 Quis autem ex vobis patrem petit panem: nunquid lapidem dabit illi? aut piſcem: nunquid pro piſce ſerpentem dabit illi? aut ſi petierit ouum: nunquid porriget illi ſcorpionẽ?
13 Si ergo vos, cùm ſitis mali, noſtis bona data dare filiis veſtris: quantò magis Pater veſter de cœlo dabit ſpiritum bonum petentibus ſe? ✠
(Et erat eijciens dæmonium. c. 58.)

Cap. 109. *Parabola de lucerna.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 11. | *Ioan.*

In feſto S. Martini.

1 (c. 58.) ✠ NEmo lucernam accendit, & in
abſcondito ponit, neque ſub
modio; ſed ſupra candelabrum, vt qui ingre-
diuntur lumen videant.
2 Lucerna corporis tui, eſt oculus tuus.
3 Si oculus tuus fuerit ſimplex, totum corpus
tuum lucidum erit.
4 Si autem nequam fuerit, etiam corpus tuū
tenebroſum erit.
5 Vide ergo, ne lumen, quod in te eſt, tene-
bræ ſint.
6 Si ergo corpus tuum totum lucidum fue-
rit, non habēs aliquam partem tenebrarum;
erit lucidum totum, & ſicut lucerna fulgo-
ris illuminabit te. ✠

Cap. 110. Iesvs *ad prandium vocatus, reprehendit prępoſte-ram religionem Phariſæorum: eiſq;, ac Legiſperitis grauiter comminatur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 11. | *Ioan.*

1 ET cùm loqueretur, rogauit illam qui-
dam Phariſæus, vt pranderet apud ſe:
& ingreſſus recubuit.
2 Phariſæus autem cœpit intra ſe reputans
dicere, quare non baptizatus eſſet ante pran-
dium.
3 Et ait Dominus ad illum: Nunc vos Phari-
ſæi, quod deforis eſt calicis, & catini mun-
datis, quod autem intus eſt veſtrum, plenum
eſt rapina, & iniquitate.
4 Stulti, nonne qui fecit quod deforis eſt, e-
tiam id quod deintus eſt fecit?

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 11. | *Ioan.*

5 Veruntamen quod ſupereſt, date eleemoſy-
nam: & ecce omnia munda ſunt vobis.
6 Sed væ vobis Phariſæis, quia decimatis men-
tam, & rutam, & omne olus: & præteritis iu-
dicium, & charitatem Dei.
7 Hæc autem oportuit facere, & illa non o-
mittere.
8 Væ vobis Phariſæis, quia diligitis primas
cathedras in ſynagogis, & ſalutationes in foro.
9 Væ vobis, quia eſtis vt monumenta, quæ
non apparent: & homines ambulantes ſupra
neſciunt.
10 Reſpondens autem quidam ex Legiſperitis,
ait illi: Magiſter, hæc dicens, etiam contu-
meliam nobis facis.
11 At ille ait: Et vobis Legiſperitis væ: quia o-
neratis homines oneribus, quæ portare non
poſſunt, & ipſi vno digito veſtro non tangitis
ſarcinas.

De pluribus Martyrib.

12 ✠ Væ vobis, qui ædificatis monumēta Pro-
phetarum: patres autem veſtri occiderunt
illos.
13 Profectò teſtificamini quòd conſentitis o-
peribus patrum veſtrorum: quoniam ipſi qui-
dem eos occiderunt: vos autem ædificatis eo-
rum ſepulchra.
14 Propterea & ſapientia Dei dixit: Mittam
ad illos Prophetas, & Apoſtolos, & ex illis
occident, & perſequentur.
15 Vt inquiratur ſanguis omnium Propheta-
rum, qui effuſus eſt à conſtitutione mundi, à
generatione iſta, à ſanguine Abel, vſque ad
ſanguinem Zachariæ, qui perijt inter altare,
& ædem.
16 Ita, dico vobis, requiretur ab hac genera-
tione. ✠
17 Væ vobis Legiſperitis: quia tuliſtis cla-

uem

Matt.	*Mar.*		*Luc.* 11.	*Ioan.*
			uem ſcientiæ.	
		18	Ipſi non introiſtis, & eos, qui introibant, prohibuiſtis.	
		19	Cùm autem hæc ad illos diceret, cœperunt Phariſæi, & Legiſperiti grauiter inſiſtere, & os eius opprimere de multis, inſidiantes ei, & quærentes aliquid capere de ore eius, vt accuſarent eum.]	

CAP. III. *Fermentum Phariſæorum cauendum: mortem non timendam: quanta ſit merces confeſſionis, & negationis pœna.*

Matt.	*Mar.*		*Luc* 12.	*Ioan.*
		1	[MVltis autem turbis circũſtantibus, ita vt ſe inuicem conculcarent, cœpit dicere ad diſcipulos ſuos.	
			De pluribus Martyrib.	
		2	✠ Attendite à fermento Phariſæorum, quod eſt hypocriſis.	
		3	Nihil autem opertum eſt, quod non reueletur: neque abſconditum, quod non ſciatur.	
		4	Quoniam quæ in tenebris dixiſtis, in lumine dicentur: & quod in aurem locuti eſtis in cubiculis, prædicabitur in tectis.	
		5	Dico autem vobis amicis meis, ne terreamini ab his, qui occidunt corpus: & poſt hæc non habent amplius quid faciant.	
		6	Oſtendam autem vobis, quem timeatis: timete eum, qui poſtquam occiderit, habet poteſtatem mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete.	
		7	Nonne quinque paſſeres veneunt dipondio, & vnus ex illis non eſt in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis veſtri omnes numerati ſunt.	

Nolite

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*		*Luc.* 12.	*Ioan.*
		8	Nolite ergo timere: multis paſſeribus pluris eſtis vos.	
		9	Dico autem vobis, omnis quicunque confeſſus fuerit me coram hominibus, & filius hominis confitebitur illum, coram Angelis Dei.	
		10	Qui autem negauerit me coram hominibus: negabitur coram Angelis Dei. ✠	
		11	Et omnis, qui dicit verbum in filium hominis, remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum ſanctum blaſphemauerit, non remittetur.	
		12	Cùm autem inducent vos in ſynagogas, & ad magiſtratus, & poteſtates, nolite ſolliciti eſſe, qualiter, aut quid reſpondeatis, aut quid dicatis.	
		13	Spiritus enim ſanctus docebit vos in ipſa hora, quid oporteat vos dicere.	

Cap. 112. *Auaritiam, & ſollicitudinem eorum, quæ ad corpus pertinent, fugiendam.*

Matt.	*Mar.*		*Luc.* 12.	*Ioan.*
		1	AIt autem ei quidam de turba: Magiſter, dic fratri meo, vt diuidat mecum hæreditatem.	
		2	At ille dixit illi: Homo, quis me conſtituit iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?	
		3	Dixitque ad illos: Videte, & cauete ab omni auaritia.	
		4	Quia non in abundantia cuiuſquam, vita eius eſt, ex his, quæ poſſidet.	
		5	Dixit autem ſimilitudinem ad illos, dicens: Hominis cuiuſdam diuitis huberes fructus ager attulit: & cogitabat intra ſe, dicens: Quid faciam, quia non habeo, quò congregem fructus meos?	

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 12.	*Joan.*
		6 Et dixit: Hoc faciam; deſtruam horrea mea, & maiora faciam: & illuc congregabo omnia, quæ nata ſunt mihi, & bona mea.	
		7 Et dicam animæ meæ: Anima, habes multa bona poſita in annos plurimos: requieſce, comede, bibe, epulare.	
		8 Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te: quæ autem paraſti, cuius erunt?	
		9 Sic eſt, qui ſibi theſaurizat, & non eſt in Deum diues.	
		10 Dixitq; ad diſcipulos ſuos: Ideo dico vobis, nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ quid manducetis: neque corpori quid induamini.	
		11 Anima plus eſt quàm eſca: & corpus plus quàm veſtimentum.	
		12 Conſiderate coruos, quia non ſeminant, neque metunt: quibus non eſt cellarium, neq; horreum: & Deus paſcit illos.	
		13 Quantò magis vos pluris eſtis illis?	
		14 Quis autem veſtrum cogitando poteſt adijcere ad ſtaturam ſuam cubitum vnum?	
		15 Si ergo neque quod minimum eſt, poteſtis; quid de cæteris ſolliciti eſtis?	
		16 Conſiderate lilia, quomodo creſcunt: non laborant, neque nent.	
		17 Dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria ſua veſtiebatur, ſicut vnum ex iſtis.	
		18 Si autem fœnum, quod hodie eſt in agro, & cras in clibanum mittitur, Deus ſic veſtit; quantò magis vos puſillæ fidei?	
		19 Et vos nolite quærere quid manducetis, aut quid bibatis: & nolite in ſublime tolli: hæc enim omnia gentes mundi quærunt.	
		20 Pater autem veſter ſcit, quoniam his indigetis.	
		21 Verùtamen, quærite primùm regnū Dei, & iuſtitiam eius: & hęc omnia adijcientur vobis.	

Digitized by Google

Matt	Mar.	Luc. 12.	Ioan.
		De Confeſſ. non Pontif.	

22 ✠ Nolite timere, puſillus grex: quia complacuit Patri veſtro dare vobis regnum.
23 Vendite, quæ poſſidetis: & date eleemoſynā.
24 Facite vobis ſacculos, qui non veteraſcunt, theſaurum non deficientem in cœlis: quò fur non appropiat, neque tinea corrumpit.
25 Vbi enim theſaurus veſter eſt, ibi & cor veſtrum erit. ✠

Cap. 113. *Vt ſit Dominus fideli ſeruo expectandus.*

Matt.	Mar.	Lucæ 12.	Ioan.
		De Confeſſ. non Pontif.	

1 ✠ SInt lumbi veſtri præcincti, & lucernę ardentes in manibus veſtris.
2 Et vos ſimiles hominibus expectantibus Dominum ſuum, quando reuertatur à nuptiis: vt cùm venerit, & pulſauerit, confeſtim aperiant ei.
3 Beati ſerui illi, quos, cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantes.
4 Amen dico vobis, quòd præcinget ſe, & faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit illis.
5 Et ſi venerit in ſecunda vigilia, & ſi in tertia vigilia venerit, & ita inuenerit: beati ſunt ſerui illi.
6 Hoc autem ſcitote, quoniam ſi ſciret paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret vtiq;, & non ſineret perfodi domum ſuam.
7 Et vos eſtote parati: quia qua hora non putatis filius hominis veniet. ✠
8 Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an & ad omnes?
9 Dixit autem Dominus: Quis, putas, eſt fidelis diſpenſator, & prudens, quem conſtituit

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 12.	*Ioan.*
		Dominus ſupra familiam ſuam, vt det illis in tempore, tritici menſuram?	
		10 Beatus ille ſeruus, quem, cùm venerit Dominus, inuenerit ita facientem.	
		11 Verè dico vobis, quoniam ſupra omnia, quæ poſſidet, conſtituet illum.	
		12 Quòd ſi dixerit ſeruus ille in corde ſuo: Moram facit Dominus meus venire, & cœperit percutere ſeruos, & ancillas, & edere, & bibere, & inebriari.	
		13 Veniet Dominus ſerui illius in die, qua non ſperat, & hora, qua neſcit: & diuidet eum, partemque eius cum infidelibus ponet.	
		14 Ille autem ſeruus, qui cognouit voluntatem domini ſui, & non præparauit, & non fecit ſecundum volũtatem eius: vapulabit multis.	
		15 Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis: vapulabit paucis.	
		16 Omni autem, cui multum datum eſt, multum quæretur ab eo: & cui commendauerũt multum, plus petent ab eo.	
		17 Ignem veni mittere in terram: & quid volo, niſi vt accendatur?	
		18 Baptiſmo autem habeo baptizari: & quomodo coarctor, vſquedum perficiatur?	
		19 Putatis quia pacẽ veni dare in terram? Non, dico vobis; ſed ſeparationem.	
		20 Erunt enim ex hoc, quinque in domo vna diuiſi; tres in duos; & duo in tres diuidentur:	
		21 Pater in filium, & filius in patrem ſuum: mater in filiam, & filia in matrem: ſocrus in nurum ſuam, & nurus in ſocrum ſuam.	
		22 Dicebat autem & ad turbas: Cùm videritis nubem Orientem ab occaſu, ſtatim dicitis: Nimbus venit; & ita fit: & cùm Auſtrum flantem, dicitis: Quia æſtus erit: & fit.	
		23 Hypocritæ, faciem cœli, & terræ noſtis pro-	

Matt. | Mar. | Luc. 12. | Ioan.

bare: hoc autem tempus quomodo non probatis?
24 Quid autem & à vobis ipſis non iudicatis, quod iuſtum eſt?
25 Cùm autem vadis cum aduerſario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo: ne fortè trahat te ad iudicem, & iudex tradat te exactori, & exactor mittat te in carcerem.
26 Dico tibi, non exies inde, donec etiam nouiſſimum minutum reddas.]

Cap. 114. *Agendam eſſe pœnitentiam.*

Matt. | Mar. | Luc. 13. | Ioan.

1 [ADerant autem quidam ipſo in tempore, nunciantes illi de Galilæis, quorum ſanguinem Pilatus miſcuit cum ſacrificijs eorum.
2 Et reſpondens dixit illis: Putatis quod hi Galilæi, præ omnibus Galilęis, peccatores fuerint, quia talia paſſi ſunt?
3 Non, dico vobis: ſed niſi pœnitentiam habueritis, omnes ſimiliter peribitis.
4 Sicut illi decem, & octo, ſupra quos cecidit turris in Siloe, & occidit eos: putatis quia & ipſi debitores fuerint, præter omnes homines habitantes in Ieruſalem?
5 Non, dico vobis: ſed ſi pœnitentiam non egeritis, omnes ſimiliter peribitis.

Sabb. quat. temp. Septemb.

6 ✠ Dicebat autem & hanc ſimilitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea ſua: & venit quærens fructum in illa, & non inuenit.
7 Dixit autem ad cultorem vineæ: Ecce anni tres ſunt ex quo venio, quærens fructum in

ficulnea

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 13. | *Ioan.*

ficulnea hac: & non inuenio. Succîde ergo il-
lam: vt quid etiam terram occupat?
8 At ille reſpondens dicit illi: Domine, di-
mitte illam & hoc anno, vſque dum fodiam
circa illam, & mittam ſtercora, & ſi quidem
fecerit fructum: ſin autem, in futurum ſuc-
cîdes eam.

Cap. 115. *Mulier contracta ſanatur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 13. | *Ioan.*

1 ERat autem docens in ſynagoga eorum
ſabbato: & ecce mulier, quæ habebat
ſpiritum infirmitatis annis decem, & octo: &
erat inclinata, nec omnino poterat ſurſum
reſpicere.
2 Quam cùm videret Ieſus, vocauit eam ad
ſe, & ait illi: Mulier, dimiſſa es ab infirmita-
te tua.
3 Et impoſuit illi manus: & confeſtim erecta
eſt: & glorificabat Deum.
4 Reſpondens autem archiſynagogus, indi-
gnans, quia ſabbato curaſſet Ieſus, dicebat tur-
bæ: Sex dies ſunt in quibus oportet operari:
in his ergo venite, & curamini: & non in die
ſabbati.
5 Reſpondens autem ad illum Dominus, di-
xit: Hypocritæ, vnuſquiſque veſtrum ſabbato
non ſoluit bouem ſuum, aut aſinum à præſe-
pio, & ducit adaquare?
6 Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligauit
Satanas, ecce, decem, & octo annis, non opor-
tuit ſolui à vinculo iſto, die ſabbati?
7 Et cùm hæc diceret, erubeſcebant omnes
aduerſarij eius: & omnis populus gaudebat in
vniuerſis, quæ glorioſe fiebant ab eo. ✠
(Dicebat ergo, &c cap. 63.

Digitized by Google

CAP. 116. *Viam regni cœlorum anguſtam eſſe.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 13. | *Ioan.*

1 c. 63.) ET ibat per ciuitates, & caſtella, docens, & iter faciens in Ieruſalem.

2 Ait autem illi quidam: Domine, ſi pauci ſunt, qui ſaluantur?

3 Ipſe autem dixit ad illos: Contendite intrare per anguſtam portam: quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.

4 Cùm autem intrauerit paterfamilias,& clauſerit oſtium, incipietis foris ſtare, & pulſare oſtium, dicentes: Domine, aperi nobis: & reſpondens dicet vobis: Neſcio vos vnde ſcitis.

5 Tunc incipietis dicere: Manducauimus coram te, & bibimus: & in plateis noſtris docuiſti.

6 Et dicet vobis: Neſcio vos vnde ſcitis. Diſcedite à me omnes operarij iniquitatis.

7 Ibi erit fletus, & ſtridor dentium: cum videritis Abraham, & Iſaac,& Iacob,& omnes Prophetas in regno Dei: vos autem expelli foras.

8 Et venient ab Oriente, & Occidente, & Aquilone, & Auſtro: & accumbent in regno Dei.

9 Et ecce ſunt nouiſſimi,qui erunt primi: & ſunt primi, qui erunt nouiſſimi.

10 In ipſa die acceſſerunt quidam Phariſæorũ, dicentes illi: Exi, & vade hinc: quia Herodes vult te occidere.

11 Et ait illis: Ite, & dicite vulpi illi: Ecce eijcio dæmonia, & ſanitates perficio hodie, & cras: & tertia die conſummor.

12 Veruntamen oportet me hodie, & cras, &

ſequenti

Matt.	Mar.	Luc. 13.	Ioan.
		ſequenti die ambulare: quia non capit Prophetam perire extra Ieruſalem. 13 Ieruſalem, Ieruſalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui mittuntur ad te. 14 Quoties volui cōgregare filios tuos, quemadmodum auis nidum ſuum ſub pennis, & noluiſti? 15 Ecce relinquetur vobis domus veſtra deſerta. 16 Dico autem vobis, quia non videbitis me, donec veniat cùm dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini.]	

C A P. 117. *Sabbato curatur hydropicus.*

Matt.	Mar.	Luc. 14.	Ioan.
		Dom. 16. poſt Pentec. 1 [ET factum eſt, ✠ cùm intraret Ieſus in domum cuiuſdam principis Phariſæorum, ſabbato manducare panem, & ipſi obſeruabant eum. 2 Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. 3 Et reſpondens Ieſus, dixit ad Legiſperitos, & Phariſæos, dicens: Si licet ſabbato curare? 4 At illi tacuerunt. 5 Ipſe verò apprehenſum ſanauit eum, ac dimiſit. 6 Et reſpondens, ad illos dixit: Cuius veſtrum aſinus, aut bos in puteum cadet: & non continuò extrahet illum die ſabbati? 7 Et non poterant ad hæc reſpondere illi.	

Digitized by Google

CAP. 118. *Quo loco in nuptiis accumbendum: pauperes ad menſam inuitandos.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 14. | *Ioan.*

1 Icebat autem & ad inuitatos parabo-
lam, intendens quomodo primos accu-
bitus eligerent, dicens ad illos:
2 Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non diſ-
cumbas in primo loco: ne fortè honoratior
te ſit inuitatus ab illo.
3 Et veniens is,qui te, & illum vocauit, dicat
tibi: Da huic locum:& tunc incipias cum ru-
bore nouiſſimum locum tenere.
4 Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in
nouiſſimo loco.
5 Vt cùm venerit, qui te inuitauit, dicat tibi:
Amice, aſcende ſuperiùs.
6 Tunc erit tibi gloria coram ſimul diſcum-
bentibus.
7 Quia omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur:
& qui ſe humiliat, exaltabitur. ✠
8 Dicebat autem & ei, qui ſe inuitauerat:
Cùm facis prandium, aut cœnam, noli voca-
re amicos tuos, neque fratres tuos,neque co-
gnatos, neque vicinos diuites.
9 Ne fortè te & ipſi reinuitent: & fiat tibi
retributio.
10 Sed cùm facis conuiuium, voca pauperes,
debiles, claudos, & cæcos: & beatus eris.
11 Quia non habent retribuere tibi.
12 Retribuetur enim tibi in reſurrectione iu-
ſtorum.

Cap. 119. *De magna cœna: ad quam venire, qui erant inuitati, renuunt; ſed alii accedunt.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 14.	*Ioan.*
		1 Hæc cùm audiſſet quidam, de ſimul diſcumbentibus, dixit illi: Beatus qui manducabit panem in regno Dei. *Dom. 2. poſt Pentec.* 2 At ipſe dixit ei: ✠ Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos. 3 Et miſit ſeruum ſuum hora cœnæ dicere inuitatis, vt venirent: quia iam parata ſunt omnia. 4 Et cœperunt ſimul omnes excuſare. Primus dixit: Villam emi, & neceſſe habeo exire, & videre illam, rogo te, habe me excuſatum. 5 Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te, habe me excuſatum. 6 Et alius dixit: Vxorem duxi, & ideo non poſſum venire. 7 Et reuerſus ſeruus, nunciauit hæc domino ſuo. 8 Tunc iratus paterfamilias, dixit ſeruo ſuo: Exi citò in plateas, & vicos ciuitatis: & pauperes, ac debiles, & cœcos, & claudos introduc huc. 9 Et ait ſeruus: Domine, factum eſt vt imperaſti: & adhuc locus eſt. 10 Et ait dominus ſeruo: Exi in vias, & ſepes: & compelle intrare, vt impleatur domus mea. 11 Dico autem vobis, quòd nemo virorum illorum, qui vocati ſunt, guſtabit cœnam meam. ✠	

CAP. 120. CHRISTVM, *aliis omnibus relictis, ſequendum: parentes odio habendos pro* CHRISTO: *crucem eſſe ferendam: de turrim ædificaturo, & rege cum hoſte congreſſuro: omnibus, quæ poſſidentur, renunciandum: de ſale.*

Matt.	Mar.	Lucæ 14.	Ioan.

Lucæ 14.

1 ERant autem turbæ multæ cum eo: &
conuerſus dixit ad illos:

De Martyr. Pontif.

2 ✠ SI quis venit ad me, & non odit patrem
ſuum, & matrem, & vxorem, & filios, & fratres, & ſorores, adhuc autem & animam ſuam, non poteſt meus eſſe diſcipulus.

3 Et qui non baiulat crucem ſuã, & venit poſt
me: non poteſt meus eſſe diſcipulus.

4 Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non prius ſedens, computat ſumptus, qui neceſſarij ſunt, ſi habeat ad perficiendum.

5 Ne poſteaquam poſuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei, dicentes: Quia hic homo cœpit ædificare, & non potuit conſummare?

6 Aut quis rex iturus committere bellum aduerſus alium regem, non ſedens prius cogitat ſi poſſit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad ſe?

7 Alioquin, adhuc illo longe agente, legationem mittens, rogat ea, quæ pacis ſunt.

8 Sic ergo omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. ✠

9 Bonum eſt ſal: ſi autem ſal euanuerit, in quo condietur?

10 Neque in terram, neque in ſterquilinium vtile eſt, ſed foras mittetur.

11 Qui habet aures audiendi, audiat.]

Digitized by Google

CAP. 121. *Die feſto Encœniorum diſceptat in templo* IESVS *cum Iudæis, ac ſe ex eorum manibus eripit.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 10.
			Fer. 4. poſt Dom. Paſſ.
			1 ✝ Acta ſunt autem Encœnia in Ieroſolymis: & hyems erat.
			2 Et ambulabat Ieſus in templo, in porticu Salomonis.
			3 Circundederunt ergo eum Iudæi, & dicebant ei: Quouſque animam noſtram tollis? Si tu es Chriſtus, dic nobis palam.
			4 Reſpondit eis Ieſus: Loquor vobis, & non creditis.
			5 Opera, quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc teſtimonium perhibent de me.
			6 Sed vos non creditis: quia non eſtis ex ouibus meis.
			7 Oues meæ vocem meam audiunt: & ego cognoſco eas, & ſequuntur me.
			8 Et ego vitam æternam do eis: & non peribunt in æternum, & non rapiet eas quiſquam de manu mea.
			9 Pater meus, quod dedit mihi, maius omnibus eſt.
			10 Et nemo poteſt rapere de manu Patris mei.
			11 Ego, & Pater vnum ſumus.
			12 Suſtulerunt ergo lapides Iudæi, vt lapidarent eum.
			13 Reſpondit eis Ieſus: Multa bona opera oſtendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?
			14 Reſpōderunt ei Iudæi: De bono opere non lapidamus te; ſed de blaſphemia: & quia tu homo cùm ſis, facis teipſum Deum.
			15 Reſpondit eis Ieſus: Nonne ſcriptum eſt in lege veſtra, quia ego dixi, Dij eſtis?

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 10.
			16 Si illos dixit deos, ad quos ſermo Dei factus eſt: & non poteſt ſolui ſcriptura.
			17 Quem Pater ſanctificauit, & miſit in mundum, vos dicitis: Quia blaſphemas: quia dixi: Filius Dei ſum?
			18 Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi.
			19 Si autem facio, & ſi mihi non vultis credere, operibus credite.
			20 Vt cognoſcatis, & credatis, quia Pater in me eſt, & ego in Patre. ✠
			21 Quærebant ergo eum apprehendere: & exiuit de manibus eorum.

CAP. 122. *In fines Iudææ trans Iordanem* CHRISTVS *ſecedit.*

Matt. 19.	*Mar.* 10.	*Luc.*	*Ioan.* 10.
1 (c. 94.) ET venit in fines Iudææ trans Iordanem.	1 VEnit in fines Iudææ vltra Iordanem.		1 ET abijt iterum trãs Iordanem.
			2 In eum locum, vbi erat Ioannes baptizãs primùm: & manſit illic.
3 Et ſecutæ ſunt eum turbæ multæ.	3 Et conueniunt iterũ turbæ ad eũ.		3 Et multi venerũt ad eum.
4 Et curauit eos ibi.			
	5 Et ſicut conſueuerat, iterum docebat illos.		
			6 Et dicebãt: Quia Ioãnes quidem ſignũ fecit nullum.
			7 Omnia autẽ, quęcunq; dixit Ioãnes de hoc, vera erant.
			8 Et multi crediderunt in eum.]

CAP. 123. *Parabola ouis, & drachmæ.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 15.	*Ioan.*
		Dom. 3. poſt Pentec. 1 [✠ ERant autem appropinquantes ei Publicani, & peccatores, vt audirent illum. 2 Et murmurabant Phariſæi, & Scribæ, dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. 3 Et ait ad illos parabolam iſtam, dicens: Quis ex vobis homo, qui habet centum oues: & ſi perdiderit vnam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem in deſerto, & vadit ad illam, quæ perierat, donec inueniat eam? 4 Et cùm inuenerit eam, imponit in humeros ſuos gaudens. 5 Et veniens domum, conuocat amicos, & vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam, quæ perierat. 6 Dico vobis, quod ita gaudium erit in cœlo, ſuper vno peccatore pœnitentiam agente, quam ſuper nonaginta nouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia. 7 Aut quæ mulier habens drachmas decem: ſi perdiderit drachmam vnam, nonne accendit lucernam, & euertit domum, & quærit diligenter, donec inueniat. 8 Et cùm inuenerit, conuocat amicas, & vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inueni drachmam, quam perdideram. 9 Ita, dico vobis, gaudium erit coram Angelis Dei, ſuper vno peccatore pœnitentiam agente. ✠	

Digitized by Google

Cap. 124. *Parabola filii perditi.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 15. | *Ioan.*

Sabbato poſt Dom. 2. Quadr.

1 ✠ AIt autem: Homo quidam habuit
duos filios.
2 Et dixit adoleſcentior ex illis patri: Pater,
da mihi portionem ſubſtantiæ, quæ me con-
tingit.
3 Et diuiſit illis ſubſtantiam.
4 Et non poſt multos dies, congregatis om-
nibus adoleſcentior filius peregrè profectus
eſt, in regionem longinquam.
5 Et ibi diſſipauit ſubſtantiam ſuam viuendo
luxurioſe.
6 Et poſtquam omnia conſummaſſet, facta
eſt fames valida, in regione illa, & ipſe cœpit
egere.
7 Et abijt, & adhæſit vni ciuium regionis il-
lius.
8 Et miſit illum in villam ſuam, vt paſceret
porcos.
9 Et cupiebat implere ventrem ſuum de ſi-
liquis, quas porci manducabant: & nemo il-
li dabat.
10 In ſe autem reuerſus, dixit: Quanti merce-
narij in domo patris mei abundant panibus:
ego autem hìc fame pereo.
11 Surgam, & ibo ad patrem meum, & dicam
ei: Pater, peccaui in cœlum, & coram te.
12 Iam non ſum dignus vocari filius tuus: fac
me ſicut vnum de mercenarijs tuis.
13 Et ſurgens venit ad patrem ſuum.
14 Cùm autem adhuc longè eſſet, vidit illum
pater ipſius, & miſericordia motus eſt: &
accurrens cecidit ſuper collum eius: & oſcu-

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc. 15.	Ioan.

latus eſt eum.

15 Dixitque ei filius: Pater, peccaui in cœlum, & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus.

16 Dixit autem pater ad ſeruos ſuos: Citò proferte ſtolam primam, & induite illum.

17 Et date annulum in manum eius: & calceamenta in pedes eius.

18 Et adducite vitulum ſaginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur.

19 Quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus eſt.

20 Et cœperunt epulari. Erat autem filius eius ſenior in agro.

21 Et cùm veniret, & appropinquaret domui, audiuit ſymphoniam, & chorum.

22 Et vocauit vnum de ſeruis, & interrogauit quid hæc eſſent.

23 Iſque dixit illi: Frater tuus venit, & occidit Pater tuus vitulum ſaginatum: quia ſaluum illum recepit.

24 Indignatus eſt autem, & nolebat introire.

25 Pater ergo illius egreſſus, cœpit rogare illum.

26 At ille reſpondens, dixit patri ſuo: Ecce tot annis ſeruio tibi, & nunquam mandatum tuum præteriui: & nunquam dediſti mihi hædum, vt cum amicis meis epularer.

27 Sed poſtquam filius tuus hic, qui deuorauit ſubſtantiam ſuam cum meretricibus, venit; occidiſti illi vitulum ſaginatum.

28 At ipſe dixit illi: Fili, tu ſemper mecum es, & omnia mea, tua ſunt.

29 Epulari autem, & gaudere oportebat: quia frater tuus hic, mortuus erat, & reuixit: perierat, & inuentus eſt. ✠]

CAP. 125. *Iniqui diſpenſatoris parabola.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 16.	*Ioan.*
		Dom. 8. poſt Pentec.	

1 [DIcebat autem & ad diſcipulos ſuos:
✠ Homo quidam erat diues, qui ha-
bebat villicum.
2 Et hic diffamatus eſt apud illum, quaſi diſ-
ſipaſſet bona ipſius.
3 Et vocauit illum, & ait illi: Quid hoc audio
de te? redde rationem villicationis tuæ: iam
enim non poteris villicare.
4 Ait autem villicus intra ſe: Quid faciam,
quia dominus meus aufert à me villicatio-
nem? fodere non valeo, mendicare erubeſco.
5 Scio quid faciam, vt cùm amotus fuero à
villicatione, recipiant me in domos ſuas.
6 Conuocatis itaque ſingulis debitoribus do-
mini ſui, dicebat primo: Quantum debes do
mino meo?
7 At ille dixit: Centum cados olei.
8 Dixitque illi: Accipe cautionem tuam, &
ſede, cito ſcribe quinquaginta.
9 Deinde alij dixit: Tu verò quantum debes?
10 Qui ait: Centum coros tritici.
11 Ait illi: Accipe litteras tuas, & ſcribe octo-
ginta.
12 Et laudauit dominus villicum iniquitatis:
quia prudenter feciſſet.
13 Quia filij huius ſeculi, prudentiores filijs
lucis in generatione ſua ſunt.
14 Et ego vobis dico, facite vobis amicos de
mammona iniquitatis: vt cùm defeceritis, re-
cipiant vos in æterna tabernacula. ✠
15 Qui fidelis eſt in minimo, & in maiori fide-
lis eſt: & qui in modico iniquus eſt, & in
maiori iniquus eſt.

Si ergo

Matt.	Mar.	Luc. 16.	Ioan.
		16 Si ergo in iniquo mammona fideles non fuiſtis, quod verum eſt, quis credet vobis? Et ſi in alieno fideles non fuiſtis, quod veſtrum eſt, quis dabit vobis?	
		17 Nemo ſeruus poteſt duobus dominis ſeruire.	
		18 Aut enim vnum odiet, & alterum diliget: aut vni adhærebit, & alterum contemnet.	
		19 Non poteſtis Deo ſeruire, & mammonæ.	
		20 Audiebant autem omnia hæc Phariſæi, qui erant auari: & deridebant illum.	
		21 Et ait illis: Vos eſtis, qui iuſtificatis vos corã hominibus: Deus autẽ nouit corda veſtra.	
		22 Quia quod hominibus altum eſt, abominatio eſt ante Deum.	
		23 Lex, & Prophetæ vſque ad Ioannem: ex eo regnum Dei euangelizatur: & omnis in illud vim facit.	
		24 Facilius eſt autem cœlum, & terram præterire, quam de lege vnum apicem cadere.	

CAP. 126. *Eſſe matrimonii vinculum indiſſolubile, atque diuortium extra cauſam fornicationis, illicitum.*

Matt. 19	*Mar. 10.*	*Luc.*	*Ioan.*
In feſto S. Agathe. De ſponſo, & ſponſa.			
1 ET ✠ acceſſerunt ad eum Phariſæi, tentantes eum, & dicentes: Si licet homini dimittere vxorem ſuam, quacunque ex cauſa?	1 ET accedentes Phariſæi, interrogabãt eum: Si licet viro vxorem dimittere? tentantes eum.		
2 Qui reſpondens, ait eis:	2 At ille reſpondens, dixit eis:		
	3 Quid vobis præcepit Moyſes?		
	4 Qui dixerunt: Moyſes		

Digitized by Google

Matt. 19.

5 Non legiſtis, quia
qui fecit hominẽ
ab initio, maſculũ,
& fœminam fecit
eos? Et dixit: Pro-
pter hoc dimittet
homo patrẽ, & ma-
trem, & adhærebit
vxori ſuæ: & erunt
duo in carne vna.
6 Itaq; iam nõ ſunt
duo; ſed vna caro.
7 Quod ergo Deus
coniunxit, homo
non ſeparet.
8 Dicunt illi: Quid
ergo Moyſes man-
dauit dare libellũ
repudij, & dimit-
tere?
9 Ait illis: Quoniã
Moyſes ad duritiã
cordis veſtri per-
miſit vobis, dimit-
tere vxores veſtras.
10 Ab initio autem
non fuit ſic.
11 Dico autem vo-
bis, quia quicunq;
dimiſerit vxorem

Mar. 10.

permiſit libellum
repudij ſcribere,
& dimittere.
9 Quibus reſpõdẽs
Ieſus, ait: Ad duri-
tiam cordis veſtri,
ſcripſit vobis præ-
ceptum iſtud.
5 Ab initio autem
creaturæ, maſculũ,
& fœminam fecit
eos Deus: propter
hoc, relinquet ho-
mo patrẽ ſuum, &
matrem; & adhæ-
rebit ad vxorem
ſuam: & erunt duo
in carne vna.
6 Itaq; iam nõ ſunt
duo; ſed vna caro.
7 Quod ergo Deus
coniunxit, homo
non ſeparet.
9 Supra.

Luc. 16.

11 Omnis, qui di
mittit vxorẽ ſuam,
& alteram ducit,

Ioan.

ſuam,

Matt. 19.	Mar. 10.	Luc. 16.	Joan.
ſuam, niſi ob fornicationem, & aliam duxerit, mœchatur.		mœchatur.	
11 Et qui dimiſſam duxerit, mœchatur.		12 Et qui dimiſſam à viro ducit, mœchatur.	
	13 Et in domo iterum diſcipuli eius, de eodem interrogauerunt eum.		
	14 Et ait illis: Quicunque dimiſerit vxorem ſuam, & aliam duxerit, adulterium cõmittit ſuper eam.		
	15 Et ſi vxor dimiſerit virum ſuum, & alij nupſerit, mœchatur.		
16 Dicũt ei diſcipuli eius: Si ita eſt cauſa hominis cũ vxore, nõ expedit nubere.			
17 Qui dixit illis: Nõ omnes capiũt verbum iſtud: ſed quibus datum eſt.			
18 Sunt enim eunuchi, qui de matris vtero ſic nati ſunt: & ſũt eunuchi, qui facti ſũt ab hominibus: & ſũt eunuchi, qui ſeipſos caſtrauerũt propter regnũ cœlorum.			
19 Qui poteſt capere, capiat. ✠			

Cap. 127. *De diuite epulone, & Lazaro paupere.*

Matt.	*Mar.*	*Luc. 16.*	*Ioan.*

Feria 5. Dom. 2. Quadr.

1 ✠ HOmo quidam erat diues, qui indue-
batur purpura, & byſſo: & epulaba-
tur quotidie ſplendide.

2 Et erat quidam mendicus, nomine Laza-
rus, qui iacebat ad ianuam eius, vlceribus ple-
nus: cupiens ſaturari de micis, quæ cadebant
de menſa diuitis, & nemo illi dabat.

3 Sed & canes veniebant, & lingebant vlce-
ra eius.

4 Factum eſt autem vt moreretur mendicus,
& portaretur ab Angelis, in ſinum Abrahæ.

5 Mortuus eſt autem & diues: & ſepultus eſt
in inferno.

6 Eleuans autem oculos ſuos, cùm eſſet in
tormentis, vidit Abraham à longè, & Laza-
rum in ſinu eius.

7 Et ipſe clamans, dixit: Pater Abraham, mi-
ſerere mei, & mitte Lazarum, vt intingat ex-
tremum digiti ſui in aquam, vt refrigeret lin-
guam meam: quia crucior in hac flamma.

8 Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia
recepiſti bona in vita tua: & Lazarus ſimili-
ter mala.

9 Nunc autē hic cōſolatur: tu verò cruciaris.

10 Et in his omnibus, inter nos, & vos, chaos
magnum firmatum eſt: vt hi, qui volunt hinc
tranſire ad vos, non poſſint: neque inde huc
tranſmeare.

11 Et ait: Rogo ergo te, pater, vt mittas eum
in domum patris mei.

12 Habeo enim quinque fratres, vt teſtetur il-
lis, ne & ipſi veniant in hunc locum tormen-
torum.

Digitized by Google

Matt. | Mar. | Luc. 16. | Ioan.

13 Et ait illi Abraham: Habent Moyſen, &
Prophetas, audiant illos.
14 At ille dixit: Non, pater Abrahã: Sed ſi quis
ex mortuis ierit ad eos, pœnitentiam agent.
15 Ait autem illi: Si Moyſen, & Prophetas non
audiunt, neque, ſi quis ex mortuis reſurrexe-
rit, credent. ✠]

Cap. 128. *Dominus ſuos admonet, vitandum ſcandalum; peccantem arguendum; ignoſcendum reſipiſcenti; fidei quanta ſit efficacia; & obſequium Domino debitum.*

Matt. | Mar. | Luc. 17. | Ioan.

1 [ET ait ad diſcipulos ſuos: Impoſſibile
eſt, vt non veniant ſcandala: væ autem
illi, per quem veniunt.
2 Vtilius eſt illi, ſi lapis molaris imponatur
circa collum eius, & proijciatur in mare,
quam vt ſcandalizet vnum, de puſillis iſtis.
3 Attendite vobis: Si peccauerit in te frater
tuus, increpa illum.
4 Et ſi pœnitentiam egerit, dimitte illi.
5 Et ſi ſepties in die peccauerit in te, & ſe-
pties in die conuerſus fuerit ad te, dicens: Pœ-
nitet me: dimitte illi.
6 Et dixerunt Apoſtoli Domino: Adauge no-
bis fidem.
7 Dixit autem Dominus: Si habueritis fi-
dem, ſicut granum ſinapis, dicetis huic arbo-
ri moro: Eradicare, & tranſplantare in mare:
& obediet vobis.
8 Quis autem veſtrûm habens ſeruum aran-
tem, aut paſcentem, qui regreſſo de agro di-
cat illi: Statim tranſi, recumbe: & non dicat
ei: Para quod cœnem, & præcinge te, & mi-
niſtra mihi, donec manducem, & bibam: &
poſt hæc tu manducabis, & bibes?

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc. 17.	Ioan.
		9 Nunquid gratiam habet ſeruo illi, quia fecit quæ ei imperauerat? non puto.	
		10 Sic & vos, cùm feceritis omnia, quæ præcepta sũt vobis, dicite: Serui inutiles ſumus: quod debuimus facere, fecimus.	
		(Et factum eſt, dum iret, &c. cap. 96.)	

CAP. 129. *Dominus, quando ad iudicium venturus ſit, docet.*

Matt.	Mar.	Luc. 17.	Ioan.
		1 (c. 96.) INterrogatus autem à Phariſæis, quando venit regnum Dei: reſpondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum obſeruatione.	
		2 Neque dicent: Ecce, hic; aut ecce illic: ecce enim regnum Dei intra vos eſt.	
		3 Et ait ad diſcipulos ſuos: Veniẽt dies quando deſideretis videre vnum diem filij hominis: & non videbitis.	
		4 Et dicent vobis: Ecce hic, & ecce illic: nolite ire, neque ſectemini.	
		5 Nam ſicut fulgur coruſcans de ſub cœlo, in ea, quæ ſub cœlo ſunt, fulget: ita erit filius hominis in die ſua.	
		6 Primùm autem, oportet illum multa pati, & reprobari à generatione hac.	
		7 Et ſicut factum eſt in diebus Noë, ita erit & in diebus filij hominis.	
		8 Edebant, & bibebant, vxores ducebant, & dabantur ad nuptias, vſque in diem, qua intrauit Noë in arcam: & venit diluuium, & perdidit omnes.	
		9 Similiter, ſicut factum eſt in diebus Loth: Edebant, & bibebant; emebant, & vendebãt; plantabant, & ædificabant.	
		10 Qua die autem exijt Loth à Sodomis, pluit ignem, & ſulphur de cœlo: & omnes perdidit.	

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 17.	*Ioan.*
		11 Secundùm hæc erit, qua die filius hominis reuelabitur. 12 In illa hora, qui fuerit in tecto,& vaſa eius in domo: ne deſcendat tollere illa. 13 Et qui in agro, ſimiliter non redeat retro. Memores eſtote vxoris Loth. 14 Quicunq; quæſierit animam ſuam ſaluam facere, perdet illam: & quicunque perdiderit illam, viuificabit eam. 15 Dico vobis, in illa nocte, erunt duo in lecto vno; vnus aſſumetur, & alter relinquetur: duæ erunt molentes in vnum; vna aſſumetur,& altera relinquetur: duo in agro;vnus aſſumetur, & alter relinquetur. 16 Reſpondentes dicunt illi: Vbi, Domine? 17 Qui dixit illis: Vbicunque fuerit corpus, illuc congregabuntur & aquilæ.]	

Cap. 150. *Parabola de iniquo Iudice.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 18.	*Ioan.*
		1 [Dicebat autem & parabolam ad illos, quoniam oportet ſemper orare,& non deficere. 2 Dicens: Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum non timebat: & hominem non reuerebatur. 3 Vidua autem quædam erat in ciuitate illa, & veniebat ad eum, dicens: Vindica me de aduerſario meo. 4 Et nolebat per multum tempus. 5 Poſt hæc autem dixit intra ſe: Etſi Deum non timeo,nec hominẽ reuereor:tamen quia moleſta eſt mihi hæc vidua,vindicabo illam. 6 Ne in nouiſſimo veniens ſugillet me. 7 Ait autem Dominus: Audite, quid Iudex iniquitatis dicit.	

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc. 18.	Ioan.
		8 Deus autem non faciet vindictam electorum ſuorum, clamantium ad ſe die, ac nocte: & patientiam habebit in illis?	
		9 Dico vobis, quia citò faciet vindictã illorũ.	
		10 Veruntamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?	

CAP. 131. *Parabola de Phariſæo, & Publicano.*

Matt.	Mar.	Luc. 18.	Ioan.
		Dom. 10. *poſt Pentec.*	
		1 ✠ DIxit autem & ad quoſdam, qui in ſe confidebant tanquam iuſti, & aſpernabantur cæteros, parabolam iſtam.	
		2 Duo homines aſcendebant in templum vt orarent, vnus Phariſæus; & alter Publicanus.	
		3 Phariſæus ſtans hæc apud ſe orabat: Deus, gratias ago tibi, quia non ſum ſicut cæteri hominum, raptores, iniuſti, adulteri: velut etiam hic Publicanus.	
		4 Ieiuno bis in ſabbato, decimas do omnium, quæ poſſideo.	
		5 Et Publicanus à longè ſtans, nolebat nec oculos ad cœlum leuare.	
		6 Sed percutiebat pectus ſuum, dicens: Deus, propitius eſto mihi peccatori.	
		7 Dico vobis, deſcendit hic iuſtificatus in domum ſuam ab illo.	
		8 Quia omnis, qui ſe exaltat, humiliabitur: & qui ſe humiliat, exaltabitur. ✠	

CAP. 132. IESVS *paruulis manus imponit.*

Matt. 19.	Mar. 10.	Luc. 18.	Ioan.
1 TVnc oblati ſunt ei paruuli, vt manus eis	1 ET offerebãt illi paruulos, vt tangeret illos.	1 AFferebãt autem ad illum, & infantes, vt eos	

impo-

Matt.19.	*Mar. 10.*	*Luc.18.*	*Ioan.*
imponeret, & oraret.		tangeret.	
2 Diſcipuli autem increpabant eos.	2 Diſcipuli autem comminabantur offerentibus.	2 Quòd cùm viderent diſcipuli, increpabant illos.	
3 Ieſus verò ait eis: Sinite paruulos,& nolite eos prohibere ad me venire.	3 Quos cùm videret Ieſus, indignè tulit,& ait illis: Sinite paruulos venire ad me: & ne prohibueritis eos.	3 Ieſus autem conuocans illos,dixit: Sinite pueros venire ad me: & nolite vetare eos.	
4 Talium eſt enim regnum cœlorum.	4 Talium enim eſt regnum Dei.	4 Talium eſt enim regnum Dei.	
	5 Amen dico vobis, quiſquis non receperit regnum Dei velut paruulus, non intrabit in illud.	5 Amen dico vobis, quicunq; non acceperit regnum Dei ſicut puer, nõ intrabit in illud.	
	6 Et complexans eos, & imponens manus ſuper illos, benedicebat eos.		
7 Et cùm impoſuiſſet eis manus, abijt inde.			

Cap. 133. *Adoleſcentem diuitem, & ſalutis cupidum, ad perfectiora ſectanda* Christvs *inſtituit.*

Matt.19.	*Mar.10.*	*Luc 18.*	*Ioan.*
1 ET ecce vnus accedens, ait illi: Magiſter bone, quid boni faciam, vt habeam vitam æternam?	1 ET cùm egreſſus eſſet in viam, procurrens quidam, genu flexo ante eum, rogabat eum: Magiſter bone, quid	1 ET interrogauit eum quidam princeps, dicens: Magiſter bone, quid faciens vitam æternam poſſidebo?	

Matt.19.	*Mar.10.*	*Lucæ 18.*	*Ioan.*
	faciã vt vitã æternam percipiam?		
Qui dixit ei: Quid me interrogas de bono? vnus eſt bonus, Deus.	2 Ieſus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? nemo bonus niſi vnus Deus.	2 Dixit autem ei Ieſus: Quid me dicis bonum? nemo bonus niſi ſolus Deus.	
3 Si autem vis ad vitam ingredi, ſerua mandata.			
4 Dicit illi: Quæ?			
5 Ieſus autem dixit: Non homicidium facies: Non adulterabis: Non facies furtum: Nõ falſum teſtimoniũ dices:	5 Præcepta noſti: Ne adulteres: Ne occidas: Ne fureris: Ne falſum teſtimonium dixeris:	5 Mandata noſti: Non occides: Nõ mœchaberis: Non furtum facies: Nõ falſum teſtimoniũ dices:	
	6 Ne fraudem feceris:		
7 Honora patrem tuum, & matrem tuam.	7 Honora patrem tuum, & matrem.	7 Honora patrem tuum, & matrem.	
8 Et diliges proximum tuum, ſicut teipſum.			
9 Dicit illi adoleſcens: Omnia hæc cuſtodiui à iuuentute mea.	9 At ille reſpondens, ait illi: Magiſter, hæc omnia obſeruaui à iuuẽtute mea.	9 Qui ait: Hæc omnia cuſtodiui à iuuentute mea.	
10 Quid adhuc mihi deeſt?			
	11 Ieſus autem intuitus eum, dilexit eum.		
12 Ait illi Ieſus: Si vis perfectus eſſe,	12 Et dixit ei: Vnũ tibi deeſt: vade,	12 Quo audito, Ieſus ait ei: Adhuc	

Digitized by Google

Matth.19.	*Mar.10.*	*Luc.18.*	*Ioan.*
vade, vende quæ habes, & da pauperibus; & habebis theſaurum in cœlo: & veni, ſequere me.	quæcunque habes vende, & da pauperibus; & habebis theſaurum in cœlo: & veni, ſequere me.	vnum tibi deeſt: omnia, quæcunq; habes, vende, & da pauperibus: & habebis theſaurum in cœlo: & veni, ſequere me.	
13 Cum audiſſet autem adoleſcẽs verbum, abijt triſtis.	13 Qui contriſtatus in verbo, abijt mœrens.	13 His ille auditis, contriſtatus eſt.	
14 Erat enim habẽs multas poſſeſſiones.	14 Erat enim habẽs multas poſſeſſiones.	14 Quia diues erat valde.	
15 Ieſus autem dixit diſcipulis ſuis: Amen dico vobis, quia diues difficile intrabit in regnũ cœlorum.	15 Et circũſpiciens Ieſus, ait diſcipulis ſuis: Quàm difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt!	15 Videns autem Ieſus illum triſtem factum, dixit: Quã difficile, qui pecunias habent, in regnũ Dei intrabũt!	
	16 Diſcipuli autem obſtupeſcebant in verbis eius.		
	17 At Ieſus rurſus reſpondens, ait illis: Filioli, quàm difficile eſt confidẽtes in pecunijs, in regnum Dei introire!		
18 Et iterum dico vobis, facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam diuitem intrare in regnum cœlorum.	18 Facilius eſt camelum per foramen acus trãſire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.	18 Facilius eſt enim camelum per foramen acus tranſire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.	
19 Auditis autẽ his, diſcipuli miraban-	19 Qui magis admirabãtur, dicen-	19 Et dixerunt, qui audiebant: Et quis	

Matt. 19.	*Mar.* 10.	*Luc.* 18.	*Ioan.*
tur valde, dicentes: Quis ergo poterit ſaluus eſſe?	tes ad ſemetipſos: Et quis poteſt ſaluus fieri?	poteſt ſaluus fieri?	
26 Aſpiciens autem Ieſus, dixit illis: Apud homines hoc impoſſibile eſt: apud Deum autem omnia poſſibilia ſunt.	20 Et intuens illos Ieſus, ait: Apud homines impoſſibile eſt; ſed non apud Deũ: omnia enim poſſibilia sũt apud Deum.	20 Ait illis: Quæ impoſſibilia ſunt apud homines, poſſibilia ſunt apud Deum.	

CAP. 134. *Quod premium eos maneat, qui, omnibus relictis, CHRISTVM ſequuntur.*

Matthei 19. *De Abbate. De Conf. non Pont.*	*Mar.* 10.	*Luc.* 18.	*Ioan.*
1 TVnc reſpondens ✠ Petrus dixit ei: Ecce, nos reliquimus omnia, & ſecuti ſumus te.	1 ET cœpit ei Petrus dicere: Ecce, nos dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te.	1 AIt autem Petrus: Ecce, nos dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te.	
2 Quid ergo erit nobis?			
3 Ieſus autem dixit illis: Amen dico vobis:	3 Reſpondens Ieſus, ait: Amen dico vobis:	3 Qui dixit eis: Amen dico vobis:	
4 Quod vos, qui ſecuti eſtis me, in regeneratione, cũ ſederit filius hominis in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duode-			

cim

Matt. 19.	*Mar.* 10.	*Luc.* 18.	*Ioan.*
cim tribus Iſraël.			
5 Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum:	5 Nemo eſt qui reliquerit domum, aut fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros, propter me, & propter euangelium:	5 Nemo eſt qui reliquit domum, aut parentes, aut fratres, aut vxorem, aut filios propter regnum Dei:	
6 Centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit. ✠	6 Qui non accipiat centies tantũ nũc in tẽpore hoc, domos, & fratres, & ſorores, & matres, & filios, & agros, cum perſecutionibus: & in ſeculo futuro vitam æternam.	6 Et non recipiat multo plura in hoc tempore: & in ſeculo vẽturo vitam æternam.	
7 Multi autẽ erunt primi nouiſſimi: & nouiſſimi, primi.]	7 Multi autẽ erunt primi nouiſſimi: & nouiſſimi, primi.		

CAP. 135. *Parabola de operariis in vineam excolendam conductis.*

Matt. 20. *Dom. Septuageſima.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 [✠ Simile eſt regnum cœlorum homini patrifamilias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam ſuam.			
2 Conuentione autem facta cum operariis ex denario diurno, miſit eos in vineam ſuam.			
3 Et egreſſus circa horam tertiam, vidit alios ſtantes in foro otioſos.			
4 Et dixit illis: Ite & vos in vineam meam,			

Digitized by Google

	Matt. 20.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
	& quod iuſtum fuerit dabo vobis.			
5	Illi autem abierunt.			
6	Iterum autem exijt circa ſextam, & nonam horam: & fecit ſimiliter.			
7	Circa vndecimam verò exijt, & inuenit alios ſtantes, & dicit illis: Quid hìc ſtatis tota die otioſi?			
8	Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit.			
9	Dicit illis: Ite & vos in vineam meam.			
10	Cùm ſerò autem factum eſſet, dicit dominus vineæ procuratori ſuo: Voca operarios, & redde illis mercedem, incipiens à nouiſſimis, vſque ad primos.			
11	Cùm veniſſent ergo, qui circa vndecimam horam venerant, acceperunt ſingulos denarios.			
12	Venientes autem & primi, arbitrati ſunt, quòd plus eſſent accepturi.			
13	Acceperunt autem & ipſi ſingulos denarios.			
14	Et accipientes murmurabant aduerſus patremfamilias.			
15	Dicentes: Hi nouiſſimi vna hora fecerunt: & pares illos nobis feciſti, qui portauimus pondus diei, & æſtus.			
16	At ille reſpondens, vni eorum dixit: Amice, non facio tibi iniuriam.			
17	Nònne ex denario conueniſti mecum? tolle quod tuum eſt, & vade.			
18	Volo autem & huic nouiſſimo dare, ſicut & tibi.			
19	Aut non licet mihi, quod volo, facere?			
20	An oculus tuus nequam eſt, quia ego bonus ſum?			
21	Sic erunt nouiſſimi primi: & primi, nouiſſimi.			
22	Multi enim ſunt vocati: pauci verò electi. ✠			

Finis

Finis quartæ partis, continentis acta tertii anni prædicationis CHRISTI, *vſque ad reſuſcitationem Lazari. Quæ poſthæc ſecuta ſunt, quin ad ſequentem annum Domini pertineant, dubium non eſt. Eodem quoq; anno forte acciderunt nonnulla eorum, quæ præcedunt; ſed quia hoc ita certum non eſt, ea cum anno tertio reliquimus.*

Pars quinta, ea comprehendit, quæ à ſuſcitatione Lazari, vſque ad Redemptoris paſſionem, de CHRISTO nobis Euangeliſtæ proponunt.

CAP. 136. *Reſuſcitatur Lazarus.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 11.

Feria 6. poſt Dom. 4. Quadr.

1 [✠ ERat autem quidam languens Lazarus à Bethania, de caſtello Mariæ, & Marthæ ſororis eius.

2 Maria autem erat, quæ vnxit Dominum vnguento, & exterſit pedes eius capillis ſuis: cuius frater Lazarus infirmabatur.

3 Miſerunt ergo ſorores eius ad eum, dicentes: Domine, ecce, quem amas infirmatur.

4 Audiens autem Ieſus, dixit eis: Infirmitas hæc non eſt ad mortem; ſed pro gloria Dei: vt glorificetur Filius Dei per eam.

5 Diligebat autem Ieſus Martham, & ſororem eius Mariam, & Lazarum.

6 Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem manſit in eodem loco duobus diebus.

7 Deinde poſt hæc dixit diſcipulis ſuis: Eamus in Iudæam iterum.

8 Dicunt ei diſcipuli: Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare: & iterum vadis illuc?

9 Reſpondit Ieſus: Nónne duodecim ſunt horæ diei?

Si quis

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 11.

10 Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt.
11 Si autem ambulauerit in nocte, offendit: quia lux non eſt in eo.
12 Hæc ait: & poſthæc dixit eis: Lazarus amicus noſter dormit; ſed vado, vt à ſomno excitem eum.
13 Dixerunt ergo diſcipuli eius: Domine, ſi dormit, ſaluus erit.
14 Dixerat autem Ieſus de morte eius: illi autem putauerunt, quia de dormitione ſomni diceret.
15 Tunc ergo Ieſus dixit eis manifeſtè: Lazarus mortuus eſt.
16 Et gaudeo propter vos, vt credatis: quoniam non eram ibi; ſed eamus ad eum.
17 Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiſcipulos: Eamus & nos, vt moriamur cum eo.
18 Venit itaque Ieſus, & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem.
19 Erat autem Bethania iuxta Ieroſolymam quaſi ſtadiis quindecim.
20 Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham, & Mariam, vt conſolarentur eas, de fratre ſuo.
21 Martha ergo vt audiuit, quia Ieſus venit, occurrit illi: Maria autem domi ſedebat.

In die obitus, ſeu depoſitionis defuncti.

22 T. Dixit ergo Martha ad Ieſum: Domine, ſi fuiſſes hic, frater meus non fuiſſet mortuus.
23 Sed & nunc ſcio, quia quæcunq; popoſceris à Deo, dabit tibi Deus.
24 Dicit illi Ieſus: Reſurget frater tuus.
25 Dicit ei Martha: Scio quia reſurget in reſurrectione, in nouiſſimo die.

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 11.
			26 Dixit ei Ieſus: Ego ſum reſurrectio, & vita: qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit, viuet: & omnis, qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc?
			27 Ait illi: Vtique Domine, ego credidi, quia tu es Chriſtus Filius Dei viui, qui in hunc mundum veniſti. T.
			28 Et cùm hæc dixiſſet, abijt, & vocauit Mariam ſororem ſuam ſilentio, dicens: Magiſter adeſt, & vocat te.
			29 Illa vt audiuit, ſurgit citò, & venit ad eum: nondum enim venerat Ieſus in caſtellum; ſed erat adhuc in illo loco, vbi occurrerat ei Martha.
			30 Iudæi ergo, qui erant cum ea in domo, & conſolabantur eam, cùm vidiſſent Mariam, quia citò ſurrexit, & exijt, ſecuti ſunt eam, dicentes: Quia vadit ad monumentum, vt ploret ibi.
			31 Maria ergo cùm veniſſet, vbi erat Ieſus, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei: Domine, ſi fuiſſes hic, non eſſet mortuus frater meus.
			32 Ieſus ergo vt vidit eam plorantem, & Iudæos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit ſpiritu, & turbauit ſeipſum, & dixit: Vbi poſuiſtis eum?
			33 Dicunt ei: Domine, veni, & vide.
			34 Et lachrymatus eſt Ieſus.
			35 Dixerunt ergo Iudæi: Ecce, quomodo amabat eum.
			36 Quidam autem ex ipſis, dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere, vt hic non moreretur?
			37 Ieſus ergo rurſum fremens in ſemetipſo, venit ad monumentum: erat autem ſpelunca: & lapis ſuperpoſitus erat ei.
			38 Ait Ieſus: Tollite lapidem.

Dicit

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 11.
			39 Dicit ei Martha, ſoror eius, qui mortuus fuerat: Domine, iam fœtet: quatriduanus eſt enim.
			40 Dicit ei Ieſus: Nónne dixi tibi, quoniam ſi credideris, videbis gloriam Dei?
			41 Tulerunt ergo lapidem.
			42 Ieſus autem, eleuatis ſurſum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi, quoniam audiſti me.
			43 Ego autem ſciebam, quia ſemper me audis; ſed propter populum, qui circunſtat, dixi, vt credant, quia tu me miſiſti.
			44 Hæc cum dixiſſet, voce magna clamauit: Lazare, veni foras.
			45 Et ſtatim prodijt, qui fuerat mortuus, ligatus pedes, & manus inſtitis: & facies illius ſudario erat ligata.
			46 Dixit eis Ieſus: Soluite eum, & ſinite abire.
			47 Multi ergo ex Iudæis, qui venerant ad Mariam, & Martham, & viderant, quæ fecit Ieſus, crediderunt in eum. ✠
			48 Quidam autem ex ipſis, abierunt ad Phariſæos, & dixerunt eis, quæ fecit Ieſus.

Cap. 137. *Iudæorum de* IESV *perdendo concilium.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 11. *Fer. 6. poſt Dom. Paſſ.*
			1 ✠ Collegerunt ergo Pontifices, & Phariſæi concilium, & dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa ſigna facit?
			2 Si dimittimus eum ſic, omnes credent in eum:
			3 Et venient Romani, & tollent noſtrum locum, & gentem.
			4 Vnus autem ex ipſis, Caiphas nomine, cùm eſſet Pontifex anni illius, dixit eis: Vos neſcitis quicquam, nec cogitatis, quia expedit vobis, vt

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 11.
			bis, vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat.
			5 Hoc autem à ſemetipſo non dixit: ſed, cùm eſſet Pontifex anni illius, prophetauit, quod Ieſus moriturus erat pro gente.
			6 Et non tantùm pro gente; ſed vt filios Dei, qui erant diſperſi, congregaret in vnum.
			7 Ab illo ergo die cogitauerunt, vt interficerent eum.
			8 Ieſus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudæos:
			9 Sed abijt in regionem iuxta deſertum, in ciuitatem, quæ dicitur Ephrem, & ibi morabatur cum diſcipulis ſuis. ✠
			10 Proximum autem erat Paſcha Iudæorum: & aſcenderunt multi Ieroſolymam de regione ante Paſcha, vt ſanctificarent ſeipſos.
			11 Quærebant ergo Ieſum: & colloquebãtur ad inuicem, in templo ſtantes: quid putatis, quia non venit ad diem feſtum?
			12 Dederant autem Pontifices, & Phariſæi mandatum, vt ſi quis cognouerit vbi ſit, indicet, vt apprehendant eum.]

Cap. 138. *Mortem, ac reſurrectionem ſuam* IESVS *Apoſtolis prædicit.*

Matt. 20	Mar. 10.	Luc. 18.	Ioan.
1 ET aſcendens Ieſus Ieroſolymam.	1 ERant autem in via aſcendẽtes Ieroſolymã.		
	2 Et præcedebat illos Ieſus, & ſtupebant, & ſequentes timebant.		
Fer. 4. Dom 2. Qua. De ſancta Cruce.		*Dom. in Quinq.*	
3 ✠ Aſsũpſit duodecim diſcipulos	3 Et aſſumens iterũ duodecim, cæ-	3 ✠ ASſumpſit autem Ie-	

 ſecretò,

Matth. 20.	Mar. 10.	Luc. 18.	Ioan.
ſecretò, & ait illis:	pit illis dicere, quæ eſſent ei euētura:	ſus duodecim, & ait illis:	
4 Ecce, aſcēdimus Ieroſolymam.	4 Quia ecce aſcendimus Ieroſolymam.	4 Ecce, aſcendimus Ieroſolymam.	
		5 Et conſummabūtur omnia, quæ ſcripta ſunt per Prophetas de filio hominis.	
6 Et filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & condemnabunt eum morte.	6 Et filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & Scribis, & ſenioribus, & damnabūt eum morte.		
7 Et tradent eum gentibus, ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum.	7 Et tradent eum gentibus, & illudent ei, & conſpuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum.	7 Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conſpuetur: & poſtquam flagellauerint, occident eum.	
8 Et tertia die reſurget. ✠	8 Et tertia die reſurget.	8 Et tertia die reſurget.	
		9 Et ipſi nihil horum intellexerunt, & erat verbum iſtud abſconditum ab eis, & non intelligebāt quæ dicebantur.	

Cap. 139. *Filiis Zebedæi primatum* CHRISTVS *negat: officioq́; miniſterii, non oſtenſione dominii nos debere eſſe maiores, oſtendit.*

Matt. 20.	*Mar. 10.*	*Luc.*	*Ioan.*
In feſto S. Iacobi, & S. Ioan. ante portam Latinam.			
1 ✠ TVnc acceſſit ad eum mater filio-	1 ET accedunt ad eū Iācobus, & Ioannes		

rum

	Matt. 20.		*Mar.* 10.	*Luc.*	*Ioan.*
	rum Zebedæi, cum filiis ſuis, adorans, & petens aliquid ab eo.		filij Zebedæi, dicentes: Magiſter, volumus vt quodcunq; petierimus, facias nobis.		
2	Qui dixit ei: Quid vis?	2	At ille dixit eis: Quod vultis vt faciam vobis?		
3	Ait illi: Dic vt ſedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad ſiniſtrā in regno tuo.	3	Et dixerunt: Da nobis vt vnus ad dexterā tuā, & alius ad ſiniſtram tuā ſedeamus in gloria tua.		
4	Reſpondens autem Ieſus, dixit: Neſcitis quid petatis.	4	Ieſus autē ait eis: Neſcitis quid petatis.		
5	Poteſtis bibere calicē, quē ego bibiturus ſum?	5	Poteſtis bibere calicē, quem ego bibo?		
		6	Aut baptiſmo, quo ego baptizor, baptizari?		
7	Dicunt ei: Poſſumus.	7	At illi dixerunt ei: Poſſumus.		
8	Ait illis: Calicem quidem meum bibetis.	8	Ieſus autem ait eis: Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis:		
		9	Et baptiſmo, quo ego baptizor, baptizabimini.		
0	Sedere autem ad dexteram meam, vel ſiniſtram, non eſt meum dare vobis.	10	Sedere autem ad dexteram meam, vel ad ſiniſtram, non eſt meum dare vobis.		
1	Sed quibus paratum eſt à Patre meo. ✠	11	Sed quibus paratū eſt.		
2	Et audientes decem, indignati ſunt de duobus fratribus.	12	Et audientes decē, cœperunt indignari de Iacobo, & Ioanne.		
3	Ieſus autē vocauit eos ad ſe, & ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum: & qui	13	Ieſus autem vocās eos ait illis: Scitis quia hi, qui videntur principari gentibus, dominantur		

Matt. 20.	*Mar.* 10.	*Luc.*	*Ioan.*
maiores ſunt, poteſtatē exercent in eos.	eis: & principes eorum poteſtatem habent ipſorum.		
14 Non ita erit inter vos; ſed quicunque voluerit inter vos maior fieri, ſit veſter miniſter: & qui voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſeruus.	14 Non ita eſt autem in vobis; ſed quicunq; voluerit fieri maior, erit veſter miniſter: & quicunque voluerit in vobis primus eſſe, erit omnium ſeruus.		
15 Sicut filius hominis nō venit miniſtrari; ſed miniſtrare, & dare animam ſuam, redemptionem pro multis.	15 Nam & filius hominis non venit vt miniſtraretur ei; ſed vt miniſtraret, & daret animam ſuam redemptionē pro multis.		

Cap. 140. *Cæcus ante ingreſſum Ierico illuminatur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 18. | *Ioan.*

1 Factum eſt autem, cùm appropinquaret Ierico, cæcus quidam ſedebat ſecus viam mendicans.

2 Et cùm audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc eſſet.

3 Dixerunt autem ei, quod Ieſus Nazarenus tranſiret.

4 Et clamauit, dicens: Ieſu fili Dauid, miſerere mei.

5 Et qui præibant increpabant eum vt taceret.

6 Ipſe vero multò magis clamabat: Fili Dauid, miſerere mei.

7 Stans autem Ieſus iuſſit illum adduci ad ſe: & cùm appropinquaſſet, interrogauit illum, dicens: Quid tibi vis faciam?

8 At ille dixit: Domine, vt videam.

Et

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 18.	*Ioan.*
		9 Et Ieſus dixit illi: Reſpice, fides tua te ſaluum fecit.	
		10 Et confeſtim vidit, & ſequebatur illum magnificans Deum.	
		11 Et omnis plebs, vt vidit, dedit laudem Deo. ✠]	

CAP. 141. *Zacheus* IESVM *ſuſcipit.*

Matt.	*Mar.* 10.	*Luc.* 19.	*Ioan.*
	1 ET veniunt Ierico.	*In dedicatione templi.*	
		2 [✠ ET ingreſſus perambulabat Ierico. Et ecce vir, nomine Zachęus: & hic princeps erat Publicanorum, & ipſe diues.	
		3 Et quærebat videre Ieſum quis eſſet: & non poterat præ turba: quia ſtatura puſillus erat.	
		4 Et præcurrens aſcendit in arborem ſicomorum, vt videret eum: quia inde erat tranſiturus.	
		5 Et cùm veniſſet ad locum, ſuſpiciens Ieſus vidit illũ, & dixit ad eum: Zachæe, feſtinans deſcende: quia hodie in domo tua oportet me manere.	
		6 Et feſtinans deſcendit, & excepit illum gaudẽs.	
		7 Et cùm viderẽt omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem pec-	

catorem

Matt.	Mar.	Luc. 19.	Ioan.
		catorem diuertiſſet. 8 Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum: Ecce, dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & ſi quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. 9 Ait Ieſus ad eum: Quia hodie ſalus domui huic facta eſt: eo quod & ipſe filius ſit Abrahę. 10 Venit enim filius hominis quærere, & ſaluum facere, quod perierat. ✠	

Cap. 142. *Decem minarum parabola.*

Matt.	Mar.	Luc. 19.	Ioan.
		1 HÆc illis audientibus, adiiciens, dixit parabolam: eò quòd eſſet prope Ieruſalem: & quia exiſtimarent, quod confeſtim regnum Dei manifeſtaretur. *De Confeſſ. non Pontif.* 2 Dixit ergo: ✠ Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam, accipere ſibi regnum, & reuerti. 3 Vocatis autem decem ſeruis ſuis, dedit eis decem mnas, & ait ad illos: Negotiamini dum venio. 4 Ciues autem eius oderant eum: & miſerũt legationem poſt illum, dicentes: Nolumus hunc regnare ſuper nos. 5 Et factum eſt vt rediret accepto regno: & iuſſit vocari ſeruos, quibus dedit pecuniam: vt ſciret quantum quiſque negotiatus eſſet. 6 Venit autem primus, dicens: Domine, mna tua decem mnas acquiſiuit. 7 Et ait illi: Euge bone ſerue, quia in modico fuiſti fidelis, eris poteſtatem habens ſuper decem ciuitates. 8 Et alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit quinque mnas.	

Matt. | *Mar.* | *Luc.* 19. | *Ioan.*

9 Et huic ait: Et tu eſto ſuper quinque ciui-
tates.
10 Et alter venit, dicens: Domine, ecce mna
tua, quam habui repoſitam in ſudario.
11 Timui enim te: quia homo auſterus es, tol-
lis quod non poſuiſti, & metis quod non ſe-
minaſti.
12 Dicit ei: De ore tuo te iudico, ſerue ne-
quam: ſciebas quod ego homo auſterus ſum,
tollens quod non poſui, & metens quod non
ſeminaui: & quare non dediſti pecuniã meam
ad menſam, & ego veniens, cum vſuris vtique
exegiſſem illam?
13 Et aſtantibus dixit: Auferte ab illo mnam,
& date illi, qui decem mnas habet.
14 Et dixerunt ei: Domine, habet decẽ mnas.
15 Dico autem vobis, quia omni habenti da-
bitur, & abundabit.
16 Ab eo autem qui non habet, & quod ha-
bet auferetur ab eo. ✠
17 Veruntamen inimicos meos illos, qui no-
luerunt me regnare ſuper ſe, adducite huc, &
interficite ante me.
18 Et his dictis, præcedebat aſcendens Iero-
ſolymam.

Cap. 143. *Cæci duo poſt egreſſum Ierico ſanantur.*

Matt. 20.

1 Et egredientibus il-
lis ab Ierico, ſecu-
ta eſt eum turba multa.
2 Et ecce duo cæci ſe-
dentes ſecus viam, au-
dierunt quia Ieſus tran-
ſiret: & clamauerunt,

Mar. 10.

1 Et proficiſcente eo
de Ierico, & diſci-
pulis eius, & plurima
multitudine.
2 Filius Timæi Barti-
mæus cæcus, ſedebat
iuxta viam mendicans:
qui cum audiſſet quia

Luc. | *Ioan.*

Matt. 20.	*Mar.* 10.	*Luc.*	*Ioan.*
dicentes: Domine, miſerere noſtri, fili Dauid.	Ieſus Nazarenus eſt, cœpit clamare, & dicere: Ieſu fili Dauid, miſerere mei.		
3 Turba autem increpabat eos, vt tacerent.	3 Et comminabantur ei multi, vt taceret.		
4 At illi magis clamabãt, dicentes: Domine, miſerere noſtri, fili Dauid.	4 At ille multo magis clamabat: Filij Dauid, miſerere mei.		
5 Et ſtetit Ieſus, & vocauit eos.	5 Et ſtans Ieſus præcepit illum vocari.		
	6 Et vocant cæcum, dicentes ei: Animęquior eſto, ſurge, vocat te.		
	7 Qui proiecto veſtimẽto ſuo, exiliens, venit ad eum.		
8 Et ait: Quid vultis vt faciam vobis?	8 Et reſpondens Ieſus, dixit illi: Quid tibi vis faciam?		
9 Dicunt illi: Domine, vt aperiantur oculi noſtri.	9 Cæcus autem dixit ei: Rabboni, vt videam.		
10 Miſertus autem eorum Ieſus, tetigit oculos eorum.			
	11 Ieſus autem ait illi: Vade, fides tua te ſaluum fecit.		
12 Et confeſtim viderunt: & ſecuti ſunt eum.]	12 Et confeſtim vidit, & ſequebatur eum in via.]		
(Et cum appropinquaſſent. cap. 145.	(Et cum appropinquarent. cap. 145.		

Cap. 144. Iesvs *Bethaniæ cœnat: cumq́; Maria perfundit vnguento.*

Matt. 26.	*Mar. 14.*	*Luc.*	*Ioan. 12. Feria 2. maioris hebdo.*
			1 [✠ IEſus ergo ante ſex dies Paſchæ, venit Bethaniã, vbi Lazarus fuerat mortuus: quem ſuſcitauit Ieſus.
			2 Fecerunt autem ei cœnam ibi: & Martha miniſtrabat: Lazarus verò vnus erat ex diſcumbentibus cum eo.
3 (c.166.) CVm autẽ Ieſus eſſet in Bethania, in domo Simonis Leproſi:	3 (c.166) ET cùm eſſet Bethaniæ, in domo Simonis Leproſi, & recumberet:		
4 Acceſſit ad eum mulier, habens alabaſtrum vnguẽti pretioſi.	4 Venit mulier habens alabaſtrũ vnguenti nardi ſpicati pretioſi.		4 Maria ergo accepit libram vnguẽti nardi piſtici, pretioſi.
			5 Et vnxit pedes Ieſu, & exterſit pedes eius capillis ſuis.
6 Et effudit ſuper caput ipſius recũbentis.	6 Et fracto alabaſtro, effudit ſuper caput eius.		
			7 Et domus imple-

Matthæi 26.	*Mar.* 14.	*Luc.*	*Ioan.* 12.
			ta eſt ex odore vnguenti.
8 Videntes autem diſcipuli, indignati ſunt, dicentes:	8 Erant autem quidam indignè ferẽtes intra ſemetipſos, & dicentes:		8 Dixit ergo vnus ex diſcipulis eius Iudas Iſcariotes, qui erat eum traditurus.
9 Vt quid perditio hæc?	9 Vt quid perditio iſta vnguenti facta eſt?		
10 Potuit enim iſtud vęnundari multo, & dari pauperibus.	10 Poterat enim vnguentum iſtud vęnundari plus quã trecentis denariis, & dari pauperibus.		10 Quare hoc vnguentum non væniit trecentis denariis, & datum eſt egenis?
	11 Et fremebant in eam.		
			12 Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eũ: ſed quia fur erat: & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat.
13 Sciens autem Ieſus, ait illis: Quid moleſti eſtis huic mulieri?	13 Ieſus autem dixit: Sinite eam, quid illi moleſti eſtis?		13 Dixit ergo Ieſus: Sinite illam.
14 Infra.	14 Infra.		14 Vt in diem ſepulturæ meæ ſeruet illud.
15 Opus enim bonum operata eſt in me.	15 Bonum opus operata eſt in me.		
16 Nam ſẽper pauperes habetis vobiſcum:	16 Sẽper enim pauperes habetis vobiſcum:		16 Pauperes enim ſẽper habetis vobiſcum:

Me au-

Digitized by Google

	*Matth.*26.		*Mar.*14.	*Luc.*		*Ioan.*12.
		17	Et cùm volueritis, poteſtis illis benefacere.			
8	Me autem non ſemper habetis.	18	Me autem non ſemper habetis.		18	Me autem non ſemper habetis.
4	Mittés enim hæc vnguẽtum hoc in corpus meum, ad ſepeliendum me, fecit.	14	Quod habuit hæc, fecit: præuenit vngere corpus meum in ſepulturam.			
9	Amẽ dico vobis, vbicunq; prædicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo, dicetur & quod hæc fecit, in memoriam eius.	19	Amẽ dico vobis, vbicunq; prædicatũ fuerit euangeliũ iſtud in vniuerſo mũdo, & quod fecit hæc, narrabitur in memoriã eius.			
	(Tunc abiit. c. 167.		(Et Iudas, c. 167.		10	Cognouit ergo turba multa ex Iudæis, quia illic eſt: & venerunt, non propter Ieſum tãtùm: ſed vt Lazarum viderent, quẽ ſuſcitauit à mortuis. ✠ *Sabb. poſt Dom. Paſſ.*
					21	✠ Cogitauerunt autem Principes Sacerdotum, vt & Lazarum interficerent.
					22	Quia multi propter illum abibant ex Iudæis, & credebant in Ieſum.

Cap. 145. Iesvs *aſino inſidens Ieroſolymis honorifice recipitur.*

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.* 19.	*Ioan.* 12.
Dom. in Ramis			1 IN craſtinum autem,
2 [ET + cū appropinquaſſēt Ieroſolymis, & veniſſēt Bethphage ad mōtem Oliueti:	2 [ET cum appropinquarēt Ieroſolymæ, & Bethaniæ, ad montem Oliuarum:	2 ET factum eſt, cùm appropinquaſſet ad Bethphage, & Bethaniam, ad montem, qui vocatur Oliueti:	
3 Tunc Ieſus miſit duos diſcipulos, dicens eis: Ite in caſtellum, quod contra vos eſt, & ſtatim inuenietis aſinam alligatam, & pullum cū ea: ſoluite, & adducite mihi.	3 Mittit duos ex diſcipulis ſuis, & ait illis: Ite in caſtellum, quod contra vos eſt, & ſtatim introeuntes illuc, inuenietis pullum ligatū, ſuper quē nemo adhuc hominum ſedit: ſoluite illum, & adducite.	3 Miſit duos diſcipulos ſuos, dicens: Ite in caſtellum, quod contra eſt: in quod introeuntes, inuenietis pullū aſinæ alligatū, cui nemo vnquam hominum ſedit: ſoluite illum, & adducite.	
4 Et ſi quis vobis aliquid dixerit, dicite, quia Dominus his opus habet.	4 Et ſi quis vobis dixerit, quid facitis? dicite, quia Domino neceſſarius eſt.	4 Et ſi quis vos interrogauerit, quare ſoluitis? ſic dicetis ei, quia Dominus operā	

Et con-

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luce* 19.	*Ioan.* 12.
		eius deſiderat.	
5 Et confeſtim dimittet eos.	5 Et continuò illum dimittet huc.		
			6 Turba multa, quæ venerat ad diem feſtum, cùm audiſſent, quia venit Ieſus Ieroſolymã, acceperũt ramos palmarum, & proceſſerunt obuiam ei.
6 Hoc autẽ totum factũ eſt, vt adimpleretur quod dictũ eſt per Prophetam, dicẽtem: Dicite filiæ Sion: Ecce Rex tuus venit tibi, manſuetus, ſedens ſuper aſinam, & pullum filium ſubiugalis.			7 Et clamabãt: Hoſanna, benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Iſraël.
8 Euntes autẽ diſcipuli, fecerunt ſicut præcepit illis Ieſus.	8 Et abeuntes inuenerũt pullum ligatũ ante ianuam foris in biuio: & ſoluunt eum. Et quidam de illic ſtantibus dicebant illis: Quid facitis ſoluentes pullum? Qui dixerunt eis, ſicut præceperat illis Ieſus, & dimiſerunt eis.	8 Abierunt autem qui miſſi erant: & inuenerunt, ſicut dixit illis, ſtantem pullum. Soluẽtibus autem illis pullũ, dixerunt domini eius ad illos: Quid ſoluitis pullum? At illi dixerũt: Quia Dominus eum neceſſarium habet.	8 Et inuenit Ieſus aſellum.

Digitized by Google

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luca* 19.	*Ioan.* 12.
9 Et adduxerunt aſinam, & pullum: & impoſuerunt ſuper eos veſtimenta ſua, & eũ deſuper ſedere fecerunt.	9 Et duxerunt pullum ad Ieſum: & imponunt illi veſtimenta ſua: & ſedit ſuper eũ.	9 Et duxerunt illũ ad Ieſum: & iactãtes veſtiméta ſua ſupra pullũ, impoſuerunt Ieſum.	9 Et ſedit ſuper eum.
10 Supra.			10 Sicut ſcriptũ eſt: Noli timere filia Sion: ecce Rex tuus venit, ſedens ſuper pullum aſinæ.
11 Plurima autẽ turba ſtrauerunt veſtimenta ſua in via.	11 Multi autem veſtimenta ſua ſtrauerunt in via.	11 Eũte autem illo ſubſternebant veſtimẽta ſua in via.	
12 Alij autẽ cędebant ramos de arboribus, & ſternebant in via.	12 Alij autem frondes cędebant de arboribus, & ſternebant in via.		
		13 Et cùm appropinquaret iam ad deſcenſum mõtis Oliueti:	
14 Turbæ autẽ, quæ præcedebant, & quæ ſequebantur, clamabant, dicentes: Hoſanna filio Dauid: benedi-	14 Et qui præibant, & qui ſequebãtur, clamabant, dicentes: Hoſanna, benedictus, qui venit in nomine	14 Cœperunt omnes turbæ diſcipulorum gaudẽtes laudare Deũ voce magna, ſuper omnibus, quas viderant	

ctus,

Matt. 21.

ctus, qui venit
in nomine Do
mini, ✠ Ho-
ſanna in Altiſ-
ſimis.

Mar. 11.

Domini, be-
nedictũ quod
venit regnum
patris noſtri
Dauid, Hoſan-
na in excelſis.

Luc. 19.

virtutibus, di-
centes: Bene-
dictus, qui ve-
nit Rex in no-
mine Domini,
pax in cœlo, &
gloria in ex-
celſis.

18 Et quidam
Phariſæorũ de
turbis, dixe-
runt ad illum:
Magiſter in-
crepa diſcipu-
los tuos.

Ioan. 12.

15 Hæc non co-
gnouerũt diſ-
cipuli eius pri-
mùm: ſed quã-
do glorifica-
tus eſt Ieſus,
tunc recordati
ſunt, quia hæc
erãt ſcripta de
eo, & hæc fe-
cerunt ei.

16 Teſtimoniũ
ergo perhibe-
bat turba, quæ
erat cum eo,
quãdo Lazarũ
vocauit de
monumẽto, &
ſuſcitauit eum
à mortuis.

17 Propterea &
obuiam venit
ei turba: quia
audierũt eum
feciſſe hoc ſi-
gnum.

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.* 19.	*Ioan.*
		19 Quibus ipſe ait: Dico vobis, quia ſi hi tacuerint, lapides clamabunt.	
		Dom. 9. poſt Pent.	
		20 ✠ Et vt appropinquauit, videns ciuitatẽ, fleuit ſuper illam, dicens: Quia ſi cognouiſſes & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacẽ tibi: nunc autẽ abſcõdita sũt ab oculis tuis.	
		21 Quia veniẽt dies in te, & circundabunt te inimici tui vallo, & circundabunt te, & coanguſtabunt te vndiq;, & ad terram proſternent te, & filios tuos, qui in te ſunt, & non relinquent in te lapidem ſuper lapidem.	
		22 Eò quòd non cognoueris tẽpus viſitationis tuæ.	
	23 Et introiuit Ieroſolymam.		
14 Et cùm intraſſet Ieroſolymam, cõmota eſt vniuerſa ciuitas, dicens: Quis eſt hic?			
15 Populi autem di-			

Digitized by Google

Matt. 21.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioann.* 12.
cebāt: Hic eſt Ieſus Propheta à Nazareth Galilææ.			
			19 Phariſæi ergo dixerūt ad ſemetipſos: Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus poſt eum abijt.

Cap. 146. *In templo negotiantes, eiiciuntur: curantur cæci, & claudi: Iesvs à pueris clamantibus laudatur: & ficulnea maledicit.*

Matt. 21. *Fer.* 3. *Dom.* 1. *Quadr.*	*Mar.* 11.	*Luc.* 19.	*Ioan.*
1 ✠ Et intrauit Ieſus in tēplum Dei.	1 In templum.	1 Et ingreſſus in templum.	
2 Et eijciebat omnes vendentes, & ementes in tēplo.	2 Infra.	2 Cœpit eiicere vendentes in illo, & ementes.	
3 Et mēſas numulariorum, & cathedras vendentium columbas euertit.	3 Infra.		
	4 Infra.		
5 Et dicit eis: Scriptum eſt: domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem feciſtis illam ſpeluncam latronum.	5 Infra.	5 Dicens illis: Scriptum eſt, quia domus mea, domus orationis eſt: vos autem feciſtis illā ſpeluncam latronum.	
6 Et acceſſerunt ad eum cæci, & claudi in templo: & ſanauit eos.			

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.* 19.	*Ioan.*
7 Videntes autem Principes Sacerdotum, & Scribæ mirabilia, quæ fecit, & pueros clamantes in templo, & dicêtes: Hoſanna filio Dauid: indignati ſunt, & dixerunt ei: Audis quid iſti dicunt?			
8 Ieſus autem dixit eis: Vtique, nunquam legiſtis, quia ex ore infantium, & lactentium perfeciſti laudem?			
		9 Et erat docens quotidie in templo. ✠	
	10 Infra.	10 Principes autem Sacerdotum, & Scribæ, & Principes plebis quærebât illum perdere.	
		11 Et non inueniebant quid facerent illi.	
	12 Infra.		
	13 Infra.	13 Omnis enim populus ſuſpêſus erat audiens illum.]	
	14 Et circunſpectis omnibus, cùm iam veſpera eſſet hora.		
5 Et relictis illis, abijt foras extra ciuitatem, in Betha-	15 Exiit in Bethaniâ cum duodecim.		

niam

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.*	*Ioan.*
niam: ibique manſit. ✝			
Mane autem reuertens in ciuitatem, eſuriit.	16 Et alia die cùm exirēt à Bethania, eſuriit.		
7 Et vidēs fici arborem vnam ſecus viam, venit ad eam: & nihil inuenit in ea, niſi folia tantum.	17 Cumq; vidiſſet à longè ficum habentem folia, venit, ſi quid fortè inueniret in ea: Et cùm veniſſet ad eā, nihil inuenit præter folia.		
	18 Non enim erat tempus ficorum.		
Et ait illi: Nunquam ex te fructus naſcatur in ſempiternum.	19 Et reſpōdens dixit ei: Iam nō amplius in æternum ex te fructum quiſquam manducet.		
	10 Et audiebant diſcipuli eius.		
Et areſacta eſt continuò ficulnea.			
	22 Et veniunt Ieroſolymam.		
	2 Et cùm introiſſet in templum, cœpit eiicere vendentes, & ementes in templo.		
	3 Et menſas numulariorū, & cathedras vendētium colūbas euertit.		
	4 Et nō ſinebat vt quiſquam trāsferret vas per templum.		
	5 Et docebat, dicens eis: Nónne ſcriptū eſt, quia domus mea, domus orationis vocabitur ōnibus gētibus? vos autem feciſtis eā ſpeluncā latronū.		

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.*	*Ioan.*
	10 Quo audito, Principes Sacerdotum, & Scribæ, quærebant quomodo eum perderent.		
	11 Timebāt enim eum.		
	13 Quoniā vniuerſa turba admirabatur ſuper doctrina eius.		
	23 Et cùm veſpera facta eſſet, egrediebatur de ciuitate.		
24 Et videntes diſcipuli mirati ſunt, dicentes: Quomodo continuò aruit?	24 Et cùm mane tranſirent, viderunt ficum aridam factam à radicibus: Et recordatus Petrus, dixit ei: Rabbi, ecce ficus, cui maledixiſti, aruit.		
25 Reſpondēs autem Ieſus, ait eis: Amen dico vobis, ſi habueritis fidē, & non hæſitaueritis, nō ſolum de ficulnea facietis: ſed & ſi monti huic dixeritis: Tolle, & iacta te in mare, fiet.	25 Et reſpondens Ieſus, ait illis: *In feſto S. Greg. Thaumat.* ✠ Habete fidem Dei; amen dico vobis, quia quicunque dixerit huic monti: Tollere, & mittere in mare, & non hæſitauerit in corde ſuo, ſed crediderit, quia quodcunq; dixerit fiat, fiet ei.		
26 Et omnia, quæcunq; petieritis in oratione credentes, accipietis.	26 Propterea dico vobis, omnia quæcunq; orantes petitis, credite quia accipietis, & euenient vobis. ✠		
	27 Et cùm ſtabitis ad orādum, dimittite ſi quid habetis aduerſus aliquem: vt & Pater veſter, qui in cœlis eſt, di-		

Matt. | *Mar. 11.* | *Luc.* | *Ioan.*

mittat vobis peccata veſtra.
26 Quòd ſi vos non dimiſeritis: nec Pater ve-
ſter, qui in cœlis eſt, dimittet vobis peccata
veſtra.
29 Et veniunt rurſus Ieroſolymam.

CAP. 147. IESVM *videre cupiunt Gentiles.*

Matt | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan. 12.*

1 ERant autem quidam Gentiles, ex his,
qui aſcenderãt, vt adorarent in die feſto.
2 Hi ergo acceſſerũt ad Philippum, qui erat
à Bethſaïda Galilææ, & rogabant eum, dicen-
tes: Domine, volumus Ieſum videre.
3 Venit Philippus, & dicit Andreæ: Andreas
rurſum, & Philippus dixerunt Ieſu.
4 Ieſus autem reſpondit eis, dicens: Venit
hora vt clarificetur filius hominis.

In feſto S. Laurentii.
De Martyre.

5 ✠ Amen, amen dico vobis, niſi granum
frumenti cadens in terram, mortuum fuerit,
ipſum ſolum manet: ſi autem mortuum fue-
rit, multum fructum affert.
6 Qui amat animam ſuam, perdet eam: &
qui odit animam ſuam in hoc mundo, in vi-
tam æternam cuſtodit eam.
7 Si quis mihi miniſtrat, me ſequatur: & vbi
ſum ego, illic & miniſter meus erit.
8 Si quis mihi miniſtrauerit, honorificabit
eum Pater meus. ✠
9 Nunc anima mea turbata eſt. Et quid di-
cam? Pater, ſaluifica me ex hac hora.
10 Sed propterea veni in horam hanc. Pater,
clarifica nomen tuum.
11 Venit ergo vox de cœlo, & clarificaui: &
iterum clarificabo.

Turba

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 12.

29 Turba ergo, quæ ſtabat, & audierat, dice-
bat tonitruum eſſe factum: alij dicebant: An-
gelus ei locutus eſt.
30 Reſpondit Ieſus, & dixit: Non propter me
hæc vox venit, ſed propter vos.

In Exaltat. S. Crucis.

31 ✠ Nunc iudicium eſt mundi: nunc prin-
ceps huius mundi eijcietur foras.
32 Et ego ſi exaltatus fuero à terra, omnia tra-
ham ad meipſum.
33 Hoc autem dicebat, ſignificans qua morte
eſſet moriturus.
34 Reſpondit ei turba: Nos audiuimus ex le-
ge, quia Chriſtus manet in æternum; & quo-
modo tu dicis: Oportet exaltari filium homi-
nis? quis eſt iſte filius hominis?
35 Dixit ergo eis Ieſus: Adhuc modicum lu-
men in vobis eſt. Ambulate dum lucem ha-
betis, vt non vos tenebræ comprehendant.
Et qui ambulat in tenebris, neſcit quò va-
dat. Dum lucem habetis, credite in lucem, vt
filij lucis ſitis. ✠
36 Hæc locutus eſt Ieſus: & abijt, & abſcon-
dit ſe ab eis.
37 Cùm autem tanta ſigna feciſſet coram eis,
non credebant in eum:
38 Vt ſermo Iſaiæ Prophetæ impleretur, quē
dixit: Domine, quis credidit auditui noſtro?
& brachium Domini cui reuelatum eſt?
39 Propterea non poterant credere, quia ite-
rum dixit Iſaias: Excæcauit oculos eorum,
40 & indurauit cor eorum, vt non videant ocu-
lis, & non intelligant corde, & conuertantur,
& ſanem eos.
41 Hæc dixit Iſaias, quando vidit gloriam e-
ius, & locutus eſt de eo.
42 Veruntamen & ex Principibus multi cre-
diderunt in eum: ſed propter Phariſæos non

confite-

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 12.

confitebantur, vt è ſynagoga non eijcerentur.
26 Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.
27 Ieſus autem clamauit, & dixit: Qui credit in me, non credit in me: ſed in eum, qui miſit me. Et qui videt me, videt eum, qui miſit me.
28 Ego lux in mundum veni; vt omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat.
29 Et ſi quis audierit verba mea, & non cuſtodierit; ego non iudico eum: non enim veni vt iudicem mundum; ſed vt ſaluificem mundum.
30 Qui ſpernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum.
31 Sermo, quem locutus ſum, ille iudicabit eum in nouiſſimo die.
32 Quia ego ex meipſo non ſum locutus: ſed qui miſit me Pater, ipſe mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar.
33 Et ſcio quia mādatum eius vita æterna eſt. Quæ ergo ego loquor, ſicut dixit mihi Pater, ſic loquor.]

Cap. 148. *De Ioannis baptiſmate quæſtio.*

Matt. 21.

1 ET cùm veniſſet in templum, acceſſerunt ad eum docentem Principes Sacerdotum, & ſeniores populi, dicentes: In qua poteſtate hæc facis? & quis

Mar. 11.

1 ET cùm ambularet in tēplo, accedunt ad eum ſummi Sacerdotes, & Scribæ, & ſeniores, & dicunt ei: In qua poteſtate hæc facis? & quis dedit tibi hāc

Luc. 20.

1 [ET factū eſt in vna dierum, docente illo populum in templo, & euangelizante, cōuenerunt Principes Sacerdotum, & Scribæ cum ſenioribus, &

Ioan.

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
tibi dedit hãc poteſtatem?	poteſtatem vt iſta facias?	aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua poteſtate hæc facis? aut quis eſt, qui dedit tibi hanc poteſtatem?	
1 Reſpondens Ieſus, dixit eis: Interrogabo vos & ego vnum ſermonem, quem ſi dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua poteſtate hæc facio.	2 Ieſus autem reſpondens ait illis: Interrogabo vos & ego vnum verbum, & reſpondete mihi: & dicam vobis in qua poteſtate hæc faciam.	2 Reſpondens autem Ieſus, dixit ad illos: Interrogabo vos & ego vnum verbum, reſpondete mihi.	
3 Baptiſmus Ioannis vnde erat, è cœlo, an ex hominibus?	3 Baptiſmus Ioannis de cœlo erat, an ex hominibus? reſpondete mihi.	3 Baptiſmus Ioannis de cœlo erat, an ex hominibus?	
4 At illi cogitabãt inter ſe, dicentes: Si dixerimus, è cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidiſtis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam.	4 At illi cogitabãt ſecum, dicentes: Si dixerimus, de cœlo, dicet: Quare ergo non credidiſtis ei? Si dixerimus, ex hominibus, timemus populum.	4 At illi cogitabãt intra ſe, dicentes: Quia ſi dixerimus, de cœlo, dicet: Quare ergo non credidiſtis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, plebs vniuerſa lapidabit nos.	
5 Omnes enim habebant Ioannem ſicut Prophetam.	5 Omnes enim habebant Ioannem, quia verè Propheta eſſet.	5 Certi ſunt enim Ioannem Prophetam eſſe.	
6 Et reſpondentes Ieſu, dixerunt: Neſcimus.	6 Et reſpondentes dicunt Ieſu: Neſcimus.	6 Et reſponderunt ſe neſcire vnde eſſet.	
7 Ait illis & ipſe: Nec ego dico vobis, in qua pote-	7 Et reſpondens Ieſus ait illis: Neque ego dico vo-	7 Et Ieſus ait illis: Neque ego dico vobis, in qua po-	

ſtate

Matt. 21.	Mar. 11.	Luc 20.	Ioan.
ſtate hæc facio.	bis, in qua poteſtate hæc faciam.]	teſtate hæc facio.	

CAP. 149. *Parabola duorum filiorum diſſimiliter patri obtemperantium.*

Matt. 21.	Mar.	Luc.	Ioan.
1 QVid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit: Fili, Vade hodie operare in vinea mea. 2 Ille autem reſpondens ait: Nolo; poſtea autem pœnitentia motus abijt. 3 Accedens autem ad alterum, dixit ſimiliter. At ille reſpondens ait: Eo Domine; & non iuit. 4 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. 5 Dicit illis Ieſus: Amen dico vobis, quia Publicani, & meretrices præcedent vos in regnum Dei. 6 Venit enim ad vos Ioannes in via iuſtitiæ, & non credidiſtis ei: Publicani autem, & meretrices crediderunt ei. 7 Vos autem videntes, nec pœnitentiam habuiſtis poſtea, vt crederetis ei.			

CAP. 150. *Parabola de vinitoribus homicidis.*

Matt. 21. *Fer. 6. Dom. 2. Quadr.*	Mar. 12.	Luc. 20.	Ioan.
1 ✠ ALiam parabolã audite: Homo erat paterfamilias, qui	1 [ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam paſtinauit	1 COepit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plan-	

	Matt. 21.		*Mar.* 11.		*Luc.* 20.	*Ioan.*
	tibi dedit hãc poteſtatem?		poteſtatem vt iſta facias?		aiunt dicentes ad illum: Dic nobis, in qua poteſtate hæc facis? aut quis eſt, qui dedit tibi hanc poteſtatem?	
2	Reſpondens Ieſus, dixit eis: Interrogabo vos & ego vnum ſermonem, quem ſi dixeritis mihi, & ego vobis dicam in qua poteſtate hæc facio.	2	Ieſus autem reſpondens ait illis: Interrogabo vos & ego vnum verbum, & reſpondete mihi: & dicam vobis in qua poteſtate hæc faciam.	2	Reſpondens autem Ieſus, dixit ad illos: Interrogabo vos & ego vnum verbum, reſpondete mihi.	
3	Baptiſmus Ioannis vnde erat, è cœlo, an ex hominibus?	3	Baptiſmus Ioannis de cœlo erat, an ex hominibus? reſpondete mihi.	3	Baptiſmus Ioannis de cœlo erat, an ex hominibus?	
4	At illi cogitabãt inter ſe, dicentes: Si dixerimus, è cœlo, dicet nobis: Quare ergo non credidiſtis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, timemus turbam.	4	At illi cogitabãt ſecum, dicentes: Si dixerimus, de cœlo, dicet: Quare ergo non credidiſtis ei? Si dixerimus, ex hominibus, timemus populum.	4	At illi cogitabãt intra ſe, dicentes: Quia ſi dixerimus, de cœlo, dicet: Quare ergo non credidiſtis illi? Si autem dixerimus, ex hominibus, plebs vniuerſa lapidabit nos.	
5	Omnes enim habebant Ioannem ſicut Prophetam.	5	Omnes enim habebant Ioannem, quia verè Propheta eſſet.	5	Certi ſunt enim Ioannem Prophetam eſſe.	
6	Et reſpondentes Ieſu, dixerunt: Neſcimus.	6	Et reſpondentes dicunt Ieſu: Neſcimus.	6	Et reſponderunt ſe neſcire vnde eſſet.	
7	Ait illis & ipſe: Nec ego dico vobis, in qua pote-	7	Et reſpondens Ieſus ait illis: Neque ego dico vo-	7	Et Ieſus ait illis: Neque ego dico vobis, in qua po-	

ſtate

Matt. 21.	*Mar.* 11.	*Luc* 20.	*Ioan.*
ſtate hæc facio.	bis, in qua poteſtate hæc faciam.]	teſtate hæc facio.	

Cap. 149. *Parabola duorum filiorum diſſimiliter patri obtemperantium.*

Matt. 21.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 QVid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, & accedens ad primum, dixit: Fili, Vade hodie operare in vinea mea.			
2 Ille autem reſpondens ait: Nolo; poſtea autem pœnitentia motus abijt.			
3 Accedens autem ad alterum, dixit ſimiliter. At ille reſpondens ait: Eo Domine; & non iuit.			
4 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus.			
5 Dicit illis Ieſus: Amen dico vobis, quia Publicani, & meretrices præcedent vos in regnum Dei.			
6 Venit enim ad vos Ioannes in via iuſtitiæ, & non credidiſtis ei: Publicani autem, & meretrices crediderunt ei.			
7 Vos autem videntes, nec pœnitentiam habuiſtis poſtea, vt crederetis ei.			

Cap. 150. *Parabola de vinitoribus homicidis.*

Matt. 21. *Fer. 6. Dom. 2. Quadr.*	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
1 ✠ ALiam parabolã audite: Homo erat paterfamilias, qui	1 [ET cœpit illis in parabolis loqui: Vineam paſtinauit	1 COepit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plan-	

Matt. 21.	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
plantauit vineam:	homo:	tauit vineam:	
2 Et ſepem circũdedit ei,& fodit in ea torcular,& ædificauit turrim:	2 Et circũdedit ſepem,& fodit lacũ, & ædificauit turrim:		
3 Et locauit eam agricolis: & peregrè profectus eſt.	3 Et locauit eam agricolis: & peregrè profectus eſt.	3 Et locauit eam colonis: & ipſe peregrè fuit multis temporibus.	
4 Cùm autem tempus fructuum appropinquaſſet,miſit ſeruos ſuos ad agricolas, vt acciperent fructus eius.	4 Et miſit ad agricolas in tempore ſeruum,vt ab agricolis acciperet de fructu vineæ.	4 Et in tẽpore miſit ad cultores ſeruum, vt de fructu vineæ darent illi.	
5 Et agricolæ, apprehenſis ſeruis eius, alium ceciderunt, alium occiderunt,alium verò lapidauerunt. Iterum miſit alios ſeruos plures prioribus: & fecerunt illis ſimiliter.	5 Qui apprehenſum eum ceciderunt,& dimiſerunt vacuum.Et iterum miſit ad illos aliũ ſeruum: & illum in capite vulnerauerunt, & contumeliis affecerunt. Et rurſum alium miſit, & illum occiderunt: & plures alios,quoſdam cædentes,alios verò occidentes.	5 Qui cæſum dimiſerunt eum inanem. Et addidit alterum ſeruum mittere:illi autem hunc quoque cædentes,& afficientes contumelia,dimiſerunt inanem. Et addidit tertium mittere: qui & illum vulnerantes eiecerunt.	
6 Nouiſſime autẽ miſit ad eos filium ſuum, dicens: Verebuntur filium meum.	6 Adhuc ergo vnũ habens filium chariſſimum, & illum miſit ad eos nouiſſimũ,dicens: Quia reuerebuntur filium meum.	6 Dixit autem dominus vineę:Quid faciam? mittam filium meum dilectũ: forſitã cùm hunc viderint, verebuntur.	

Agricolæ

Mat. 21.	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
7 Agricolæ autem videntes filium, dixerunt intra ſe: Hic eſt hæres, venite, occidamus eũ, & habebimus hæreditatem eius.	7 Coloni autem dixerũt ad inuicem: Hic eſt hæres, venite, occidamus eum, & noſtra erit hæreditas.	7 Quem cùm vidiſſent coloni, cogitauerũt intra ſe, dicentes: Hic eſt hæres, occidamus illum, vt noſtra fiat hæreditas.	
8 Et apprehenſum eum eiecerunt extra vineam, & occiderunt.	8 Et apprehendentes eum occiderunt, & eiecerunt extra vineam.	8 Et eiectum illum extra vineam occiderunt.	
9 Cùm ergo venerit dominus vineę, quid faciet agricolis illis?	9 Quid ergo faciet dominus vineæ?	9 Quid ergo faciet illis dominus vineæ?	
10 Aiunt illi: Malos malè perdet: & vineam ſuam locabit aliis agricolis, qui reddant ei fructum temporibus ſuis.			
	11 Veniet, & perdet colonos: & dabit vineam aliis.	11 Veniet, & perdet colonos iſtos: & dabit vineam aliis.	
		12 Quo audito, dixerunt illi: Abſit.	
13 Dicit illis Ieſus: Nunquam legiſtis in ſcripturis: Lapidem, quem reprobauerunt ædificãtes, hic factus eſt in caput anguli:	13 Nec ſcripturam hanc legiſtis: Lapidem, quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli:	13 Ille autem aſpiciens eos, ait: Quid eſt ergo hoc quod ſcriptum eſt: Lapidem, quem reprobauerunt ædificãtes, hic factus eſt in caput anguli?	
14 A Domino factum eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris?	14 A Domino factũ eſt iſtud, & eſt mirabile in oculis noſtris?		

Matthei 21.	*Mar*. 12.	*Luc*. 20.	*Ioan*.
15 Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnũ Dei, & dabitur genti facienti fructus eius.			
16 Et qui ceciderit ſuper lapidem iſtum, confringetur: ſuper quem verò ceciderit, cõteret eum.		16 Omnis, qui ceciderit ſuper illum lapidem, conquaſſabitur: ſuper quẽ autem ceciderit, comminuet illum.	
17 Et cùm audiſſent principes Sacerdotum, & Phariſæi parabolas eius:			
18 Cognouerunt quod de ipſis diceret: & quærentes eũ tenere, timuerunt turbas.	18 Et quærebant eũ tenere: & timuerunt turbam: cognouerunt enim, quoniam ad eos parabolam hanc dixerit.	18 Et quærebant Principes Sacerdotum, & Scribæ mittere in illum manus illa hora: & timuerunt populum: cognouerunt enim, quòd ad ipſos dixerit ſimilitudinem hãc	
19 Quoniam ſicut Prophetam eum habebant. ✠]			

CAP. 151. *Parabola de nuptiis filii Regis, ad quas turba inuitata ſunt.*

Matt. 22. *Dom. 19. poſt Pentec.*	*Mar*.	*Luc*.	*Ioan*.
1 [✠ ET reſpondens Ieſus, dixit iterum in parabolis eis, dicens: Simile fa-			

ctum

Matt. 22.	Mar.	Luc.	Ioan.
ctum eſt regnum cœlorum homini Regi, qui ſecit nuptias filio ſuo. 2 Et miſit ſeruos ſuos, vocare inuitatos ad nuptias: & nolebant venire. 3 Iterum miſit alios ſeruos, dicens: Dicite inuitatis: Ecce prandium meum paraui, tauri mei, & altilia occiſa ſunt, & omnia parata: venite ad nuptias. 4 Illi autem neglexerunt: & abierunt, alius in villam ſuam: alius verò ad negotiationem ſuam: reliqui verò tenuerunt ſeruos eius, & contumelijs affectos occiderunt. 5 Rex autem cùm audiſſet, iratus eſt: & miſſis exercitibus ſuis, perdidit homicidas illos: & ciuitatem illorum ſuccendit. 6 Tunc ait ſeruis ſuis: Nuptiæ quidem paratæ ſunt; ſed qui inuitati erant, non fuerunt digni: ite ergo ad exitus viarum: & quoſcunque inueneritis, vocate ad nuptias. 7 Et egreſſi ſerui eius in vias, congregauerunt omnes, quos inuenerunt, malos, & bonos: & impletæ ſunt nuptiæ diſcumbentium. 8 Intrauit autem Rex, vt videret diſcumbentes: & vidit ibi hominem, non veſtitum veſte nuptiali. 9 Et ait illi: Amice, quomodo huc intraſti non habens veſtem nuptialem? 10 At ille obmutuit. 11 Tunc dixit Rex miniſtris: Ligatis manibus, & pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, & ſtridor dentium. 12 Multi enim ſunt vocati: pauci verò electi. ✠			

CAP. 152. *Quæſtio de tributo Cæſari pendendo.*

	Matth. 22. *Dom* 22. *poſt Pent.*		*Mar.* 12.		*Luc.* 20.	*Ioan.*
1	TVnc ✠ abeũtes Phariſæi, conſilium inierũt, vt caperẽt eum in ſermone: & mittunt ei diſcipulos ſuos, cum Herodianis, dicentes:	1	ET relicto eo abierunt: & mittunt ad eum quoſdam ex Phariſæis, & Herodianis, vt eum caperent in verbo; qui venientes dicunt ei:	1	ET obſeruantes, miſerunt inſidiatores, qui ſe iuſtos ſimularent, vt caperent eum in ſermone, vt traderent illum principatui, & poteſtati præſidis: & interrogauerunt eum dicentes:	
2	Magiſter, ſcimus quia verax es: & viam Dei in veritate doces: & non eſt tibi cura de aliquo: non enim reſpicis perſonã hominum: dic ergo nobis quid tibi videtur: licet cenſum dare Cæſari, an non?	2	Magiſter, ſcimus quia verax es: & non curas quenquam: nec enim vides in faciẽ hominum: ſed in veritate viã Dei doces: licet dari tributum Cæſari, an non dabimus?	2	Magiſter, ſcimus quia rectè dicis, & doces: & non accipis perſonam: ſed viam Dei in veritate doces: licet nobis tributũ dare Cæſari, an non?	
3	Cognita autem Ieſus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis hypocritæ? oſtendite mihi numiſma cenſus.	3	Qui ſciens verſutiam illorum, ait illis: Quid me tentatis? afferte mihi denarium, vt videam.	3	Conſiderans autem dolum illorũ, dixit ad eos: Quid me tentatis? oſtendite mihi denarium.	
4	At illi obtulerũt ei denarium.	4	At illi attulerunt ei.			
5	Et ait illis Ieſus: Cuius eſt imago	5	Et ait illis: Cuius eſt imago hæc, &	5	Cuius habet imaginem, & inſcri-	

hæc,

Matt. 22.	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
hæc, & ſuperſcriptio?	inſcriptio?	ptionem?	
6 Dicunt ei: Cæſaris.	6 Dicunt ei: Cæſaris.	6 Reſpondẽtes dixerunt ei: Cæſaris.	
7 Tunc ait illis: Reddite ergo, quę ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo. ✠	7 Reſpondens autem Ieſus, dixit illis: Reddite igitur, quæ ſunt Cæſaris, Cæſari: & quæ sũt Dei, Deo.	7 Et ait illis: Reddite ergo, quę sũt Cæſaris, Cæſari: & quæ ſunt Dei, Deo.	
		8 Et non potuerũt verbũ eius reprehendere corã plebe.	
9 Et audientes mirati ſunt.	9 Et mirabãtur ſuper eo.	9 Et mirati in reſponſo eius, tacuerunt.	
10 Et relicto eo abierunt.			

CAP. 153. *De carnis reſurrectione quæſtio.*

Matt. 22.	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan*
1 IN illo die, acceſſerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt nõ eſſe reſurrectionem:	1 ET venerunt ad eum Sadducæi, qui dicunt reſurrectionẽ non eſſe:	1 ACceſſerũt autem quidam Sadducęorum, qui negant eſſe reſurrectionem:	
2 Et interrogauerunt eum, dicentes: Magiſter, Moyſes dixit: Si quis mortuus fuerit non habens filium, vt ducat frater eius vxorem illius, & ſuſcitet ſemen fratri ſuo.	2 Et interrogabant eum, dicentes: Magiſter, Moyſes nobis ſcripſit, vt ſi cuius frater mortuus fuerit, & dimiſerit vxorẽ, & filios non reliquerit, accipiat frater eius, vxorem ipſius, & reſuſcitet	2 Et interrogauerunt eum, dicẽtes: Magiſter, Moyſes ſcripſit nobis, ſi frater alicuꝰ mortuus fuerit habens vxorem, & hic ſine liberis fuerit, vt accipiat eam frater eius vxorem, &	

Matt. 22.	*Mar.* 12.	*Luc* 20.	*Ioan.*
	ſemen fratri ſuo.	ſuſcitet ſemen fratri ſuo.	
3 Erant autem apud nos ſeptẽ fratres: & primus vxore ductâ defunctus eſt: & non habens ſemen, reliquit vxorem ſuam fratri ſuo: ſimiliter ſecundus, & tertius, vſque ad ſeptimum: nouiſſimè autem omniũ & mulier defuncta eſt.	3 Septem ergo fratres erant, & primus accepit vxorem, & mortuus eſt non relicto ſemine: Et ſecundus accepit eã, & mortuus eſt, & nec iſte reliquit ſemen: & tertius ſimiliter: & acceperũt eam ſimiliter ſeptem, & non reliquerunt ſemen: nouiſſima omnium defuncta eſt & mulier.	3 Septem ergo fratres erant, & primus accepit vxorem, & mortuus eſt ſine filiis, & ſequens accepit illam, & ipſe mortuus eſt ſine filio: & tertius accepit illam: ſimiliter & omnes ſeptem: & non reliquerũt ſemen, & mortui ſunt: nouiſſimè omnium mortua eſt & mulier.	
4 In reſurrectione ergo cuius erit de ſeptem vxor? omnes enim habuerunt eam.	4 In reſurrectione ergo cum reſurrexerint, cuius de his erit vxor? ſeptem enim habuerunt eam vxorem.	4 In reſurrectione ergo cuius eorum erit vxor? ſiquidem ſeptem habuerunt eam vxorem.	
5 Reſpondens autem Ieſus, ait illis: Erratis neſcientes ſcripturas, neque virtutem Dei.	5 Et reſpondẽs Ieſus, ait illis: Nonne ideo erratis, nõ ſcientes ſcripturas, neque virtutẽ Dei?	5 Et ait illis Ieſus:	
		6 Filij huius ſeculi nubunt, & traduntur ad nuptias:	
7 In reſurrectione enim neq; nubent, neque nubentur: ſed erunt ſicut Angeli Dei in cœlo.	7 Cũ enim à mortuis reſurrexerint, neque nubent, neque nubentur: ſed ſunt ſicut Angeli in cœlis.	7 Illi verò, qui digni habebũtur ſeculo illo, & reſurrectione ex mortuis, neque nubẽt, neque ducent vxo-	

De reſur-

Digitized by Google

Matt. 22.	*Mar. 12.*	*Luc. 20.*	*Ioan.*
		res: neque enim vltra mori poterunt: æquales enim Angelis ſunt: & filij ſunt Dei, cùm ſint filij reſurrectionis.	
8 De reſurrectione autem mortuorũ non legiſtis quod dictum eſt à Deo dicente vobis: Ego ſum Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob? nõ eſt Deus mortuorum, ſed viuentiũ.	8 De mortuis autem quod reſurgant, non legiſtis in libro Moyſi, ſuper rubum, quomodo dixerit illi Deus, inquiens: Ego ſum Deus Abraham, & Deus Iſaac, & Deus Iacob? non eſt Deus mortuorum, ſed viuorum.	8 Quia verò reſurgant mortui, & Moyſes oſtẽdit ſecus rubum, ſicut dicit Dominũ Deũ Abraham, & Deũ Iſaac, & Deum Iacob: Deus autem non eſt mortuorum, ſed viuorũ.	
		9 Omnes enim viuunt ei.	
	10 Vos ergo multũ erratis.		
		11 Reſpondẽtes autem quidam Scribarum, dixerũt ei: Magiſter, bene dixiſti.	
12 Et audientes turbæ mirabantur in doctrina eius.			

CAP. 154. *Quæſtio de primo mandato, & CHRISTI patre.*

Matt. 22.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
Dom. 17. poſt Pentec. 1 ✠ PHariſæi autem audientes, quòd ſilentium impoſuiſſet Sadducæis, conue-			

	Matt 22.		Mar. 12.	Luc.	Ioan.
	nerunt in vnum:				
2	Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor, tentans eum: Magiſter, quod eſt mandatum magnum in Lege?	2	ET acceſſit vnus de Scribis, qui audierat illos conquirentes, & videns, quoniam bene illis reſponderit, interrogauit eum, quod eſſet primum omnium mandatum.		
3	Ait illi Ieſus: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc eſt maximum, & primum mandatum.	3	Ieſus autem reſpondit ei: Quia primum omnium mãdatum eſt: Audi Iſraël, Dominus Deus tuus, Deus vnus eſt. Et diliges Dominum Deũ tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua. Hoc eſt primum mandatum.		
4	Secundum autem ſimile eſt huic: Diliges proximum tuum, ſicut teipſum.	4	Secundum autem ſimile eſt illi: Diliges proximum tuum, tanquam teipſum.		
		5	Maius horum aliud mandatum non eſt.		
6	In his duobus mandatis vniuerſa lex pendet, & Prophetæ.				
		7	Et ait illi Scriba: Bene Magiſter in veritate dixiſti, quia vnus eſt Deus, & non eſt alius præter eum: & vt diligatur ex toto corde, & ex toto intellectu, & ex tota anima, & ex tota fortitudine:		

Matt.22.	*Mar. 12.*	*Luc.20.*	*Ioan.*
	8 Et diligere proximum tanquam ſeipſum, maius eſt omnibus holocauſtomatibus, & ſacrificiis.		
	9 Ieſus autem videns quod ſapienter reſpondiſſet, dixit illi: Non es lõgè à regno Dei.		
10 Infra.	10 Et nemo iam audebat eum interrogare.	10 Et amplius non audebant eũ quicquam interrogare.	
11 Congregatis autem Phariſæis, interrogauit eos Ieſus, dicens: Quid vobis videtur de Chriſto? cuius filius eſt?			
12 Dicunt ei: Dauid.			
13 Ait illis: Quomodo ergo Dauid in Spiritu vocat eũ Dominum, dicẽs: Dixit Dñs Domino meo, ſede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos ſcabellũ pedum tuorum? Si ergo Dauid vocat eum Dominũ, quomodo filius eius eſt?	13 Et reſpõdens Ieſus, dicebat, docẽs in templo: Quomodo dicunt Scribæ, Chriſtum filium eſſe Dauid? Ipſe enim Dauid dicit in Spiritu ſãcto: Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuorum. Ipſe ergo Dauid dicit eum Do-	13 Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Chriſtum filium eſſe Dauid, & ipſe Dauid dicit in libro Pſalmorum: Dixit Dominus Domino meo, ſede à dextris meis: donec ponam inimicos tuos ſcabellũ pedum tuorũ? Dauid ergo Dominũ illũ vocat, & quomodo filius eius eſt?	

Math. 22.	*Mar. 12.*	*Luc.*	*Ioan.*
	minum: & vnde eſt filius eius?		
14 Et nemo poterat ei reſpondere verbum.	15 Et multa turba eum libenter audiuit.		
10 Neq; auſus fuit quiſquam ex illa die eũ amplius interrogare. ✠]			

CAP. 155. *Scribas eſſe audiendos, & cauendos.*

Matt. 23. *Feria 3. Dom. 2. Quadr.*	*Mar. 12.*	*Luc. 20.*	*Ioan.*
1 ✠ [TVnc Ieſus locutus eſt ad turbas, & ad diſcipulos ſuos, dicens:	1 ET dicebat eis in doctrina ſua:	1 AVdiente autẽ omni populo, dixit diſcipulis ſuis:	
2 Super cathedrã Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi.			
3 Omnia ergo, quęcunq; dixerint vobis, ſeruate, & facite: ſecundùm opera verò eorum nolite facere: dicunt enim, & non faciunt.			
4 Alligant enim onera grauia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum: di			

gito

Matt. 23.	Mar. 12.	Luc. 20.	Ioan.
gito autē ſuo nolunt ea mouere.			
5 Omnia verò opera ſua faciunt, vt videantur ab hominibus.			
6 Dilatant enim phylacteria ſua, & magnificant fimbrias:	6 Cauete à Scribis, qui volunt in ſtolis ambulare:	6 Attendite à Scribis, qui volūt ambulare in ſtolis:	
7 Amant autem primos recubitus in cœnis: & primas cathedras in ſynagogis: & ſalutationes in foro.	7 Et ſalutari in foro: & in primis cathedris ſedere in ſynagogis: & primos diſcubitus in cœnis.	7 Et amant ſalutationes in foro: & primas cathedras in ſynagogis: & primos diſcubitus in conuiuiis.	
8 Et vocari ab hominibus, Rabbi.			
9 Vos autem nolite vocari Rabbi: vnus eſt enim Magiſter veſter: omnes autem vos fratres eſtis.			
10 Et patrem nolite vocare vobis ſuper terram: vnus eſt enim pater veſter, qui in cœlis eſt.			
11 Nec vocemini magiſtri: quia magiſter veſter vnus eſt, Chriſtus.			
12 Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter.			
13 Qui autem ſe exaltauerit, humilia-			

bitur:

Matth. 23.	*Mar.* 12.	*Luc.* 20.	*Ioan.*
bitur: & qui ſe humiliauerit, exaltabitur. ✠			
14 Væ autem vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritę: quia clauditis regnum cœlorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntes ſinitis intrare.			
15 Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ: quia comeditis domos viduarum, orationes longas orantes: propter hoc amplius accipietis iudicium.	15 Qui deuorãt domos viduarum ſub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius iudicium.	15 Qui deuorãt domos viduarum, ſimulantes longam orationem: hi accipient damnationem maiorem.]	

Cap. 156. *Pergit* Christvs *Phariſæorum, & Scribarum vitia depingere, & inſectari.*

Matt. 23.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 VÆ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ: quia circuitis mare, & aridam, vt faciatis vnum proſelytum: & cùm fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quam vos.			
2 Væ vobis duces cæci, qui dicitis: Quicunque iurauerit per templum, nihil eſt: qui autem iurauerit in auro templi, debet.			
3 Stulti, & cæci: quid enim maius eſt, aurũ, an templum, quod ſanctificat aurum?			
4 Et quicunque iurauerit in altari, nihil eſt: quicunque autem iurauerit in dono, quod eſt			

ſuper

Matt. 23.	Mar.	Luc.	Ioan.
ſuper illud, debet. 5 Cæci, quid enim maius eſt, donum, an altare, quod ſanctificat donum? 6 Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, & in omnibus, quæ ſuper illud ſunt: & quicunque iurauerit in templo, iurat in illo, & in eo, qui habitat in ipſo: & qui iurat in cœlo, iurat in throno Dei, & in eo, qui ſedet ſuper eum. 7 Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, qui decimatis mentam, & anethum, & cyminum: & reliquiſtis quæ grauiora ſunt legis, iudicium, & miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. 8 Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. 9 Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ: quia mundatis quod deforis eſt calicis, & paropſidis: intus autem pleni eſtis rapina, & immunditia. 10 Phariſæe cæce, munda prius quod intus eſt calicis, & paropſidis, vt fiat id quod deforis eſt, mundum. 11 Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ: quia ſimiles eſtis ſepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus ſpecioſa: intus verò plena ſunt oſſibus mortuorum, & omni ſpurcitia. 12 Sic & vos à foris quidem paretis hominibus iuſti: intus autem pleni eſtis hypocriſi, & iniquitate. 13 Væ vobis Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, qui ædificatis ſepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta iuſtorum, & dicitis: Si fuiſſemus in diebus patrum noſtrorum, non eſſemus ſocij eorum in ſanguine Prophetarum. 14 Itaque teſtimonio eſtis vobiſmetipſis, quia filij eſtis eorum, qui Prophetas occiderunt.			

Matt. 23.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
15 Et vos implete menſuram patrum veſtrorum. 16 Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis à iudicio gehennæ? *In feſto S. Stephani Protomart.* 17 Ideo ✠ ecce ego mitto ad vos Prophetas, & ſapientes, & ſcribas: 18 Et ex illis occidetis,& crucifigetis: & ex eis flagellabitis in ſynagogis veſtris: & perſequemini de ciuitate in ciuitatem: 19 Vt veniat ſuper vos omnis ſanguis iuſtus, qui effuſus eſt ſuper terram, à ſanguine Abel iuſti, vſque ad ſanguinem Zachariæ, filij Barachiæ, quem occidiſtis inter templum, & altare. 20 Amen dico vobis, venient hæc omnia ſuper generationem iſtam. 21 Ieruſalem,Ieruſalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te miſſi ſunt. 22 Quoties volui cõgregare filios tuos,quemadmodum gallina congregat pullos ſuos ſub alas, & noluiſti? 23 Ecce, relinquetur vobis domus veſtra deſerta. 24 Dico enim vobis, non me videbitis amodo donec dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini. ✠]			

CAP. 157. *Pauperis viduæ munus exiguum præ cæteris laudatur.*

Matt.	*Mar. 12.*	*Luc. 21.*	*Ioan.*
	1 ET ſedens Ieſus cõtra gazophylacium, aſpiciebat quomodo turba iactaret æs in gazophylacium: & multi	1 [REſpiciens autem vidit eos,qui mittebant munera ſua in gazophylacium diuites.	

diuites

Matt.

Mar. 12.

diuites iactabant multa.

2 Cùm veniſſet autem vidua vna pauper, miſit duo minuta, quod eſt quadrans.

3 Et conuocans diſcipulos ſuos, ait illis: Amen dico vobis, quoniá vidua hæc pauper plus omnibus miſit, qui miſerunt in gazophylaciū.

4 Omnes enim ex eo, quod abundabat illis, miſerunt:

5 Hæc verò de penuria ſua omnia, quæ habuit miſit, totum victum ſuum.]

Luc. 21.

2 Vidit autem & quandam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo.

3 Et dixit: Verè dico vobis, quia vidūa hæc pauper, plus quam omnes miſit.

4 Nam omnes hi, ex abundanti ſibi, miſerunt in munera Dei:

5 Hæc autē ex eo, quod deeſt illi, omnē victum ſuum, quem habuit miſit.

Ioan.

CAP. 158. *Templi euerſionem* CHRISTVS *prædicit.*

Matt. 24.

1 [ET egreſſus Ieſus de tēplo, ibat.

2 Et acceſſerunt diſcipuli eius, vt oſtenderent ei ædificationes templi.

3 Ipſe autē reſpondens dixit illis: Videtis hæc omnia? amē dico vobis, nō relinquetur hic lapis ſuper lapidem, qui nō deſtruatur.

Mar. 13.

1 [ET cùm egrederetur de templo;

2 Ait illi vnus ex diſcipulis ſuis: Magiſter, aſpice quales lapides, & quales ſtructurę.

3 Et reſpondens Ieſus, ait illi: Vides has omnes magnas ędificationes? non relinquetur lapis ſuper lapidē, qui nō deſtruatur.

Luc. 21.

2 ET quibuſdā dicētibus de templo, quod bonis lapidibus, & donis ornatū eſſet.

3 Dixit: Hæc, quæ videtis, veniēt dies, in quibus non relinquetur lapis ſuper lapidem, qui non deſtruatur.

Ioan.

Cap. 159. Christvs *à diſcipulis rogatus de tempore deſtructionis templi, ſuiq́ aduentus ſigna; mala poſt ſe ventura, falſos prophetas, & Chriſtos, bella, famem, peſtes, & perſecutiones prædicit.*

Matt. 24. *De Martyr.*	*Mar. 13.*	*Luc. 21.*	*Ioan.*
1 ✠ SEdente autem eo ſuper montem Oliueti:	1 ET cùm ſederet in monte Oliuarum contra templum:		
2 Acceſſerunt ad eum diſcipuli ſecretò, dicẽtes: Dic nobis, quando hęc erunt? & quod ſignum aduẽtus tui, & conſummationi ſeculi?	2 Interrogabant eũ ſeparatim Petrus, & Iacobus, & Ioãnes, & Andreas: Dic nobis, quando iſta fient? & quod ſignum erit, quando hæc omnia incipient conſummari?	2 INterrogauerunt autem illum, dicentes: Præceptor, quando hæc erunt? & quod ſignum cum fieri incipient?	
3 Et reſpondens Ieſus, dixit eis: Videte ne quis vos ſeducat: multi enim veniẽt in nómine meo, dicentes: Ego ſum Chriſtus: & multos ſeducent.	3 Et reſpondens Ieſus, cœpit dicere illis: Videte, ne quis vos ſeducat: multi enim veniẽt in nomine meo, dicentes: Quia ego ſum: & multos ſeducent.	3 Qui dixit: Videte ne ſeducamini: multi enim veniẽt in nomine meo, dicentes: Quia ego ſum, & tempus appropinquauit: nolite ergo ire poſt eos. *De Martyr.*	
4 Audituri enim eſtis prælia, & opiniones præliorũ: videte ne turbemini: oportet enim hæc fieri: ſed	4 Cùm audieritis autem bella, & opiniones bellorũ, ne timueritis: oportet enim hæc fieri: ſed nondum	4 ✠ Cùm autem audieritis prælia, & ſeditiones, nolite terreri: oportet primùm hæc fieri: ſed nondum ſta-	

nondum

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Joan.
nondum eſt finis.	finis.	tim finis.	
5 Conſurget enim gens in gentem: & regnum in regnum: & erunt peſtilentiæ, & fames, & terræmotus per loca.	5 Exurget enim gẽs contra gentem: & regnum ſuper regnum: & erũt terræmotus per loca, & fames.	5 Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, & regnum aduerſus regnum: & terræmotus magni erũt per loca, & peſtilentiæ, & fames: 6 Terroreſque de cœlo, & ſigna magna erunt.	
7 Hæc autem omnia, initia ſunt dolorum.	7 Initium dolorum hæc.		
8 Tunc tradẽt vos in tribulationem, & occident vos.	8 Videte autẽ voſmetipſos: tradent enim vos in conciliis, & in ſynagogis vapulabitis: & ante præſides, & reges ſtabitis propter me in teſtimonium illis.	8 Sed ante hęc omnia inijcient vobis manus ſuas, & perſequentur tradentes in ſynagogas, & cuſtodias, trahentes ad reges, & præſides propter nomen meũ: continget autem vobis in teſtimoniũ.	
	17 Et in omnes gẽtes primum oportet prædicari euãgelium.		
	9 Et cùm duxerint vos tradentes, nolite præcogitare quid loquamini; ſed quod datũ vobis fuerit in illa hora, id loquimini: non enim vos	9 Ponite ergo in cordibus veſtris non præmeditari quemadmodũ reſpondeatis: Ego enim dabo vobis os, & ſapientiam, cui non poterunt	

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
	eſtis loquentes:ſed Spiritus ſanctus.	reſiſtere, & contradicere omnes aduerſarij veſtri.	
	10 Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium : & conſurgent filij in parentes, & morte afficient eos.	10 Trademini autē à parentibus, & fratribus, & cognatis, & amicis: & morte afficient ex vobis.	
11 Et eritis odio omnibus gentibus, propter nomen meum.	11 Et eritis odio omnibus propter nomen meum.	11 Et eritis odio omnibus propter nomen meum.	
		12 Et capillus de capite veſtro non peribit.	
13 Et tunc ſcandalizabuntur multi:& inuicem tradent: & odio habebunt inuicem.			
14 Et multi pſeudoprophetæ ſurgent, & ſeducēt multos.			
15 Et quoniam abundauit iniquitas, refrigeſcet charitas multorū.			
16 Qui autē perſeuerauerit vſq; in finē, hic ſaluus erit. ✠	16 Qui autem ſuſtinuerit in finem, hic ſaluus erit.	16 In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. ✠	
17 Et prædicabitur hoc euāgeliū regni in vniuerſo orbe in teſtimonium omnibus gentibus.	17 Supra.		
18 Et tunc veniet conſummatio.			

Digitized by Google

CAP. 160. *De vrbis Ieruſalem euerſione.*

Matth.24. *Dom. 24. poſt Pentec.*	*Mar.13.*	*Luc.21.*	*Ioan.*
1 ✠ CVm ergo videritis abominationẽ deſolationis, quæ dicta eſt à Daniele Propheta, ſtantem in loco ſancto (qui legit, intelligat:)	1 CVm autem videritis abominationem deſolationis ſtantem, vbi non debet (qui legit, intelligat:)	1 CVm autem videritis circundari ab exercitu Ieruſalem:	
		2 Tũc ſcitote, quia appropinquauit deſolatio eius.	
3 Tunc qui in Iudæa ſunt, fugiant ad montes: & qui in tecto, non deſcendat tollere aliquid de domo ſua: & qui in agro, non reuertatur tollere tunicam ſuam.	3 Tunc qui in Iudæa ſunt, fugiant in montes: & qui ſuper tectum, ne deſcendat in domum, nec introeat vt tollat quid de domo ſua: & qui in agro erit, non reuertatur retro tollere veſtimentum ſuum.	3 Tunc qui in Iudæa ſunt, fugiant ad montes: & qui in medio eius, diſcedant: & qui in regionibus, non intrent in eam.	
		4 Quia dies vltionis hi ſunt, vt impleantur omnia, quæ ſcripta ſunt.	
5 Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.	5 Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.	5 Væ autem prægnantibus, & nutrientibus in illis diebus.	
6 Orate autem, vt	6 Orate verò vt		

non

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
non fiat fuga veſtra in hyeme, vel ſabbato.	hyeme non fiant.		
7 Erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi vſq; modo, neque fiet.	7 Erunt enim dies illi tribulationes tales, quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam condidit Deus, vſque nunc, neque fient.	7 Erit enim preſſura magna ſuper terram, & ira populo huic.	
		8 Et cadent in ore gladii: & captiui ducentur in omnes gentes, & Ieruſalem calcabitur à gentibus, donec impleantur tempora nationum.	
9 Et niſi breuiati fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur dies illi.	9 Et niſi breuiaſſet Dominus dies, nõ fuiſſet ſalua omnis caro: ſed propter electos, quos elegit, breuiauit dies.		

CAP. 161. *De iactatione Eccleſiæ, vltimo* CHRISTI *aduentu, & ſignis eum præcedentibus.*

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.*	*Ioan.*
1 TVnc ſi quis vobis dixerit: Ecce hic eſt Chriſtus, aut illic, nolite credere.	1 ET tunc ſi quis vobis dixerit: Ecce hic eſt Chriſtus, ecce illic, ne credideritis.		
Surgent enim pſeudochriſti, & pſeudopro-	2 Exurgent enim pſeudochriſti, & pſeudopro-		

phetæ,

Matt. 24.

phetæ, & dabunt ſigna magna, & prodigia, ita vt in errorem inducantur (ſi fieri poteſt) etiam electi: ecce prædixi vobis.

3 Si ergo dixerint vobis: Ecce in deſerto eſt, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere.

4 Sicut enim fulgur exit ab Oriente, & paret vſque in Occidentem: ita erit & aduentus filij hominis.

5 Vbicunque fuerit corpus, illic cōgregabuntur & aquilæ.

6 Statim autē poſt tribulationē dierum illorum, ſol obſcurabitur, & luna non dabit lumen ſuum, & ſtellæ cadent de cœlo:

Mar. 13.

phetæ, & dabunt ſigna, & portenta ad ſeducendos (ſi fieri poteſt) etiā electos: vos ergo videte: ecce prædixi vobis omnia.

6 Sed in illis diebus poſt tribulationem illam, ſol contenebrabitur, & luna non dabit ſplendorem ſuum, & ſtellæ cœli erūt decidentes:

Luc. 21.

Dom. 1. Aduent.

6 ET erunt ſigna in ſole, & luna, & ſtellis:

7 Et in terris preſſura gentium præ cōfuſione ſonitus maris, & fluctuum, areſcentibus hominibus prętimore, & expectatio-

Ioan.

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Ioan.
		ne, quæ ſuperueniẽt vniuerſo orbi.	
8 Et virtutes cœlorum commouebuntur.	8 Et virtutes, quæ in cœlis ſunt, mouebuntur.	8 Nam virtutes cœlorum mouebuntur.	
9 Et tunc parebit ſignum filij hominis in cœlo: & tũc plangent omnes tribus terræ.			
10 Et videbunt filiũ hominis venientẽ in nubibus cœli, cum virtute multa, & maieſtate.	10 Et tunc videbũt filium hominis venientem in nubibus, cum virtute multa, & gloria.	10 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum poteſtate magna, & maieſtate.	
11 Et mittet Angelos ſuos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius, à quatuor ventis, à ſummis cœlorum, vſque ad terminos eorum.	11 Et tunc mittet Angelos ſuos: & congregabit electos ſuos, à quatuor ventis, à ſummo terræ, vſque ad ſummum cœli.		
		12 His autem fieri incipientibus, reſpicite, & leuate capita veſtra: quoniã appropinquat redemptio veſtra.	
13 Ab arbore autẽ fici diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, ſcitis, quia propè eſt æſtas.	13 A ficu autem diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoſcitis, quia in proximo ſit æſtas.	13 Et dixit illis ſimilitudinem: Videte ficulneam, & omnes arbores: cùm producunt iam ex ſe fructum, ſcitis quoniam propè eſt æſtas.	
14 Ita & vos, cùm	14 Sic & vos, cùm	14 Ita & vos, cùm	

videritis

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Ioan.
videritis hæc omnia, ſcitote, quia propè eſt in ianuis.	videritis hæc fieri, ſcitote quòd in proximo ſit in oſtiis.	videritis hæc fieri, ſcitote, quoniam propè eſt regnum Dei.	
15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant.	15 Amen dico vobis, quoniam non trãſibit generatio hęc, donec omnia iſta fiant.	15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hęc, donec omnia fiãt.	
16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non præteribunt. ✠	16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt.	16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt. ✠	

CAP. 162. *Vt ad inopinatum iudicis aduentum præparare nos debeamus: diem* CHRISTVS *in templo: noctem verò in monte tranſigebat.*

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Ioan.
1 DE die autem illa, & hora, nemo ſcit, neque Angeli cœlorum, niſi ſolus Pater.	1 DE die autem illo, vel hora, nemo ſcit, neque Angeli in cœlo, neque filius, niſi Pater.	2 ATtẽdite autẽ vobis, ne fortè grauẽtur corda veſtra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ, & ſuperueniat in vos repentina dies illa. 3 Tanquã laqueus enim ſuperueniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ.	

Matth.24.

4 Sicut autem in
diebus Noe: ita e-
rit & aduentus fi-
lij hominis.
5 Sicut enim erant
in diebus ante di-
luuium comeden-
tes, & bibentes:
nubentes, & nu-
ptui tradentes, vſ-
que ad eum diem,
quo intrauit Noe
in arcam, & non
cognouerunt, do-
nec venit diluuiū,
& tulit omnes: ita
erit & aduentus fi-
lij hominis.
6 Tunc duo erunt
in agro, vnus aſſu-
metur, & vnus re-
linquetur: duæ
molentes in mola,
vna aſſumetur, &
vna relinquetur.

De Confeſſ. Pontif.

7 ✠ Vigilate ergo,
quia neſcitis, qua
hora Dominus ve-
ſter venturus ſit.
8 Illud autem ſci-
tote, quoniam ſi
ſciret paterfami-
lias, qua hora fur
venturus eſſet, vi-

Mar.13.

De Confeſſ. Pontif.

7 ✠ Videte, vigila-
te, & orate: neſci-
tis enim quando
tempus ſit.

Luc. 21.

7 Vigilate itaque,
omni tempore o-
rantes, vt digni ha-
beamini fugere i-
ſta omnia, quæ fu-
tura ſunt, & ſtare
ante filium homi-
nis.

Joan.

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.*	*Ioan.*
gilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuam.			
9 Ideo & vos eſtote parati: quia qua neſcitis hora filius hominis venturus eſt.	10 Sicut homo, qui peregrè profectus, reliquit domum ſuam: & dedit ſeruis ſuis poteſtatem cuiuſque operis: & ianitori præcepit vt vigilet.		
11 Quis, putas, eſt fidelis ſeruus, & prudens, quē cōſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore?			
12 Beatus ille ſeruus, quē cùm venerit Dominus eius, inuenerit ſic facientem.			
13 Amē dico vobis, quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. ✠			
14 Si autem dixerit malus ſeruus ille in corde ſuo: Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere conſeruos ſuos: manducet autem, & bibat cum ebrioſis: veniet Dominus ſerui illius, in die, qua non ſperat, & hora, qua ignorat: & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis.			

Matt. 24.	*Mar. 13.*	*Luc. 21.*	*Ioan.*
15 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.]			
	16 Vigilate ergo (neſcitis enim quando Dominus domus veniat: ſerò, an media nocte, an galli cantu, an mane) ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes.		
	17 Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. ✠]		
		18 Erat autem diebus docẽs in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti.	
		19 Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.]	

CAP. 163. *Parabola de decem virginibus.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
De Virgine martyre.			
1 [TVnc ✠ ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipiẽtes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſę.			
2 Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.			
3 Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus non ſumpſerunt oleum ſecum: prudẽtes verò acceperunt oleũ in vaſis ſuis cũ lampadibus.			

Moram

Digitized by Google

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
4 Moram autem faciente ſponſo, dormitauerunt omnes, & dormierunt.			
5 Media autem nocte clamor factus eſt: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei.			
6 Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades ſuas.			
7 Fatuæ autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtræ extinguuntur.			
8 Reſponderunt prudentes, dicentes: Ne fortè non ſufficiat nobis, & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis.			
9 Dum autem irent emere, venit ſponſus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias: & clauſa eſt ianua.			
10 Nouiſſimè verò veniunt, & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.			
11 At ille reſpondens ait: Amen dico vobis, neſcio vos.			
12 Vigilate itaque: quia neſcitis diem, neque horam. ✠			

Cap. 164. *Parabola de talentis.*

Matt. 25. *De Confeſſore Pontifice.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ✠ SIcut enim homo peregrè proficiſcẽs, vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua.			
2 Et vni dedit quinque talenta: alij autẽ duo: alij verò vnum: vnicuiq; ſecundùm propriam virtutem: & profectus eſt ſtatim.			
3 Abijt autem qui quinque talenta acceperat: & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque.			
4 Similiter & qui duo acceperat, lucratus eſt alia duo.			

Qui

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
5 Qui autem vnum acceperat, abiens fodit in terram, & abſcondit pecuniam domini ſui.			
6 Poſt multum verò temporis, venit dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cũ eis.			
7 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidiſti mihi: ecce, alia quinque ſuperlucratus ſum.			
8 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui.			
9 Acceſſit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidiſti mihi: ecce, alia duo lucratus ſum.			
10 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui. ✠			
11 Accedens autem & qui vnum talentum acceperat, ait: Domine, ſcio quia homo durus es, metis vbi non ſeminaſti, & congregas vbi non ſparſiſti: & timens abij, & abſcondi talentum tuũ in terra: ecce, habes quod tuũ eſt.			
12 Reſpondens autem dominus eius, dixit ei: Serue male, & piger, ſciebas quia meto vbi nõ ſemino, & congrego vbi non ſparſi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis: & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt, cum vſura.			
13 Tollite itaque ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta.			
14 Omni enim habenti dabitur & abundabit: ei autem, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.			
15 Et inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores.			
16 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.			

Digitized by Google

Cap. 165. *Extremi iudicii deſcriptio.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
Feria 2. Dom. 1. Quadr.			
1 ✠ CVm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli cum eo:			
2 Tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes:			
3 Et ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis: & ſtatuet oues quidem à dextris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris.			
4 Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei: poſſidete paratum vobis regnum à cōſtitutione mūdi.			
5 Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me; nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me.			
6 Tunc reſpondebunt ei iuſti, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, & pauimus te? ſitientem, & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?			
7 Et reſpondens Rex, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis.			
8 Tunc dicet & his, qui à ſiniſtris erunt: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.			
9 Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis mihi potum: hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non cooperuiſtis me: infirmus, & in carcere,			

CAP. 168. *Paſchalis agnus preparatur.*

Matt 26.	*Mar.14.*	*Luc.22.*	*Ioan.*
1 Prima autem die Azymorum,	1 Et primo die Azymorum,	1 Venit autem dies Azymorum,	
	2 Quando Paſcha immolabant.	2 In qua neceſſe erat occidi Paſcha.	
	3 Infra.	3 Et miſit Petrum, & Ioannem, dicẽs: Euntes parate nobis Paſcha, vt mãducemus.	
4 Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes: Vbi vis paremus tibi comedere Paſcha?	4 Dicunt ei diſcipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi vt manduces Paſcha?	4 At illi dixerunt: Vbi vis paremus?	
	3 Et mittit duos ex diſcipulis ſuis.		
5 At Ieſus dixit: Ite in ciuitatem,	5 Et dicit eis: Ite in ciuitatem	5 Et dixit ad eos: Ecce, introeuntibus vobis in ciuitatem,	
6 Ad quendam: & dicite ei: Magiſter dicit:	6 Et occurret vobis homo lagenã aquæ baiulans, ſequimini eum: & quocunq; introierit, dicite domino domus, quia Magiſter dicit:	6 Occurret vobis homo quidã, amphoram aquę portans, ſequimini eũ in domum, in quã intrat: & dicetis patrifamilias domus, dicit tibi Magiſter:	
7 Tempus meum propè eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis.			

Et fece-

Digitized by Google

	Matt. 26.		*Mar.* 14.		*Luc.* 22.	*Ioan.*
		8	Vbi eſt refectio mea, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	8	Vbi eſt diuerſorium, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	
		9	Et ipſe vobis demonſtrabit cœnaculum grãde ſtratum: & illic parate nobis.	9	Et ipſe oſtendet vobis cœnaculum magnum ſtratum: & ibi parate.	
10	Et fecerunt diſcipuli ſicut conſtituit illis Ieſus: & parauerũt Paſcha.	10	Et abierunt diſcipuli eius: & venerunt in ciuitatẽ: & inuenerunt ſicut dixerat illis: & parauerũt Paſcha.	10	Euntes autem inuenerunt ſicut dixit illis: & parauerunt Paſcha.	
11	Veſpere autem facto, diſcumbebat cum duodecim diſcipulis ſuis. (Et edentibus illis. c. 171.	11	Veſpere autem facto, venit cum duodecim. (Et diſcumbentibus eis. c. 171.	11	Et cum facta eſſet hora, diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo.	

CAP. 169. *Pedes Apoſtolorum à* CHRISTO *lauantur.*

Matt. *Mar.* *Luc.*

Ioan. 13.

Feria 5. in Cœna Domini.

1 [✠ ANte diem feſtum Paſchæ, ſciens Ieſus, quia venit hora eius, vt tranſeat
ex hoc mundo, ad Patrem:
2 Cùm dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo,
in finem dilexit eos.
3 Et cœna facta, cùm diabolus iam miſiſſet
in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Iſcariotæ:
4 Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit:
5 Surgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua: &

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
		ne, quæ ſuperueniẽt vniuerſo orbi.	
8 Et virtutes cœlorum commouebuntur.	8 Et virtutes, quæ in cœlis ſunt, mouebuntur.	8 Nam virtutes cœlorum mouebuntur.	
9 Et tunc parebit ſignum filij hominis in cœlo: & tũc plangent omnes tribus terræ.			
10 Et videbunt filiũ hominis veniẽtẽ in nubibus cœli, cum virtute multa, & maieſtate.	10 Et tunc videbũt filium hominis venientem in nubibus, cum virtute multa,& gloria.	10 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum poteſtate magna, & maieſtate.	
11 Et mittet Angelos ſuos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius, à quatuor ventis,à ſummis cœlorum, vſque ad terminos eorum.	11 Et tunc mittet Angelos ſuos: & congregabit electos ſuos, à quatuor ventis,à ſummo terræ,vſque ad ſummum cœli.		
		12 His autem fieri incipientibus, reſpicite, & leuate capita veſtra: quoniã appropinquat redemptio veſtra.	
13 Ab arbore autẽ fici diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, ſcitis, quia propè eſt æſtas.	13 A ficu autem diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoſcitis, quia in proximo ſit æſtas.	13 Et dixit illis ſimilitudinem: Videte ficulneam, & omnes arbores: cùm producunt iam ex ſe fructum, ſcitis quoniam propè eſt æſtas.	
14 Ita & vos, cùm	14 Sic & vos, cùm	14 Ita & vos, cùm	

videritis

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Ioan.
videritis hæc omnia, ſcitote, quia propè eſt in ianuis.	videritis hæc fieri, ſcitote quòd in proximo ſit in oſtiis.	videritis hæc fieri, ſcitote, quoniam propè eſt regnum Dei.	
15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant.	15 Amen dico vobis, quoniam non trãſibit generatio hęc, donec omnia iſta fiant.	15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hęc, donec omnia fiãt.	
16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non præteribunt. ✠	16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt.	16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non tranſibunt. ✠	

CAP. 162. *Vt ad inopinatum iudicis aduentum preparare nos debeamus: diem* CHRISTVS *in templo: noctem verò in monte transfigebat.*

Matt. 24.	Mar. 13.	Luc. 21.	Ioan.
1 DE die autem illa, & hora, nemo ſcit, neque Angeli cœlorum, niſi ſolus Pater.	1 DE die autem illo, vel hora, nemo ſcit, neque Angeli in cœlo, neque filius, niſi Pater.	2 ATtẽdite autẽ vobis, ne fortè grauẽtur corda veſtra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ, & ſuperueniat in vos repentina dies illa.	
		3 Tanquã laqueus enim ſuperueniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ.	

Matth.24.	*Mar.13.*	*Luc.21.*	*Ioan.*
4 Sicut autem in diebus Noe: ita erit & aduentus filij hominis.			
5 Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes, & bibentes: nubentes, & nuptui tradentes, vſque ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam, & non cognouerunt, donec venit diluuiũ, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis.			
6 Tunc duo erunt in agro, vnus aſſumetur, & vnus relinquetur: duæ molentes in mola, vna aſſumetur, & vna relinquetur.			
De Confeſſ. Pontif.	*De Confeſſ. Pontif.*		
7 ✠ Vigilate ergo, quia neſcitis, qua hora Dominus veſter venturus ſit.	7 ✠ Videte, vigilate, & orate: neſcitis enim quando tempus ſit.	7 Vigilate itaque, omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere iſta omnia, quæ futura ſunt, & ſtare ante filium hominis.	
8 Illud autem ſcitote, quoniam ſi ſciret paterfamilias, qua hora fur venturus eſſet, vi-			

gilaret

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.*	*Ioan.*
gilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuam.			
9 Ideo & vos eſtote parati: quia qua neſcitis hora filius hominis venturus eſt.			
	10 Sicut homo, qui peregrè profectus, reliquit domum ſuam: & dedit ſeruis ſuis poteſtatem cuiuſque operis: & ianitori præcepit vt vigilet.		
11 Quis, putas, eſt fidelis ſeruus, & prudens, quē cōſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore?			
12 Beatus ille ſeruus, quē cùm venerit Dominus eius, inuenerit ſic facientem.			
13 Amē dico vobis, quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. ✠			
14 Si autem dixerit malus ſeruus ille in corde ſuo: Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere conſeruos ſuos: manducet autem, & bibat cum ebrioſis: veniet Dominus ſerui illius, in die, qua non ſperat, & hora, qua ignorat: & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis.			

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
15 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.]	16 Vigilate ergo (neſcitis enim quando Dominus domus veniat: ſerò, an media nocte, an galli cantu, an mane) ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes. 17 Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. ✠]	18 Erat autem diebus docẽs in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. 19 Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.]	

Cap. 163. *Parabola de decem virginibus.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
De Virgine martyre. 1 [TVnc ✠ ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipiẽtes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſę. 2 Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes. 3 Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus non ſumpſerunt oleum ſecum: prudẽtes verò acceperunt oleũ in vaſis ſuis cũ lampadibus.			

Moram

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
4 Moram autem faciente ſponſo, dormitauerunt omnes, & dormierunt.			
5 Media autem nocte clamor factus eſt: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei.			
6 Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades ſuas.			
7 Fatuæ autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtræ extinguuntur.			
8 Reſponderunt prudentes, dicentes: Ne fortè non ſufficiat nobis, & vobis, ite potius ad vendentes, & emite vobis.			
9 Dum autem irent emere, venit ſponſus: & quæ paratæ erant, intrauerunt cum eo ad nuptias: & clauſa eſt ianua.			
10 Nouiſſimè verò veniunt, & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.			
11 At ille reſpondens ait: Amen dico vobis, neſcio vos.			
12 Vigilate itaque: quia neſcitis diem, neque horam. ✠			

C A P. 164. *Parabola de talentis.*

Matt. 25. *De Confeſſore Pontifice.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ✠ SIcut enim homo peregrè proficiſcẽs, vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua.			
2 Et vni dedit quinque talenta: alij autẽ duo: alij verò vnum: vnicuiq; ſecundùm propriam virtutem: & profectus eſt ſtatim.			
3 Abijt autem qui quinque talenta acceperat: & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque.			
4 Similiter & qui duo acceperat, lucratus eſt alia duo.			

Qui

Digitized by Google

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*

5 Qui autem vnum acceperat, abiens fodit in terram, & abſcondit pecuniam domini ſui.

6 Poſt multum verò temporis, venit dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cũ eis.

7 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidiſti mihi: ecce, alia quinque ſuperlucratus ſum.

8 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui.

9 Acceſſit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidiſti mihi: ecce, alia duo lucratus ſum.

10 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui. ✠

11 Accedens autem & qui vnum talentum acceperat, ait: Domine, ſcio quia homo durus es, metis vbi non ſeminaſti, & congregas vbi non ſparſiſti: & timens abij, & abſcondi talentum tuũ in terra: ecce, habes quod tuũ eſt.

12 Reſpondens autem dominus eius, dixit ei: Serue male, & piger, ſciebas quia meto vbi nõ ſemino, & congrego vbi non ſparſi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis: & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt, cum vſura.

13 Tollite itaque ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta.

14 Omni enim habenti dabitur & abundabit: ei autem, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.

15 Et inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores.

16 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.

Digitized by Google

CAP. 165. *Extremi iudicii deſcriptio.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
Feria 2. Dom. 1. Quadr.			
1 ✠ CVm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli cum eo:			
2 Tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes:			
3 Et ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis: & ſtatuet oues quidem à dextris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris.			
4 Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei: poſſidete paratum vobis regnum à cõſtitutione mũdi.			
5 Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me; nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me.			
6 Tunc reſpondebunt ei iuſti, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, & pauimus te? ſitientem, & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?			
7 Et reſpondens Rex, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis.			
8 Tunc dicet & his, qui à ſiniſtris erunt: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.			
9 Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis mihi potum: hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non cooperuiſtis me: infirmus, & in carcere,			

Digitized by Google

Cap. 168. *Paſchalis agnus preparatur.*

	Matt.26.		*Mar.14.*		*Luc.22.*	*Ioan.*
1	PRima autem die Azymorum,	1	ET primo die Azymorum,	1	VEnit autem dies Azymorum,	
		2	Quando Paſcha immolabant.	2	In qua neceſſe erat occidi Paſcha.	
		3	Infra.	3	Et miſit Petrum, & Ioannem, dicẽs: Euntes parate nobis Paſcha, vt mãducemus.	
4	Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes: Vbi vis paremus tibi comedere Paſcha?	4	Dicunt ei diſcipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi vt manduces Paſcha?	4	At illi dixerunt: Vbi vis paremus?	
		3	Et mittit duos ex diſcipulis ſuis.			
5	At Ieſus dixit: Ite in ciuitatem,	5	Et dicit eis: Ite in ciuitatem	5	Et dixit ad eos: Ecce, introeuntibus vobis in ciuitatem,	
6	Ad quendam: & dicite ei: Magiſter dicit:	6	Et occurret vobis homo lagenã aquæ baiulans, ſequimini eum: & quocunq; introierit, dicite domino domus, quia Magiſter dicit:	6	Occurret vobis homo quidã, amphoram aquę portans, ſequimini eũ in domum, in quã intrat: & dicetis patrifamilias domus, dicit tibi Magiſter:	
7	Tempus meum propè eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis.					

Et fece-

Digitized by Google

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.*
	8 Vbi eſt refectio mea, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	8 Vbi eſt diuerſorium, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	
	9 Et ipſe vobis demonſtrabit cœnaculum grãde ſtratum: & illic parate nobis.	9 Et ipſe oſtendet vobis cœnaculum magnum ſtratum: & ibi parate.	
10 Et fecerunt diſcipuli ſicut conſtituit illis Ieſus: & parauerũt Paſcha.	10 Et abierunt diſcipuli eius: & venerunt in ciuitatẽ: & inuenerunt ſicut dixerat illis: & parauerũt Paſcha.	10 Euntes autem inuenerunt ſicut dixit illis: & parauerunt Paſcha.	
11 Veſpere autem facto, diſcumbebat cum duodecim diſcipulis ſuis. (Et edentibus illis. c. 171.	11 Veſpere autem facto, venit cum duodecim. (Et diſcumbentibus eis. c. 171.	11 Et cum facta eſſet hora, diſcubuit & duodecim Apoſtoli cum eo.	

Cap. 169. *Pedes Apoſtolorum à* Christo *lauantur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 13.

Ioan. 13.

Feria 5. in Cœna Domini.

1 [✠ ANte diem feſtum Paſchæ, ſciens Ieſus, quia venit hora eius, vt tranſeat ex hoc mundo, ad Patrem:
2 Cùm dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.
3 Et cœna facta, cùm diabolus iam miſiſſet in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Iſcariotæ:
4 Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit:
5 Surgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua: &

Digitized by Google

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
		ne, quæ ſuperueniēt vniuerſo orbi.	
8 Et virtutes cœlorum commouebuntur.	8 Et virtutes, quæ in cœlis ſunt, mouebuntur.	8 Nam virtutes cœlorum mouebuntur.	
9 Et tunc parebit ſignum filij hominis in cœlo: & tūc plangent omnes tribus terræ.			
10 Et videbunt filiū hominis venientē in nubibus cœli, cum virtute multa, & maieſtate.	10 Et tunc videbūt filium hominis venientem in nubibus, cum virtute multa, & gloria.	10 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum poteſtate magna, & maieſtate.	
11 Et mittet Angelos ſuos cum tuba, & voce magna: & congregabunt electos eius, à quatuor ventis, à ſummis cœlorum, vſque ad terminos eorum.	11 Et tunc mittet Angelos ſuos: & congregabit electos ſuos, à quatuor ventis, à ſummo terræ, vſque ad ſummum cœli.		
		12 His autem fieri incipientibus, reſpicite, & leuate capita veſtra: quoniā appropinquat redemptio veſtra.	
13 Ab arbore autē fici diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & folia nata, ſcitis, quia propè eſt æſtas.	13 A ficu autem diſcite parabolam: cùm iam ramus eius tener fuerit, & nata fuerint folia, cognoſcitis, quia in proximo ſit æſtas.	13 Et dixit illis ſimilitudinem: Videte ficulneam, & omnes arbores: cùm producunt iam ex ſe fructum, ſcitis quoniam propè eſt æſtas.	
14 Ita & vos, cùm	14 Sic & vos, cùm	14 Ita & vos, cùm	

Digitized by Google

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
videritis hæc omnia, ſcitote, quia propè eſt in ianuis.	videritis hæc fieri, ſcitote quòd in proximo ſit in oſtiis.	videritis hæc fieri, ſcitote, quoniam propè eſt regnum Dei.	
15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec omnia hæc fiant.	15 Amen dico vobis, quoniam non trãſibit generatio hęc, donec omnia iſta fiant.	15 Amen dico vobis, quia non præteribit generatio hęc, donec omnia fiãt.	
16 Cœlum, & terra tranſibunt: verba autem mea non præteribunt. ✠	16 Cœlum, & terra tranſibunt : verba autem mea non tranſibunt.	16 Cœlum, & terra tranſibunt : verba autem mea non tranſibunt. ✠	

CAP. 162. *Vt ad inopinatum iudicis aduentum præparare nos debeamus: diem* CHRISTVS *in templo: noctem verò in monte tranſigebat.*

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
1 De die autem illa, & hora, nemo ſcit, neque Angeli cœlorum, niſi ſolus Pater.	1 De die autem illo, vel hora, nemo ſcit, neque Angeli in cœlo, neque filius, niſi Pater.		
		2 Attẽdite autẽ vobis, ne fortè grauẽtur corda veſtra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ, & ſuperueniat in vos repentina dies illa.	
		3 Tanquã laqueus enim ſuperueniet in omnes, qui ſedent ſuper faciem omnis terræ.	

Matth. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.* 21.	*Ioan.*
4 Sicut autem in diebus Noe: ita erit & aduentus filij hominis.			
5 Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes, & bibentes: nubentes, & nuptui tradentes, vſque ad eum diem, quo intrauit Noe in arcam, & non cognouerunt, donec venit diluuiū, & tulit omnes: ita erit & aduentus filij hominis.			
6 Tunc duo erunt in agro, vnus aſſumetur, & vnus relinquetur: duæ molentes in mola, vna aſſumetur, & vna relinquetur.			
De Confeſſ. Pontif.	*De Confeſſ. Pontif.*		
7 ✠ Vigilate ergo, quia neſcitis, qua hora Dominus veſter venturus ſit.	7 ✠ Videte, vigilate, & orate: neſcitis enim quando tempus ſit.	7 Vigilate itaque, omni tempore orantes, vt digni habeamini fugere iſta omnia, quæ futura ſunt, & ſtare ante filium hominis.	
8 Illud autem ſcitote, quoniam ſi ſciret paterfamilias, qua hora fur venturus eſſet, vi-			

gilaret

Matt. 24.	*Mar.* 13.	*Luc.*	*Ioan.*
gilaret vtique, & non ſineret perfodi domum ſuam.			
9 Ideo & vos eſtote parati: quia qua neſcitis hora filius hominis venturus eſt.			
	10 Sicut homo, qui peregrè profectus, reliquit domum ſuam: & dedit ſeruis ſuis poteſtatem cuiuſque operis: & ianitori præcepit vt vigilet.		
11 Quis, putas, eſt fidelis ſeruus, & prudens, quẽ cõſtituit Dominus ſuus ſuper familiam ſuam, vt det illis cibum in tempore?			
12 Beatus ille ſeruus, quẽ cùm venerit Dominus eius, inuenerit ſic facientem.			
13 Amẽ dico vobis, quoniam ſuper omnia bona ſua conſtituet eum. ✠			
14 Si autem dixerit malus ſeruus ille in corde ſuo: Moram facit Dominus meus venire: & cœperit percutere conſeruos ſuos: manducet autem, & bibat cum ebrioſis: veniet Dominus ſerui illius, in die, qua non ſperat, & hora, qua ignorat: & diuidet eum, partemque eius ponet cum hypocritis.			

Matt.24.	*Mar.13.*	*Luc.21.*	*Ioan.*
15 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.]			
	16 Vigilate ergo (neſcitis enim quando Dominus domus veniat: ſerò, an media nocte, an galli cantu, an mane) ne cùm venerit repentè, inueniat vos dormientes.		
	17 Quod autem vobis dico, omnibus dico, vigilate. ✠]		
		18 Erat autem diebus docẽs in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti.	
		19 Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.]	

Cap. 163. *Parabola de decem virginibus.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
De Virgine martyre.			
1 [TVnc ✠ ſimile erit regnum cœlorum decem virginibus, quæ accipiẽtes lampades ſuas exierunt obuiam ſponſo, & ſponſę.			
2 Quinque autem ex eis erant fatuæ, & quinque prudentes.			
3 Sed quinque fatuæ acceptis lampadibus non ſumpſerunt oleum ſecum: prudẽtes verò acceperunt oleũ in vaſis ſuis cũ lampadibus.			

Digitized by Google

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*

4 Moram autem faciente ſponſo, dormitauerunt omnes,& dormierunt.

5 Media autem nocte clamor factus eſt: Ecce ſponſus venit, exite obuiam ei.

6 Tunc ſurrexerunt omnes virgines illæ, & ornauerunt lampades ſuas.

7 Fatuæ autem ſapientibus dixerunt: Date nobis de oleo veſtro: quia lampades noſtræ extinguuntur.

8 Reſponderunt prudentes, dicentes: Ne fortè non ſufficiat nobis, & vobis, ite potius ad vendentes,& emite vobis.

9 Dum autem irent emere, venit ſponſus:& quæ paratæ erant, intrauerunt cum eò ad nuptias: & clauſa eſt ianua.

10 Nouiſſimè verò veniunt, & reliquæ virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.

11 At ille reſpondens ait: Amen dico vobis, neſcio vos.

12 Vigilate itaque: quia neſcitis diem, neque horam. ✠

Cap. 164. *Parabola de talentis.*

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*

De Confeſſore Pontifice.

1 ✠ SIcut enim homo peregrè proficiſcẽs, vocauit ſeruos ſuos, & tradidit illis bona ſua.

2 Et vni dedit quinque talenta: alij autẽ duo: alij verò vnum: vnicuiq; ſecundùm propriam virtutem: & profectus eſt ſtatim.

3 Abijt autem qui quinque talenta acceperat: & operatus eſt in eis, & lucratus eſt alia quinque.

4 Similiter & qui duo acceperat, lucratus eſt alia duo.

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
5 Qui autem vnum acceperat, abiens fodit in terram, & abſcondit pecuniam domini ſui.			
6 Poſt multum verò temporis, venit dominus ſeruorum illorum, & poſuit rationem cũ eis.			
7 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidiſti mihi: ecce, alia quinque ſuperlucratus ſum.			
8 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui.			
9 Acceſſit autem & qui duo talenta acceperat, & ait: Domine, duo talenta tradidiſti mihi: ecce, alia duo lucratus ſum.			
10 Ait illi dominus eius: Euge ſerue bone, & fidelis: quia ſuper pauca fuiſti fidelis, ſuper multa te conſtituam: intra in gaudium domini tui. ✠			
11 Accedens autem & qui vnum talentum acceperat, ait: Domine, ſcio quia homo durus es, metis vbi non ſeminaſti, & congregas vbi non ſparſiſti: & timens abij, & abſcondi talentum tuũ in terra: ecce, habes quod tuũ eſt.			
12 Reſpondens autem dominus eius, dixit ei: Serue male, & piger, ſciebas quia meto vbi nõ ſemino, & congrego vbi non ſparſi: oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis: & veniens ego recepiſſem vtique quod meum eſt, cum vſura.			
13 Tollite itaque ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta.			
14 Omni enim habenti dabitur & abundabit: ei autem, qui non habet, & quod videtur habere, auferetur ab eo.			
15 Et inutilem ſeruum eijcite in tenebras exteriores.			
16 Illic erit fletus, & ſtridor dentium.			

Digitized by Google

Cap. 165. *Extremi iudicii deſcriptio.*

Matt. 25. *Feria 2. Dom. 1. Quadr.*	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ✠ CVm autem venerit filius hominis in maieſtate ſua, & omnes Angeli cum eo:			
2 Tunc ſedebit ſuper ſedem maieſtatis ſuæ: & congregabuntur ante eum omnes gentes:			
3 Et ſeparabit eos ab inuicem, ſicut paſtor ſegregat oues ab hœdis: & ſtatuet oues quidem à dextris ſuis: hœdos autem à ſiniſtris.			
4 Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt: Venite benedicti patris mei: poſſidete paratum vobis regnum à cõſtitutione mũdi.			
5 Eſuriui enim, & dediſtis mihi manducare: ſitiui, & dediſtis mihi bibere: hoſpes eram, & collegiſtis me: nudus, & cooperuiſtis me: infirmus, & viſitaſtis me: in carcere eram, & veniſtis ad me.			
6 Tunc reſpondebunt ei iuſti, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, & pauimus te? ſitientem, & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hoſpitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus ad te?			
7 Et reſpondens Rex, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu feciſtis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis.			
8 Tunc dicet & his, qui à ſiniſtris erunt: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus eſt diabolo, & angelis eius.			
9 Eſuriui enim, & non dediſtis mihi manducare: ſitiui, & non dediſtis mihi potum: hoſpes eram, & non collegiſtis me: nudus, & non cooperuiſtis me: infirmus, & in carcere,			

Matt. 25.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
& non viſitaſtis me.			
10 Tunc reſpondebunt ei & ipſi, dicentes: Domine, quando te vidimus eſurientem, aut ſitientem, aut hoſpitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non miniſtrauimus tibi?			
11 Tunc reſpondebit illis, dicens: Amen dico vobis, quamdiu non feciſtis vni de minoribus his, nec mihi feciſtis.			
12 Et ibunt hi in ſupplicium æternum: iuſti autem in vitam æternam. ✠]			

CAP. 166. *De perdendo* IESV *conſilium inennt Iudæi.*

Matt. 26.	*Mar. 14.*	*Luc. 22.*	*Ioan.*
1 [ET factum eſt, cum cõſummaſſet Ieſus ſermones hos omnes.			
Dom. in Palmis.	*Feria 3. maioris hebdom.*	*Feria 4. maioris hebdom.*	
2 ✠ Dixit diſcipulis ſuis: Scitis quia poſt biduum Paſcha fiet:	1 [✠ ERat autẽ Paſcha, & Azyma poſt biduũ:	1 [✠ APpropinquabat autẽ dies feſtus Azymorum, qui dicitur Paſcha:	
3 Et filius hominis tradetur, vt crucifigatur?			
4 Tunc congregati ſunt Principes Sacerdotum, & ſeniores populi in atrium Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caiphas.			

Digitized by Google

	Matt. 26.		*Mar.* 14.		*Luc.* 22.	*Ioan.*
5	Et conſilium fecerunt, vt Ieſum dolo tenerent, & occiderent.	5	Et quærebant ſummi Sacerdotes, & Scribę, quomodo eum dolo tenerent, & occiderent.	5	Et quærebant Principes Sacerdotum, & Scribæ, quomodo Ieſum interficerent.	-
6	Dicebant autem: Non in die feſto: ne fortè tumultus fieret in populo. (Cum autem. ca. 144.	6	Dicebant autem: Non in die feſto: ne fortè tumultus fieret in populo. (Et cum eſſet. c. 144.	6	Timebant verò plebem.	

Cap. 167. *De prodendo* Christo *Iudas paciſcitur.*

	Matt. 26.		*Mar.* 14.		*Luc.* 22.	*Ioan.*
				1	INtrauit autem Satanas in Iudam:	
2	(c. 144.) TVnc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iſcariotes, ad Principes ſacerdotũ, & ait illis: Quid vultis mihi dare, & ego vobis eũ tradã?	2	(c. 144.) ET Iudas Iſcariotes vnus de duodecim, abiit ad ſummos ſacerdotes, vt proderet eũ illis.	2	Qui cognominabatur Iſcariotes, vnũ de duodecim: & abiit, & locutus eſt cũ Principibus Sacerdotũ, & Magiſtratibus, quemadmodũ illum traderet eis.	
		3	Qui audiẽtes gauiſi ſunt:	3	Et gauiſi ſunt:	
4	At illi conſtituerunt ei triginta argenteos.	4	Et promiſerunt ei pecuniam ſe daturos.	4	Et pacti ſunt pecuniam illi dare.	
				5	Et ſpopondit.	
6	Et exinde quærebat opportunitatem, vt eum traderet.	6	Et quærebat quomodo illum opportunè traderet.	6	Et quærebat opportunitatem, vt traderet illum ſine turbis.	

CAP. 168. *Paſchalis agnus preparatur.*

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.*
1 Prima autem die Azymorum,	1 Et primo die Azymorum,	1 Venit autem dies Azymorum,	
	2 Quando Paſcha immolabant. 3 Infra.	2 In qua neceſſe erat occidi Paſcha. 3 Et miſit Petrum, & Ioannem, dicẽs: Euntes parate nobis Paſcha, vt mãducemus.	
4 Acceſſerunt diſcipuli ad Ieſum, dicentes: Vbi vis paremus tibi comedere Paſcha?	4 Dicunt ei diſcipuli: Quò vis eamus, & paremus tibi vt manduces Paſcha? 5 Et mittit duos ex diſcipulis ſuis.	4 At illi dixerunt: Vbi vis paremus?	
5 At Ieſus dixit: Ite in ciuitatem,	5 Et dicit eis: Ite in ciuitatem	5 Et dixit ad eos: Ecce, introeuntibus vobis in ciuitatem,	
6 Ad quendam: & dicite ei: Magiſter dicit:	6 Et occurret vobis homo lagenã aquæ baiulans, ſequimini eum: & quocunq; introierit, dicite domino domus, quia Magiſter dicit:	6 Occurret vobis homo quidã, amphoram aquę portans, ſequimini eũ in domum, in quã intrat: & dicetis patrifamilias domus, dicit tibi Magiſter:	
7 Tempus meum propè eſt, apud te facio Paſcha cum diſcipulis meis.			

Et fece-

Digitized by Google

	Matt. 26.		*Mar.* 14.		*Luc.* 22.	*Ioan.*
		8	Vbi eſt refectio mea, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	8	Vbi eſt diuerſorium, vbi Paſcha cũ diſcipulis meis manducem?	
		9	Et ipſe vobis demonſtrabit cœnaculum grãde ſtratum: & illic parate nobis.	9	Et ipſe oſtendet vobis cœnaculum magnum ſtratum: & ibi parate.	
10	Et fecerunt diſcipuli ſicut conſtituit illis Ieſus: & parauerũt Paſcha.	10	Et abierunt diſcipuli eius: & venerunt in ciuitatẽ: & inuenerunt ſicut dixerat illis: & parauerũt Paſcha.	10	Euntes autem inuenerunt ſicut dixit illis: & parauerunt Paſcha.	
11	Veſpere autem facto, diſcumbebat cum duodecim diſcipulis ſuis. (Et edentibus illis. c. 171.	11	Veſpere autem facto, venit cum duodecim. (Et diſcumbentibus eis. c. 171.	11	Et cum facta eſſet hora, diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo.	

Cap. 169. *Pedes Apoſtolorum à* Christo *lauantur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.*

Ioan. 13.

Feria 5. in Cœna Domini.

1 [✠ ANte diem feſtum Paſchæ, ſciens Ie-
ſus, quia venit hora eius, vt tranſeat
ex hoc mundo, ad Patrem:
2 Cùm dilexiſſet ſuos, qui erant in mundo,
in finem dilexit eos.
3 Et cœna facta, cùm diabolus iam miſiſſet
in cor, vt traderet eum Iudas Simonis Iſca-
riotæ:
4 Sciens quia omnia dedit ei Pater in ma-
nus, & quia à Deo exiuit, & ad Deum vadit:
5 Surgit à cœna, & ponit veſtimenta ſua: &

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 13.
			cum accepiſſet linteum præcinxit ſe. 6 Deinde mittit aquam in peluim: & cœpit lauare pedes diſcipulorum, & extergere linteo, quo erat præcinctus. 7 Venit ergo ad Simonem Petrum, & dicit i Petrus: Domine, tu mihi lauas pedes? 8 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: Quod ego facio, tu neſcis modo: ſcies autem poſtea 9 Dicit ei Petrus: Non lauabis mihi pedes in æternum. 10 Reſpondit ei Ieſus: Si non lauero te, non habebis partem mecum. 11 Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos: ſed & manus, & caput. 12 Dicit ei Ieſus: Qui lotus eſt, non indiget niſi vt pedes lauet: ſed eſt mundus totus. 13 Et vos mundi eſtis, ſed non omnes. 14 Sciebat enim quiſnam eſſet qui traderet eum: propterea dixit: Non eſtis mundi omnes. 15 Poſtquam ergo lauit pedes eorum, & accepit veſtimenta ſua, cùm recubuiſſet, iterum dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? 16 Vos vocatis me Magiſter, & Domine: & bene dicitis, ſum etenim. 17 Si ergo ego laui pedes veſtros, Dominus, & Magiſter; & vos debetis alter alterius lauare pedes. 18 Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. ✠ 19 Amen, amen dico vobis, non eſt ſeruus maior domino ſuo: neque Apoſtolus maior eſt eo, qui miſit illum. 20 Si hæc ſcitis, beati eritis, ſi feceritis ea. 21 Non de omnibus vobis dico: ego ſcio quos elegerim: ſed vt adimpleatur ſcriptura: Qui manducat mecum panem, leuabit contra me calcaneum ſuum.

Amodo

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 13.
			22 Amodo dico vobis priuſquam fiat: vt cùm factum fuerit, credatis, quia ego ſum. 23 Amen, amen dico vobis, qui accipit ſi quē miſero, me accipit: qui autem me accipit, accipit eum, qui me miſit.

CAP. 170. *Sacroſancta Eucharistia instituitur.*

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* [illegible]	*Ioan.*
		1 ET ai[illegible] Deſiderio [illegible]eſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar.	
		2 Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei.	
		3 Et accepto calice, gratias egit, & dixit: Accipite, & diuidite inter vos.	
		10 Dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat.	
4 (c.171.) COenantibus autem eis, accepit Ieſus panem, & benedixit, ac fregit, dediτque diſcipulis ſuis, & ait:	4 (c.171.) ET māducantibus illis, accepit Ieſus panem, & benedicens fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, hoc eſt	4 Et accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc eſt corpus meum.	

Accipite,

Matth.26.	*Mar.14.*	*Luc.22.*	*Ioan.*
Accipite,& comedite, hoc eſt corpus meum.	corpus meum.		
		5 Quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem.	
6 Et accipiens calicem, gratias egit, & dedit illis, dicens: Bibite ex hoc omnes:	6 Et accepto calice, gratias agens, dedit eis:	6 Similiter & calicem poſtquã cœnauit,	
	7 Et biberunt ex illo omnes:		
8 Hic eſt enim ſanguis meus noui teſtamenti:	8 Et ait illis: Hic eſt ſanguis meus noui teſtamenti:	8 Dicens: Hic eſt calix nouum teſtamentum in ſanguine meo:	
9 Qui pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum.	9 Qui pro multis effundetur.	9 Qui pro vobis fundetur.	
10 Dico autem vobis, non bibam amodo de hoc genimine vitis, vſque in diem illum, cũ illud bibam vobiſcum nouum in regno Patris mei. (Et hymno.c.173.	10 Amen dico vobis, quia iam non bibam, de hoc genimine vitis, vſque in diem illum cũ illud bibam nouũ in regno Dei. (Et hymno.c.173.	10 Supra.	

CAP. 171. CHRISTVS *ab vno ſuorum Apoſtolorum ſe traditum iri dicit.*

Matt.26.	*Mar.14.*	*Luc.22.*	*Ioan.13.*
1 (c.168.) ET edentibus illis,	1 (c.168.) ET diſcumbentibus		

Dixit

Matt. 26.	Mar. 14.	Luc. 22.	Joan. 13.
	eis, & manducantibus,		
		3 VErũtamẽ, ecce manus tradentis me mecum eſt in menſa.	2 QVum hęc dixiſſet Ieſus, turbatus eſt ſpiritu:
3 Dixit: Amen dico vobis, quia vnus veſtrum me traditurus eſt.	3 Ait Ieſus: Amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me, qui manducat mecum.		3 Et proteſtatus eſt, & dixit: Amen, amẽ dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me.
			4 Aſpiciebant ergo ad inuicem diſcipuli, hæſitantes de quo diceret.
5 Et contriſtati valde, cœperũt ſinguli dicere: Nunquid ego ſum Domine?	5 At illi cœperunt cõtriſtari, & dicere ei ſingulatim: Nũquid ego?		
6 At ipſe reſpondens, ait: Qui intingit mecum manũ in paropſide, hic me tradet.	6 Qui ait illis: Vnus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino.		
7 Filius quidẽ hominis vadit, ſicut ſcriptum eſt de illo: væ autem homini illi, per quẽ filius hominis tradetur.	7 Et filius quidẽ hominis vadit, ſicut ſcriptum eſt de eo: væ autẽ homini illi, per quẽ filius hominis tradetur.	7 Et quidẽ filius hominis, ſecundũ quod definitũ eſt, vadit: verũtamẽ væ homini illi, per quem tradetur.	

Matt. 26.	*Mar. 14.*	*Luc. 22.*	*Ioan.*
8 Bonum erat ei, ſi natus non fuiſſet homo ille.	8 Bonum erat ei, ſi non eſſet natus homo ille. (Et manducantibus. c. 170.	9 Et ipſi cœperunt quærere inter ſe, quis eſſet ex eis, qui hoc facturus eſſet.	
10 Reſpondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Nunquid ego ſum Rabbi? 11 Ait illi: Tu dixiſti. (Cœnantibus autem. c. 170.			

CAP. 172. *Proditor notatus egreditur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan. 13.*
			1 ERat ergo recumbens vnus ex diſcipulis eius, in ſinu Ieſu, quem diligebat Ieſus. 2 Innuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei: Quis eſt de quo dicit? 3 Itaque cum recubuiſſet ille ſupra pectus Ieſu, dicit ei: Domine, quis eſt? 4 Reſpondit Ieſus: Ille eſt, cui ego intinctum panem porrexero. 5 Et cum intinxiſſet panem, dedit Iudæ Simonis Iſcariotæ. 6 Et poſt buccellam introiuit in eum Satanas. 7 Et dixit ei Ieſus: Quod facis, fac citius. 8 Hoc autem nemo ſciuit diſcumbentium ad quid dixerit ei: Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixiſſet ei

Ieſus:

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 13.
			Ieſus: Eme ea quæ opus ſunt nobis ad diem feſtum: aut egenis vt aliquid daret. 9 Cùm ergo accepiſſet ille buccellam, exiuit continuò: erat autem nox. 10 Cùm ergo exiſſet, dixit Ieſus: Nunc clarificatus eſt filius hominis: & Deus clarificatus eſt in eo. 11 Si Deus clarificatus eſt in eo, & Deus clarificabit eum in ſemetipſo: & continuò clarificabit eum.

CAP. 175. *Hymno dicto, Apoſtolorum de primatu concertatio reprehenditur.*

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.*
1 (c.170.) ET hymno dicto exierunt in montem Oliueti.	1 (c.170.) ET hymno dicto exierunt in montem Oliuarum.	*In die S. Apollinaris.* 2 T. Facta eſt autem & contētio inter eos, quis eorum videretur eſſe maior. 3 Dixit autem eis: Reges Gentium dominantur eorũ: & qui poteſtatem habent ſuper eos, benefici vocantur. 4 Vos autem non ſic: ſed qui maior eſt in vobis, fiat ſicut iunior: & qui præceſſor eſt, ſicut miniſtrator.	

Matt	*Mar.*	*Luc.* 22.	*Ioan.*
		5 Nam, quis maior eſt, qui recumbit, an qui miniſtrat? nónne qui recumbit? 6 Ego autem in medio veſtrum ſum, ſicut qui miniſtrat. 7 Vos autem eſtis, qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis. 8 Et ego diſpono vobis, ſicut diſpoſuit mihi Pater meus, regnum: vt edatis, & bibatis ſuper menſam meam, in regno meo: 9 Et ſedeatis ſuper thronos, iudicantes duodecim tribus Iſraël. T. 10 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce Satanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum. 11 Ego autem rogaui pro te, vt non deficiat fides tua. 12 Et tu aliquando conuerſus, confirma fratres tuos.	

CAP. 174. *Diſceſſurus* CHRISTVS, *nouum dilectionis mandatum ſuis commendat: ſcandalum, negationem, aliaq́ imminentia mala prædicit.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 13.
			1 Filioli, adhuc modicum vobiſcum ſum: quæretis me: & ſicut dixi Iudæis: Quò ego vado, vos non poteſtis venire: & vobis dico modo. 2 Mandatum nouum do vobis, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos: vt & vos diligatis inuicem. 3 In hoc cognoſcent omnes, quia diſcipuli mei eſtis: ſi dilectionem habueritis ad inuicem. 4 Dicit ei Simon Petrus: Domine, quò vadis?

Digitized by Google

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 13.
			5 Reſpōdit Ieſus: Quò ego vado, non potes me modo ſequi, ſequeris autem poſtea.
		6 Qui dixit ei: Domine, tecũ paratus ſum, & in carcerẽ, & in mortem ire.	6 Dicit ei Petrus: Quare non poſſum te ſequi modò? animam meam pro te ponã.
			7 Reſpondit ei Ieſus: Animã tuam pro me pones?
8 Tunc dicit illis Ieſus: Omnes vos ſcandalum patiemini in me, in iſta nocte.	8 Et ait eis Ieſus: Omnes ſcãdalizabimini in me, in nocte iſta.		
9 Scriptum eſt enim: Percutiam paſtorẽ: & diſpergentur oues gregis.	9 Quia ſcriptũ eſt: Percutiam paſtorem, & diſpergentur oues.		
10 Poſtquam autem reſurrexero, præcedam vos in Galilæam.	10 Sed poſtquã reſurrexero, præcedam vos in Galilæam.		
11 Reſpondens autem Petrus, ait illi: Etſi omnes ſcandalizati fuerint	11 Petrus autẽ ait illi: Etſi omnes ſcandalizati fuerint in te: ſed nõ ego.		

Matt. 26.	Mar. 14.	Luc. 22.	Joan. 13.
in te, ego nũquam ſcandalizabor.			
12 Ait illi Ieſus: Amen dico tibi, quia in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis.	12 Et ait illi Ieſus: Amen dico tibi, quia tu hodie in nocte hac, priuſquam gallus vocem bis dederit, ter me es negaturus.	12 At ille dixit: Dico tibi Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges noſſe me.	12 Amen, amen dico tibi, non cãtabit gallus, donec ter me neges.]
13 Ait illi Petrus: Etiamſi oportuerit me mori tecum, nõ te negabo.	13 At ille amplius loquebatur: Et ſi oportuerit me ſimul commori tibi, non te negabo.		
14 Similiter & omnes diſcipuli dixerunt.	14 Similiter autem & omnes dicebant.		
		15 Et dixit eis: Quando miſi vos, ſine ſacculo, & pera, & calceamentis: nunquid aliquid defuit vobis? 16 At illi dixerunt: Nihil. 17 Dixit ergo eis: Sed nunc, qui habet ſacculum, tollat: ſimiliter & peram: & qui nõ	

habet,

Matt | Mar. | Luc. 22. | Ioan.

habet, vendat tunicam ſuam, & emat gladiū.
18 Dico enim vobis, quoniā adhuc hoc, quod
ſcriptum eſt, oportet impleri in me: & cum
iniquis deputatus eſt.
19 Etenim ea, quæ ſunt de me, finem habent.
20 At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladij
hic.
21 At ille dixit eis: Satis eſt.

Cap. 175. *Sermonis Domini poſt cœnam, quo triſtes, ac timentes Apoſtolos conſolatur, inſtruit, & confirmat, pars prima: in qua docetur Chriſti diuinitas: quod vita æterna per Chriſtum: quod Chriſtus via, veritas, & vita ſit: quod Pater, & Filius vnum, ac idem ſint: fides, & opera: petendum in Chriſti nomine: dilectio, & opera: quod Spiritus ſanctus conſolator ſit, & doctor: Chriſti pax, & gaudium: princeps huius mundi eiiciendus.*

Matt. | Mar. | Luc. | Ioan. 14.

In feſto SS. Apoſt. Philippi, & Iacobi.
1 [✠ NOn turbetur cor veſtrum. Creditis
in Deum? & in me credite.
2 In domo Patris mei māſiones multæ ſunt:
ſi quo minus, dixiſſem vobis: quia vado parare vobis locum.
3 Et ſi abiero, & præparauero vobis locum,
iterum venio, & accipiam vos ad meipſum:
vt vbi ſum ego, & vos ſitis.
4 Et quo ego vado, ſcitis: & viam ſcitis.
5 Dicit ei Thomas: Domine, neſcimus quò
vadis: & quomodo poſſumus viam ſcire?
6 Dicit ei Ieſus: Ego ſum via, & veritas, & vita: nemo venit ad Patrem, niſi per me.
7 Si cognouiſſetis me, & Patrem meum vtique cognouiſſetis: & amodo cognoſcetis
eum, & vidiſtis eum.

Dicit

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 14.

8 Dicit ei Philippus: Domine, oſtende nobis Patrem, & ſufficit nobis.

9 Dicit ei Ieſus: Tanto tempore vobiſcum ſum, & non cognouiſtis me? Philippe, qui videt me, videt & Patrem.

10 Quómodo tu dicis: Oſtēde nobis Patrem? non creditis, quia ego in Patre, & Pater in me eſt?

11 Verba, quæ ego loquor vobis, à meipſo non loquor. Pater autem in me manens, ipſe facit opera.

12 Non creditis quia ego in Patre, & Pater in me eſt? alioquin propter opera ipſa credite.

13 Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera, quæ ego facio, & ipſe faciet, & maiora horum faciet.

14 Quia ego ad Patrem vado: & quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam. ✠

15 Vt glorificetur Pater in Filio. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

In vigilia Pentecoſtes.

16 ✠ Si diligitis me, mandata mea ſeruate: & ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis.

17 Vt maneat vobiſcum in æternum, Spiritum veritatis, quem mundus non poteſt accipere.

18 Quia non videt eum, nec ſcit eum: vos autem cognoſcetis eum: quia apud vos manebit, & in vobis erit.

19 Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos.

20 Adhuc modicum, & mundus me iam non videt: vos autem videtis me: quia ego viuo, & vos viuetis.

21 In illo die vos cognoſcetis, quia ego ſum

in

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 14.

in Patre meo, & vos in me, & ego in vobis.

21 Qui habet mandata mea, & ſeruat ea, ille eſt, qui diligit me.

23 Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: & ego diligam eum, & manifeſtabo ei meipſum. ✠

24 Dicit ei Iudas, non ille Iſcariotes: Domine, quid factum eſt, quia manifeſtaturus es nobis teipſum, & non mundo?

In die Pentecoſtes.

25 Reſpondit Ieſus, & dixit ei: ✠ Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit.

26 Et Pater meus diliget eum: & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus.

27 Qui non diligit me, ſermones meos non ſeruat.

28 Et ſermonem, quē audiſtis, non eſt meus: ſed eius, qui miſit me Patris.

29 Hæc locutus ſum vobis, apud vos manens.

30 Paraclitus autem Spiritus ſanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & ſuggeret vobis omnia, quæcunque dixero vobis.

31 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis.

32 Non turbetur cor veſtrum, neque formidet: audiſtis quia ego dixi vobis: Vado, & venio ad vos.

33 Si diligeretis me, gauderetis vtique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me eſt.

34 Et nunc dixi vobis priuſquam fiat: vt cum factum fuerit credatis.

35 Iam non multa loquar vobiſcum: venit enim princeps mundi huius, & in me non habet quicquam.

36 Sed vt cognoſcat mundus, quia diligo Pa-

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 14.

trem: & ſicut mandatum dedit mihi Pater,
ſic facio. ✠
37 Surgite: eamus hinc.]

Cap. 176. *Sermonis eiuſdem pars ſecunda, de vite, agricola, palmite: opera: fides: oratio: fructus: dilectio mutua: Chriſti amici, ſerui, electio: afflictiones propter Chriſtum: Spiritus ſanctus promittitur: eius officium.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 15.

De Martyre.

In vigilia SS. Apoſt. Simonis, & Iudæ.

1 [✠ EGo ſum vitis vera: & Pater meus agricola eſt.
2 Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum:
3 Et omnem qui fert fructũ, purgabit eum; vt fructum plus afferat.
4 Iam vos mundi eſtis, propter ſermonem, quem locutus ſum vobis.
5 Manete in me: & ego in vobis.
6 Sicut palmes non poteſt ferre fructum à ſemetipſo, niſi manſerit in vite: ſic nec vos, niſi in me manſeritis.

De Martyribus.

7 T. Ego ſum vitis: vos palmites.
8 Qui manet in me, & ego in eo: hic fert fructum multum:
9 Quia ſine me nihil poteſtis facere.
10 Si quis in me non manſerit, mittetur foras, ſicut palmes, & areſcet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet.
11 Si manſeritis in me, & verba mea in vobis manſerint: quodcunque volueritis, petetis, & fiet vobis. ✠
12 In hoc clarificatus eſt Pater meus: vt fructũ plurimũ afferatis: & efficiamini mei diſcipuli.

Sicut

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 15.

13 Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos: manete in dilectione mea.
14 Si præcepta mea ſeruaueritis, manebitis in dilectione mea: ſicut & ego Patris mei præcepta ſeruaui, & maneo in eius dilectione.
15 Hæc locutus ſum vobis, vt gaudium meum in vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur. T.

In feſto S. Barnabæ.

16 ✠ Hoc eſt præceptum meum, vt diligatis inuicem, ſicut dilexi vos.
17 Maiorem hac dilectionem nemo habet, vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis.
18 Vos amici mei eſtis, ſi feceritis, quæ ego præcipio vobis.
19 Iam non dicam vos ſeruos: quia ſeruus neſcit, quid faciat Dominus eius.
20 Vos autem dixi amicos: quia omnia, quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis.
21 Non vos me elegiſtis: ſed ego elegi vos: & poſui vos, vt eatis: & fructum afferatis: & fructus veſter maneat:
22 Vt quodcunque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis. ✠

In feſto SS. Apoſt. Simonis, & Iudæ.

23 ✠ Hæc mando vobis, vt diligatis inuicem.
24 Si mundus vos odit: ſcitote, quia me priorem vobis odio habuit.
25 Si de mundo fuiſſetis: mundus quod ſuum erat diligeret.
26 Quia verò de mundo non eſtis; ſed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.
27 Mementote ſermonis mei, quem ego dixi vobis: Non eſt ſeruus maior domino ſuo.
28 Si me perſecuti ſunt, & vos perſequentur:

Digitized by Google

Matt	Mar.	Luc.	Ioan. 15.
			ſi ſermonem meum ſeruauerunt: & veſtrum ſeruabunt.
			29 Sed hæc omnia facient vobis, propter nomen meum: quia neſciunt eum, qui miſit me.
			30 Si non veniſſem, & locutus fuiſſem eis, peccatum non haberent: nunc autem excuſationem non habent de peccato ſuo.
			31 Qui me odit, & Patrem meum odit.
			32 Si opera non feciſſem in eis, quæ nemo alius fecit: peccatum non haberent: nunc autem & viderunt, & oderunt, & me, & Patrem meum.
			33 Sed vt adimpleatur ſermo, qui in lege eorum ſcriptus eſt: quia odio habuerunt me gratis. ✠
			Dom. infra octauam Aſcenſionis.
			34 ✠ Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille teſtimonium perhibebit de me:
			35 Et vos teſtimonium perhibebitis: quia ab initio mecum eſtis.]

Cap. 177. *Eiuſdem ſermonis pars tertia; cur manifeſtauerit perſecutiones Apoſtolorum, & prædixerit aduentum Spiritus ſancti ad teſtificandum: triſtitia: Spiritus ſanctus: peccatum: iuſtitia: iudicium: Spiritus ſanctus doctor: Chriſti mors, reſurrectio, & aſcenſio: afflictiones in prædicando euangelio: mulier pariens: quomodo petendum: dilectio: fides: pax: perſecutiones.*

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 16.
			1 [HÆc locutus ſum vobis, vt non ſcandalizemini.
			2 Abſque ſynagogis facient vos: ſed venit hora, vt omnis, qui interficit vos, arbitretur

obſequium

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 16.

obſequium ſe præſtare Deo.

3 Et hæc facient vobis: quia non nouerunt
Patrem, neque me.

4 Sed hæc locutus ſum vobis, vt cum vene-
rit hora, eorum reminiſcamini, quia ego di-
xi vobis. ✠

5 Hæc autem vobis ab initio non dixi: quia
vobiſcum eram.

Dom. 4. poſt Paſcha.

6 Et nunc ✠ vado ad eum, qui miſit me: &
nemo ex vobis interrogat me: quò vadis?

7 Sed quia hæc locutus ſum vobis, triſtitia
impleuit cor veſtrum.

8 Sed ego veritatem dico vobis: expedit vo-
bis vt ego vadam.

9 Si enim non abiero, Paraclitus non veniet
ad vos: ſi autem abiero, mittam eum ad vos.

10 Et cum venerit ille, arguet mundum de
peccato, & de iuſtitia, & de iudicio.

11 De peccato quidem: quia non crediderunt
in me.

12 De iuſtitia verò: quia ad Patrem vado, &
iam non videbitis me.

13 De iudicio autem: quia princeps huius
mundi iam iudicatus eſt.

14 Adhuc multa habeo vobis dicere; ſed non
poteſtis portare modo.

15 Cùm autem venerit ille Spiritus veritatis,
docebit vos omnem veritatem.

16 Non enim loquetur à ſemetipſo: ſed quæ-
cunque audiet loquetur: & quæ ventura ſunt,
annunciabit vobis.

17 Ille me clarificabit: quia de meo accipiet,
& annunciabit vobis. ✠

18 Omnia, quæcunque habet Pater, mea ſunt:
propterea dixi, quia de meo accipiet, & an-
nunciabit vobis.

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 16.

Dom. 3. poſt Paſcha.

De Martyribus.

19 ✠ Modicum, & iam non videbitis me:
& iterum modicum, & videbitis me: quia va-
do ad Patrem.

20 Dixerunt ergo ex diſcipulis eius ad inui-
cem: Quid eſt hoc, quod dicit nobis: modi-
cum, & non videbitis me: & iterum, modi-
cum, & videbitis me? &, quia vado ad Pa-
trem? Dicebant ergo: Quid eſt hoc, quod di-
cit, modicum? neſcimus quid loquitur.

21 Cognouit autem Ieſus, quia volebant eum
interrogare, & dixit eis: De hoc quæritis in-
ter vos, quia dixi: Modicum, & non videbi-
tis me: & iterum, modicum, & videbitis me.

22 Amen, amen dico vobis, quia plorabitis,
& flebitis vos: mundus autem gaudebit: vos
autem contriſtabimini: ſed triſtitia veſtra ver-
tetur in gaudium.

23 Mulier cum parit, triſtitiam habet: quia
venit hora eius.

24 Cum autem pepererit puerum, iam non
meminit preſſuræ, propter gaudium: quia
natus eſt homo in mundum.

25 Et vos igitur, nunc quidem triſtitiam ha-
betis: iterum autem videbo vos, & gaudebit
cor veſtrum: & gaudium veſtrum nemo tol-
let à vobis. ✠

26 Et in illo die, me non rogabitis quicquam.

Dom. 5 poſt Paſcha.

27 ✠ Amen, amen dico vobis, ſi quid petie-
ritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

28 Vſque modo non petiſtis quicquam in no-
mine meo: petite, & accipietis: vt gaudium
veſtrum ſit plenum.

29 Hæc in prouerbiis locutus ſum vobis: ve-
nit hora cum iam non in prouerbiis loquar
vobis: ſed palam de Patre annunciabo vobis.

In illo

Digitized by Google

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 16.
			30 In illo die, in nomine meo petetis: & non dico vobis, quia ego rogabo Patrem de vobis.
			31 Ipſe enim Pater amat vos: quia vos me amaſtis, & credidiſtis, quia ego à Deo exiui.
			32 Exiui à Patre, & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.
			33 Dicunt ei diſcipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, & prouerbium nullum dicis.
			34 Nunc ſcimus, quia ſcis omnia, & non opus eſt tibi, vt quis te interroget: in hoc credimus, quia à Deo exiſti. ✠
			35 Reſpondit eis Ieſus: Modo creditis? ecce, venit hora, & iam venit, vt diſpergamini vnuſquiſque in propria, & me ſolum relinquatis.
			36 Et non ſum ſolus: quia Pater mecum eſt.
			37 Hæc locutus ſum vobis, vt in me pacem habeatis.
			38 In mundo preſſuram habebitis: ſed confidite, ego vici mundum.]

Cap. 178. Iesv *ad Patrem oratio, pro ſua clarificatione, diſcipulorum cuſtodia, & futurorum omnium fidelium conuerſione.*

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 17. *In vigilia Aſcenſionis.*
			1 [HÆc locutus eſt Ieſus: &, ✠ ſubleuatis oculis in cœlum, dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te.
			2 Sicut dediſti ei poteſtatem omnis carnis: vt omne quod dediſti ei, det eis vitã æternam.
			3 Hæc eſt autem vita æterna, vt cognoſcant te ſolum Deum verum, & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.

Ego te

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 17.

4 Ego te clarificaui ſuper terram: opus conſummaui, quod dediſti mihi vt faciam.
5 Et nunc clarifica me, tu Pater, apud temetipſum, claritate quam habui, priuſquam mundus eſſet, apud te.
6 Manifeſtaui nomẽ tuum hominibus, quos dediſti mihi de mundo.
7 Tui erant: & mihi eos dediſti: & ſermonem tuum ſeruauerunt.
8 Nunc cognouerunt, quia omnia, quæ dediſti mihi, abs te ſunt: quia verba, quæ dediſti mihi, dedi eis: & ipſi acceperunt, & cognouerunt verè, quia à te exiui: & crediderunt, quia tu me miſiſti.
9 Ego pro eis rogo: non pro mundo rogo: ſed pro his, quos dediſti mihi: quia tui ſunt.
10 Et mea omnia tua ſunt: & tua mea ſunt: & clarificatus ſum in eis.
11 Et iam non ſum in mundo: & hi in mundo ſunt: & ego ad te venio. ✠

In miſſa ad tollendum ſchiſma.

12 ✠ Pater ſancte, ſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi: vt ſint vnum, ſicut & nos.
13 Cum eſſem cum eis, ego ſeruabam eos in nomine tuo: quos dediſti mihi cuſtodiui: & nemo ex ijs perijt, niſi filius perditionis, vt ſcriptura impleatur.
14 Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo, vt habeant gaudium meum impletum in ſemetipſis.
15 Ego dedi eis ſermonem tuum: & mundus eos odio habuit: quia non ſunt de mundo, ſicut & ego non ſum de mundo.
16 Non rogo, vt tollas eos de mundo: ſed vt ſerues eos à malo.
17 De mundo non ſunt: ſicut & ego non ſum de mundo.
18 Sãctifica eos in veritate: ſermo tuus veritas eſt.

Sicut

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 17.
			19 Sicut tu me miſiſti in mundum, & ego miſi eos in mundum. 20 Et pro eis ſanctifico meipſum: vt ſint & ipſi ſanctificati in veritate. 21 Non pro eis autem rogo tãtùm; ſed & pro eis, qui credituri ſũt per verbum eorũ in me: 22 Vt omnes vnum ſint, ſicut tu Pater in me, & ego in te: vt & ipſi in nobis vnum ſint: vt credat mundus, quia tu me miſiſti. 23 Et ego claritatẽ, quã dediſti mihi, dedi eis: vt ſint vnum, ſicut & nos vnum ſumus: ego in eis, & tu in me: vt ſint conſummati in vnũ: ✝ 24 Et cognoſcat mundus, quia tu me miſiſti: & dilexiſti eos, ſicut & me dilexiſti. 25 Pater, quos dediſti mihi, volo vt vbi ſum ego, & illi ſint mecum. 26 Vt videant claritatẽ meã, quam dediſti mihi: quia dilexiſti me ante conſtitutionẽ mũdi. 27 Pater iuſte, mundus te non cognouit: ego autem te cognoui, & hi cognouerunt, quia tu me miſiſti. 28 Et notum feci eis nomen tuum: & notum faciam: vt dilectio, qua dilexiſti me, in ipſis ſit, & ego in ipſis.]

Sexta pars Dominicæ Paſſionis, ac ſepulturæ hiſtoriam aperiens.

CAP. 179. *In ſanguineum ſudorem* IESVS *præ triſtitia ſolutus, ter Patrem orat: Iudæq; oſculo proditus, comprehenditur.*

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18. *Feria 6. in Paraſcheue.*
1 TVnc venit Ieſus,	1 ET veniũt in prędiũ,	1 ET egreſſus ibat	1 [HÆc cũ dixiſſet

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
cũ illis in villam, quæ dicitur Gethſemani.	cui nomen Gethſemani.	ſecundùm cõſuetudinem in montem Oliuarum: ſecuti ſunt autem illum & diſcipuli.	Ieſus: ✠ egreſſus eſt cũ diſcipulis ſuis trans torrentem Cedron: vbi erat hortus, in quem introiuit ipſe, & diſcipuli eius.
			2 Sciebat autẽ & Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Ieſus conuenerat illuc, cum diſcipulis ſuis.
3 Et dixit diſcipulis ſuis: Sedete hic, donec vadam illuc, & orem.	3 Et ait diſcipulis ſuis: Sedete hic, donec orem.	3 Et cùm perueniſſet ad locum, dixit illis: Orate, ne intretis in tentationem.	
4 Et aſſumpto Petro, & duobus filiis Zebedæi, cœpit contriſtari, & mœſtus eſſe.	4 Et aſſumit Petrum, & Iacobum, & Ioannem ſecum: & cœpit pauere, & tædere.		
5 Tũc ait illis: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem: ſuſtinete hic, & vigilate mecum.	5 Et ait illis: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem: ſuſtinete hic, & vigilate.		
6 Et progreſ-	6 Et cùm pro-	6 Et ipſe auul-	

ſus pu-

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.*
ſus puſillum, procidit in faciẽ ſuã, orans, & dicens:	ceſſiſſet paululum, procidit ſuper terram, & orabat, vt, ſi fieri poſſet, tranſiret ab eo hora, & dixit:	ſus eſt ab eis, quãtum iactus eſt lapidis, & poſitis genibus orabat; dicens:	
7 Pater mi, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte: veruntamen non ſicut ego volo: ſed ſicut tu.	7 Abba, Pater, omnia tibi poſſibilia ſunt: transfer calicem hunc à me: ſed non quod ego volo: ſed quod tu.	7 Pater, ſi vis, trãsfer calicem iſtum à me: veruntamen non mea voluntas: ſed tua, fiat.	
		8 Apparuit autem illi Angelus de cœlo, confortans eũ: 9 Et factus in agonia prolixius orabat. 10 Et factus eſt ſudor eius, ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.	
11 Et venit ad diſcipulos ſuos, & inuenit eos dormiẽtes.	11 Et venit, & inuenit eos dormientes.	11 Et cùm ſurrexiſſet ab oratione, & veniſſet ad diſcipulos ſuos, inuenit eos dormientes præ triſtitia.	
12 Et dicit Petro: Sic? non potuiſtis vna hora vigilare mecum? Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem.	12 Et ait Petro: Simon dormis? non potuiſti vna hora vigilare? Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationem.	12 Et ait illis: Quid, dormitis? ſurgite, orate, ne intretis in tentationem.	
13 Spiritus quidem promptus eſt: caro	13 Spiritus quidem promptus eſt: caro		

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.*	*Ioan.*
autẽ infirma.	verò infirma.		
14 Iterũ ſecũdò abijt, & orauit, dicens: Pater mi, ſi non poteſt hic calix tranſire, niſi bibã illũ, fiat voluntas tua.	14 Et iterũ abiens orauit, eũdem ſermonẽ, dicens.		
15 Et venit iterum, & inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati.	15 Et reuerſus, denuò, inuenit eos dormientes: erant enim oculi eorum grauati.		
	16 Et ignorabãt quid reſponderent ei.		
17 Et relictis illis, iterũ abijt, & orauit tertio, eundẽ ſermonẽ dicens.			
18 Tũc venit ad diſcipulos ſuos, & dicit illis: Dormite iam, & requieſcite.	18 Et venit tertiò, & ait illis: Dormite iam, & requieſcite.		
19 Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorũ: ſurgite, eamus: ecce appropinquauit, qui me tradet.	19 Sufficit: venit hora: ecce filius hominis tradetur in manus peccatorũ: ſurgite, eamus; ecce, qui me tradet propè eſt.		

Digitized by Google

	Matt. 26.		*Mar.* 14.		*Luc.* 22.		*Ioan.* 18.
20	Adhuc eo loquente, ecce Iudas, vnus de duodecim, venit: & cum eo turba multa, cum gladiis, & fuſtibus, miſſi à Principibus Sacerdotum, & ſenioribus populi.	20	Et adhuc eo loquente, venit Iudas Iſcariotes, vnus de duodecim; & cum eo turba multa, cũ gladiis, & lignis, à ſummis Sacerdotibus, & Scribis, & ſenioribus.	20	Adhuc eo loquente, ecce turba, & qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim, antecedebat eos.	20	Iudas ergo cùm accepiſſet cohortem, & à Pontificibus, & Phariſæis miniſtros, venit illuc cũ laternis, & facibus, & armis.
21	Qui autem tradidit eum, dedit illis ſignum, dicens: Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum.	21	Dederat autem traditor eius ſignũ eis, dicẽs: Quemcunque oſculatus fuero, ipſe eſt, tenete eum, & ducite cautè.				
						22	Ieſus itaque ſciens omnia, quæ ventura erãt ſuper eũ, proceſſit.
23	Et confeſtim accedẽs ad Ieſum, dixit: Aue Rabbi: & oſculatus eſt eũ.	23	Et cũ veniſſet, ſtatim accedens ad eũ, ait: Aue Rabbi: & oſculatus eſt eum.	23	Et appropinquauit Ieſu, vt oſcularetur eum.		
24	Dixitque illi Ieſus: Amice, ad quid veniſti?			24	Ieſus autem dixit illi: Iuda, oſculo filiũ hominis tradis?		
						25	Et dixit eis: Quẽ quæritis?
						26	Reſponderũt ei: Ieſum Na-

Matt.26.	*Mar.14.*	*Luc.22.*	*Ioan.18.*
			zarenum.
			27 Dicit eis Ieſus: Ego ſum.
			28 Stabat autem & Iudas, qui tradebat eum, cum ipſis.
			29 Vt ergo dixit eis: Ego ſum, abierunt retrorsũ, & ceciderũt in terrã.
			30 Iterum ergo interrogauit eos: Quẽ quęritis? Illi autẽ dixerunt: Ieſũ Nazarenũ.
			31 Reſpõdit Ieſus: Dixi vobis, quia ego ſum: ſi ergo me quęritis, ſinite hos abire.
			32 Vt impleretur ſermo, quẽ dixit: Quia quos dediſti mihi, non perdidi ex eis quenquam.
33 Tũc acceſſerunt, & manus iniecerunt in Ieſum: & tenuerunt eum.	33 At illi manus iniecerunt in eum: & tenuerunt eum.		
		34 Videntes autem hi, qui circa ipſum erãt,	

Et ecce

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
		quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, ſi percutimus in gladio?	
35 Et ecce vnus ex his, qui erãt cum Ieſu, extẽdẽs manũ, exemit gladiũ ſuum: & percutiẽs ſeruum Principis Sacerdotum, amputauit auriculam eius.	35 Vnus autem quidã de circunſtãtibus, educens gladiũ, percuſſit ſeruũ ſummi Sacerdotis, & amputauit illi auriculam.	35 Et percuſſit vnus ex illis ſeruum Principis Sacerdotum, & amputauit auriculã eius dexteram.	35 Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percuſſit Pontificis ſeruum, & abſcidit auriculã eius dexteram.
			36 Erat autem nomen ſeruo Malchus.
		37 Reſpondens autem Ieſus, ait: Sinite vſque huc.	
38 Tunc ait illi Ieſus: Cõuerte gladiũ tuũ in locũ ſuum.			38 Dixit ergo Ieſus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam.
39 Omnes enim qui acceperint gladium, gladio peribunt.			
40 An putas quia non poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo pluſquã duodecim le-			

giones

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
giones Angelorum?			41 Calicem, quē dedit mihi Pater, non bibā illum?
42 Quomodo ergo implebūtur ſcripturæ, quia ſic oportet fieri?			
		43 Et cùm tetigiſſet auriculam eius, ſanauit eum.	
44 In illa hora dixit Ieſus turbis: Tanquam ad latronem exiſtis cū gladiis, & fuſtibus cōprehendere me?	44 Et reſpondēs Ieſus, ait illis: Tanquam ad latronem exiſtis cum gladiis, & lignis cōprehendere me?	44 Dixit autem Ieſus ad eos, qui venerant ad ſe, Principes Sacerdotum, & Magiſtratus templi, & ſeniores: Quaſi ad latronem exiſtis cum gladiis & fuſtibus?	
45 Quotidie apud vos ſedebam docens in templo, & nō me tenuiſtis.	45 Quotidie eram apud vos in templo docens, & non me tenuiſtis.	45 Cùm quotidie vobiſcum fuerim in tēplo, non extēdiſtis manus in me.	
		46 Sed hæc eſt hora veſtra, & poteſtas tenebrarum.	
47 Hoc autem totum factum eſt, vt adim-	47 Sed vt impleantur ſcripturæ.		

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
plerentur ſcripturę Prophetarum.			
48 Infra.		48 Comprehēdentes autem eum.	48 Cohors ergo, & tribunus, & miniſtri Iudæorum comprehenderunt Ieſum: & ligauerunt eum.
49 Tunc diſcipuli omnes, relicto eo, fugerunt.	49 Tunc diſcipuli eius, relinquentes eum, omnes fugerunt.		
	50 Adoleſcēs autem quidā ſequebatur eum amictus ſyndone ſuper nudo: & tenuerunt eum.		
	51 At ille reiecta ſyndone, nudus profugit ab eis.		
48 At illi tenentes Ieſum.			

Cap. 180. IESVS *ante Annam ſiſtitur: dein apud Caipham examinatur, iudicatur, illuditur, negatur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 18.
			1 ET adduxerunt eum ad Annam primùm: erat enim ſocer Caiphæ, qui erat Pontifex anni illius.
			2 Erat autem Caiphas, qui conſilium dede-

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
			rat Iudæis: Quia expedit vnum hominem mori pro populo.
3 DVxerunt ad Caiphã Principem Sacerdotum.	3 ET adduxerũt Ieſum ad ſummũ Sacerdotem.	3 DVxerunt ad domũ Principis Sacerdotum.	
4 Vbi Scribæ, & ſeniores cõuenerant.	4 Et conuenerũt omnes Sacerdotes, & Scribæ, & ſeniores.		
5 Petrus autem ſequebatur eũ à longè.	5 Petrus autem à longè ſecutus eſt eum.	5 Petrus verò ſequebatur à longè.	5 Sequebatur autem Ieſum Simon Petrus: 6 Et alius diſcipulus: diſcipulus autem ille erat notus Põtifici: & introiuit cum Ieſu in atrium Põtificis. 7 Petrus autẽ ſtabat ad oſtiũ foris: exiuit ergo diſcipulus alius, qui erat notus Pontifici, & dixit oſtiariæ, & introduxit Petrum.
8 Vſq; in atriũ Principis Sacerdotum.	8 Vſq; intro in atrium ſummi Sacerdotis.		

Et ingreſ-

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
			9 Dicit ergo Petro ancilla oſtiaria: Nunquid & tu ex diſcipulis es hominis iſtius? Dicit ille: Non ſum.
10 Et ingreſſus intro, ſedebat cum miniſtris, vt videret finẽ.	10 Et ſedebat cum miniſtris ad ignem: & calefaciebat ſe.	10 Accenſo autẽ igne in medio atrij, & circũſedentibus illis, erat Petrus in medio eorum.	10 Stabant autẽ ſerui, & miniſtri ad prunas: quia frigus erat: & calefaciebãt ſe: erat autem cum eis & Petrus ſtãs, & calefaciens ſe.
			11 Pontifex ergo interrogauit Ieſum de diſcipulis ſuis, & de doctrina eius.
			12 Reſpondit ei Ieſus: Ego palã locutus ſum mundo: ego ſemper docui in ſynagoga & in tẽplo, quò omnes Iudæi conueniũt: & in occulto locutus ſum nihil.
			13 Quid me interrogas? in-

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.*	*Ioan.* 18.
			terroga eos, qui audierunt, quid locutus ſim ipſis: ecce hi ſciunt, quæ dixerim ego.
			14 Hæc autem cùm dixiſſet, vnus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam Ieſu, dicens: Sic reſpõdes Pontifici?
			15 Reſpondit ei Ieſus: Si malè locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo: ſi autem bene, quid me cædis?
			16 Et miſit eum Annas ligatũ ad Caipham Pontificem.
17 Principes autem Sacerdotum, & omne conſilium, quærebant falſum teſtimonium contra Ieſum, vt eum morti traderent.	17 Summi verò Sacerdotes, & omne conſilium, quærebant aduerſus Ieſum teſtimonium, vt eum morti traderent.		
18 Et non inuenerunt, cum multi falſi teſtes acceſſiſſent.	18 Nec inueniebãt: multi enim teſtimonium falſum dicebant aduerſus eum: & conueniẽtia teſtimonia non erant.		
19 Nouiſſimè autẽ venerunt duo falſi teſtes, & dixerunt: Hic dixit: Poſſum	19 Et quidam ſurgentes, falſum teſtimonium ferebant aduerſus eũ,		

deſtruere

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.*	*Ioan.*
deſtruere templũ Dei,& poſt triduũ reædificare illud.	dicẽtes: Quoniam nos audiuimus eũ dicentem:Ego diſſoluam templum hoc manu factum, & per triduum aliud non manu factum ædificabo.		
	20 Et non erat conueniens teſtimonium illorum.		
21 Et ſurgens Princeps Sacerdotum, ait illi: Nihil reſpondes ad ea,quæ iſti aduerſum te teſtificantur?	21 Et exurgens ſummus Sacerdos in medium, interrogauit Ieſum,dicẽs: Non reſpondes quicquam ad ea, quæ tibi obiiciuntur ab his?		
22 Ieſus autem tacebat.	22 Ille autẽ tacebat, & nihil reſpondit.		
23 Et Princeps Sacerdotum ait illi: Adiuro te per Deũ viuum,vt dicas nobis, ſi tu es Chriſtus filius Dei.	23 Rurſum ſummus Sacerdos interrogabat eum,& dixit ei: Tu es Chriſtus filius Dei benedicti?		
24 Dicit illi Ieſus: Tu dixiſti: veruntamen dico vobis, amodo videbitis filium hominis ſedentem à dextris virtutis Dei,& venientem in nubibus cœli.	24 Ieſus autem dixit illi: Ego ſum, & videbitis filiũ hominis ſedẽtem à dextris virtutis Dei, & venientem cũ nubibus cœli.		
25 Tunc Princeps Sacerdotum ſcidit	25 Summus autem Sacerdos ſcindens		

	Matt.26.		*Mar.14.*		*Luc.22.*	*Ioan*
	veſtimenta ſua, dicens: Blaſphemauit: quid adhuc egemus teſtibus? ecce, nunc audiſtis blaſphemiã: quid vobis videtur?		veſtimenta ſua, ait: Quid adhuc deſideramus teſtes? audiſtis blaſphemiã: quid vobis videtur?			
26	At illi reſpondẽtes dixerunt: Reus eſt mortis.	26	Qui omnes condemnauerũt eum eſſe reum mortis.			
27	Tunc expuerunt in faciem eius: & colaphis eum ceciderunt: alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicẽtes: Prophetiza nobis Chriſte, quis eſt, qui te percuſſit?	27	Et cœperunt quidam conſpuere eum: & velare faciem eius. & colaphis eum cędere, & dicere ei: Prophetiza: & miniſtri alapis eum cędebant.	27	Infra.	
				28	Infra.	
29	Petrus verò ſedebat foris in atrio.	29	Et cùm eſſet Petrus in atrio deorſum.			
30	Et acceſſit ad eũ vna ancilla, dicẽs: Et tu cum Ieſu Galilæo eras.	30	Venit vna ex ancillis ſummi Sacerdotis: & cùm vidiſſet Petrũ calefacientem ſe, aſpiciens illum, ait: Et tu cum Ieſu Nazareno eras.	30	Quem cùm vidiſſet ancilla quædam ſedentem ad lumẽ, & eum fuiſſet intuita, dixit: Et hic cum illo erat.	
31	At ille negauit coram omnibus, dicẽs: Neſcio quid dicis.	31	At ille negauit, dicens: Neq; ſcio, neque noui quid dicas.	31	At ille negauit eum, dicens: Mulier, non noui illum.	
		32	Et exijt foras ante atrium: & gal-			

Exeunte

Matt. 26.	*Mar* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
	lus cantauit.		
33 Exeunte autẽ illo ianuam, vidit eum alia ancilla: & ait his, qui erant ibi: Et hic erat cum Ieſu Nazareno.	33 Rurſus autẽ cùm vidiſſet illum ancilla, cœpit dicere circũſtãtibus: Quia hic ex illis eſt.		
			34 Erat autem Simon Petrus ſtans, & calefaciens ſe.
		35 Et poſt puſillum alius videns eum, dixit: Et tu de illis es.	35 Dixerunt ergo ei: Nunquid & tu ex diſcipulis eius es?
36 Et iterũ negauit cum iuramento: quia non noui hominem.	36 At ille iterũ negauit.	36 Petrus verò ait: O homo, non ſum.	36 Negauit ille, & dixit: Non ſum.
37 Et poſt puſillum, acceſſerũt qui ſtabãt, & dixerũt Petro: Vere & tu ex illis es: nam & loquela tua manifeſtum te facit.	37 Et poſt puſillum, rurſus qui aſtabant, dicebant Petro: Vere ex illis es: nam & Galilæus es.	37 Et interuallo facto quaſi horæ vnius, alius quidam affirmabat, dicens: Vere & hic cũ illo erat: nam & Galilęus eſt.	38 Dicit ei vnus ex ſeruis Pontificis, cognatus eius, cuius abſcidit Petrus auriculã: Nõne ego te vidi in horto cum illo?

Tunc

Matt. 26.	*Mar.* 14.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
39 Tunc cœpit deteſtari, & iurare, quia non nouiſſet hominem.	39 Ille autē cœpit anathematizare, & iurare, quia neſcio hominē iſtum, quem dicitis.	39 Et ait Petrus: Homo, neſcio quid dicis.	39 Iterum ergo negauit Petrus.
40 Et continuò gallus cantauit.	40 Et ſtatim gallus iterum cātauit.	40 Et continuò, adhuc illo loquente, cantauit gallus.	40 Et ſtatim gallus cantauit.
		41 Et conuerſus Dominus reſpexit Petrū.	
42 Et recordatus eſt Petrus verbi Ieſu, quod dixerat: Priuſquā gallus cantet, ter me negabis.	42 Et recordatus eſt Petrus verbi, quod dixerat ei Ieſus: Priuſquā gallꝰ cantet bis, ter me negabis.	42 Et recordatus eſt Petrus verbi Domini, ſicut dixerat: Quia priuſquā gallus cātet, ter me negabis.	
43 Et egreſſus foras, fleuit amarè.]	43 Et cœpit flere.]	43 Et egreſſus foras Petrus fleuit amare.	
		27 Et viri, qui tenebant illū, illudebant ei, cædentes: & velauerūt eū: & percutiebāt faciem eius: & interrogabant eum, dicentes: Prophetiza, quis eſt, qui te percuſſit?	
		28 Et alia multa blaſphemātes dicebāt in eū.	

Cap. 18. Christvs *apud Caipham ſecundo examinatus, & damnatus, Pilato traditur.*

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 22.	*Ioan.*
1 [Mane autem facto, conſilium inierunt omnes Principes Sacerdotum, & ſeniores populi,	1 [Et confeſtim mane conſilium faciẽtes ſummi Sacerdotes cũ ſenioribus, & Scribis, & vniuerſo concilio,	1 Et vt factus eſt dies, conuenerunt ſeniores plebis, & Principes Sacerdotum, & Scribæ:	
2 Aduerſus Ieſum, vt eum morti traderent.			
		3 Et duxerunt illũ in cõcilium ſuum, dicentes: Si tu es Chriſtus, dic nobis.	
		4 Et ait illis: Si vobis dixero, non credetis mihi: ſi autem & interrogauero, non reſpondebitis mihi, neque dimittetis.	
		5 Ex hoc autem erit filius hominis ſedens à dextris virtutis Dei.	
		6 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es filius Dei?	
		7 Qui ait: Vos dicitis, quia ego ſum.	
		8 At illi dixerunt: Quid adhuc deſideramus teſtimo-	

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 22.	*Ioan.* 18.
		niũ? ipſi enim audiuimus de ore eius.]	
		Luc. 23.	
9 Et vinctum adduxerũt eũ: & tradiderunt Pontio Pilato præſidi.	9 Vincientes Ieſum, duxerunt, & tradiderunt Pilato.	9 [Et ſurgẽs omnis multitudo eorum, duxerunt illũ ad Pilatum.	9 Adducũt ergo Ieſum à Caipha in prętorium.
			10 Erat autem mane: & ipſi non introierunt in prætorium, vt nõ contaminarẽtur: ſed vt mãducarent Paſcha.

Cap. 182. *Iuda mortuo, ager figuli emitur.*

Matt. 27.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 TVnc videns Iudas, qui eum tradidit, quòd damnatus eſſet; pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos, Principibus Sacerdotum, & ſenioribus, dicens: Peccaui, tradens ſanguinem iuſtum.			
2 At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris			
3 Et proiectis argenteis in templo, receſſit: & abiens, laqueo ſe ſuſpendit.			
4 Principes autem Sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam: quia pretium ſanguinis eſt.			
5 Conſilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in ſepulturam peregrinorum.			
6 Propter hoc vocatus eſt ager ille, Haceldama, hoc eſt, ager ſãguinis, vſq; in hodiernũ diẽ.			

Tunc

Matt. 27.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
7 Tunc impletum eſt, quod dictum per Ieremiam Prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiauerunt à filiis Iſraël: & dederunt eos in agrum figuli, ſicut conſtituit mihi Dominus.			

CAP. 183. *Coram Pilato* IESVS *accuſatur, & examinatur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.* 18.
			1 EXiuit ergo Pilatus ad eos foras, & dixit: Quam accuſationẽ affertis aduerſus hominem hunc?
			2 Reſponderunt, & dixerunt ei: Si non eſſet hic malefactor, non tibi tradidiſſemus eum.
			3 Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, & ſecundum legem veſtram, iudicate eum.
			4 Dixerunt ergo ei Iudæi: Nobis non licet interficere quenquam.
			5 Vt ſermo Ieſu impleretur, quem dixit: Significans qua morte eſſet moriturus.
		6 COeperunt autem illum accuſare, dicentes: Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram: & prohibentẽ tributa dare Cæſari, & dicẽtem ſe Chri-	

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 18.
		ſtum regem eſſe.	
			7 Introiuit ergo iterum in prętorium Pilatus, & vocauit Ieſum.
8 Ieſus autem ſtetit ante pręſidem.			
9 Et interrogauit eũ præſes, dicens: Tu es Rex Iudæorum?	9 Et interrogauit eum Pilatus: Tu es Rex Iudæorum?	9 Pilatus autẽ interrogauit eum, dicens: Tu es Rex Iudæorum?	9 Et dixit ei: Tu es Rex Iudæorum?
			10 Reſpõdit Ieſus: A temetipſo hoc dicis? an alij dixerũt tibi de me?
			11 Reſpõdit Pilatus: Nũquid ego Iudæus ſum? gens tua, & Pontifices tradiderunt te mihi: quid feciſti?
			12 Reſpõdit Ieſus: Regnum meum non eſt de hoc mũdo: ſi ex hoc mundo eſſet regnũ meum, miniſtri mei vtique decertarent, vt non traderer

	Matt.27.		*Mar.15.*		*Luc.23.*		*Ioan.18.*
							Iudæis : nunc autem regnū meum non eſt hinc.
						13	Dixit itaque ei Pilatus: Ergo Rex es tu?
14	Dicit illi Ieſus: Tu dicis.	14	At ille reſpōdens ait illi: Tu dicis.	14	At ille reſpōdens, ait : Tu dicis.	14	Reſpōdit Ieſus : Tu dicis: quia Rex ſum ego.
						15	Ego in hoc natus ſum , & ad hoc veni in mundum , vt teſtimonium perhibeā veritati.
						16	Omnis, qui eſt ex veritate, audit vocem meam.
						17	Dicit ei Pilatus : Quid eſt veritas?
				18	Ait autē Pilatus ad Principes Sacerdotum, & turbas: Nihil inuenio cauſæ in hoc homine.	18	Et cùm hoc dixiſſet, iterū exiuit ad Iudæos, & dicit eis : Ego nullam inuenio in eo cauſam.
19	Et cùm accuſaretur à Principibus Sacerdotum, & ſenioribus, nihil reſpondit.	19	Et accuſabāt eum ſummi Sacerdotes in multis.				

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.*
20 Tunc dicit illi Pilatus: Non audis quanta aduerſum te dicunt teſtimonia?	20 Pilatus autē rurſum interrogauit eum, dicens: Non reſpōdes quicquā? vide in quantis te accuſant.		
21 Et non reſpondit ei ad vllum verbū: ita vt miraretur præſes vehementer.	21 Ieſus autem amplius nihil reſpōdit: ita vt miraretur Pilatus.		
		22 At illi inualeſcebant, dicentes: Cōmouet populum docēs per vniuerſam Iudæam, incipiens à Galilæa vſque huc.	

Cap. 184. IESVM *ad ſe miſſum Herodes contemnit; Pilatus innocentem declarat.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.*

Luc. 23.

1 Pilatus autem audiens Galilæam, interrogauit ſi homo Galilæus eſſet.

2 Et vt cognouit quod de Herodis poteſtate eſſet, remiſit eum ad Herodem, qui & ipſe Ieroſolymis erat illis diebus.

3 Herodes autem viſo Ieſu, gauiſus eſt valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum.

4 Eò quòd audierat multa de eo: & ſperabat ſignum aliquod videre ab eo fieri.

5 Interrogabat autem eum multis ſermonibus.

6 At ipſe nihil illi reſpondebat.

7 Stabant autem Principes Sacerdotum, & Scribæ conſtanter accuſantes eum.

Digitized by Google

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.*
		8 Spreuit autem illum Herodes, cum exercitu ſuo: & illuſit indutum veſte alba: & remiſit ad Pilatum.	
		9 Et facti ſunt amici Herodes, & Pilatus in ipſa die: nam antea inimici erant ad inuicem.	
		10 Pilatus autem conuocatis Principibus Sacerdotum, & Magiſtratibus, & plebe, dixit ad illos:	
		11 Obtuliſtis mihi hunc hominem, quaſi auertentem populum: & ecce ego coram vobis interrogans, nullam cauſam inueni in homine iſto, ex his, in quibus eum accuſatis.	
		12 Sed neque Herodes: nam remiſi vos ad illum: & ecce, nihil dignum morte actum eſt ei.	
		13 Emendatum ergo illum dimittam.	

CAP. 185. *Secundum petitionem Iudæorum, Barabba dimiſſo, flagellatus, & coronatus* CHRISTVS *traditur crucifigendus.*

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 18.
1 Per diem autē ſolennem conſueuerat præſes populo dimittere vnū vinctum, quē voluiſſent.	1 Per diem autē feſtum ſolebat dimittere illis vnum ex vinctis quemcūque petiſſent.	1 Neceſſe autem habebat dimittere eis per diē feſtum, vnum.	
2 Habebat autem tunc vinctum inſignē, qui dicebatur Barabbas.	2 Erat autem, qui dicebatur Barabbas: qui cum ſeditioſis erat vinctus: qui in ſeditio-	2 Infra.	2 Infra.

Congre-

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 18.
	ne fecerat homicidium.		
3 Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: Quem vultis dimittam vobis, Barabbā, an Ieſum, qui dicitur Chriſtus?	3 Et cùm aſcēdiſſet turba, cœpit rogare, ſicut ſemper faciebat illis: Pilatus autem reſpondit eis, & dixit: Vultis dimittam vobis Regem Iudæorum?		3 Est autem cōſuetudo vobis, vt vnum dimittam vobis in Paſcha: vultis ergo dimittā vobis Regem Iudæorum?
4 Sciebat enim quod per inuidiam tradidiſſent eum.	4 Sciebat enim quod per inuidiam tradidiſſent eū ſūmi ſacerdotes.		
40 Sedente autē illo pro tribunali, miſit ad eū vxor eius, dicens: Nihil tibi, & iuſto illi: multa enim paſſa ſū hodie per viſum propter eum.			
5 Principes autem Sacerdotum, & ſeniores perſuaſerunt populis, vt peterēt Barabbā: Ieſum verò perderēt.	5 Pōtifices autem cōcitauerunt turbā, vt magis Barabbam dimitteret eis.		
6 Reſpondens autem præſes, ait illis, Quem			

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 18.
vultis vobis de duobus dimitti?			
7 At illi dixerunt: Barabbam.		7 Exclamauit autem ſimul vniuerſa turba, dicẽs: Tolle hunc, & dimitte nobis Barabbam.	7 Clamauerũt ergo rurſum omnes, dicentes: Non hũc, ſed Barabbam.
		2 Qui erat propter ſeditionẽ quandam factam in ciuitate, & homicidium miſſus in carcerem.	2 Erat autem Barabbas latro.]
8 Dicit illis Pilatus: Quid igitur faciã de Ieſu, qui dicitur Chriſtus?	8 Pilatus autẽ iterum reſpõdens, ait illis: Quid ergo vultis faciam regi Iudæorũ?	8 Iterum autẽ Pilatus locutus eſt ad eos, volens dimittere Ieſum.	
9 Dicunt omnes: Crucifigatur.	9 At illi iterũ clamauerunt: Crucifige eũ	9 At illi ſucclamabant, dicẽtes: Crucifige, crucifige eum.	
10 Ait illis præſes: Quid enim mali fecit?	10 Pilatus verò dicebat illis: Quid enim mali fecit?	10 Ille autẽ tertio dixit ad illos: Quid enim mali fecit iſte?	
		11 Nullam cauſam mortis inuenio in eo: Corripiam ergo illum, & dimittam.	

Matt. 27.	*Mar* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
12 At illi magis clamabant, dicentes: Crucifigatur.	12 At illi magis clamabãt: Crucifige eum.	12 At illi inſtabant vocibus magnis poſtulantes, vt crucifigeretur: & inualeſcebant voces eorum.	
			[TVNC ergo apprehendit Pilatus Ieſum, & flagellauit.
41 Videns autẽ Pilatus, quia nihil proficeret, ſed magis tumultus fieret, accepta aqua lauit manus corã populo, dicens: Innocens ego ſum à ſanguine iuſti huius: vos videritis.			
42 Et reſpõdens vniuerſus populus, dixit: Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros.			
43 Tunc dimiſit illis Barabbã: Ieſum autem flagellatũ tradidit eis, vt crucifigeretur.	43 Pilatus autẽ volens populo ſatisfacere, dimiſit illis Barabbam & tradidit Ieſũ flagellis cæſum,	43 Et Pilatus adiudicauit fieri petitioné eorum: dimiſit autem illis eũ, qui propter homicidiũ, &	

Tunc

Matt. 27.	Mar. 15.	Luc. 23.	Ioan. 19.
	vt crucifigeretur.	ſeditioné miſſus fuerat in carceré, quem petebant. Ieſum verò tradidit voluntati eorum.	
14 Tunc milites præſidis ſuſcipientes Ieſum in prætorium, cõgregauerũt ad eũ vniuerſam cohortẽ:	14 Milites autẽ duxerunt eum in atriũ prætorii: & conuocant totam cohortem:		14 Et milites
16 Et exuentes eum, chlamydem coccineã circundederũt ei.	16 Et induunt eum purpura.		
15 Et plectẽtes coronam de ſpinis, poſuerunt ſuper caput eius.	15 Et imponũt ei plectentes ſpineam coronam.		15 Plectẽtes coronam de ſpinis impoſuerunt capiti eius:
16 Supra.	16 Supra.		16 Et veſte purpurea circundederunt eũ.
17 Et arũdinem in dextera eius.			
18 Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: Aue Rex Iudæorũ.	18 Et cœperunt ſalutare eum: Aue Rex Iudæorum.		18 Et veniebãt ad eum, & dicebant: Aue Rex Iudæorũ.
19 Et expuẽtes in eum, acceperunt arun-	19 Et percutiebant caput eius arũdine, &		

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.*	*Ioan.* 19.
dinem, & percutiebãt caput eius.	conſpuebant eum.		
	20 Et ponentes genua adorabant eũ.		
			21 Et dabant ei alapas.
22 Et poſtquam illuſerunt ei.	22 Et poſtquam illuſerunt ei.		
			23 Exiuit ergo iterũ Pilatus foras, & dicit eis: Ecce, adduco vobis eum foras, vt cognoſcatis, quia nullam inuenio in eo cauſam.
			24 Exiuit ergo Ieſus portans coronam ſpineam, & purpureum veſtimentum, & dicit eis: Ecce homo.
			25 Cùm ergo vidiſſent eum Pontifices, & miniſtri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum.
			26 Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, & crucifigite: ego enim non inuenio in eo cauſam.
			27 Reſponderunt ei Iudæi: Nos legem habemus, & ſecũdum legem debet mori: quia filium Dei ſe fecit.

Cùm

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 19.
			28 Cùm ergo audiſſet Pilatus hunc ſermonem, magis timuit: & ingreſſus eſt prætorium iterum, & dixit ad Ieſum: Vnde es tu? 29 Ieſus autem reſpōſum non dedit ei. 30 Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? neſcis quia poteſtatem habeo crucifigere te, & poteſtatem habeo dimittere te? 31 Reſpondit Ieſus: Non haberes poteſtatem aduerſum me vllam, niſi tibi datum eſſet deſuper. 32 Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet. 33 Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. 34 Iudæi autem clamabant, dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæſaris: Omnis enim, qui ſe regem facit, contradicit Cæſari. 35 Pilatus autem cum audiſſet hos ſermones, adduxit foras Ieſum: & ſedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithoſtrotos, Hebraicè autem Gabbata. 36 Erat autem paraſceue Paſchæ, hora quaſi ſexta, & dicit Iudæis: Ecce Rex veſter. 37 Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. 38 Dicit eis Pilatus: Regem veſtrum crucifigam? 39 Reſponderunt Pontifices: Non habemus Regem, niſi Cæſarem.

Digitized by Google

	Matt.27.		*Mar.15.*		*Luc.23.*		*Ioan.19.*
40	Supra.						
41	Supra.						
42	Supra.						
43	Supra.	43	Supra.	43	Supra.	43	Tunc ergo tradidit eis illum, vt crucifigeretur.

CAP. 186. IESVS *portans crucem, ad locum ſupplicii ducitur.*

	Matt.27.		*Mar.15.*		*Luc.23.*		*Ioan.19.*
						1	SVſceperunt autē Ieſum:
2	EXuerunt eū chlamyde: & induerunt eum veſtimentis eius.	2	EXuerunt illū purpura: & induerunt eum veſtimentis ſuis.				
3	Et duxerunt eum, vt crucifigerent.	3	Et educunt illum, vt crucifigerent eū			3	Et eduxerūt:
						4	Et baiulans ſibi crucem, exiuit
5	Exeuntes autem inuenerūt hominem Cyrenæū, nomine Simonē: hunc angariauerunt, vt tolleret crucem eius.	5	Et angariauerūt prætereuntē quempiam Simonē Cyrenæū, venientē de villa, patrē Alexandri & Rufi, vt tolleret crucē eius.	5	ET cùm ducerent eū, apprehenderūt Simonē quendā Cyrenēsem, venientem de villa: & impoſuerūt illi crucem portare poſt Ieſum.		

Cap. 187. Iesvs *mulieres admonet.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.*
		1 Sequebatur autem illum multa turba populi, & mulierum, quæ plangebant, & lamentabantur eum.	
		2 Conuerſus autem ad illas Ieſus, dixit: Filiæ Ieruſalem, nolite flere ſuper me, ſed ſuper voſipſas flete,& ſuper filios veſtros.	
		3 Quoniam, ecce venient dies,in quibus dicent: Beatæ ſteriles, & ventres, qui non genuerunt, & vbera, quæ non lactauerunt.	
		4 Tunc incipient dicere montibus: Cadite ſuper nos;& collibus: Operite nos.	
		5 Quia ſi in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?	

Cap. 188. *De* Christi Iesv *inter latrones crucifixione, crucis inſcriptione, veſtibus, tunica, ſeptem vltimis verbis, morte, & mirabilibus, quæ ſtatim ab eius morte contigerunt.*

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
		1 Ducebantur autẽ & alij duo nequam cum eo, vt interficerẽtur.	
2 Et venerũt in locum, qui dicitur Golgotha, quod eſt, Caluariç locus.	2 Et perducunt illũ in Golgotha locum, quod eſt interpretatum, Caluariç locus.	2 Et poſtquam venerunt in locum, qui vocatur Caluariæ.	2 In eum, qui dicitur Caluariæ locũ, Hebraicè autem Golgotha.

	Matt. 27.		*Mar.* 15.		*Luc.* 23.		*Ioan.* 19.
3	Et dederunt ei vinum bibere, cum felle miſtum: & cum guſtaſſet, noluit bibere.	3	Et dabant ei bibere myrrhatum vinū: & nō accepit.				
4	Infra.	4	Infra.	4	Ibi crucifixerunt eum: & latrones, vnū à dextris, & alterum à ſiniſtris.	4	Vbi crucifixerunt eum: & cū eo alios duos, hinc, & hinc: medium autem Ieſum.
		5	Infra.				
6	Infra.	6	Infra.	6	Infra.	6	Scripſit autē & titulum Pilatus, & poſuit ſuper crucem: erat autē ſcriptum: Ieſus Nazarenus rex Iudæorū Hūc ergo titulum multi Iudæorum legerunt: quia prope ciuitatem erat locus, vbi crucifixus eſt Ieſus: & erat ſcriptum Hebraicè, Græcè, & Latinè.
						7	Dicebant ergo Pilato Pōtifices Iudæorum: Noli ſcribere, Rex Iudęorum; ſed

Poſtquam

Matt.27.	*Mar.15.*	*Luc.23.*	*Ioan.19.*
			quia ipſe dixit, Rex ſum Iudæorum.
			8 Reſpõdit Pilatus, quod ſcripſi, ſcripſi.
		9 Ieſus autem dicebat: *Pater, dimitte illis, non enim ſciũt quid faciunt.*	
10 Poſtquã autem crucifixerunt eum, diuiſerunt veſtimẽta eius, ſortem mittẽtes.	10 Et crucifigẽtes eum, diuiſerunt veſtimenta eius, mittentes ſortem ſuper eis, quis quid tolleret.	10 Diuidentes verò veſtimẽta eius, miſerunt ſortes.	10 Milites ergo cũ crucifixiſſent eum, acceperũt veſtimenta eius (& fecerunt quatuor partes, vnicuique militi partem) & tunicam: erat autem tunica inconſutilis, deſuper contexta per totũ: dixerunt ergo ad inuicẽ: Nõ ſcindamus eã; ſed ſortiamur de illa cuius ſit.
11 Vt impleretur quod dictũ eſt per Prophetam, dicẽtem: Diuiſerũt ſibi veſtimenta mea: & ſu-			11 Vt ſcriptura impleretur, dicens: Partiti ſunt veſtimenta mea ſibi: & in veſtẽ meam miſerũt ſortẽ.

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
per veſtē meā miſerūt ſortē.			
12 Et ſedentes ſeruabant eū.			
			23 Et milites quidē hæc fecerunt.
	4 Erat autem hora tertia, & crucifixerunt eum.		
6 Et impoſuerunt ſuper caput eius cauſā ipſius ſcriptā: Hic eſt Ieſus Rex Iudæorū.	6 Et erat titulus cauſæ eius inſcriptus: Rex Iudæorum.		
4 Tunc crucifixi ſunt cum eo duo latrones, vnus à dextris, & vnus à ſiniſtris.	4 Et cū eo crucifigunt duos latrones, vnū à dextris, & alium à ſiniſtris eius.		
	5 Et impleta eſt ſcriptura, quæ dicit: Et cum iniquis reputatus eſt.		
14 Prætereūtes autē blaſphemabant eum, mouentes capita ſua, & dicentes: Vah, qui deſtruis tēplum Dei, & in triduo illud reædificas:	14 Et prætereūtes blaſphemabant eum, mouentes capita ſua, & dicētes: Vah, qui deſtruis templū Dei, & in tribus diebus reædificas:	14 Et ſtabat populus ſpectās:	

Digitized by Google

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.*
15 Salua temetipsũ: ſi filius Dei es, deſcende de cruce	15 Saluum fac temetipſum, deſcẽdens de cruce.		
16 Similiter & principes Sacerdotum illudentes cũ Scribis, & ſenioribus, dicebant: Alios ſaluos fecit: ſeipsũ non poteſt ſaluum facere: ſi Rex Iſraël eſt, deſcendat nunc de cruce, & credimus ei.	16 Similiter & ſummi Sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum Scribis dicebant: Alios ſaluos fecit: ſeipsũ non poteſt ſaluum facere: Chriſtus Rex Iſraël deſcendat nunc de cruce, vt videamus, & credamus.	16 Et deridebant eũ principes cum eis, dicentes: Alios ſaluos fecit, ſe ſaluũ faciat, ſi hic eſt Chriſtus Dei electus.	
17 Confidit in Deo: liberet nũc, ſi vult, eum: dixit enim: Quia filius Dei sũ.		32 Illudebãt autem ei & milites, accedentes, & acetum offerentes ei, & dicẽtes: Si tu es Rex Iudæorum, ſaluum te fac.	
		6 Erat autem & ſuperſcriptio ſcripta ſuper eum litteris Græcis, & Latinis, & Hebraicis: Hic eſt Rex Iudęorum.	
18 Idipſum autẽ & latrones, qui crucifixi erant cũ eo, improperabant ei.	18 Et qui cum eo crucifixi erant, cõuitiabantur ei.	18 Vnus autem de his, qui pendebãt, latronibus, blaſphemabat eum, dicẽs: Si tu es Chriſtus, ſaluum fac temetipſum, & nos.	
		19 Reſpondẽs autẽ alter, increpabat eum, dicens: Neq; tu times Deum, quod in eadẽ damnatione es?	

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.

Luc. 23.

20 Et nos quidẽ iuſtè: nã digna factis recipimus: hic verò nihil mali geſſit.

21 Et dicebat ad Ieſum: Domine, memento mei, cum veneris in regnũ tuum.

22 Et dixit illi Ieſus: *Amẽ dico tibi, hodie mecum eris in paradiſo.*

Ioan. 19.

In miſſa de S. Maria.

23 T. Stabãt autẽ iuxta crucẽ Ieſu, mater eius, & ſoror matris eius Maria Cleophæ, & Maria Magdalene.

24 Cùm vidiſſet ergo Ieſus matrem, & diſcipulum ſtãtem, quẽ diligebat, dicit matri ſuę: *Mulier, ecce filius tuus.* Deinde dicit diſcipulo: *Ecce mater tua.*

25 Et ex illa hora, accepit eã diſcipulus in ſua. T.

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
26 A ſexta autẽ hora, tenebræ factæ ſunt ſuper vniuerſam terram, vſque ad horã nonã.	26 Et facta hora ſexta, tenebræ factæ ſunt per totam terram, vſque in horã nonam.	26 Erat autẽ ferè hora ſexta: & tenebræ factę ſunt in vniuerſam terrã, vſq; in horam nonam. 27 Et obſcuratus eſt ſol.	
28 Et circa horam nonã, clamauit Ieſus voce magna, dicens: *Eli, Eli, lãma ſabacthani?* hoc eſt, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?	28 Et hora nona exclamauit Ieſus voce magna, dicens: *Eloi, Eloi, lamma ſabacthani?* quod eſt interpretatũ, Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?		
29 Quidam autẽ illic ſtantes, & audientes, dicebant: Eliam vocat iſte.	29 Et quidam de circunſtãtibus audientes, dicebant: Ecce, Eliam vocat.		
			In miſſa de Paſſ. Domini. 30 Poſtea T ſciẽs Ieſus quia omnia conſũmata ſunt, vt conſummaretur ſcriptura, dixit: *Sitio.* 31 Vas ergo erat poſitum aceto plenum.
32 Et continuò currens vnus	32 Currens autẽ vnus, & im-	32 Supra.	32 Illi autẽ ſpõgiam plenam

ex eis,

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
ex eis, acceptã ſpongiam impleuit aceto, & impoſuit arũdini, & dabat ei bibere.	implens ſpongiã aceto, circumponensq́; calamo, potũ dabat ei,		aceto, hyſſopo circumponentes, obtulerũt ori eius.
33 Cæteri verò dicebant: Sine, videamus an veniat Elias liberans eum.	33 Dicens: Sinite, videamus ſi veniat Elias ad deponẽdũ eũ.	38 Et velum tẽpli ſciſſum eſt medium.	34 Cùm ergo accepiſſet Ieſus acetum, dixit: *Conſummatum eſt*.
35 Ieſus autem iterum clamãs voce magna,	35 Ieſus autem emiſſa voce magna,	35 Et clamans voce magna Ieſus, 36 Ait: *Pater, in manus tuas cõmendo ſpiritum meum*.	
37 Emiſit ſpiritum.	37 Expirauit.	37 Et hæc dicẽs expirauit.	37 Et inclinato capite tradidit ſpiritum.
38 Et ecce, velũ templi ſciſſum eſt in duas partes, à ſummo vſq; deorſum. 39 Et terra mota eſt: & petræ ſciſſæ ſunt: & monumẽta aperta ſunt: & multa corpora ſanctorum, qui dormierãt, ſurrexerunt.	38 Et velum tẽpli ſciſſum eſt in duo, à ſummo vſque deorſum.	38 Supra.	

Et exeun-

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.*
40 Et exeuntes de monumentis poſt reſurrectionẽ eius, venerũt in ſanctã ciuitatem : & apparuerunt multis.			
41 Centurio autem, & qui cum eo erãt cuſtodiẽtes Ieſum, viſo terræ motu, & his, quæ fiebãt, timuerunt valde, dicentes: Verè filius Dei erat iſte.	41 Videns autẽ Cẽturio, qui ex aduerſo ſtabat, quia ſic clamãs expiraſſet, ait: Verè hic homo filius Dei erat.	41 Vidẽs autẽ Centurio, quod factum fuerat, glorificauit Deum, dicens: Verè hic homo iuſtus erat.	
		42 Et omnis turba eorum, qui ſimul aderant ad ſpectaculum iſtud, & videbant, quæ fiebant, percutientes pectora ſua reuertebantur.	
43 Erant autem ibi mulieres multæ à longè, quæ ſecutæ erant Ieſum à Galilæa, miniſtrantes ei: inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Ioſeph mater : & mater filiorũ Zebedæi.	43 Erant autem & mulieres de longè aſpicientes: inter quas erat Maria Magdalene : & Maria Iacobi minoris, & Ioſeph mater : & Salome: & cum eſſet in Galilæa, ſequebantur eũ, & miniſtrabant ei : & aliæ multæ, quæ ſimul cum eo aſcenderant Ieroſolymam.	43 Stabant autem omnes noti eius à longè : & mulieres, quæ ſecutæ eum erant à Galilæa, hæc videntes.	

Cap. 189.

Digitized by Google

Cap. 189. Christi *mortui latus aperitur.*

Matt. | *Mar.* | *Luc.* | *Ioan.* 19.

1 IVdæi ergo, quoniam paraſceue erat, vt
non remanerent in cruce corpora ſab-
bato: erat enim magnus dies ille ſabbati, ro-
gauerunt Pilatum, vt frãgerentur eorum cru-
ra, & tollerentur.
2 Venerunt ergo milites: & primi quidem
fregerunt crura, & alterius, qui crucifixus eſt
cum eo.
3 Ad Ieſum autem cum veniſſent, vt viderunt
eum iam mortuũ, non fregerunt eius crura:
4 Sed vnus militum lancea latus eius aperuit:
& continuò exiuit ſanguis, & aqua.
5 Et qui vidit teſtimonium perhibuit: & ve-
rum eſt teſtimonium eius: T Et ille ſcit, quia
vera dicit: vt & vos credatis.
6 Facta ſunt enim hæc, vt ſcriptura imple re-
tur: Os non comminuetis ex eo. Et iterum
alia ſcriptura dicit: Videbunt in quem trans-
fixerunt.

Cap. 190. Christi *corpus à cruce depoſitum ſepelitur.*

Matt. 27.	*Mar* 15.	*Luc* 23.	*Ioan.* 19.
1 CVm autē ſerò factum eſſet, venit quidã homo diues, ab Arimathæa, nomine Ioſeph: qui & ipſe diſcipulus erat Ieſu. Hic	1 ET cũ ſerò eſſet factũ, quia erat paraſceue, quod eſt ante ſabbatum, venit Ioſeph ab Arimathæa nobilis decurio, qui & ipſe	1 ET ecce vir nomine Ioſeph qui erat decurio, vir bonus, & iuſtus: hic nõ cõſenſerat cõſilio, & actibus eorum, ab Arimathæ ciui	1 POſt hæc autē rogauit Pilatum Ioſeph ab Arimathæa (eo quod eſſet diſcipulus Ieſu, occultus autē propter metũ Iudæorum) vt

acceſſit

Matt. 27.	*Mar.* 15.	*Luc.* 23.	*Ioan.* 19.
acceſſit ad Pilatum, & petijt corpus Ieſu.	erat expectans regnum Dei: & audacter introiuit ad Pilatum, & petijt corpus Ieſu.	tate Iudeę, qui expectabat & ipſe regnum Dei: hic acceſſit ad Pilatum, & petijt corpus Ieſu.	tolleret corpus Ieſu.
	2 Pilatus autē mirabatur, ſi iam obiiſſet: & accerſito cēturione, interrogauit eū ſi iā mortuus eſſet: & cùm cognouiſſet à centurione;		
3 Tunc Pilatus iuſſit reddi corpus.	3 Donauit corpus Ioſeph.		3 Et permiſit Pilatus.
4 Et accepto corpore, Ioſeph inuoluit illud in ſindone munda:	4 Ioſeph autē mercatus ſindonem, & deponens eum, inuoluit ſindone:	4 Et depoſitū inuoluit ſindone:	4 Venit ergo, & tulit corpus Ieſu:
			5 Venit autem & Nicodemus, qui venerat ad Ieſū nocte primū, ferens mixturam myrrhæ, & aloes, quaſi libras centum.
			4 Acceperunt ergo corpus Ieſu, & ligauerunt illud linteis, cum aro-

Matt.27.	*Mar.15.*	*Luc.23.*	*Ioan.19.*
			matibus, ſicut mos eſt Iudæis ſepelire. 6 Erat autẽ in loco, vbi crucifixus eſt, hortus: & in horto monumẽtum nouum, in quo nondum quiſquam poſitus erat.
7 Et poſuit illud in monumẽto ſuo nouo, quod exciderat in petra.	7 Et poſuit eũ in monumento, quod erat exciſum de petra.	7 Et poſuit eũ in monumento exciſo, in quo nondum quiſquam poſitus fuerat.	7.8 Ibi ergo propter paraſceuẽ Iudæorũ: quia iuxta erat monumentũ, poſuerũt Ieſũ. ✠]
		8 Et dies erat paraſceues, & ſabbatum illuceſcebat.	
9 Et aduoluit ſaxũ magnũ ad oſtiũ monumẽti: & abiit.	9 Et aduoluit lapidem ad oſtium monumenti.		
10 Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, ſedentes contra ſepulchrum.	10 Maria autem Magdalene, & Maria Ioſeph aſpiciebãt vbi poneretur. ✠]	10 Subſecutę autem mulieres, quæ cũ eo venerãt de Galilæa, viderunt monumẽtum, & quẽadmodũ poſitum erat corpus eius.	
		11 Et reuertẽtes parauerunt aromata, & vn-	

guenta:

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 23.	*Ioan.*
		guenta: & ſabbato quidem ſiluerunt, ſecundum mandatum. ✠]	

CAP. 191. CHRISTI *ſepulchrum cuſtoditur.*

Matt. 27.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
1 ALtera autem die, quæ eſt poſt paraſceuen, conuenerunt principes Sacerdotum, & Phariſæi ad Pilatum, dicentes: 2 Domine, recordati ſumus, quia ſeductor ille dixit adhuc viuens, poſt tres dies reſurgam. 3 Iube ergo cuſtodiri ſepulchrum vſque in diem tertium: ne fortè veniant diſcipuli eius, & furentur eum. 4 Et dicant plebi, ſurrexit à mortuis: & erit nouiſſimus error peior priore. 5 Ait illis Pilatus: Habetis cuſtodiam: ite, cuſtodite ſicut ſcitis. 6 Illi autem abeuntes, munierunt ſepulchrū, ſignantes lapidem, cum cuſtodibus. ✠]			

Pars ſeptima, & vltima ea proponens, quæ de CHRISTO narrant Euangeliſtæ ab eius Reſurrectione, vſque ad Aſcenſionem: ſeu qua Reſurrectionis, & Aſcenſionis CHRISTI myſteria enarrantur.

CAP. 192. *Reſurrectio* CHRISTI *manifeſtatur per Angelos mulieribus ſepulchrum viſitantibus.*

Matt.	*Mar.* 16. *In die Paſchæ.*	*Luc.*	*Ioan.*
	1 [ET cum tranſiſſet ſabbatum, ✠ Maria Magdalene, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt venientes vngerent Ieſum.		

*Matt.*28.	*Mar.* 16.	*Luc.* 24.	*Ioan.* 20.
Sabbato ſancto.			*Sabb. in albis.*
1 [✝ Veſpere autem ſabbati, quę luceſcit in prima ſabbati, venit Maria Magdalene, & altera Maria videre ſepulchrum.	2 Et valde manè vna ſabbatorum veniũt ad monumentum orto iam ſole.	1 [Vna autem ſabbati, valde diluculo, venerũt ad monumentum:	1 [✝ Vna autẽ ſabbati, Maria Magdalene venit manè, cùm adhuc tenebrę eſſent, ad monumentum.
		3 Portãtes quę parauerant aromata.	
	4 Et dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab oſtio monumenti?		
5 Et ecce terræ motus factus eſt magnus: Angelus enim Domini deſcendit de cœlo; & accedens reuoluit lapidem, & ſedebat ſuper eum.			
6 Erat autem aſpectus eius ſicut fulgur: & veſtimentum eius ſicut nix.			
7 Præ timore autẽ eius exterriti ſunt cuſtodes, & facti sũt velut mortui.			

Reſpon-

Digitized by Google

Matt. 28.	*Mar.* 16.	*Luc.* 24.	*Ioan.* 20.
	8 Et reſpicientes viderũt reuolutum lapidem.	8 Et inuenerũt lapidem reuolutum à monumento.	8 Et vidit lapidem ſublatum à monumento.
	9 Erat quippe magnus valde.		
	10 Et introeuntes in monumentum, viderunt iuuenem ſedentem in dextris, coopertum ſtola candida, & obſtupuerunt.		
11 Reſpõdẽs autem Angelus dixit mulieribus: Nolite timere vos: ſcio enim quod Ieſum, qui crucifixus eſt, quæritis: non eſt hic: ſurrexit enim, ſicut dixit.	11 Qui dicit illis: Nolite expaueſcere: Ieſum quæritis Nazarenũ crucifixum: ſurrexit, non eſt hic.		
12 Venite, & videte locũ, vbi poſitus erat Dominus.	12 Ecce locus, vbi poſuerunt eum.		
		13 Et ingreſſæ, non inuenerunt corpus Domini Ieſu. 14 Et factũ eſt, dum mẽte cõſternatæ eſſẽt de iſto, ecce duo viri ſteterũt ſecus illas	

Digitized by Google

Matt. 28.	*Mar.* 16.	*Luc.* 24.	*Ioan.*
		in veſte fulgenti.	
		15 Cùm timerẽt autẽ, & declinarẽt vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viuẽtem cum mortuis? non eſt hic: ſed ſurrexit.	
		16 Recordamini qualiter locutus eſt vobis, cum adhuc in Galilæa eſſet, dicẽs: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, & crucifigi, & die tertia reſurgere.	
		17 Et recordatæ ſunt verborũ eius.	
18 Et citò euntes dicite diſcipulis eius, quia ſurrexit: & ecce præcedit vos in Galilæam.	18 Sed ite, dicite diſcipulis eius, & Petro, quia præcedit vos in Galilæam.		
19 Ibi eũ videbitis: ecce prædixi vobis. ✠	19 Ibi eũ videbitis, ſicut dixit vobis. ✠		

Et exie-

Matt. 28.	*Mar.* 16.	*Luc.* 24.	*Ioan.* 20.
20 Et exierunt citò de monumẽto, cum timore, & gaudio magno, currẽtes nunciare diſcipulis eius.	20 At illæ exeũtes, fugerunt de monumento: inuaſerat enim eas tremor, & pauor: & nemini quicquam dixerũt: timebant enim.	20 Et regreſſæ à monumento, nunciauerunt hæc omnia illis vndecim, & cæteris omnibus.	20 Cucurrit ergo, & venit ad Simonem Petrum, & ad alium diſcipulum, quem amabat Ieſus, & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & neſcimus vbi poſuerũt eum.
		21 Erat autem Maria Magdalene, & Ioanna, & Maria Iacobi, & cæteræ, quæ cum eis erant, quæ dicebãt ad Apoſtolos hæc.	
		22 Et viſa ſunt ante illos ſicut deliramẽtum verba iſta: & non crediderunt illis.	
		23 Petrus autẽ ſurgẽs, cucurrit ad monumentum.	23 Exijt ergo Petrus, & ille alius diſcipulus, & venerunt ad monumẽtum: currebant autem duo ſimul.
			24 Et ille alius diſcipulus pręcucurrit citius Petro: & venit

Matt.	*Mar.*	*Luc. 24.*	*Ioan. 20.*
			primus ad monumentum.
			25 Et cùm ſe inclinaſſet, vidit poſita linteamina: non tamen introiuit.
			26 Venit ergo Simon Petrus ſequens eum,& introiuit in monumentũ.
		27 Et procumbens vidit linteamina ſola poſita.	27 Et vidit linteamina poſita, & ſudarium, quod fuerat ſuper caput eius, non cum linteaminibus poſitum: ſed ſeparatim inuolutum in vnũ locũ.
			28 Tunc ergo introiuit & ille diſcipulus, qui venerat primus ad monumẽtum:& vidit,& credidit.
			29 Nondum enim ſciebãt ſcripturam, quia oportebat eum à mortuis reſurgere. ✠
		30 Et abijt, ſecum mirãs quod factum fuerat.	30 Abierunt ergo iterum diſcipuli ad ſemetipſos.

CAP. 193. *Angelorum viſione, & colloquio iterum Magdalena fruitur:* IESVS *oſtendit ſe mulieribus: & cuſtodes cum nunciaſſent, quæ geſta erant, pecunia corrupti,* IESV *corpus à diſcipulis nocte ſublatum mentiuntur.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan. 20.*
			Fer. 5. poſt Paſcha.
			1 ✠ MAria autem ſtabat ad monumentum foris, plorans.
			2 Dum ergo fleret, inclinauit ſe, & proſpexit in monumentum.
			3 Et vidit duos Angelos in albis, ſedentes, vnum ad caput, & vnum ad pedes, vbi poſitum

tum

Matt.	*Mar. 16.*	*Luc.*	*Ioan. 20.*
			tum fuerat corpus Ieſu.
			4 Dicũt ei illi: Mulier, quid ploras?
			5 Dicit eis: Quia tulerunt Dominũ meum: & neſcio vbi poſuerunt eũ
	6 Surgens autem, manè prima ſabbati apparuit primo Mariæ Magdalene, de qua eiecerat ſeptẽ dęmonia.		6 Hæc cũ dixiſſet, cõuerſa eſt retrorſum: & vidit Ieſum ſtantem.
			7 Et non ſciebat, quia Ieſus eſt.
			8 Dicit ei Ieſus: Mulier, quid ploras? quem quæris?
			9 Illa exiſtimãs quia hortulanus eſſet, dicit ei: Domine, ſi tu ſuſtuliſti eũ, dicito mihi vbi poſuiſti eum, & ego eum tollam.
			10 Dicit ei Ieſus: Maria.
			11 Conuerſa illa, dicit ei: Rabboni, quod dicitur, Magiſter.
			12 Dicit ei Ieſus: Noli me tangere: nondũ enim aſcẽdi ad patrẽ meum.
			13 Vade autem ad fratres meos, & dic eis: Aſcẽdo ad pa-

Matt. 28.	*Mar.* 16.	*Luc.*	*Ioan.* 20.
			trem meum, & patrem veſtrũ: Deum meum, & Deũ veſtrum.
	14 Illa vadens,		
15 Et ecce Ieſus occurrit illis, dicens: Auete.			
16 Illæ autem acceſſerunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum.			
17 Tunc ait illis Ieſus: Nolite timere; ite, nunciate fratribus meis, vt eant in Galilæam: ibi me videbunt.			
18 Quæ cùm abiiſſent.			
	19 Nũciauit his, qui cum eo fuerãt, lugentibus, & flentibus.		19 Venit Maria Magdalene annunciãs diſcipulis, quia vidi Dominũ, & hæc dixit mihi. ✠
	20 Et illi audientes quia viueret, & viſus eſſet ab ea, non crediderunt.		
21 Ecce, quidam de cuſtodibus venerunt in ciuitatem, & nunciauerunt principibus Sacerdotum omnia, quæ facta fuerant.			
22 Et congregati cũ ſenioribus, cõſilio accepto, pecuniã copioſam dederũt militibus, dicẽtes:			

Dicite

Matt. 28.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.*
23 Dicite quia diſcipuli eius nocte venerunt, & furati ſunt eum, nobis dormientibus.			
24 Et ſi hoc auditum fuerit à præſide, nos ſuadebimus ei, & ſecuros vos faciemus.			
25 At illi, accepta pecunia, fecerunt, ſicut erant edocti.			
26 Et diuulgatum eſt verbum iſtud apud Iudæos, vſque in hodiernum diem.			

CAP. 194. IESVS *diſcipulis Emaus euntibus apparet.*

Matt.	*Mar.* 16.	*Luc* 24. *Fer. 2. poſt Paſcha.*	*Ioan.*
	1 POſt hæc autẽ, duobus ex his ambulantibus,	1 ET ecce, + duo ex illis ibant ipſa die in caſtellum: 2 Quod erat in ſpatio ſtadiorũ ſexaginta ab Ieruſalẽ, nomine Emaus. 3 Et ipſi loquebantur ad inuicem, de his omnibus, quæ acciderant.	
	4 Oſtenſus eſt,	4 Et factum eſt dum fabularentur, & ſecũ quærerent, & ipſe Ieſus appropinquãs ibat cũ illis.	
	5 In alia effigie,	5 Oculi autem illorum tenebantur, ne eum agnoſcerent.	
	1 Euntibus in villam.		
		6 Et ait ad illos: Qui ſunt hi ſermones, quos confertis ad inuicem ambulantes, & eſtis triſtes? 7 Et reſpondens vnus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu ſolus pere-	

Matt.	*Mar.*	*Luc. 24.*	*Ioan.*

grinus es in Ieruſalem, & non cognouiſti, quæ facta ſunt in illa, his diebus?

8 Quibus ille dixit: Quæ?

9 Et dixerunt: De Ieſu Nazareno, qui fuit vir Propheta, potens in opere, & ſermone, coram Deo, & omni populo.

10 Et quomodo eum tradiderunt ſummi Sacerdotes, & Principes noſtri, in damnationem mortis: & crucifixerunt eum.

11 Nos autem ſperabamus, quia ipſe eſſet redempturus Iſraël.

12 Et nunc ſuper hæc omnia, tertia dies eſt hodie, quod hæc facta ſunt.

13 Sed & mulieres quædam ex noſtris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt, dicentes, ſe etiam viſionem Angelorum vidiſſe, qui dicunt eum viuere.

14 Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum: & ita inuenerunt, ſicut mulieres dixerunt, ipſum verò non inuenerunt.

15 Et ipſe dixit ad eos: O ſtulti, & tardi corde ad credendum in omnibus, quæ locuti ſunt Prophetæ.

16 Nónne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?

17 Et incipiens à Moyſe, & omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus ſcripturis, quæ de ipſo erant.

18 Et appropinquauerunt caſtello, quò ibãt: & ipſe ſe finxit longiùs ire.

19 Et coëgerunt illum, dicentes: Mane nobiſcum, quoniam aduesperaſcit, & inclinata eſt iam dies.

20 Et intrauit cum illis. Et factum eſt, dum recumberet cum eis, accepit panem, & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis.

21 Et aperti ſunt oculi eorum, & cognouerũt

Matt.	*Mar. 16.*	*Luc. 24.*	*Ioan.*
		eum: & ipſe euanuit ex oculis eorum.	
		22 Et dixerũt ad inuicem: Nónne cor noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via,& aperiret nobis ſcripturas?	
	23 Et illi euntes,	23 Et ſurgentes, eadem hora regreſſi ſunt in Ieruſalem.	
		24 Et inuenerunt cõgregatos vndecim, & eos, qui cum illis erant, dicentes: Quòd ſurrexit Dominus verè, & apparuit Simoni.	
	25 Nunciauerunt cæteris.	25 Et ipſi narrabant quæ geſta erant in via, & quomodo cognouerũt eum in fractione panis. ✠	
	26 Nec illis crediderunt.		

Cap. 195. *Abſente Thoma ſe* Iesvs *Apoſtolis videndum, & contrectandum exhibet: incredulitatem exprobrat: manducat: ſenſum aperit: remittendi, retinendiq; peccata poteſtatem confert.*

Matt.	*Mar. 16.* *In Aſcenſ. Domini.*	*Luc. 24.* *Fer. 3. poſt Paſcha.*	*Ioan. 20.* *In octaua Paſcha.*
	1 NOuiſſimè autèm, ✠ recumbentibus illis vndecim apparuit:	1 DVm autẽ hæc loquuntur, ✠ ſtetit Ieſus in medio eorum.	1 ✠ CVm ergo ſerò eſſet die illo, vna ſabbatorum, & fores eſſent clauſæ, vbi erant diſcipuli congregati, propter

Matt.	*Mar.*	*Luc.* 24.	*Ioan.* 20.
			metum Iudæorũ, venit Ieſus, & ſtetit in medio.
		2 Et dicit eis: Pax vobis: ego ſum: nolite timere.	2 Et dicit eis: Pax vobis.
		3 Conturbati verò, & conterriti exiſtimabant ſe ſpiritum videre.	
		4 Et dixit eis: Quid turbati eſtis, & cogitationes aſcẽdũt in corda veſtra?	
		5 Videte manus meas, & pedes: quia ego ipſe ſũ: palpate, & videte: quia ſpiritus carnem, & oſſa nõ habet, ſicut me videtis habere.	
		6 Et cũ hoc dixiſſet, oſtẽdit eis manus, & pedes.	6 Et cùm hoc dixiſſet, oſtendit eis manus, & latus.
			7 Gauiſi ſũt ergo diſcipuli viſo Dño.
		8 Adhuc autẽ illis non credẽtibus, & mirãtibus prę gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur?	
		9 At illi obtulerũt ei partẽ piſcis aſſi, & fauũ mellis. Et cũ mãducaſſet coram eis, ſumẽs reliquias dedit eis.	

Et expro-

Matt.	*Mar.* 16.	*Luc.* 24.	*Ioan.* 20.
	10 Et exprobrauit incredulitatẽ eorum, & duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum reſurrexiſſe, non crediderunt.		
		11 Et dixit ad eos: Hæc ſunt verba, quę locutus sũ ad vos, cũ adhuc eſſẽ vobiſcum: quoniã neceſſe eſt impleri omnia, quæ ſcripta ſunt in lege Moyſi, & Prophetis, & Pſalmis de me.	
		12 Tũc aperuit illis ſenſum, vt intelligerent ſcripturas.	
		13 Et dixit eis: Quoniam ſic ſcriptum eſt, & ſic oportebat Chriſtũ pati, & reſurgere à mortuis tertia die: & prædicari in nomine eius pœnitẽtiam, & remiſſionẽ peccatorum in omnes gẽtes, ✝ incipientibus ab Ieroſolyma.	
		14 Vos autẽ teſtes eſtis horum.	
			15 Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut miſit me Pa-

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 20.
			ter,& ego mitto vos. 16 Hæc cum dixiſſet, inſufflauit, & dixit eis: Accipite Spiritum ſanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta ſunt. *In feſto S. Thomæ Apoſt.* 17 T. Thomas autem vnus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis, quando venit Ieſus. 18 Dixerunt ergo ei alij diſcipuli: Vidimus Dominum. 19 Ille autem dixit eis: Niſi videro in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam.

C A P. 196. *Apoſtoli ſe, viſo* I E S V *Thoma præſente, in Galilæam recipiunt.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 20.
			1 ET poſt dies octo, iterum erant diſcipuli eius intus, & Thomas cum eis. 2 Venit Ieſus ianuis clauſis, & ſtetit in medio, & dixit: Pax vobis. 3 Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manũ tuam, & mitte in latus meum: & noli eſſe incredulus, ſed fidelis. 4 Reſpondit Thomas, & dixit ei: Dominus meus, & Deus meus. 5 Dixit ei Ieſus: Quia vidiſti me Thoma, credidiſti: 6 Beati qui non viderunt, & crediderunt. T. 7 Multa quidem & alia ſigna fecit Ieſus in conſpectu diſcipulorum ſuorum, quæ non ſunt ſcripta in libro hoc.

Digitized by Google

Matt. 28.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 20.
Fer. 6. poſt Paſcha. 9 ✠ Vndecim autem diſcipuli abierunt in Galilæam;			8 Hæc autem ſcripta ſunt vt credatis, quia Ieſus eſt Chriſtus filius Dei: & vt credentes vitam habeatis in nomine eius. ✠]

Cap. 197. Iesvs *ad mare diſcipulis ſeptem apparet: poſt grandem piſcium capturam, & prandium, Simoni ter interrogato oues commendat: genus ei mortis prædicit: eum de cruce præmonitum, & ſequi iuſſum, de futuro Ioannis ſtatu perquirere vetat.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 21.
			Fer. 4. poſt Paſcha. 1 [POſtea ✠ manifeſtauit ſe iterum Ieſus diſcipulis, ad mare Tyberiadis: manifeſtauit autem ſic. 2 Erant ſimul Simon Petrus, & Thomas, qui dicitur Didymus, & Nathanaël, qui erat à Cana Galilææ, & filij Zebedæi, & alij ex diſcipulis eius duo. 3 Dicit eis Simon Petrus: Vado piſcari. Dicunt ei: Venimus & nos tecum. 4 Et exierunt, & aſcenderunt in nauim: & illa nocte nihil prendiderunt. 5 Mane autem facto, ſtetit Ieſus in littore: non tamen cognouerunt diſcipuli, quia Ieſus eſt. 6 Dixit ergo eis Ieſus: Pueri, nunquid pulmentarium habetis? Reſponderunt ei: Non. 7 Dicit eis: Mittite in dextram naui rete, & inuenietis. 8 Miſerunt ergo, & iam non valebant illud

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 21.

trahere præ multitudine piſcium.
9 Dixit ergo diſcipulus ille, quem diligebat
Ieſus, Petro: Dominus eſt.
10 Simon Petrus cùm audiſſet, quia Domi-
nus eſt, tunica ſuccinxit ſe (erat enim nudus):
& miſit ſe in mare.
11 Alij autem diſcipuli nauigio venerunt: non
enim longè erant à terra; ſed quaſi cubitis
ducentis, trahentes rete piſcium.
12 Vt ergo deſcenderunt in terram, viderunt
prunas poſitas, & piſcem ſuperpoſitum, &
panem.
13 Dicit eis Ieſus: Afferte de piſcibus, quos
prendidiſtis nunc.
14 Aſcendit Simon Petrus, & traxit rete in
terram, plenum magnis piſcibus centū quin-
quaginta tribus.
15 Et cùm tanti eſſent, non eſt ſciſſum rete.
16 Dicit eis Ieſus: Venite, prandete.
17 Et nemo audebat diſcumbentium inter-
rogare eum: Tu quis es? ſcientes, quia Do-
minus eſt.
18 Et venit Ieſus, & accipit panem, & dat eis:
& piſcem ſimiliter.
19 Hoc iam tertiò manifeſtatus eſt Ieſus diſci-
pulis ſuis, cùm reſurrexiſſet à mortuis. ✠

In vigilia SS. Apoſt. Petri, & Pauli.

20 Cùm ergo prandiſſent, ✠ dicit Simoni Pe-
tro Ieſus: Simon Ioannis, diligis me plus
his?
21 Dicit ei: Etiam, Domine, tu ſcis, quia a-
mo te.
22 Dicit ei: Paſce agnos meos.
23 Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis
me? Ait illi: Etiam, Domine, tu ſcis, quia a-
mo te. Dicit ei: Paſce agnos meos.
24 Dicit ei tertiò: Simon Ioannis, amas me?

Conti-

Matt.	Mar.	Luc.	Ioan. 21.

Ioan. 21.

25 Contriſtatus eſt Petrus, quia dixit ei tertiò: Amas me?

26 Et dixit ei: Domine, tu omnia noſti, tu ſcis, quia amo te.

27 Dixit ei: Paſce oues meas.

28 Amen, amen dico tibi, cum eſſes iunior cingebas te, & ambulabas vbi volebas:

29 Cùm autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & ducet, quò tu non vis.

30 Hoc autem dixit, ſignificans, qua morte clarificaturus eſſet Deum. ✠

In feſto S. Ioannis Apoſt. & Euang.

31 Et cùm hoc dixiſſet, ✠ dicit ei: Sequere me.

32 Conuerſus Petrus, vidit illum diſcipulum, quem diligebat Ieſus, ſequentem: qui & recubuit in cœna ſuper pectus eius, & dixit: Domine, quis eſt qui tradet te?

33 Hunc ergo cùm vidiſſet Petrus, dixit Ieſu: Domine, hic autem quid?

34 Dicit ei Ieſus: Sic eum volo manere donec veniam; quid ad te? tu me ſequere.

35 Exijt ergo ſermo iſte inter fratres, quia diſcipulus ille non moritur.

36 Et non dixit ei Ieſus: Non moritur; ſed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?

CAP. 198. *Oſtendit ſe* CHRISTVS *in monte Galilææ diſcipulis: quibus, dato eundi, prædicandi, baptizandiq; mandato, ſignorum gloriam, ac ſe perpetuo eis adfuturum promittit.*

Matt. 28.	Mar.	Luc.	Ioan.
1 IN montem, vbi conſtituerat illis Ieſus.			

Matt 28.	*Mar.* 16.	*Luc.*	*Ioan.*
2 Et videntes eum, adorauerunt: quidam autẽ dubitauerunt.			
3 Et accedens Ieſus, locutus eſt eis, dicens:	3 Et dixit eis:		
In feſto ſanctiſſimæ Trinitatis.			
4 T. Data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo, & in terra.			
5 Euntes ergo docete omnes gentes:	5 Euntes in mundum vniuerſum, prædicate euangelium omni creaturæ.		
6 Baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti:			
7 Docentes eos ſeruare omnia, quæcunq; mandaui vobis.			
	8 Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſaluus erit.		
	9 Qui verò non crediderit, condemnabitur.		
	10 Signa autem eos, qui crediderint, hæc ſequentur:		
	11 In nomine meo dæmonia eijcient:		
	12 Linguis loquentur nouis:		
	13 Serpentes tollent:		
	14 Et ſi mortiferũ quid biberint, non eis nocebit.		
	15 Super ægros manus		

Et ecce,

Matt. 28.	*Mar.* 16.	*Luc.*	*Ioan.*
	imponent, & bene habebunt.		
16 Et ecce, ego vobiſcum ſum, omnibus diebus, vſque ad conſummationem ſeculi. T. ✠]			

CAP. 199. *Spiritum ſanctum* CHRISTVS *promittit: & in cœlum aſcendit.*

Matt.	*Mar.* 16.	*Luc* 24.	*Ioan.*
		1 ET ego mitto promiſſum Patris mei, in vos.	
		2 Vos autẽ ſedete in ciuitate, quoaduſq; induamini virtute ex alto.	
		3 Eduxit autem eos foras in Bethaniam.	
	4 Et Dominus quidem Ieſus, poſtquam locutus eſt eis,	5 Et eleuatis manibus ſuis benedixit eis.	
		6 Et factum eſt, dum benediceret illis, receſſit ab eis:	
	7 Aſſumptus eſt in cœlum.	7 Et ferebatur in cœlum.	
	8 Et ſedet à dextris Dei.		
		9 Et ipſi adorantes regreſſi ſunt in Ieruſalem, cum gaudio magno.	
		10 Et erant ſemper in templo, laudantes, & benedicentes Deum. AMEN.]	

Matt.	*Mar.* 16.	*Luc.*	*Ioan.*
	11 Illi autem profecti, prædicauerunt vbique, Domino cooperante, & ſermonem confirmante, ſequentibus ſignis. ✠]		

CAP. 200. *Euangelicæ hiſtoriæ concluſio, alia innumerabilia* IESVM *feciſſe inſinuans.*

Matt.	*Mar.*	*Luc.*	*Ioan.* 21.
			1 HIc eſt diſcipulus ille, qui teſtimonium perhibet de his: & ſcripſit hæc. 2 Et ſcimus quia verum eſt teſtimonium eius. ✠ 3 Sunt autem & alia multa, quæ fecit Ieſus. 4 Quæ ſi ſcribantur per ſingula, nec ipſum arbitror mundum capere poſſe eos, qui ſcribendi ſunt libros.]

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

1-3

Digitized by Google

Digitized by Google